

Úřední věstník

Evropské unie

C 351

České vydání

Informace a oznámení

Svazek 55
15. listopadu 2012

Oznámení č.	Obsah	Strana
I	<i>Usnesení, doporučení a stanoviska</i>	
	STANOVISKA	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	483. plenární zasedání ve dnech 18. a 19. září 2012	
2012/C 351/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Inteligentní růst podporující začlenění (stanovisko z vlastní iniciativy)	1
2012/C 351/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k rámci pro reklamu určenou dětem a mládeži (stanovisko z vlastní iniciativy)	6
2012/C 351/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Práva zranitelných skupin na pracovišti – zejména otázky diskriminace na základě sexuální orientace (stanovisko z vlastní iniciativy)	12
2012/C 351/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Přínos podnikatelů z řad přistěhovalců pro hospodářství Evropské unie (stanovisko z vlastní iniciativy)	16
2012/C 351/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vymýcení domácího násilí páchaného na ženách (stanovisko z vlastní iniciativy)	21
2012/C 351/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti v boji proti korupci v zemích jižního Středomoří (stanovisko z vlastní iniciativy)	27

CS

Cena:
4 EUR

(Pokračování na následující straně)

Oznámení č.	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 351/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zodpovědnému používání sociálních sítí a předcházení souvisejícím problémům (stanovisko z vlastní iniciativy)	31
2012/C 351/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Aktualizovaná analýza nákladů v případě neexistence evropské úrovně (stanovisko z vlastní iniciativy)	36

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

483. plenární zasedání ve dnech 18. a 19. září 2012

2012/C 351/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Řešení problémů se zdaněním dědictví ze zahraničí v rámci EU COM(2011) 864 <i>final</i>	42
2012/C 351/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Výboru regionů a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Akční plán ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování COM(2011) 870 <i>final</i>	45
2012/C 351/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu COM(2011) 941 <i>final</i>	52
2012/C 351/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o statutu evropské nadace (FE) COM(2012) 35 <i>final</i> – 2012/0022 (APP)	57
2012/C 351/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o prosazování směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb COM(2012) 131 <i>final</i>	61
2012/C 351/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Inovace pro udržitelnou budoucnost – Akční plán pro ekologické inovace COM(2011) 899 <i>final</i>	65
2012/C 351/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem COM(2012) 196 <i>final</i>	68

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

482. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 11. A 12. ČERVENCE 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Inteligentní růst podporující začlenění (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 351/01)

Zpravodaj: **pan BARÀTH**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Inteligentní růst podporující začlenění.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 19. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 140 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Podle názoru EHSV není trvalý, udržitelný a inteligentní růst možný bez vyrovnání zpoždění. Proto je trojí cíl strategie Evropa 2020, který spočívá v „udržitelném a inteligentním růstu podporujícím začlenění“, ve své podstatě vhodný, třebaže jeho splnění vyžaduje vedle vyvážené kombinace makroekonomických politik také *strukturální reformy* a více kvalitnějších nástrojů.

1.2 Promyšlené naplňování této strategie je o to důležitější nyní, kdy se nacházíme v období velkých výzev. Doporučujeme doplnit a upřesnit strategii tak, aby se přizpůsobila nové politické, hospodářské a sociální situaci. Musíme usilovat o nastolení nové rovnováhy mezi zodpovědností a solidaritou.

1.3 V rámci této nezbytné změny zaměření by měla Unie ukázat, že zde existuje *politická vůle* a také konkrétní představa, jak integraci podstatně prohloubit. Zároveň s tím je třeba

obohatit i *víceúrovňovou spolupráci* mezi členskými státy a regiony, abychom mohli dosáhnout „více“ a „lepší“ Evropy.

1.4 EHSV je toho názoru, že je třeba dále posilovat správu ve prospěch *hospodářské a rozvojové politiky*, více diverzifikovat a navýšit veřejné prostředky a urychlit strukturální reformy v členských státech.

1.5 EHSV konstatuje, že se může ztotožnit s *celkovým přístupem a směřováním* návrhů předpisů, které mají sloužit k provádění strategie Evropa 2020, jako je víceletý finanční rámec a společný strategický rámec.

1.6 EHSV zároveň zdůrazňuje, že opatření zaměřená na zvýšení stability, růstu a zaměstnanosti a na snižování chudoby nejsou dostačující a že je nezbytně nutné obohatit stávající nástroje.

1.7 Je žádoucí jasně vymezit rozdělení pravomocí Unie a členských států. Opatření přijatá v zájmu konsolidace základů růstu, jako je celoevropská bankovní unie (regulace vkladů v evropském bankovním sektoru, dohled nad nimi, jejich záchrana a ručení za ně) či vydávání projektových dluhopisů, představují významný krok vpřed a je zapotřebí urychlit jejich provádění. Evropská centrální banka by měla mít silnější postavení.

1.8 EHSV se domnívá, že v otázkách rozvojové politiky pouhé vymezení „rámců“ nepostačuje. Dosahování cílů je možné urychlit navýšením cílených investic a realizací celoevropských, meziodvětvových a vícedimenzionálních projektů na evropské úrovni. Dokončení reforem nyní v řadě zemí představuje rozhodující otázku a rozvojová politika musí tomuto procesu napomáhat.

1.9 Možnost propojení inteligentního růstu s růstem podporujícím začlenění lze zajistit mimo jiné cílem spočívajícím ve zvýšení zaměstnanosti a podporou vytváření sítí mezi širokou škálou aktivit. Za tímto účelem se musí v řadě oblastí posílit konkurence na jednotném trhu.

1.10 Politika soudržnosti však nesmí zůstat jednostranně orientovaná na podporu hospodářství a konkurenceschopnost. Všechny fondy a programy se musí intenzivněji zaměřit na sociální cíle strategie Evropa 2020, jako jsou tvorba pracovních míst, sociální služby, boj proti chudobě, vzdělávání a odborná příprava atd.

1.11 EHSV má za to, že některé návrhy, které se týkají období 2014–2020, jako například vypracování *makroregionálních strategií*, je třeba podpořit nástroji.

1.12 Dobrým příkladem prohloubené integrace by mohl být program Propojená Evropa rozšířený o další společné evropské cíle a *zahrnující i prostředky soukromého sektoru*.

1.13 Harmonizace strategie Evropa 2020 a politiky soudržnosti vyžaduje rovněž *územní koncepci* na celoevropské úrovni a jí odpovídající nástroje. Je třeba urychlit vypracování evropské strategie územního rozvoje.

1.14 EHSV je toho mínění, že do přípravy rozhodnutí se musí v mnohem větší míře zapojit experti a veřejnost. Navrhuje tudíž, aby byl ve společném strategickém rámci vymezen ještě 12. tematický cíl, jímž by se upevnila „komunikace a dialog s občanskou společností“.

2. Úvod

2.1 V posledních letech došlo k tomu, že kvůli globálním změnám na straně jedné a kvůli rozšíření Unie, krizi a reakci na ni na straně druhé se Unie stala komplexnější a prakticky *více-rychlostní* a rozdíly v zájmech členských států se zvýraznily.

2.2 Zvýšilo se nebezpečí sociálně-politických konfliktů i vliv extremistických politických sil. Je nutné počítat s tím, že boj proti hospodářské, finanční a sociální krizi a krizi solidarity bude v polovině desetiletí nadále evropskou prioritou číslo jedna. Produktivita řady členských zemí bohužel dramaticky klesá. Finanční stabilizaci brání nedostatečný růst. Pokud nedochází k růstu, snaha o stabilitu probíhá i na úkor solidarity.

2.3 Strategie Evropa 2020 však byla postavena na zcela jiných základech. Zohledňuje krizi, ale nepočítá s tím, že bude mít takový rozsah a že potrvá tak dlouho.

2.4 EU potřebuje fiskální konsolidaci, ale zároveň i efektivní program růstu. Existuje určitá naděje, že bude možné dlouhodobě kompenzovat pokles poptávky, jež přinese nevyhnutelná fiskální konsolidace, pokud bude tato konsolidace koncipována promyšleným a vyváženým způsobem.

2.5 Podle názoru EHSV je víceletý finanční rámec, který Komise navrhuje na období 2014–2020, poměrně přijatelným kompromisem. Jestliže se podaří *navýšit vlastní prostředky EU*, využívat je účelně a účinně a přeměřovat je tak, aby sloužily přímo strategii Evropa 2020 a strukturálním reformám, pak to může hospodářskému rozvoji pomoci.

2.6 Na druhou stranu se návrh nedostatečně věnuje problematice vyrovnávání rozdílů a sociálnímu napětí. Dárcovské státy, jež poskytovaly (nesporně významnou) pomoc státům, které se potýkají s rozpočtovou rovnováhou, vyčerpaly své možnosti.

2.7 Politika soudržnosti nesmí zůstat jednostranně orientovaná na podporu hospodářství a konkurenceschopnost. Všechny fondy a programy se musí intenzivněji zaměřit na sociální cíle strategie Evropa 2020, jako jsou tvorba pracovních míst, sociální služby, boj proti chudobě, vzdělávání a odborná příprava atd.

2.8 V oblasti politiky soudržnosti se chystají poměrně podstatné změny. Do středu zájmu se dostává posílení makro- a mikroekonomických podmínek a územní konvergence. Pokud chceme v souladu se strategií Evropa 2020 dosáhnout růstu podporujícího začlenění, musíme změnit svůj přístup. *Prostředky věnované na politiku soudržnosti nejsou ani „dary“ ani „dotace“, ale představují součást evropské investiční politiky a jsou doprovázené požadavky na účinné provádění.*

2.9 V zájmu udržitelného růstu podporujícího začlenění získává vedle tradičních kritérií na významu rozhodující úloha některých „měkkých“ faktorů, jako je například situace v oblasti zdravotní péče a demografická situace, úroveň a dynamika vzdělávání a odborné přípravy atd. Stejně tak roste tlak požadavků na zdravé životní prostředí. Nejnovější dokumenty se možností, že by se této oblasti věnovala nezbytná evropská podpora, téměř nezabývají.

2.10 Evropská komise předložila návrh na otevření trhu práce, které má zvrátit nepříznivé tendence. Dotace mohou oživit jak poptávku, tak nabídku. Zejména je třeba dbát na převoditelnost důchodových práv a na odstranění nejrůznějších právních, administrativních a daňových překážek.

3. Obecné poznámky

3.1 Dynamický rozvoj, který by měla strategie Evropa 2020 přinést, se neodráží ve zjednodušení institucionálního systému, zvýšení jeho účinnosti ani v přiměřeném rozvoji nástrojů, které by se k tomu daly využít, jak by bylo žádoucí.

3.2 V těch nejobtížnějších situacích je v první řadě třeba co nejvíce využít intelektuálního potenciálu. Je odůvodněné posilovat postavení stálých anebo dočasných orgánů, které by se věnovaly analýze, poradenství, monitorování a předpovědím a fungovaly by vedle zákonodárných a výkonných orgánů. Za zvážení například stojí:

- důsledky proměny světových mocenských center;
- nové vymezení vzájemných vztahů mezi hospodářskou soutěží, spoluprací a solidaritou, které představují základní principy EU;
- zavedení správy orientované na rozvoj a růst;
- nastolení politických a hospodářských podmínek (přijetí opatření pro makroekonomickou rovnováhu a daňových, měnových a makrobezpečnostních opatření), jež jsou potřebné k vytvoření účinné hospodářské unie;
- vyjasnění současného systému institucionální odpovědnosti, který je již poněkud nepřehledný.

3.3 Je naprosto zásadní zajistit transparentní fungování Unie a posílit participativní demokracii. Bylo by vhodné mnohem více využívat internetová fóra, anebo tam, kde je vhodnější diskuse naživo, organizovat nebo podporovat konference na vysoké úrovni a pro co nejširší okruh účastníků a současně vést diskusi v národních parlamentech. EHSV navrhuje posílení komunikace EU a to, aby byla některá jednání EU veřejná.

V některých případech by měl mít přístup ke sledování na internetu či k rozhodnutí o hlasování každý.

3.4 Trojí cíl strategie Evropa 2020 je mimořádně ambiciózní. Jak už však EHSV zdůraznil v několika stanoviscích, vymezený horizont nijak nesouvisí s vynaloženými prostředky a už vůbec ne s „historickou“ zkušeností, ať již v negativním smyslu (tzv. Lisabonská strategie) či v pozitivním smyslu, kde se jedná o výše uvedená rychlá a účinná opatření přijatá v rámci ekonomické správy.

3.5 Z hlediska postupů a provádění zohledňují opatření a návrhy právních předpisů, které mají sloužit k naplnění cílů strategie Evropa 2020 i k čerpání strukturálních fondů a fondů soudržnosti, zkušenosti z období do roku 2013 jen v hrubých rysech.

3.6 Zásady a tematické návrhy uvedené ve společném strategickém rámci poskytují dobrou příležitost k tomu dosáhnout „více“ a „lepší“ Evropy. To však *nepostačuje* k tomu, abychom této šance využili. K tomu, aby bylo možné rozpracovat detaily, by měly některé země přehodnotit způsob, jakým přistupují k plánování.

3.7 V posledních desetiletích se vyvinul rozsáhlý evropský přístup, který je možné realizovat na regionální úrovni, a to hlavně v oblasti výzkumu a vývoje a velkých investic do infrastruktury (v tomto případě byl takový postup vzhledem k povaze úkolu nevyhnutelný). Strategie EU včetně 11 tematických cílů trpí nedostatky, pokud jde o politiku pro hospodářská odvětví i o vícedimenzionální programy územního rozvoje.

3.8 Pro budoucí strategii územního rozvoje by se měly vymezit cíle a nástroje, které by stimulovaly i hospodářskou a sociální spolupráci na makroregionální úrovni, a to konkrétně v následujících otázkách:

- propojení výzkumné a inovační infrastruktury (viz tzv. výzkumné oblasti), provázání evropských „středisek excelence“ se zaměřením zejména na centra znalostí, aby se obnovila dynamika evropských pólů rozvoje;
- investice do výzkumu a inovace podniků, vývoj produktů a služeb atd., internacionalizace místních produkčních systémů (klastřů), podpora vytváření evropských sítí;
- dopravní systémy, které by přesahovaly sítě infrastruktury TEN-T (vodohospodářství, ochrana životního prostředí, energetika, informační a komunikační systémy atd.);
- institucionální síť, aby byl možný rozvoj zdola nahoru na makroregionální a nadnárodní úrovni veřejné správy atd.

3.9 Městské systémy v posledním desetiletí na jedné straně nabídl významné možnosti, ale na druhé straně přinesly i čím dál palčivější a téměř neovladatelné napětí, které v nich narostlo.

3.10 Dobrý příklad dynamického rozvoje podporujícího začlenění, který je zároveň udržitelný, by mohlo představovat vytvoření sítě aglomerací, pólů a soustředění specifických činností spojených s pojmem excelence.

3.11 Pokud se rozšíří složky infrastruktury o tematické směry, které vyžaduje politická, institucionální, ekonomická a sociální integrace, vize propojené Evropy – která je součástí makroregionálních strategií – by mohla na makroúrovni přinést podstatné zlepšení účinnosti. Toto rozšíření by neodporovalo zásadám přiměřeného a spravedlivého rozdělování prostředků.

3.12 V jednom ze svých předešlých stanovisek EHSV již doporučil, aby byl pro koncepci integrovaných projektů „zvláštního evropského zájmu“ vymezen nový evropský finanční rámec.

3.13 Dále podle EHSV stojí za úvahu vytvoření úplného evropského energetického společenství. Pokud by se mu dostalo politické podpory, EU by mohla na mezinárodní scéně vystupovat jednotně a byla by mimo jiné schopna účinněji hájit strategické, ekonomické, environmentální a sociální aspekty.

3.14 Pokud nebude předložena žádná celoevropská koncepce, budou návrhy předpisů a finančních rámců na období 2014–2020 opět vyvolávat tlak, který přinutí členské státy k tomu, aby hledaly individuální řešení, jež jsou leckdy méně účinná.

3.15 EHSV by mohl plně dostát svému poslání, pokud by mohl vzhledem ke svému složení vyjadřovat se znalostí věci a podle propracované metodiky poznatky, v nichž se odrážejí vztahy mezi hospodářskými zájmy, sociálními hodnotami a kritérii udržitelnosti růstu.

4. Další návrhy

4.1 Strategie Evropa 2020 – regulační systém, který byl vypracován na podporu provádění fondů soudržnosti po roce 2014 – je spolu se společným strategickým rámcem ukázkou uznání toho, co představuje integrovaný rozvoj.

4.2 EHSV se však domnívá, že vedle tohoto uznání vyžaduje celosvětová konkurence i koncepci a realizaci konkrétnějších a komplexnějších programů.

4.3 Primárním cílem inteligentního růstu podporujícího začlenění, který si strategie Evropa 2020 vytkla, je zvýšení produktivní a inkluzivní kapacity Unie na makroúrovni, zatímco na mikroúrovni se má zajistit trvalé a udržitelné zlepšování kvality života občanů Unie založené na růstu kvality i kvantity pracovních míst.

4.4 V zájmu účelnosti a účinnosti je třeba při plánování využití evropských prostředků brát v úvahu to, že existují vzájemně propojitelné a provázané činnosti, které je možné prezentovat jako speciální, vícedimenzionální a integrované klastr.

4.4.1 V případě víceodvětvových cílů, které lze chápat tak, že spadají do makroúrovně, a které tedy spoluurčují konkurenceschopnost Evropské unie, je třeba věnovat pozornost subjektům, které jsou zapojeny do procesu výroby či poskytování služeb, nebo je toto přímo ovlivňuje.

4.4.2 V průběhu plánování se také musí zohledňovat územní (regionální a místní) síť subjektů (příjemců), jichž se tento proces týká, i systém jejich vzájemných vztahů.

4.5 Analýza a plánování těchto dvou vzájemně provázaných systémů a jejich podpora na unijní úrovni umožní kombinovaný vliv na inteligentní růst podporující začlenění.

4.6 V uplynulém desetiletí se územní struktura těchto výrobních procesů v Evropě díky infrastruktuře vybudované prostřednictvím evropských zdrojů z velké části radikálně změnila a méně rozvinutým regionům přinesla rozvoj výrobních nástrojů a výrobní kultury, obnovu vzdělávání a odborné přípravy, zvýšení zaměstnanosti a nárůst příjmů a spotřeby.

4.7 Konfigurace územní struktury ekonomiky je vymezena podmínkami, které lze zaručit na mikroekonomické úrovni a které jsou těsně spjaty s kritériem udržitelnosti zakotveným ve strategii.

4.8 Rozhodující jsou takové faktory, jako je kvalifikace a věk pracovní síly, odborné vzdělání, úroveň pracovní kultury obecně, zvyšování zaměstnanosti a kvalita služeb. Významným faktorem je zdravotní stav místní společnosti, kvalita životního prostředí, ale samozřejmě i obchodní a fyzická infrastruktura nebo míra rozvoje logistických systémů.

4.9 Konkurenceschopnost Evropy závisí z valné části právě na tomto koordinovaném rozvoji, který dokáže propojit makroúroveň s mikroúrovní.

4.10 Za předpokladu, že jsou prostředky vynakládány účinně a racionálně, mohou jejich přesměrování odůvodnit tyto okolnosti:

— v prvé řadě lze prokázat, že investice z rozpočtu Unie umožňují na makroúrovni nadprůměrný růst finančních a hospodářských výsledků Unie, a to díky přenosu nejvyspělejších technologií, velkému podílu dovozu v investicích, kvalifikované pracovní síle, budování levnější infrastruktury a také díky investicím, které jsou finančně podporovány a spočívají na moderní infrastruktuře;

- za druhé rozšiřování vnitřního trhu, volný pohyb služeb, rozšiřování činností většího rozsahu a růst znalostní základny už samy o sobě podstatným způsobem přispívají k inovačním činnostem a slouží k vyrovnávání rozdílů;
- za třetí dotace, které lze na *mikroekonomické úrovni* čerpat ze strukturálních fondů, z velké části pro odvětví MSP představují buď trh, přístup na trh, anebo zdroje pro rozvoj, a současně rozšíření trhu práce;
- za čtvrté je významný účinek, jehož by bylo možné dosáhnout v oblasti integrace a vyrovnávání rozdílů u nejvíce znevýhodněných sociálních skupin, které jsou z různých důvodů vyloučeny z trhu práce.

4.11 Všeobecně se připouští, že podpora hospodářských odvětví z evropských zdrojů (zvláště v podobě dotací) je nejpotřebnější pro inovační činnosti, které vyvíjejí malé podniky, a dále v upadajících průmyslových odvětvích, která procházejí strukturálními změnami. V zájmu inteligentního rozvoje podporujícího začlenění či vyrovnávání rozdílů může v oblasti výrobních odvětví v určitých méně rozvinutých regionech či obcích pojem „podnik“ vyžadovat rozšíření podpory přiznávané MSP.

4.12 V případě inovačních řetězců, též známých jako klastrů, a místních výrobních systémů, které výborně fungují, si je třeba klást otázku, zda by nebyla vhodnější větší flexibilita pro

podniky, které jsou v dané oblasti dobře zavedené, což platí i pro dodavatele, a zda by se jim nemělo zaručit financování z více zdrojů a kombinované financování.

4.13 Tvorbu mnohostranných strategií lze ilustrovat na příkladě *zdravotní péče*. Síť spojená s odvětvím péče o zdraví se rozpíná od zdravotní a ekologické výchovy přes vzdělávání po různá související průmyslová odvětví, za účasti ekologického průmyslu, zdravotního průmyslu, zdravotní turistiky, biologického výzkumu, výroby vybavení a souvisejícího vysokoškolského vzdělávání, experimentálních a inovačních pólů i malých a středních podniků, které zde pracují, a to v interakci s těmito odvětvími. V tomto ohledu výrazně roste úloha tzv. stříbrné ekonomiky.

4.14 EHSV se již v několika studiích věnoval analýze významu sociální ekonomiky jako rozhodujícího faktoru politiky pro růst podporující začlenění.

4.15 Ekonomická a finanční interakce činností, která se může projevit v sítích takového typu, jako jsou dvě sítě uvedené výše, by mohla mít citelný dopad na restrukturalizaci rozpočtů členských států a ten by mohl zase vyvolat změnu přístupu a chování společnosti.

4.16 Makroregionální vize rozvoje by posílila evropskou polycentrickou územní restrukturalizaci, což by umožnilo na jedné straně upevnit potřebnou koncentraci činností a na druhé straně díky valorizaci různých místních podmínek rozdělení práce v rámci sítě tak, aby bylo zaručeno dosažení ideálu udržitelnosti.

V Bruselu dne 19. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k rámci pro reklamu určenou dětem a mládeži (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 351/02)

Zpravodaj: **pan Jorge PEGADO LIZ**

Dne 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Rámec pro reklamu určenou dětem a mládeži.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. srpna 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 130 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Cílem tohoto stanoviska je přispět k informovanosti, diskuzi a případně na unijní úrovni i k prohloubení právních či jiných opatření na ochranu dětí a mládeže před určitým druhem reklamy, která ve svých sloganech využívá děti nepatřičnou formou, či se k nim obrací škodlivým způsobem, nebo je jakkoli vystavuje obsahu, který ohrožuje jejich adekvátní tělesný, psychický či morální vývoj.

1.2 Ve hře je ochrana základních práv dětí v EU, jak je stanovuje úmluva OSN, článek 24 Listiny základních práv a svobod, čl. 3 odst. 3 SEU a jak je správně vykládá sdělení Komise Směrem ke strategii EU o právech dítěte (COM(2006) 367 final), víceletý program Společenství pro ochranu dětí využívajících internet a jiné komunikační technologie (COM(2008) 106 final) ⁽¹⁾ a Agenda EU v oblasti práv dítěte COM(2011) 60 final).

1.3 Reklama zneužívající děti k účelu, jenž nemá nic společného se záležitostmi, které se jich přímo dotýkají, uráží lidskou důstojnost a útočí na jejich fyzickou a duševní integritu a musí být zakázána.

1.4 Reklama zaměřená na děti s sebou nese rizika zvýšená v závislosti na věkových skupinách a má škodlivé důsledky pro jejich tělesné, psychické a morální zdraví. Mezi nejvýznamnější důsledky patří zejména nabádání k nezřízené spotřebě, která vede k zadluženosti, a ke konzumaci potravin či jiných produktů škodlivých či nebezpečných tělesnému a duševnímu zdraví.

1.5 Z obecného hlediska ovlivňuje určitý druh reklamy svým zvláště násilným, rasistickým, xenofobním, erotickým či pornografickým obsahem často nezvratně tělesné, duševní, morální i občanské formování dětí a vede k násilnému chování a jejich předčasné erotizaci.

1.6 EHSV se domnívá, že by tyto otázky měly být důkladně analyzovány a zakotveny na unijní úrovni podle zásad subsidiarity a proporcionality nejen pro to, že jde o účinnou záruku ochrany základních práv, ale také proto, že různorodost vnitrostátních úprav ohrožuje řádné fungování vnitřního trhu. V tomto smyslu doporučuje, aby byla pro reklamu zaměřenou zvláště na děti na unijní úrovni stanovena všeobecně platná minimální věková hranice.

1.7 EHSV soudí, že je nutné akcentovat odbornou přípravu, informovanost a vzdělávání dětí od nejútlejšího věku, správné využívání informačních technologií a výklad reklamních sdělení tím, že se tato témata začlení do školních osnov na všech úrovních. Rovněž rodičům je třeba poskytnout odbornou přípravu, aby mohli svým dětem pomáhat s porozuměním reklamních sdělení.

1.8 EHSV chápe, že občanům obecně a zejména rodinám a učitelům musí být rovněž poskytnuty informace a odborná příprava, aby mohli na děti lépe výchovně působit.

1.9 EHSV vyzývá zadavatele reklamy a sponzory, aby v rámci iniciativ v oblasti samoregulace a společné regulace, které již byly přijaty a mají se prosazovat, přistoupili k uplatňování nejvyšší úrovně ochrany práv dětí a aby dohlédli na její dodržování.

1.10 EHSV se domnívá, že unijní právní rámec nevychází vstříc současným potřebám ochrany práv dětí, pokud jde o reklamní komunikaci, zejména v audiovizuálních sdělovacích prostředcích, na internetu a na sociálních sítích, a vyzývá Komisi, aby co nejrychleji zvážila nutnost přijetí restriktivnějších opatření průřezového charakteru, která by tato práva účinněji zajistila.

⁽¹⁾ Tento návrh vedl k přijetí rozhodnutí 2008/1351 – Úř. věst. L 348, 24.12.2008, s. 118.

1.11 EHSV vyzývá Evropský parlament a vnitrostátní parlamenty, aby s rozhodností pokračovaly ve své tradici ochrany práv dětí v této oblasti.

2. Vliv reklamy na děti

2.1 EHSV hájí sociálně tržní hospodářství, které je dostatečně regulováno tak, aby podporovalo zdravou a spravedlivou hospodářskou soutěž i vysokou míru ochrany spotřebitelů, a zaměřeno na dotvoření vnitřního trhu, který je nástrojem ke zlepšení životních a pracovních podmínek občanů při dodržování hodnot lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a úcty k lidským právům.

2.2 V tomto rámci EHSV reklamě ve všech jejích podobách přiznává velmi důležitou roli, jak ji zdařile popisuje *International Advertising Association* (IAA), v rámci níž se zdůrazňuje zejména šíření inovací, podpora tvořivosti a zábavy, podněcování k soutěživosti a zvyšování možností volby). EHSV rovněž reklamě připisuje významnou funkci při informování a osvětě spotřebitelů, což je důvodem i základem její úpravy na unijní úrovni.

2.3 V takovémto stanovisku a s tímto cílem by bylo přirozené, kdyby byla jedna jeho část věnována obecnému tématu vlivu „médií“, zejména televize, internetu a sociálních sítí, coby nejvýznamnějších nositelů reklamních sdělení, na děti a mládež, ať již v roli uživatelů, nebo pouhých pasivních diváků. Bylo by také užitečné analyzovat chování dětí podle věku a sociálního postavení v souvislosti s médii sociální komunikace, včetně známého jevu výběru idolu a sociálních vzorců chování či životního stylu coby determinantů osobnosti, které jsou zneužívány reklamními metodami⁽²⁾. Vzhledem k omezenému prostoru bude nutné považovat všechny aspekty týkající se tohoto tématu za nastudované, známé a konsensuální, zejména pokud jde o to, jakou úlohu tato „média“ hrají v rámci informovanosti, vzdělávání a zábavě mládeže, a o čas, který je jim věnován. Některé z těchto aspektů jsou předmětem jiných již vypracovaných či právě vypracovávaných stanovisek EHSV⁽³⁾.

3. Reklama, která využívá děti jako nositelů obchodního sdělení, ve všech svých formách

3.1 Pokud jde o reklamu využívající děti, je nutné zdůraznit aspekty lidské důstojnosti a práv dětí, které jsou výslovně

zakotveny v různých mezinárodních úmluvách i na úrovni Evropské unie, např. v ustanoveních listiny základních práv (článek 1 a článek 2 odstavec c) a zejména články 24 a 32.

3.2 EHSV považuje za nutné na unijní úrovni harmonizovat snahy o zajištění obecného zákazu reklamy nevhodné a nedovoleným způsobem zobrazující děti v rámci témat, která s nimi nemají přímou souvislost.

4. Reklama určená zvláště dětem

4.1 Do jistého věku děti reklamní sdělení nefiltrují, zejména je-li sdělení nadsazené a vyznačuje-li se častým opakováním. Mají tak tendenci považovat všechna sdělení za pravdivá a to je může podporovat v tom, aby se z nich stali kompulzivní spotřebitelé. Tento efekt je tím silnější, čím více je znevýhodněné dané socio-ekonomické prostředí. Sdělením a upozorněním obsaženým v reklamě děti nerozumějí, a nelze je tak považovat za faktor prevence či odrazení.

4.2 Vnímání reklamy se na druhou stranu liší podle různých věkových skupin. Do pěti let nejsou děti schopné rozeznat rozdíl mezi programem a reklamou. Ani poté nechápou, že reklama má přesvědčovací funkci. Tato schopnost se objevuje kolem osmého roku, ale i tak ne u všech dětí. I tak to znamená, že mohou rozpoznat, že sdělení jsou zaujatá – zdůrazňují kladné znaky daného výrobku, zatímco jeho spíše záporné znaky potlačují.

4.3 Jestliže starší děti vidí reklamu jako druh zábavy, je její dopad ještě větší a jejich dokonalejší schopnost zpracovávat reklamní sdělení nutně není zárukou jejich imunity vůči reklamě a jejím záměrům, jelikož jejich chování mohou ovlivnit další sofistikovanější a stejně účinné přesvědčovací metody.

4.4 Rozvoj kognitivních a interpretačních schopností pomocí vzdělávacích programů v oblasti médií má pozitivní dopad při interakci s reklamou. Vyšší stupeň mediální gramotnosti a lepší porozumění mechanismům a důsledkům reklamy na straně rodičů i dětí nicméně nepředstavují globální řešení škodlivých účinků reklamy zaměřené na děti. Nutností je připravit děti na jejich roli budoucích spotřebitelů prostřednictvím akcentace mediální gramotnosti a odborné přípravy od nejútlejšího věku. To však okamžitě neřeší problém nadsazené a opakující se reklamy, ani se to nemůže dotýkat všech dětí, zejména dětí pocházejících ze znevýhodněných socioekonomických prostředí a dětí, které jsou nejvíce postiženy škodlivými vlivy reklamy.

⁽²⁾ Vedle rozsáhlé bibliografie k tomuto tématu, o které se zde není vhodné rozepisovat, zaslouží zvláštní zmínku studie generálního ředitelství pro vnitřní politiky Unie EP s názvem *Pravidla pro reklamu a jejich účinky v rámci nové směrnice o audiovizuálních mediálních službách* (04/2009).

⁽³⁾ Viz stanoviska Úř. věst. C 287, 22.9.1997, s. 11, Úř. věst. C 407, 28.12.1998, s. 193; Úř. věst. C 48, 21.2.2002, s. 27, Úř. věst. C 61, 14.3.2003, s. 32, Úř. věst. C 208, 3.9.2003, s. 52, Úř. věst. C 157, 28.6.2005, s. 136, Úř. věst. C 221, 8.9.2005, s. 87, Úř. věst. C 325, 30.12.2006, s. 65, Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 61, Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 8, Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 43, Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 69, Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 138, Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 154, Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 34; Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 90; stanoviska *Odpovědné využívání sociálních sítí*, (Viz strana 31 v tomto čísle Úředního věstníku), a *stanoviska Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem*, (Viz strana 68 v tomto čísle Úředního věstníku).

4.5 Studie ukazují, že zprostředkovatelská role rodiny má na snížení účinku reklamy významný podíl. Stále více však mají děti, dokonce i velmi malé, přístup k televizi a internetu ve svém pokoji, a tato činnost se tak stává soliterní záležitostí, která je bez dohledu. Dalším faktorem, kvůli němuž jsou děti více vystaveny reklamním sdělením a marketingovým metodám, je rostoucí pronikání internetu do každodenních zvyků těch nejmenších. Jak je příhodně uvedeno v připravovaném návrhu zprávy EP: „Internet je pro děti kamarádem častěji než rodina, škola a přátelé“⁽⁴⁾. Nedávné studie jako KIDS ON LINE ukazují, že 38 % dětí ve věku od 9 do 12 let má na internetu své profily a tento podíl ve věkové skupině 13–16 let narůstá na 78 %. Mnozí výrobci hraček a her mají internetové stránky, na nichž mohou hrát hry a bavit se po internetu – zároveň se stávají terčem přesvědčovacích a věrnostních strategií.

4.6 Zejména pokud jde o **nabádání k nezřízené spotřebě, která vede k zadluženosti**, může určitá komerční komunikace určená dětem stimulovat spotřební návyky charakteristické svojí přehnaností, což vytváří umělé tužby neodpovídající reálným potřebám, a tím je vytvářen falešný koncept štěstí. Statistiky ukazují, že 54 % dospívajících se cítí být nuceno kupovat výrobky jen proto, že je mají jejich přátelé, čili spotřeba se nakonec stává faktorem sociálního začlenění.

4.7 Existuje příčinná souvislost mezi tím, když je dítě vystaveno jistým reklamním sdělením, a žádá-li rodiče, aby mu nějakou věc koupili. Rodinné spory související s tím, že je dítě vystaveno reklamě, a s dožadováním se koupě vznikají ve všech rodinách, zejména však v rodinách s nižším socioekonomickým statusem, v nichž děti tráví u televize více času. Z důvodu chybějících finančních možností či nižší schopnosti dialogu je pro rodiny s nižším objemem prostředků reklama ještě větším trápením.

4.8 Konzumní způsob života podnícený reklamou má také za následek přichýlení velkého počtu dětí a mladých k určitým značkám, což vytváří problémové situace pro nezletilé, kteří k nim přístup nemají. Jednou takovou situací je **brand bullying** (šikana kvůli značce) ve školním prostředí, která vážně zasahuje děti, jež nepoužívají určité značkové zboží, čímž může vyvolávat změny chování či stavy značné osobní nespokojenosti a mnohdy děti zatlačovat do stavu vyloučení, k násilí a pocitu utrpení, které může vést k trestnému jednání, a to formou krádeží či loupeží.

4.9 Pokud jde o reklamu **nabádající ke konzumaci nezdravých potravin či jiných produktů škodlivých či nebezpečných fyzickému a duševnímu zdraví**, je nutné upozornit na vliv dětí na rozhodování při nákupu potravin, zejména na

oblibu hotových balených jídel a *fast food*. Připomínka špatných stravovacích návyků je v dětské reklamě stálíci. Dětská obezita je již nyní obrovským problémem. Podle *Consumers International* má nadváhu či trpí obezitou každé desáté dítě na světě. V současnosti je registrováno 22 milionů dětí mladších 5 let s nadváhou. Hlavní příčinou je konzumace vysoce zpracovaných produktů bohatých na cukry a tuky.

4.10 Číslo poukazující na vystavení dětí vůči reklamním sdělením o potravinách jsou vysoká zejména u dětských pořadů a k jejich zvyšování dochází s tím, jak děti stále více sledují televizní programy, internet či sociální sítě. Navíc se změnil charakter těchto reklam. Nyní obsahují sofistikovanější prvky produktového marketingu, což zvyšuje jejich přesvědčivost⁽⁵⁾.

4.11 Reklama může také způsobovat poruchy příjmu potravy, jako jsou např. anorexie či bulimie. Děti a dospívající jsou konfrontováni se vzory postavy a osobního image mladých, kteří v reklamě účinkují. Vlivem vzorce štíhlé postavy na mladé lidi, zejména dívky, je zdůrazňován ideál krásy, který podporuje takové stravovací návyky, jež mohou ohrožovat lidský život.

4.12 Americká psychologická asociace je toho názoru, že by se reklama určená dětem mladším osmi let měla omezit (či úplně zakázat) vzhledem k tomu, že děti nejsou v tomto věku schopny odhalit přesvědčovací mechanismy jejich sdělení. Cílem takového zákazu je omezit negativní vliv reklamy v podobě nezdravých stravovacích návyků, sporů dětí a rodičů při dožadování se koupě propagovaných výrobků a vystavení násilí⁽⁶⁾.

4.13 Výbor je toho názoru, že by se tyto obavy, vtělené již do různých legislativ členských států⁽⁷⁾ i mimoevropských zemí, měly řešit také na unijní úrovni a pro reklamu zaměřenou zvláště na děti by se měl stanovit minimální věk, jak se navrhuje

⁽⁴⁾ Návrh zprávy o ochraně dětí v digitálním prostředí z 2.4.2012, Výbor pro kulturu a vzdělávání, zpr. Sílvia Costa, (PE486.198v01-00) <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+COMPARL+PE-486.198+01+NOT+XML+V0//CS>.

⁽⁵⁾ Kelly a kol. poukazuje na to, že v Austrálii shlednou děti od 5 do 12 let týdně v průměru 96 reklam týkajících se potravin, z nichž 63 se týká potravin s vysokým obsahem tuku nebo cukru (Kelly, B. P., Smith, B. J., King, L., Flood, V. M. & Bauman, A. (2007) „Television food advertising to children: the extent and nature of exposure“, *Public Health Nutrition*, svazek 10, č. 11, s. 1234-1240. Copyright Cambridge University Press.) Studie Powella a kol. ukazuje, že ve Spojených státech se 27,2 % vysílaného neprogramového obsahu týká potravin, což znamená v průměru 23 reklam denně (Powell LM, Szczypka G, Chaloupka FJ (2007) Exposure to Food Advertising on Television Among US Children, *Arch Pediatr Adolesc Med*. 161:553-560).

⁽⁶⁾ <http://www.apa.org/pi/families/resources/advertising-children.pdf>.

⁽⁷⁾ V současnosti zakazuje reklamu v dětských pořadech 5 členských států, ve 4 členských státech existuje částečný zákaz reklamy či jiný druh omezení u dětských pořadů či v určitou dobu nebo ve vztahu k určitému druhu zboží a 7 členských států zakazuje uvádění reklamních sponzorů v dětských pořadech, srov. http://ec.europa.eu/comm/avpolicy/reg/tvwf/contact_comm/index_en.htm.

ve zprávě poslance EP Kyriacose Triantaphyllidese ⁽⁸⁾, což potvrdilo i usnesení EP z 22. května 2012 ⁽⁹⁾.

5. Reklama, která poškozuje děti

5.1 V oblasti reklamy, která může **vážně narušit duševní i morální formování dětí**, a to i když jim není přímo určená, je nutno zvláště zmínit situace, kdy **reklama vybízí k násilí či jistým druhům násilného chování**, což je případ reklamy na hračky a hry podněcující k násilnému chování.

5.2 Některé hodnověrné studie poukazují na škodlivé důsledky zobrazování násilí v určitých reklamách zprostředkovaných audiovizuálními médii, zejména v podobě podpory agresivního jednání, vyšší tolerance k násilí a zvýšené míry nepřátelství. Konzumací násilného obsahu může být zasaženo i samotné duševní zdraví, což může vést ke stavům úzkosti, strachu, poruchám spánku či hyperaktivitě.

5.3 V reklamě na výrobky, jež mohou být zdraví škodlivé (jako alkohol či cigarety), stále častěji vystupují známé osobnosti. Spojování určitého životního stylu považovaného za atraktivní s těmito produkty vyvolává spotřební touhu a vytváří to kolem nich pozitivní auru.

5.4 Normální psychologický a mravní vývoj dětí rovněž negativním způsobem ovlivňuje **reklama s erotickým či pornografickým obsahem nabádající k úchylnému, zvrhlému či přehnanému pohlavnímu jednání a chování**. Podstatná část reklamy vykazuje sexistický a sexuální charakter a zobrazuje ženu jako objekt touhy, často v podřízeném až poníženém postavení, neřku-li znesvěcenou. Nadměrný sexuální náboj či erotický až pornografický obsah také vede k předčasné erotizaci dětí. Přestože byly některé známé značky nuceny stáhnout reklamu kvůli tomu, že přispívají k nadměrné sexualizaci dětí a kvůli odporu občanské společnosti ke zneužívání zobrazování dětského těla v reklamě, neexistuje na unijní úrovni jasná právní definice týkající se těchto situací.

5.5 Ač je tato oblast v různých členských státech regulována, děje se tak velmi rozličným způsobem, což brání řádnému fungování vnitřního trhu a nejsou pro to žádné zásadní kulturní důvody; podle našeho názoru si заслужuje posouzení na unijní úrovni.

⁽⁸⁾ A7 – 0369/2011 z 21/10/2011.

⁽⁹⁾ A7-0155/2012, zejm. odstavce 24, 28 a 29 (zpr. Maria Irigoyen Pérez).

6. Unijní právní rámec a jeho zjevná nedostatečnost

6.1 V souvislosti s tímto rámcem je nutné konstatovat, že vnitrostátní právní ustanovení a postupy, které používají profesionálové v oblasti reklamy chápané v nejširším smyslu obchodní komunikace, týkající se dětí, jsou v různých členských státech všechno jen ne uniformní.

6.2 Unijní právní rámec je zbytečně komplexní, příliš nejasný a ve většině případů různě proveden a uplatňován členskými státy, jak sama Komise uznává ve svém sdělení Soudržný rámec pro posílení důvěry v jednotný digitální trh elektronického obchodu a on-line služeb ⁽¹⁰⁾, ve své zprávě Ochrana dětí v digitálním prostředí ⁽¹¹⁾ a ve sdělení Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem ⁽¹²⁾. Většina členských států se uchýlila k minimální transpozici unijních směrnic, jiné státy ⁽¹³⁾ uplatňují přísnější normy, které zakazují reklamu určenou nezletilým ⁽¹⁴⁾.

6.3 Žádné z ustanovení *acquis communautaire* po právu nepočítá s tím, že by se na ochranu nezletilých a lidské důstojnosti měly provádět předběžné kontroly v souladu se základními zásadami svobody projevu, jak závazně stanovil Evropský soud pro lidská práva při aplikaci příslušné Evropské úmluvy.

6.4 Zásadní počáteční omyl však vychází z doporučení Rady z roku 1998 týkající se „srovnatelné a účinné úrovně ochrany nezletilých osob a lidské důstojnosti“, jehož hlavním zájmem je „konkurenceschopnost evropského průmyslu audiovizuálních a informačních služeb“. Doporučení vyčleňuje opatření v oblasti audiovizuálního či online obsahu, který je škodlivý pro nezletilé či narušuje lidskou důstojnost ⁽¹⁵⁾, z legislativních pravomocí Evropské unie a tyto aspekty považuje za otázku vkusu a slušnosti, která nespadá do oblasti unijní regulace ⁽¹⁶⁾.

6.5 Obecně závazným způsobem se od členských států pouze vyžaduje, aby zajistily, že se v televizních pořadech (nutno chápat, že sem patří i obchodní sdělení) nebudou vyskytovat programy, které by mohly vážně ohrozit tělesný, psychický či morální vývoj dětí, zejména programy obsahující pornografické scény nebo bezdůvodné násilí, ledaže by jim předcházelo zvukové upozornění nebo je označoval obrazový symbol, s výjimkou případů, kdy je vysílacím časem či jiným technickým opatřením zaručeno, že mladiství nebudou mít v zásadě možnost vidět ani slyšet toto vysílání.

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 942 final ze dne 11.1.2012.

⁽¹¹⁾ COM(2011) 556 final ze dne 13.9.2011.

⁽¹²⁾ COM(2012) 196 final ze dne 2.5.2012.

⁽¹³⁾ Viz pozn. pod čarou 6.

⁽¹⁴⁾ V případě Švédska to bylo ostatně také předmětem rozsudku ESD z 9. července 1997, který potvrdil slučitelnost s unijním právem (věc C-34 a C-35/95 Konsumentombudsmannen/De Agostini (Svenska) bForlag AB e TV-Shop i Sverige AB).

⁽¹⁵⁾ Ve svém stanovisku Úř. věst. C 221, 8.9.2005, s. 87, se EHSV vyjádřil proti této koncepci.

⁽¹⁶⁾ Viz. směrnice 2005/29/ES z 11. května 2005, bod odůvodnění 7 (Úř. věst. L 149, 11.6.2005).

6.6 S argumentem, že existují „větší možnosti diváků vyhnout se reklamě“, a bez ohledu na specifika dětí coby „pasivních diváků“ se v platných předpisech upustilo od omezení týkajících se vkládání reklamních spotů, jestliže vážně nenarušují celistvost pořadů.

6.7 Jediný výslovný zákaz, který na unijní úrovni v současnosti existuje, se týká výlučně tabákových výrobků, léků a lékařské péče na předpis, „skryté“ a „podprahové reklamy“, netýká se však „umístění produktu“ (které by mělo být „zakázáno z principu“), pokud je o něm divák „náležitě informován“. Existují také „přísná kritéria“ pro reklamu na alkoholické nápoje.

6.8 Pouze u tohoto posledního aspektu se uvádí, že reklama nesmí považovat mladistvé za cílové publikum. Ve všech ostatních aspektech týkajících se ohrožení tělesného, psychického či morálního vývoje dětí, ať už přímého vybízení dětí či nepřímo jejich rodičů ke koupi inzerovaného zboží či služeb za využití jejich nezkušenosti či důvěřivosti, či reklamy začleněné do „pořadů pro děti, týkajících se potravin a nápojů obsahujících živiny a látky s výživovým nebo fyziologickým účinkem, zejména látky jako jsou tuky, transmastné kyseliny, sůl/sodík a cukry“, se platné předpisy omezují na obecná doporučení či prostě jen na poukazování na „kodexy chování“.

6.9 Je nutné ještě zdůraznit, že ačkoliv směrnice o nekalých obchodních praktikách obsahuje ustanovení o obchodních praktikách zaměřených na „určité jednoznačně vymežitelné skupiny spotřebitelů, kteří jsou zvlášť zranitelní“ z důvodu „věku nebo důvěřivosti“, nepodařilo se ji v členských státech interpretovat jako zákaz uvedených praktik, ani takto transponovat či uplatňovat⁽¹⁷⁾.

6.10 Vedle těchto ustanovení unijního práva definují nástroje tradičního rázu základní principy, které stojí u zrodu posledního vývoje v rámci základního práva EU (Lisabonská smlouva a Listina základních práv a svobod).

6.11 Současně vyvinuli odborníci na mezinárodní i vnitrostátní úrovni soubor samoregulačních opatření pro své obchodní

praktiky, který jasně prokazuje odhodlání chránit děti, jako je tomu konkrétně v případě EASA⁽¹⁸⁾. Tím nemizí nutnost, mnohokrát potvrzená na mezinárodní i unijní úrovni, zaručit vysokou míru úcty k dětem a jejich ochranu zajištěním tělesného, psychického a morálního vývoje s ohledem na jejich vlastní zájem, vhodné podmínky a zachování rodinného prostředí a rodinných vazeb.

7. Reklama určená dětem a mládeži a dotvoření vnitřního trhu

7.1 Trh v oblasti reklamy a marketingu v Evropě je trhem nanejvýš konkurenčním, podléhá módním výkyvům a je obzvláště citlivý na důsledky finančních a hospodářských krizí. Významné rozdíly ve vnitrostátní právní úpravě v oblasti reklamy mohou nejen ovlivnit výsledky, ale rovněž představovat překážku jejího rozvoje na vnitřním trhu a být zdrojem diskriminace a méně korektní hospodářské soutěže. Zejména v segmentu reklamy určené dětem a mládeži, který se očividně rychle rozvíjí, vytvářejí významné rozdíly ve vnitrostátních právních úpravách spolu s různými požadavky takové podmínky, že se reklamní podniky ocitají v nerovné pozici a jsou nuceny ke značným výdajům na přizpůsobení svých kampaní různým právním náležitostem a požadavkům. Kvůli tomu dochází k méně korektním konkurenčním praktikám, jejichž cílem je vyhnout se těmto obtížím a získat trh. Harmonizace právních předpisů zavádějící podobné podmínky v celé Evropě, čímž by došlo k dotvoření vnitřního trhu v této oblasti, by mohla rozhodujícím způsobem přispět k větší transparentnosti trhu, na němž by všechny reklamní podniky mohly rozvíjet svou obchodní činnost na základě svých schopností a kapacit zaměřených na uspokojení spotřebitelů namísto toho, aby zneužívaly rozdíly ve vnitrostátních předpisech na úkor zdravé a korektní hospodářské soutěže.

8. Právní základ pro opatření koordinovaná na unijní úrovni v oblasti reklamy určené dětem a mládeži

8.1 Do dnešní doby byla pro unijní směrnice upravující reklamu na úrovni Evropské unie společným právním základem ustanovení Smlouvy týkající se dotvoření vnitřního trhu, dnes čl. 26 a 114, ačkoli značně pozměněné. Jde o věc zásadního zájmu, která ovšem nesmí být jediná. Starší unijní iniciativy, jejichž cíle jsou zejména zaměřeny na činnost televizního vysílání, pojalý za právní základ předpisy, které se tehdy týkaly práva na usazení a služeb a které nyní odpovídají platným článkům 49 a násl. a 56 a násl., i když s významnými změnami. A konečně u posledních iniciativ týkajících se ochrany dětí a dětské pornografie, ovšem ještě před Lisabonskou smlouvou, byla právním základem ustanovení o spolupráci v trestních věcech.

⁽¹⁷⁾ Směrnice 2005/29/ES ze dne 11. května 2005, čl. 5 odst. 3 (Úř. věst. L 149, 11.6.2005). Nicméně se zdá, že Komise v nedávném sdělení, které Výbor vítá, zvažuje možnost zabývat se „používáním sporných nebo zakázaných obchodních sdělení“, a snad tedy mezi ně začlení i druhy sdělení uvedené v tomto stanovisku (COM(2011) 942 final, 11.1.2012).

⁽¹⁸⁾ V této souvislosti zdůrazňujeme zájem, který projevilo GŘ pro komunikační síť, obsah a technologie Evropské komise v rámci přípravy Evropského kodexu osvědčených postupů (19.3.2012).

8.2 Je vhodné připomenout, že platná Lisabonská smlouva ve všech těchto aspektech zavedla podstatné změny a poskytuje širokou paletu nových možností unijní intervence, jež musíme umět interpretovat a uplatňovat. Nejdůležitější inovací bylo začlenění Listiny základních práv na úroveň primárního práva EU. Další byla úprava právního charakteru spolupráce v trestní a civilní oblasti a konečně změny zavedené četnými ustanoveními Smlouvy, jako jsou např. ustanovení o dotvoření vnitřního trhu, ochraně spotřebitelů a respektování lidské důstojnosti. Z důvodu ochrany údajů založila Komise v nedávné době svůj návrh nařízení na Listině základních práv Evropské unie a na uvedených nových ustanoveních Lisabonské smlouvy.

8.3 Otázka reklamy pro děti a mládež je především otázkou občanského postoje a ochrany základních práv; uvedené články 1, 3, 24, 33 a 38 Listiny poskytují více než dostatečný pevný právní základ ke zdůvodnění nezbytnosti unijní intervence. K nim je rozhodně nutné přidat ještě článek 2, čl. 3 odst. 5 a článek 6 SEU a články 4, 9 a 10 SFEU.

8.4 V této oblasti mají vedle vlád členských států, ať už na úrovni Rady či v oblasti posílené spolupráce (článek 20 SEU),

podle článku 12 SEU významnou úlohu národní parlamenty a právě na ně apelujeme.

8.5 Dotvoření vnitřního trhu je rovněž jedním z nejdůležitějších cílů v této oblasti, jíž se týkají čl. 3 odst. 3 SEU a články 26, 114 a násl. SFEU. Na druhou stranu články 12 a 169 SFEU otevírají nové možnosti z pohledu ochrany spotřebitelů. V procesní oblasti poskytují článek 67 a násl., zejména články 81 a 82 SFEU, základ pro civilní i trestní rámec, který umožňuje doplnit právní rámec pro ochranu dětí a mládeže v této oblasti.

8.6 V neposlední řadě se tato oblast na unijní úrovni řídí zásadami subsidiarity a proporcionality (čl. 5 odst. 3 a 4 SEU) v té míře, že její cíl svým přeshraničním rozměrem nemohou členské státy dostatečně řešit v rámci svých příslušných vnitrostátních systémů. Cíle této iniciativy tudíž může být dosaženo spíše opatřením na unijní úrovni v souladu se zásadou subsidiarity. Na druhou stranu se záběr této iniciativy musí omezit na aspekty, které vyvolávají konkrétní problémy, a nikoli řešit aspekty, které lze lépe regulovat v rámci vnitrostátních právních předpisů za dodržení zásady proporcionality.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Práva zranitelných skupin na pracovišti – zejména otázky diskriminace na základě sexuální orientace (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 351/03)

Zpravodaj: **pan JANSON**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ve věci

Práva zranitelných skupin na pracovišti – zejména otázky diskriminace na základě sexuální orientace.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 130 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 14 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Veškeré negativní rozdílné zacházení s jednotlivci, k němuž dochází na základě příslušnosti k určité skupině, ohrožuje nejen demokracii stavějící na lidských právech, ale i hospodářský rozvoj v Evropské unii. EHSV se domnívá, že EU nese odpovědnost za zaujmutí společného přístupu k cílům v této oblasti ⁽¹⁾.

1.2 Účinné potírání diskriminace vyžaduje aktivní opatření založená na účasti různých subjektů, v jejímž rámci budou zástupci diskriminovaných skupin spolupracovat se sociálními partnery.

1.3 EHSV v tomto stanovisku konstatuje, že v souvislosti s diskriminací na základě sexuální orientace je třeba zvýšit úsilí o snížení rizika diskriminace. To znamená vyčlenit více prostředků na výzkum diskriminace v zaměstnání, ale vypracovat i plán dosažení cíle nediskriminace na základě sexuální orientace.

1.4 Je očividné, že hospodářská a sociální krize má značný dopad na zranitelné skupiny na trhu práce. V důsledku škrtů, které jsou v současné době prováděny v systémech sociálního zabezpečení v EU, roste nezaměstnanost a hrozí, že poroste i xenofobie, homofobie a další diskriminující a urážející projevy a jednání. EHSV se domnívá, že je důležité, aby EU a členské státy lépe a transparentněji posuzovaly a přijímaly opatření na snížení rizika, jemuž zranitelné skupiny v důsledku současných škrtů čelí.

1.5 EHSV konstatuje, že v EU panují velké rozdíly v tom, jak se zachází s LGBT osobami ⁽²⁾, a s vážnými obavami sleduje diskriminaci, jíž jsou LGBT osoby vystaveny. Tato diskriminace ohrožuje základní hodnoty Unie a volný pohyb.

1.6 EHSV vyzývá Komisi, aby vypracovala plán na potírání diskriminace LGBT osob, a zdůrazňuje, že je důležité zapracovat hledisko LGBT osob do všech oblastí politiky.

1.7 EHSV upozorňuje na význam spolupráce mezi občanskou společností a vládami, aby se potíraly stereotypy a zvýšilo se povědomí o právech LGBT osob. Diskriminace na základě sexuální orientace a pohlaví musí být aktivně začleněna do diskusí a jednání sociálních partnerů. V této souvislosti by EHSV rád vyzdvihl možnost vytvářet sítě, což může podpořit rovné postavení a otevřený přístup na pracovištích.

1.8 EHSV zdůrazňuje, že je důležité, aby jednotlivci, zaměstnavatelé i odborové organizace znali zákony a pravidla EU upravující diskriminaci na trhu práce. Téměř 45 % občanů EU neví, že existují zákony, které zakazují diskriminaci na základě sexuální orientace. EHSV se domnívá, že k vypořádání se s tímto problémem jsou zapotřebí cílené informační kampaně.

1.9 EHSV uznává specifickou problematiku, s níž je konfrontováno mnoho transsexuálů, a chápe, že je tuto zvláštní otázku třeba řešit v samostatné zprávě.

⁽¹⁾ Článek 21 Listiny základních práv Evropské unie stanoví: „Zakazuje se jakákoli diskriminace založená zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.“

⁽²⁾ Lesby, gayové, bisexuálové a transgender osoby.

2. Důvod boje proti diskriminaci

2.1 Evropská unie staví na zásadách svobody, demokracie, dodržování lidských práv a základních svobod a na zásadách právního státu. Článek 19 Smlouvy o fungování Evropské unie svěřuje Unii pravomoc „přijmout vhodná opatření k boji proti diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace“. Potírání veškerých forem diskriminace na pracovišti a bránění jim je pro legitimitu Unie nesmírně důležité. Článek 21 Listiny základních práv Evropské unie zakazuje jakoukoli diskriminaci založenou zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci.

2.2 Za účelem splnění cílů Smlouvy byla přijata řada směrnic, např. směrnice 2006/54/ES o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání (přepřevybrané znění), směrnice 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, a směrnice 2000/43/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ. Ochrana proti diskriminaci na základě pohlaví nebo rasy zachází podstatně dál než v případě diskriminace na základě náboženského vyznání a přesvědčení, věku, zdravotního postižení a sexuální orientace, což může mít vliv na rozhodování lidí v souvislosti s prací, studiem či cestováním v jiné zemi EU.

2.3 Rovné zacházení znamená v první řadě podporovat lidská práva, ale také plně využívat všech dostupných zdrojů v Evropské unii. Diskriminace je plýtvání zdroji a způsobuje sociální vyloučení dotčených skupin. V hluboké hospodářské a sociální krizi, v níž se EU nachází a v níž mnoho států přiškrtilo své sociální systémy a snížilo mzdy, se zhoršuje situace nejzranitelnějších skupin. Různé směrnice EU o nediskriminaci proto mají zásadní význam pro ochranu skupin ohrožených diskriminací a pro podporu jejich integrace na trh práce. Členské státy nesou velkou zodpovědnost za zaručení toho, aby byly záměry směrnic o nediskriminaci uskutečněny.

2.4 EHSV vyjádřil svůj postoj k různým druhům diskriminace v řadě stanovisek. Uvítal, že Komise předložila návrh směrnice o obecném rámci pro rovné zacházení (2000/43/ES) ⁽³⁾. Výbor rovněž podpořil záměr navrhnout zvláštní směrnici pouze o zaměstnanosti, která by zakazovala diskriminaci na základě náboženského vyznání, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. Dále považoval za důležité, aby všichni občané členských států požívali minimální úrovně ochrany a měli právo využít v otázkách diskriminace právních prostředků k nápravě. Požadoval, aby se vyvíjelo úsilí o zkoumání a rozvíjení ekonomických důvodů k nediskriminaci. EHSV

vyjádřil politování nad tím, že se směrnice nezabývá diskriminujícími pokyny nebo vyvíjením tlaku k diskriminaci z uvedených důvodů.

2.5 Rámcová směrnice upravuje přímou i nepřímou diskriminaci. K nepřímé diskriminaci dochází, když lze osoby fakticky znevýhodňovat na základě zdánlivě nediskriminujícího ustanovení nebo zdánlivě neutrálního kritéria nebo zvyklosti ⁽⁴⁾.

2.6 EHSV se vyjádřil i k návrhu směrnice Rady o rovném zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci ⁽⁵⁾, která zatím nebyla přijata. EHSV návrh směrnice uvítal, jelikož by měla vést k zavedení jednotných norem pro ochranu proti diskriminaci v EU na všech základech uvedených v článku 13 Smlouvy o ES (nyní článek 19). EHSV však vyjádřil politování nad tím, že směrnice neřeší přiměřeným způsobem otázku vícenásobných diskriminací, a vyzval Komisi, aby v této věci předložila doporučení. EHSV vyzývá Radu, aby v této otázce přijala rozhodnutí, kterým se posílí práva zranitelných osob.

2.7 V různých stanoviscích o otázkách diskriminace (která pojednávala např. i o starších lidech, státních příslušnících třetích zemí a Romech) se EHSV zabýval mj. následujícími aspekty ⁽⁶⁾:

— je důležité, aby úsilí v boji proti diskriminaci bylo vyvíjeno ve všech oblastech činnosti a bylo zohledněno nejen v rozpočtu EU, ale i jednotlivých členských států;

— jsou zapotřebí ukazatele k získání přehledu o situaci;

— uplatňování nediskriminace je navázáno na strategii Evropa 2020;

— měly by být stanoveny vhodné a účinné mechanismy pro monitorování a kontrolu dodržování na evropské i vnitrostátní úrovni;

⁽³⁾ Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 102.

⁽⁴⁾ Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 19.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 69, Úř. věst. C 354, 28.12.2010, s. 1, Úř. věst. C 347, 18.12.2010, s. 19, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 81, Úř. věst. C 182, 4.8.2009, s. 19, Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 102, Úř. věst. C 10, 15.1.2008, s. 72, Úř. věst. C 110, 30.4.2004, s. 26 [není k dispozici v češtině], Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 128, Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 115, Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 50, Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 95, Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 93.

- je třeba zlepšit zaměstnanost, co do počtu i kvality pracovních míst, s cílem zajistit a zvýšit finanční nezávislost zranitelných skupin;
- je třeba podporovat spravedlivé rozdělení zodpovědnosti mezi ženami a muži v rodině a v domácnosti a individualizovat právo na sociální zabezpečení;
- měly by se budovat institucionální struktury s cílem zřídit např. evropský výbor pro problematiku zdravotního postižení;
- existuje riziko, že hospodářská a sociální krize zvýší nesnášenlivost, xenofobii, rasismus a homofobii všude v Evropě;
- integrace je složitý a dlouhodobý sociální proces s mnoha rozměry a mnoha zúčastněnými stranami, zejména na místní úrovni.

2.8 Ani EHSV ani Komise se konkrétně a do detailů nezabývaly diskriminací na základě sexuální orientace. Neexistuje ani žádný plán na snížení rizika diskriminace u LGBT osob. Toto stanovisko se zaměřuje na diskriminaci na základě sexuální orientace, jelikož se EHSV domnívá, že je pro tuto oblast třeba vypracovat politiku. Zároveň je důležité upozornit na to, že existuje řada dalších zranitelných skupin, které nejsou zahrnuty mezi různé druhy diskriminace, nicméně mají problémy vstoupit na trh práce nebo se na něm udržet. Jakýkoliv rozvoj politiky proto musí zaručit všeobecný vstup.

3. Podmínky na trhu práce pro LGBT osoby

3.1 Otázka provedení do právních předpisů ⁽⁷⁾

3.1.1 Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) ve svých dvou zprávách ⁽⁸⁾ z roku 2009 analyzovala situaci LGBT osob. Níže v textu jsou uvedeny některé závěry FRA. Prvním závěrem je, že existuje hierarchie příčin diskriminace, jelikož ochrana před diskriminací na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu je větší než u diskriminace z jiných příčin. Přesto se v členských státech objevují tendence poskytovat stejnou ochranu před všemi příčinami diskriminace.

3.1.2 V souvislosti s diskriminací na základě sexuální orientace byl podle FRA při provádění směrnice o rovném zacházení v 18 členských státech EU překročen rámec minimálních požadavků. Většina členských států EU tedy zavedla právní předpisy

na ochranu proti diskriminaci na základě sexuální orientace v oblastech mimo zaměstnání a povolání. Přibližně ve 20 členských státech existuje orgán, který je příslušný k řešení problematiky diskriminace na základě sexuální orientace.

3.1.3 FRA se ve svých zprávách zabývá i možností volného pohybu LGBT osob, což je důležitou součástí jednotného trhu práce v EU. V této souvislosti by se mělo poukázat na skutečnost, že rodinné právo spadá do zákonodárných pravomocí členských států, což znamená, že jednotlivé členské státy mají pro páry stejného pohlaví různá pravidla. Země mají navíc různé tradice, co se týče například názoru na manželské svazky a partnerství osob stejného pohlaví. Znamená to však rovněž, že se lidé při výkonu svých práv mohou setkat s problémy ohledně volného pohybu osob.

3.1.4 FRA se domnívá, že páry stejného pohlaví narážejí při výkonu svých práv v oblasti volného pohybu na značné překážky, ať již jsou sezdáni, žijí v registrovaném partnerství či mají dlouhodobý pevný vztah. Orgány zdůrazňují, že to v mnoha situacích znamená přímou diskriminaci a že by měly být vyjasněny povinnosti členských států vyplývající ze směrnice o volném pohybu ⁽⁹⁾.

3.2 Soudní dvůr Evropské unie

3.2.1 Soudní dvůr EU projednával dvě věci týkající se diskriminace na základě sexuální orientace: Römer a Maruko. Ve věci Römer Soudní dvůr shledal, že směrnice o rovném zacházení zakazuje, aby osoba pobírající důchod, která uzavřela registrované partnerství, pobírala nižší částku doplňkového starobního důchodu, než je doplňkový starobní důchod poskytovaný osobě pobírající důchod, která uzavřela manželství, a že existuje přímá diskriminace na základě sexuální orientace, neboť se ve vnitrostátním právu uvedené osoby nacházejí v právní a skutkové situaci srovnatelné se situací osoby, která uzavřela manželství, pokud jde o uvedený důchod.

3.2.2 Ve věci Maruko soudní dvůr obdobně shledal, že směrnice brání takové právní úpravě, podle které pozůstalému registrovanému partnerovi není po smrti jeho partnera vyplácena pozůstalostní dávka odpovídající pozůstalostní dávce poskytované pozůstalému manželovi/pozůstalé manželce. Soudní dvůr však rovněž shledal, že je na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda je pozůstalý partner v situaci srovnatelné se situací manžela/manželky. Soudní dvůr rovněž vyjádřil názor, že rozdíly uvnitř EU jsou značné a že obecně chybí srovnatelnost manželství s jinými formami zákonem uznávaných vztahů.

3.3 Problematika diskriminace na pracovišti

3.3.1 Obtíže s otevřeným postojem vůči sexuální orientaci na pracovišti: Průzkumy naznačují, že LGBT osoby jsou na trhu práce často „neviditelné“. Hlavní příčinou je strach z pronásledování, což vede i k tomu, že se mnozí vyhýbají kontaktu s kolegy, aby nebyli „odhaleni“. Dotyčné osoby se zejména bály mluvit

⁽⁷⁾ Tento oddíl vychází ze zprávy Agentury Evropské unie pro základní práva (FRA) a Evropské konfederace odborových svazů (EKOS).

⁽⁸⁾ *Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation in the EU Member States Part I – Legal Analysis* (Homofobie a diskriminace na základě sexuální orientace v členských státech Evropské unie, část 1 – právní analýza) a *Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States: Part II – The Social Situation* (Homofobie a diskriminace na základě sexuální orientace a pohlavní identity v členských státech Evropské unie, část 2 – sociální situace).

⁽⁹⁾ Směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

o své sexuální orientaci s vedoucím na pracovišti. V určitých oblastech, například v armádě nebo v církvi, je otevřenost mnohem nižší než v průměru.

3.3.2 Zvláštní problémy snižují pracovní výkon: LGBT osoby mají na trhu práce jiné postavení než ostatní zranitelné skupiny, protože otevřenost v otázce sexuální orientace ovlivňuje jejich profesní život. LGBT osoby mají obvykle připravenou strategii, jak se vyhnout prozrazení své sexuální orientace, například tím, že změní téma rozhovoru nebo od konverzace na pracovišti odejdou. Výzkum ukazuje, že toto neustálé „manévrování“ na pracovišti má vliv na zdraví a produktivitu. Negativní rozdílné zacházení, kterému jsou lesby, gayové, bisexuálové a transgender osoby v EU vystaveny, má za následek citové vyloučení z důvodu studu. To má dopad nejen na jednotlivce, ale i na zapojení do trhu práce. EHSV se domnívá, že jednotlivé instituce EU se musejí aktivně zasazovat v boji proti vyloučení, které z toho plyne.

3.3.3 Problematika přístupu k právům na trhu práce: Je-li někdo terčem diskriminace na základě své sexuální orientace, je důležité, aby tato osoba měla přístup k mechanismům podávání stížností, např. vnitrostátnímu orgánu, který se stížnostmi na tento druh diskriminace zabývá. V mnoha členských státech takovýto orgán totiž vůbec neexistuje.

3.3.4 Neochota podávat stížnosti: Počet doložených případů diskriminace na základě sexuální orientace je pozoruhodně malý. Důvodem je pravděpodobně neochota LGBT osob vyjít na veřejnost a potenciální neuznání jejich práv. Podání stížnosti s sebou může rovněž nést riziko ztráty zaměstnání. V určitých případech je důležité, aby společnost poskytla osobě, která podá oznámení, ochranu, a zabránilo se tak negativním důsledkům spojeným s oznámením.

3.3.5 Neznalost: Průzkum Eurobarometru ukázal nedostatečnou znalost právních předpisů proti diskriminaci. Téměř polovina (45 %) občanů EU neví, že existují zákony, které zakazují diskriminaci na základě sexuální orientace při zaměstnávání nových pracovníků. Ze studie Evropské konfederace odborových svazů (EKOS) rovněž vyplynulo nedostatečné povědomí o politice a činnosti odborových svazů v otázce LGBT osob. Neznalost práv na pracovišti je odrazem obecného nedostatku informací a údajů o situaci a o zkušenostech osob s jinou

sexuální orientací. Průzkumy konstatovaly velmi nízkou úroveň informovanosti o sexuální orientaci a genderové identitě na pracovišti. Obecně nízké povědomí znamená, že pro osoby s jinou sexuální orientací je velmi těžké diskutovat se zaměstnavatelem nebo s odborovým svazem o genderové identitě nebo o diskriminaci na základě sexuální orientace. Proto je důvod podporovat osvětu zejména tam, kde je informovanost nízká, a zvyšovat tak povědomí o právech občanů EU.

3.3.6 Právní ochrana a jiná opatření snižující diskriminaci: V některých zemích přispělo zavedení právní ochrany a větší podpora rovnoprávnosti na celostátní úrovni obecně ke zvýšení povědomí společnosti, což mělo i pozitivní vliv na odbory a zaměstnavatele. Ve studii FRA bylo jen zřídka poukázáno na odpovědnost zaměstnavatelů, což potvrzuje, že je důležité, aby manažeři nesli odpovědnost. Práce v oblasti rozmanitosti a otevřená kultura mají na pracovišti z hlediska LGBT osob kladný vliv. Práce v oblasti rozmanitosti sice nezbytně nutné nezamezí diskriminaci, ale je v rámci organizace významným prvním krokem.

3.3.7 Rozsah diskriminace: Byla provedena řada studií s cílem zmapovat rozsah diskriminace LGBT osob na trhu práce. Závěrem je, že až polovina této skupiny lidí nepřistupuje na pracovišti ke své sexuální orientaci otevřeně a že třetina až polovina těch, kteří otevření jsou, se na pracovišti setkávají s přímou diskriminací nebo s urážlivými poznámkami a předsudky.

3.3.8 V EU bylo uskutečněno několik projektů, jichž se účastnili zaměstnavatelé, odborové organizace a dobrovolnické organizace. Komise tyto projekty finančně podpořila, což mělo kladný vliv na jejich legitimnost. Ve Francii uzavřeli zaměstnavatelé a odbory v jednom sektoru dohodu o rovných právech rodin párů stejného pohlaví. Švédský odborový svaz Vision nabízí vzdělávací kurzy o problematice LGBT osob, jejichž cílem je zvýšit povědomí o diskriminaci na pracovištích. Zkušenosti ukazují, že společně lze situaci osob s jinou sexuální orientací na trhu práce velmi snadno změnit. Výbor s lítostí konstatuje, že tyto aktivity jsou vzácné, a proto vyzývá Komisi, aby šířila osvědčené postupy, a sociální partnery, aby se mnohem aktivněji pouštěli do činností zabrahujících diskriminaci LGBT osob na pracovišti.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Přínos podnikatelů z řad přistěhovalců pro hospodářství Evropské unie (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 351/04)

Zpravodajka: **paní KING**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Přínos podnikatelů z řad přistěhovalců pro hospodářství Evropské unie.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 10 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Přínos podnikatelských činností přistěhovalců v Evropě se v uplynulém desetiletí neustále zvyšoval. Podnikatelé z řad přistěhovalců přispívají k hospodářskému růstu a zaměstnanosti, často tím, že oživují opomíjená řemesla a živnosti, a stále více se zapojují do poskytování zboží a služeb s přidanou hodnotou. Představují rovněž důležité pojítko se světovými trhy a mají velký význam pro začleňování přistěhovalců do trhu práce, jelikož vytvářejí pracovní příležitosti nejen pro sebe samé, ale stále častěji také pro přistěhovalce a původní obyvatelstvo ⁽¹⁾.

1.2 Evropská unie veřejně uznala, že podnikatelé z řad přistěhovalců mohou mít zásadní přínos pro udržitelný růst a zaměstnanost. Je však důležité, aby se na toto uznání nepohlíželo izolovaně či odděleně od nejnaléhavějších priorit tvůrců politik EU. Dynamický, udržitelný a na růst orientovaný sektor podnikatelů z řad přistěhovalců by měl být součástí strategie pro růst a zaměstnanost, iniciativy *Small Business Act*, strategie Evropa 2020 a nového Programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (COSME), neboť u těchto opatření již byl zdůrazněn ústřední význam rychle rostoucích malých a středních podniků, jež přinášejí přidanou hodnotu, pro hospodářství EU zaměřené na udržitelný růst.

1.3 Podnikatelé z řad přistěhovalců zlepšují rovněž sociální příležitosti pro přistěhovalce, vytvářejí větší sociální tah, jsou příkladem pro společnost, obzvláště pro mladé lidi, zvyšují sebedůvěru a podporují sociální soudržnost tím, že oživují ulice a obytné čtvrtě.

1.4 EHSV vítá sdělení Komise ⁽²⁾, v němž se uznává „význam migrantů-podnikatelů“ a uvádí, že by měly být posíleny také

jejich tvořivé a inovační schopnosti. Výbor vítá rovněž prohlášení, že „podpora nadnárodního podnikání prostřednictvím dynamičtější strategie bude mít příznivý dopad pro podnikatele působící jak v členských státech EU, tak i v partnerských zemích. Tyto podniky mohou vytvářet pracovní místa v zemích původu a přinášet prospěch v podobě integrace migrantů a větší obchodní výměny mezi zeměmi“.

1.5 Vzhledem k rostoucí nezaměstnanosti, kvůli níž je vytváření kvalitních pracovních míst rozhodující prioritou EU, je nyní ještě důležitější, aby tvůrci politik EU uznali významný přínos podniků vlastněných přistěhovalci pro hospodářství EU, a to jak na místní úrovni, tak i stále častěji na mezinárodních trzích, kde přetrvává poptávka po zboží a službách pocházejících z EU. Zapadá to do strategie Komise, jejímž cílem je pomoci malým a středním podnikům rozšířit jejich činnost za hranice EU, neboť působení na mezinárodním poli posiluje růst a konkurenceschopnost a podporuje dlouhodobou udržitelnost podniků v EU.

1.6 EHSV se domnívá, že pokud mají být posíleny „tvořivé a inovační schopnosti“ podnikatelů z řad přistěhovalců, musí být na úrovni EU, členských států a na místní úrovni přijata konkrétní opatření. Cílem je vymýtit diskriminaci a nastolit rovné podmínky pro všechny tak, aby mohli přispívat k růstu podporujícímu začlenění a kvalitním pracovním místům.

1.6.1 Na úrovni EU by tvůrci politik měli:

— uznat potenciál podnikatelské činnosti přistěhovalců pro posílení hospodářského růstu v rámci strategie Evropa 2020;

— uznat potenciál podnikatelské činnosti přistěhovalců pro tvorbu pracovních míst, a to tím, že bude začleněna do evropské strategie zaměstnanosti. Tato strategie se v současnosti zaměřuje pouze na závislou výdělečnou činnost coby prostředek pro začleňování přistěhovalců;

⁽¹⁾ Rath, J., Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek (Eurofound) 2011, „Promoting ethnic entrepreneurship in European cities“ („Podpora podnikání příslušníků etnických skupin v evropských městech“), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk.

⁽²⁾ Evropská agenda pro integraci státních příslušníků třetích zemí, COM(2011) 455 final a SEC(2011) 957 final.

- uznat platnost podnikatelské činnosti přistěhovalců v rámci evropské politiky začleňování přistěhovalců;
- ve spolupráci s Eurostatem a členskými státy vymezit a shromáždit spolehlivé a harmonizované statistické údaje o hospodářském a sociálním přínosu podnikatelů z řad přistěhovalců v celé EU, což může EU napomoci ke koncipování lepších přistěhovaleckých politik;
- nadále usnadňovat podporu podnikatelů z veřejných zdrojů, aby se zamezilo nepříznivému dopadu na inovace, podnikání a růst podniků v důsledku toho, že života-schopný podnik nemá přístup k náležitému financování;
- zavést rámec pro zvyšování informovanosti o osvědčených postupech a povzbuzovat k jejich sdílení v programech, jež umožňují vytvářet kapacitu a udržitelnost u podniků vlast-ných přistěhovalci;
- rozvíjet strategické vztahy s těmi zeměmi původu, jež nyní aktivněji usilují o přímé zapojení své diaspory v EU do podnikatelských činností jak v zemi původu, tak v EU;
- případně využívat obchodní dohody coby mechanismu k podpoře společné podnikatelské činnosti mezi podnikají-cími přistěhovalci usazenými v EU a zeměmi jejich původu. Podpoří se tak unijní strategie pomoci malým a středním podnikům při rozšiřování jejich činnosti mimo EU.

1.6.2 Členské státy EU by měly:

- uznat a podporovat podnikání přistěhovalců jakožto součást širší integrační politiky;
- přezkoumat regulační a strukturální rámec pro zakládání podniků obecně tak, aby se snížily zbytečné administrativní požadavky, které mohou být překážkou při zahajování podnikatelské činnosti;
- minimalizovat riziko nedovoleného přistěhovalectví a především nelegálního zaměstnávání prováděním směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/52/ES⁽³⁾ ze dne 18. června 2009. Článek 14 této směrnice členskými státy ukládá, aby „na jejich území byly prováděny účinné a odpovídající kontroly“;
- napomoci ke zvýšení míry dlouhodobé zaměstnanosti tím, že budou intenzivněji podporovat existující podniky vlast-něné přistěhovalci, zejména ty, které provozují ženy a mladí lidé, aby se posílila udržitelnost těchto podniků;
- zvýšit informovanost a posílit kapacity zprostředkovatel-ských organizací, jako jsou profesní sdružení, obchodní

komory a družstva, aby mohly těmto podnikům pomáhat při plnění zákonných požadavků, např. pracovněprávních a daňových předpisů.

1.6.3 Místní orgány a občanská společnost, včetně sociálních partnerů, by měly:

- pokračovat v programech, jež zvyšují lidský a sociální kapitál podnikatelů z řad přistěhovalců tím, že jsou v jejich rámci poskytovány různé služby, např. poradenství, infor-mace, odborná příprava, navazování kontaktů a odborné vedení;
- vytvářet nebo zlepšovat příležitosti pro podnikatele z řad přistěhovalců tím, že se jejich organizacím usnadní přístup k obecně zaměřeným organizacím;
- posilovat udržitelnost podniků vlastněných přistěhovalci. Je třeba věnovat větší pozornost existujícím podnikům přistě-hovalců, zejména těm v odvětvích s vysokou hodnotou, a nezaměřovat se pouze na nově vznikající podniky;
- pro podnikatele je velmi důležitou otázkou dostupnost úvěrů, proto by mělo být zavedeno více programů pro zvyšování finančního kapitálu podnikatelů z řad přistěho-valců, a to tak, že:
 - budou informováni o zdrojích financování;
 - jim bude poskytována zvláštní odborná příprava;
 - budou zlepšovány vědomosti, znalosti a povědomí úvěrových institucí o této konkrétní skupině korporát-ních klientů.

2. Obecné připomínky

2.1 Evropa čelí závažným demografickým změnám: v někte-rých regionech se snižuje počet obyvatel, obyvatelstvo výrazně stárne a porodnost je nízká. Celkový počet obyvatel v EU však v letech 2004 až 2008 každoročně stoupal zhruba o 2 miliony, za což z převážné části může migrační saldo. Přistěhovalci přispěli k hospodářskému růstu zemí, které je přijaly, mnoha způsoby – tím, že s sebou přinesli nové dovednosti a nadání, pomohli snížit nedostatek pracovních sil a coby podnikatelé založili nové firmy a podniky.

2.2 Přínosu, který mělo pro hospodářství přímé zakládání nových podniků přistěhovalci, nebyla věnována přílišná pozor-nost. Záměrem tohoto stanoviska je rozvést stávající informace o podnikání přistěhovalců a formulovat doporučení, jak by se dal podpořit a ocenit úspěch podniků vlastněných přistěhovalci a ještě více zvýšit jejich příspěvek k hospodářskému růstu.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:CS:PDF>.

2.3 Srovnávat podnikání a vytváření pracovních míst přistěhovalci v zemích EU je úkol nelehký, poněvadž pro jednotlivé země jsou k dispozici různé zdroje údajů a neexistuje mezinárodně dohodnutá definice podnikatele z řad přistěhovalců.

2.4 Tento dokument do značné míry vychází z prezentací, jež byly předneseny na slyšení stálé studijní skupiny EHSV Imigrace a integrace věnovaném přínosu podnikatelů z řad přistěhovalců pro hospodářství EU dne 24. listopadu 2011 ⁽⁴⁾.

2.5 Podnikatel z řad přistěhovalců je definován jako majitel podniku narozený mimo EU, který se snaží vytvářet hodnoty tím, že zakládá či rozšiřuje podnikatelskou činnost ⁽⁵⁾. Podnikatel může být osobou samostatně výdělečně činnou, tj. zaměstnávat pouze sebe sama, nebo může mít zaměstnance ⁽⁶⁾.

2.6 Toto stanovisko se zaměřuje na samostatně výdělečně činné osoby, přičemž využívá údajů z průzkumu o pracovních silách ke srovnání jednotlivých členských států a srovnání podnikatelů z řad přistěhovalců a domácích podnikatelů. Kromě toho se tento rozbor soustřeďuje na podnikatele mimo sektor zemědělství, jak je u průzkumů týkajících se podnikání zvykem.

3. Charakteristika podnikatelů z řad přistěhovalců

3.1 Přistěhovalci jsou podnikavější

3.1.1 Z průzkumu týkajícího se pracovních sil v EU ⁽⁷⁾ vyplývá, že se podnikání přistěhovalců v jednotlivých zemích EU vyvíjí různým způsobem. Ve Spojeném království, Francii, Belgii, Dánsku a Švédsku mají podnikající přistěhovalci o 1,5 až 2,9 % vyšší podíl na celkové zaměstnanosti než starousedlíci, kdežto v Portugalsku, Španělsku, Itálii, Řecku, Irsku, Německu a Rakousku je podíl podnikatelů z řad přistěhovalců nižší ve srovnání s původním obyvatelstvem.

3.1.2 Z regionální perspektivy vzato je celkový počet samostatně výdělečně činných osob (starousedlíků a přistěhovalců) vyšší v jižní, střední a východní Evropě. Ve střední a východní Evropě ovšem k zahajování této činnosti více tíhnou přistěhovalci než původní obyvatelstvo, zatímco v jižní Evropě je tomu naopak.

3.1.3 Toto nadměrné zastoupení přistěhovalců mezi samostatně výdělečně činnými osobami v Polsku, na Slovensku, v České republice a v Maďarsku je zčásti dáno poměrně pružnými vízovými předpisy pro podnikatele z řad přistěhovalců a situací na trhu práce v těchto zemích. Nižší podíl podnikatelů z řad přistěhovalců v jihoevropských zemích může být důsledkem toho, že přistěhovalci v těchto zemích zřejmě ještě neměli čas vybudovat si potřebný lidský, fyzický

a sociální kapitál pro zahájení podnikatelské činnosti, protože možná nemluví plynule jazykem dané země nebo mají potíže s uznáním svých kvalifikací.

3.1.4 Údaje o počtu nových podnikatelů v určitém roce rovněž naznačují, že přistěhovalci jsou zpravidla podnikavější než původní obyvatelstvo. V letech 1998–2008 se průměrný roční počet nových podnikatelů z řad přistěhovalců zdvojnásobil v Německu (na více než 100 000 ročně) a ve Spojeném království (na téměř 90 000 ročně). Ve Španělsku se tento průměrný roční počet zvýšil šestinásobně (na více než 75 000 ročně) a v Itálii osminásobně (na 46 000). Ve Francii nastal ve stejném období mírný nárůst (na 35 000) ⁽⁸⁾.

3.1.5 Přistěhovalci jsou mimoto podnikavější v poměru k jejich populaci než původní obyvatelstvo. Např. ve Spojeném království tvoří přistěhovalci 8 % obyvatelstva, ale vlastní přibližně 12 % z celkového počtu tamních malých a středních podniků.

3.1.6 Toto zjištění je v souladu s nedávnou americkou studií, z níž vyplynulo, že mezi přistěhovalci je 18 % majitelů malých podniků, zatímco podíl přistěhovalců na celkovém počtu obyvatelstva činí 13 % a na pracovní síle 16 % ⁽⁹⁾.

3.2 Udržitelnost podniků vlastněných přistěhovalci

3.2.1 Počet přistěhovalců začínajících podnikat se rok od roku zvyšuje, roste však také počet těch, kteří podnikatelskou činnost ukončují. Tato nižší životaschopnost může ukazovat na to, že samostatně výdělečná činnost je cestou, jak přejít k placenému zaměstnání, nebo že firmy vlastněné přistěhovalci častěji upadají. Např. ve Francii fungovalo po 5 letech od založení pouze 40 % firem vlastněných cizími státními příslušníky, zatímco u firem vlastněných Francouzi to bylo 54 % ⁽¹⁰⁾. OECD ve své studii ⁽¹¹⁾ shledala, že i po přezkoumání kvalifikací, praxe a dalších faktorů existuje u podniků vlastněných přistěhovalci o 27 % menší pravděpodobnost přetrvání než u podniků vlastněných starousedlíky.

3.3 Důležitá odvětví

3.3.1 Škála podnikatelských činností, jež přistěhovalci v přijímajících zemích vykonávají, je stejně rozsáhlá jako u původního obyvatelstva. Tento přechod od podniků, jež poskytují služby hlavně příslušníkům své etnické skupiny, byl částečně způsoben tím, že mnozí přistěhovalci dosahují vyššího vzdělání, a také změnami v hospodářských strukturách postindustriálních společností.

⁽⁸⁾ Viz statistika: <http://dx.doi.org/10.1787/888932442104>.

⁽⁹⁾ <http://www.fiscalpolicy.org/immigrant-small-business-owners-FPI-20120614.pdf>.

⁽¹⁰⁾ Breem, Y. (2009), Les entreprises créées en 2002 par des ressortissants des pays tiers: de plus grandes difficultés à survivre (Podniky založené v roce 2002 státními příslušníky třetích zemí – větší potíže přetrvat), Infos Migrations, No. 13, Département des statistiques, des études et de la documentation (DSED), Ministère de l'Immigration, de l'Intégration, de l'Identité nationale et du Développement solidaire.

⁽¹¹⁾ Open for Business: Migrant Entrepreneurship in OECD Countries, 2010.

⁽⁴⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-migrant-entrepreneurs-contribution-present>.

⁽⁵⁾ Ustálená definice podnikatele, OECD, 2008.

⁽⁶⁾ Rath, J., Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek (Eurofound) 2011, „Promoting ethnic entrepreneurship in European cities“ („Podpora podnikání příslušníků etnických skupin v evropských městech“), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk.

⁽⁷⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/database.

3.3.2 Ačkoliv v Evropě velká část podnikatelů narozených v jiných zemích působí v odvětvích, v nichž tradičně podnikají přistěhovalci (např. velkoobchodní a maloobchodní prodej), řada z nich vykonává činnost mimo tato odvětví typická pro určitou etnickou skupinu – téměř 18 % podnikatelů z řad přistěhovalců působí ve stavebnictví, asi 8 % působí v odborném sektoru nebo v oblasti vědy a techniky, přibližně 6 % ve výrobním odvětví a dalších 6 % ve zdravotnictví a v sociální oblasti.

3.4 Profil

3.4.1 Obecný profil podnikatelů z řad přistěhovalců a starousedlíků je podobný v tom, že jsou obvykle kvalifikovaní a mužského pohlaví, přičemž více než tři čtvrtiny z nich jsou starší 35 let. Podnikající přistěhovalci a starousedlíci jsou v průměru starší než ti, kdo jsou v zaměstnaneckém poměru. Tento závěr lze vysvětlit tím, že je třeba nashromáždit dostatečný sociální a fyzický kapitál a dostatek zkušeností, aby si člověk mohl založit vlastní podnik.

3.4.2 Podnikatelé z řad přistěhovalců mají vyšší průměrnou úroveň vzdělání než podnikající starousedlíci a 30–40 % z nich má vysokoškolské vzdělání.

3.4.3 Téměř dvě třetiny podnikatelů z řad přistěhovalců pobývají v přijímající zemi již více než deset let, zatímco u přistěhovalců v zaměstnaneckém poměru je to jen něco přes 50 %.

3.4.4 Přistěhovalci z různých částí světa mají různou tendenci zahajovat podnikatelskou činnost – nejčastěji se do ní pouštějí přistěhovalci z Asie, nejméně často pak přistěhovalci z Latinské Ameriky a Afriky. Značnou část rozdílů v podnikavosti jednotlivých skupin přistěhovalců lze vysvětlit rozdíly ve vzdělání a majetkových poměrech. Dalším vysvětlením je to, že v hospodářství některých zemí původu je tradičně větší podíl podnikatelů a u osob, které z těchto zemí přicházejí, je pravděpodobnější, že začnou podnikat v přijímající zemi.

3.4.4.1 Je třeba poznamenat, že situace přistěhovalců z hlediska oblasti jejich původu není stejná. Např. údaje ze Spojeného království ukazují, že pokud by míra zaměstnanosti u komunity pákistánských přistěhovalců byla stejná jako u komunity indické, podíl zaměstnaných mužů by v této skupině vzrostl o 24 % a podíl zaměstnaných žen o 136 %, což je o 96 000 pracujících osob více.

4. Kontext EU

4.1 Stockholmský program stanovuje postup činnosti Evropské unie v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí na období 2010–2014. Jedním z aspektů je úspěšná integrace přistěhovalců pro posílení demokratických hodnot a sociální soudržnosti a podporu mezikulturního dialogu na všech úrovních.

4.2 Z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí, který byl na období 2007–2013 vybaven rozpočtem ve výši 825 milionů eur, jsou podporovány iniciativy jednotlivých států a EU, jež usnadňují začleňování přistěhovalců

ze třetích zemí do evropské společnosti a zahrnují projekty v oblasti podnikání a podnikatelského vzdělávání přistěhovalců⁽¹²⁾.

4.3 Sdělení Komise⁽¹³⁾ pod názvem „Evropská agenda pro integraci státních příslušníků třetích zemí“ sice uznává významnou úlohu podnikatelů z řad přistěhovalců, o jejich potenciálu přispět k udržitelnému růstu a zaměstnanosti se ale ve stěžejních evropských iniciativách, jako je např. strategie Evropa 2020, nehovoří.

4.4 Balíček opatření EU v oblasti zaměstnanosti se soustřeďuje na závislou výdělečnou činnost coby prostředek pro začleňování přistěhovalců. Opomíjí však úlohu podnikatelů z řad přistěhovalců, kteří mohou přispět k vytváření kvalitních a udržitelných pracovních míst a usnadnit hospodářské a sociální začleňování přistěhovalců a původního obyvatelstva.

4.5 Tvůrci politik EU by měli podnikatelskou činnost přistěhovalců aktivně a důsledně zahrnovat do strategií EU. Kromě toho je rovněž třeba uznat a podporovat úlohu podnikatelů z řad přistěhovalců ve strategii začleňování přistěhovalců.

5. Přínos podnikatelů z řad přistěhovalců

5.1 Trh práce

5.1.1 Průzkum týkající se pracovních sil v EU (1998–2008) vyzdvihuje kladný přínos podnikatelů z řad přistěhovalců pro zaměstnanost, i když většina podnikatelů (starousedlíků i přistěhovalců) zaměstnává pouze sebe sama.

5.1.2 Tito podnikatelé vytvářejí v průměru 1,4 až 2,1 dalších pracovních míst. Srovnání s podnikajícími starousedlíky však naznačuje, že podnikatelé z řad přistěhovalců vytvářejí poměrně méně pracovních míst. Výjimku z tohoto obecného konstatování představují Česká republika, Maďarsko, Slovenská republika a Spojené království, kde podnikající přistěhovalci jak se zdá vytvářejí více pracovních míst než podnikatelé domáci.

5.1.3 Tento přínos pro celkovou zaměstnanost se postupně zvyšuje. V letech 1998 až 2008 vzrostl počet osob zaměstnávaných podnikateli z řad přistěhovalců ve Španělsku, Itálii, Rakousku, Německu a Nizozemsku, zatímco ve Spojeném království a ve Francii byl přínos těchto podnikatelů pro zaměstnanost stabilně vysoký. Např. v letech 2007 a 2008 zaměstnávali podnikající přistěhovalci ročně přes 750 000 osob v Německu, zhruba půl milionu ve Spojeném království a ve Španělsku, téměř 400 000 ve Francii a přibližně 300 000 v Itálii.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/migration-asylum-borders/integration-fund/index_en.htm.

⁽¹³⁾ COM(2011) 455 final a SEC(2011) 957 final.

5.1.4 V relativním vyjádření tento přínos pro zaměstnanost odpovídá 1,5–3 % z celkového počtu zaměstnaných osob. Zeměmi, v nichž přistěhovalci nejvíce přispívají k celkové zaměstnanosti, jsou Lucembursko (8,5 %) a Irsko (4,9 %). Kvůli nedostatku údajů sice nelze určit, zda přistěhovalci zaměstnávají převážně jiné přistěhovalce či nikoli, některé studie však ukazují, že dávají práci jak starousedlíkům, tak i jiným přistěhovalcům.

5.2 Hospodářství

5.2.1 Přínos podnikatelů z řad přistěhovalců se neomezuje jen na vytváření pracovních míst – přispívají také k celkovému hospodářskému růstu přijímající země. Je velmi obtížné shromáždit skutečné empirické údaje o jejich reálném přínosu pro hospodářství EU, jsou však k dispozici údaje ze Spojeného království, podle nichž se jejich přínos pro hospodářství této země odhaduje na 25 miliard liber ročně, což představuje 6 % z celkové hrubé přidané hodnoty malých a středních podniků (430 miliard liber v roce 2007) ⁽¹⁴⁾.

5.2.2 Z jedné americké studie v porovnání s tím vyplývá, že malé podniky, které jsou alespoň z poloviny vlastněny přistěhovalci, přinášejí odhadem 776 miliard amerických dolarů ročně, což je 13 % z celkového přínosu malých podniků (6 bilionů amerických dolarů v roce 2007).

5.2.3 Další údaje pocházejí z Francie a ukazují, že v roce 2009 přistěhovalci ve Francii obdrželi od francouzského státu 47,9 miliard eur (sociální zabezpečení, bydlení, vzdělávání atd.), ale jejich přínos byl 60,3 miliard eur. Jinými slovy – přistěhovalci přispěli do veřejného rozpočtu čistou částkou 12,4 miliard eur ⁽¹⁵⁾.

5.2.4 EHSV se domnívá, že přínos pro EU by mohl být vyšší, pokud by byla podnikajícím přistěhovalcům působícím ve

stínové ekonomice poskytnuta potřebná podpora, aby mohli přejít do ekonomiky oficiální.

5.3 Obchod

5.3.1 Je rovněž doloženo, že podnikatelé z řad přistěhovalců pomáhají přijímající zemi vytvářet obchodní příležitosti tím, že snižují náklady na obchodní transakce se zeměmi svého původu, k čemuž využívají své sítě kontaktů a znalosti tamních trhů. Např. ve Švédsku zaměřuje 22 % podniků vlastněných cizími státními příslušníky své zboží a služby alespoň zčásti na světový trh, zatímco u podniků patřících starousedlíkům je to 15 % ⁽¹⁶⁾. Ukázalo se také, že 10 % nárůst počtu přistěhovalců ve Švédsku byl spojen s průměrným zvýšením vývozu o 6 % a zvýšením dovozu o 9 % ⁽¹⁷⁾. Z těchto zjištění vyplývá, že přistěhovalci mohou hrát důležitou úlohu při usnadňování zahraničního obchodu díky tomu, že snižují skryté překážky bránící obchodování se zeměmi jejich původu.

5.3.2 Dalším příkladem je Spojené království. Podnikatelé z řad přistěhovalců poskytují přímý přístup k rozrůstající se diaspoře s odhadovanými disponibilními příjmy, jež přesahují 30 milionů eur, a otevírají nové obchodní příležitosti na světových trzích, např. v Indii, Číně a v afrických, karibských a latinskoamerických státech.

5.4 Je třeba poznamenat, že podnikatelská činnost přistěhovalců se neomezuje pouze na vytváření pracovních míst a na hospodářství. Může zlepšovat sociální příležitosti pro přistěhovalce, vytvářet větší sociální tah, zvyšovat sebedůvěru a podporovat sociální soudržnost občanů tím, že oživuje ulice a obytné čtvrtě.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ <http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/enterprise/docs/b/11-515-bigger-better-business-helping-small-firms>.

⁽¹⁵⁾ <http://www.europeanvoice.com/article/imported/time-to-value-migrants-contribution/74527.aspx>.

⁽¹⁶⁾ Švédská agentura pro hospodářský a regionální růst (2007).

⁽¹⁷⁾ Hatzigeorgiou, OECD (2010).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vymýcení domácího násilí páchaného na ženách (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 351/05)

Zpravodaj: **pan Mário SOARES**

Dne 24. května 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Vymýcení domácího násilí páchaného na ženách.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 138 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Již v roce 2006 se EHSV vyslovil proti domácímu násilí na ženách ⁽¹⁾ a ukázal, že občanská společnost je touto otázkou znepokojena. Tehdy vydaná doporučení jsou stále platná, a proto je toto stanovisko neopakuje.

1.2 EHSV – jakožto zástupce organizované občanské společnosti – si je vědom toho, že otázka genderového násilí, včetně domácího násilí, se dotýká všech, a znovu potvrzuje své nasazení v boji proti tomuto závažnému problému za použití všech prostředků, včetně možnosti pořádat každé dva roky diskusi o této problematice.

1.3 EHSV doporučuje evropským institucím a členským státům EU, aby:

1.3.1 **lidská práva:** k genderovému násilí v domácím prostředí přistupovaly jako k lidskoprávní otázce, což umožní najít ucelené a meziodvětvové řešení problému;

1.3.2 **hledisko bezpečnosti a rizik:** přijaly opatření zaměřená na změnu modelu bezpečnosti a rizik a posílily přesvědčení, že násilí proti ženám v domácím prostředí není problémem jedinců, soukromé, izolované sféry, ale spíše otázkou bezpečnosti a veřejného pořádku;

1.3.3 **prevence:** prováděly politiku prevence domácího násilí prostřednictvím vytvoření multidisciplinárních podpůrných mechanismů s prostředky a kvalifikovanými pracovníky a mezi-resortních akčních plánů, které by do boje proti domácímu násilí zapojovaly muže a mládež;

1.3.4 **politiky ochrany:** zajistily ženám – obětem násilí přednost v přístupu k bydlení, ekonomické podpoře, vzdělávání a důstojné práci podle zásady „za stejnou práci stejný plat“;

1.3.5 **sjednocení** statistických kritérií: sjednotily kritéria zaznamenávání genderového násilí, aby byly sbírané údaje srovnatelné;

1.3.6 **vzdělávání:** zajistily, aby vzdělávání přispívalo k proměně mentality, k čemuž je mimo jiné nutné zavést skutečné smíšené programy, odstranění sexistických projevů ze školních učebnic a vstupní i celoživotní příprava pro učitele zahrnující problematiku genderového násilí, včetně násilí domácího;

1.3.7 **sdělovací prostředky:** zajistily účinné plnění směrnice o audiovizuálních mediálních službách ⁽²⁾ tak, aby se eliminovalo negativní zobrazování žen v médiích, zejména v reklamě;

1.3.8 **zdravotnictví:** posílily přesvědčení, že genderové násilí na ženách je rizikovým faktorem z hlediska zdraví;

1.3.9 **zavedení společné odpovědnosti:** posílily a podpořily opatření prosazující společnou odpovědnost mužů a žen za výchovu dětí a péči o starší příbuzné a příbuzné se zvláštními potřebami;

1.3.10 **organizace občanské společnosti:** podporovaly organizace pracující se ženami – oběťmi domácího násilí nebo osvětové/vzdělávací kampaně proti genderovému násilí;

1.3.11 **evropský rok boje proti genderovému násilí:** věnovaly boji proti genderovému násilí evropský rok;

1.3.12 **úmluva Rady Evropy o prevenci a boji proti násilí na ženách a domácímu násilí:** EHSV vyzývá Evropskou unii a všechny členské státy, aby podepsaly, ratifikovaly a provedly tuto úmluvu přijatou v roce 2011.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 110, 9.5.2006, s. 89–94.

⁽²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010.

2. Úvod

2.1 Veškeré násilí páchané na kterémkoliv jedinci je útokem na jeho důstojnost, tělesnou a duševní integritu, lidská práva a zásady demokratické společnosti.

2.2 Vzhledem k tomu, že státy mají povinnost respektovat, chránit a prosazovat práva svých občanů, musí investovat značné veřejné prostředky do služeb a specializovaných pracovníků schopných splnit tuto povinnost.

2.3 Násilí na veřejnosti je společensky odsuzováno a společnost podporuje opatření, jež státy přijímají za účelem represe a trestání jeho pachatelů.

2.4 Existuje však ještě jiný, méně nápadný typ násilí, jež je pácháno v domácnostech a oběti postihuje možná ještě brutálněji – domácí násilí. Všichni rodinní příslušníci se mohou příležitostně či trvale stát oběťmi různých druhů násilí, jež mohou vést až ke smrti.

2.5 Pozornost, zájem a zásah ze strany veřejných orgánů si sice zaslouží všichni, avšak faktem je, že nejčastěji je násilí pácháno na ženách – násilí v domácím prostředí je jednou z hlavních příčin úmrtí žen. Proto se toto stanovisko zaměřuje na domácí násilí páchané na ženách.

2.6 Evropská unie definuje násilí na ženách jako „každý akt *genderového násilí, jenž způsobí nebo může způsobit tělesnou, sexuální nebo duševní újmu nebo utrpení ženám, a to včetně výhrůžek takovými akty, nátlaku či svěvolného zbavení svobody, ať ve veřejném prostoru, či v soukromém životě*“⁽³⁾.

2.7 Navzdory úsilí, jež veřejné orgány a různé segmenty společnosti, ať už organizované, či nikoliv, vyvíjejí již po několika desetiletí, je tento druh násilí i nadále považován za soukromý problém, ačkoliv je ve skutečnosti problémem veřejným.

2.8 Domácí násilí je zločin, jež zákon musí stíhat. EHSV uznává úsilí vyvinuté různými státy Unie za účelem přísnějšího potrestání všech, kdo jej páchají. Zároveň je však třeba také identifikovat hluboké skryté příčiny jevu a strategie potřebné k jeho vymýcení, k čemuž patří i lepší porozumění tomuto jevu ze strany mužů.

2.9 Hospodářská krize silně narušuje sociální politiky v mnoha zemích EU. Základní veřejné služby, jako je zdravotnictví, vzdělávání a sociální služby, jsou redukovány, právě když je rodiny a zejména ženy potřebují nejvíce. Ukončuje se činnost služeb zvláštní péče o ženy, uzavírají se střediska péče o týrané

ženy, snižují rozpočty národních center pro rovnost mužů a žen, ruší projekty zaměřené na prevenci a kampaně ve sdělovacích prostředcích atd.

2.10 Přetrvávání genderových stereotypů a patriarchální společnosti a také ekonomických nerovností a diskriminace žen v práci, odměňování či v přístupu k dalším finančním prostředkům a nedostatečná ekonomická nezávislost snižují možnosti žen jednat a zvyšují jejich zranitelnost vůči domácímu násilí.

2.11 Současná hospodářská krize a politiky prováděné údajně za účelem jejího překonání a rovněž proces liberalizace ekonomik a privatizace veřejného sektoru nejenže posilují rozdělení práce podle pohlaví, ale také zvyšují rozdíly, čímž jítí situaci, z níž vzniká násilí.

2.12 Světová zdravotnická organizace (WHO)⁽⁴⁾ uznala negativní účinky globalizace na společenské struktury. Globalizace bez pravidel může přivodit vážnější formy násilí na ženách, včetně násilí v podobě obchodování s lidmi.

2.13 Příslušnice menšinových skupin, přistěhovalkyně, ženy žijící v chudobě ve venkovských a odlehlých komunitách, ženy ve výkonu trestu, ženy v ústavech, ženy s mentálním či tělesným postižením a starší ženy jsou více vystaveny riziku, že se stanou oběťmi násilí.

2.14 Toto stanovisko z vlastní iniciativy se pokusí zjistit, jaká je situace, pokud jde o násilí na ženách v Evropě, a nabídnout přehled opatření přijatých za účelem zvýšení povědomí společnosti o tomto problému.

2.15 EHSV je jakožto mluvčí organizované občanské společnosti připraven uspořádat ve spolupráci s organizacemi zabývajícími se tímto druhem násilí diskusní fórum, s cílem projednat návrhy, jak jej vymýtit, a podělit se o příklady osvědčených postupů vedoucích k účinným preventivním opatřením.

3. Úmluva Rady Evropy – ratifikovat a dodržovat tento nástroj

3.1 V roce 2011 přijala Rada Evropy úmluvu o prevenci a boji proti násilí na ženách a domácímu násilí⁽⁵⁾. Jedná se o první mezinárodní právně závazný nástroj, jenž představuje globální právní rámec zaměřený na prevenci násilí, ochranu obětí a odsouzení agresorů. Úmluva je výzvou k větší rovnosti mezi ženami a muži, jelikož násilí na ženách má hluboké kořeny v nerovnosti pohlaví a je živeno patriarchální kulturou a kulturou netečnosti k této situaci.

⁽³⁾ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16173cor.en08.pdf>.

⁽⁴⁾ WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses (studie WHO na téma Zdraví žen a domácí násilí: počáteční výsledky z hlediska prevalence, zdravotní výsledky a odezva žen prováděná v několika zemích) (Ženeva, WHO, 2005).

⁽⁵⁾ Úmluva Rady Evropy schválená 11. května 2011 v Istanbulu (Turecko) (www.coe.int/conventionviolence).

3.2 Uvedená úmluva zahrnuje všechny druhy násilí (fyzické, psychické, sexuální obtěžování, nucené sňatky, mrzačení ženských pohlavních orgánů, obtěžování, nucené sterilizace či potraty), nezávisle na věku, etnickém původu či státní příslušnosti, náboženském vyznání, sociálním původu, migračním statusu či sexuální orientaci obětí.

3.3 Dosud ratifikovala tuto úmluvu pouze jedna země⁽⁶⁾ a 20 zemí ji podepsalo⁽⁷⁾, některé s výhradami (Německo, Srbsko a Malta). EHSV vyzývá Evropskou unii a všechny členské státy, aby úmluvu z Istanbulu co nejdříve podepsaly, ratifikovaly a provedly.

4. Obecné připomínky

4.1 45 % žen v EU uvádí, že někdy byly vystaveny genderovému násilí. 40–45 % žen uvádí, že byly vystaveny sexuálnímu obtěžování na pracovišti. Odhaduje se, že denně v Evropě zemře 7 žen na následky genderového násilí⁽⁸⁾.

4.2 Navíc má tento jev významný dopad na hospodářství: podle odhadů stojí násilí na ženách ve 47 členských zemích Rady Evropy ročně nejméně 32 miliard eur.

4.3 V průzkumu Eurobarometru z roku 2010 bylo zjištěno, že většina občanů o tomto jevu ví (98 % dotázaných) a že se jedná o jev velmi rozšířený (každý čtvrtý dotázaný uvádí, že zná nějakou ženu, jež se setkala s domácím násilím, a každý pátý uvádí, že zná nějakého původce domácího násilí).

4.4 Už v roce 1980 bylo na II. světové konferenci o právním a společenském postavení žen konstatováno, že násilí na ženách je nejvíce opomíjeným zločinem na světě. Třináct let poté světová konference o lidských právech ve Vídni uznala práva žen jako lidská práva. Členské státy Evropské unie se zavázaly plnit základní cíle Pekingské akční platformy z roku 1995.

4.5 V závěrečném usnesení 2. evropského summitu žen u moci (Cádiz, březen 2010)⁽⁹⁾ konstatovalo 25 ministryň a celá řada předních politických činitelů z celé EU, že je nutné pokračovat v dosahování rovnosti pohlaví a že násilí na ženách je problém, jenž přetrvává, a představuje vážné porušení lidských práv. V dokumentu se uvádí, že sexistické stereotypy i nadále způsobují diskriminaci, a upozorňuje se na skutečnost, že mladší generace přebírají sexistické vzorce chování.

4.6 Evropské instituce předložily řadu analytických a akčních dokumentů, jejichž přehled (nikoliv vyčerpávající) zde uvádíme:

⁽⁶⁾ Turecko.

⁽⁷⁾ Albánie, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Černá Hora, Finsko, Francie, Island, Lucembursko, Malta, Německo, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Srbsko, Španělsko, Švédsko, Ukrajina.

⁽⁸⁾ Barometr 2011, National Action Plan on Violence against Women in the EU (Národní akční plán pro boj proti násilí na ženách v EU), Evropská ženská lobby, srpen 2011 (www.womenlobby.org).

⁽⁹⁾ http://www.igualdad.us.es/pdf/Docuemta_Otros_Cumbre.pdf.

4.6.1 Evropská rada:

— závěry Rady o vymýcení násilí na ženách v Evropské unii (8. března 2010) vyzývající Komisi a členské státy k pokračování boje proti násilí na ženách a podpoře opatření k zajištění jeho financování;

4.6.2 Evropský parlament:

— usnesení o prioritách a vymezení nového politického rámce Unie pro boj proti násilí na ženách (2011);

— v září 2011 Evropský parlament podpořil udělení evropského ochranného příkazu obětem genderového násilí, sexuálního obtěžování, únosu nebo pokusu o vraždu. Toto opatření bylo důležitým krokem na cestě k vytvoření evropského prostoru ochrany žen;

4.6.3 Evropská komise:

— Charta žen (2009), akční plán uplatňování Stockholmského programu (2010), strategie pro rovnost mužů a žen pro období 2010–2015;

— různé studie o násilí na ženách za účelem prohloubení znalosti tohoto problému;

— 18. května 2011 byl přijat balíček návrhů zaměřených na posílení práv obětí trestných činů (horizontální směrnice kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu; nařízení o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech);

— financování zvláštních programů jako Daphne III a rovněž evropských organizací pro boj proti násilí na ženách (Evropská ženská lobby).

4.7 Členské státy, ačkoliv ne všechny, dlouhodobě zavádějí právní předpisy zaměřené na kriminalizaci domácího násilí, přijímání přísnějších opatření proti agresorům, označení domácího násilí za trestný čin vyžadující stíhání veřejným žalobcem atd.

4.8 Ačkoliv je stále nedostatek spolehlivých a srovnatelných statistických údajů o domácím násilí na úrovni členských států a na evropské úrovni, čísla, jež jsou známa, jsou dostatečně znepokojující a není pochyb o závažnosti tohoto problému⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Viz zpráva Boj proti zločinům ze cti v Evropě předložená v Mezinárodní den žen 8. března 2012 nadací Surgir (nezisková organizace se sídlem ve Švýcarsku).

4.9 Navzdory těmto číslům a zpřísnění právních předpisů je faktem to, že v lidech přetrvává obecný názor, že žijeme v rovnostářské společnosti, což může ovlivnit nejen diskusi o domácím násilí, ale i o jiných druzích násilí a nerovnostech mezi ženami a muži, pokud jde o mzdy, kariérní postup atd.

4.10 Jedním z opomíjených druhů násilí je psychické násilí, které je pro vnější svět nepostřehnutelné. Je třeba prolomit ticho panující kolem tohoto násilí a uznat, že se jím porušují lidská práva, a je nutné je zahrnout do právních předpisů o genderovém násilí.

4.11 Ženy, které prožily psychické násilí, mají často vážné celoživotní trauma a potřebují holistickou multidisciplinární podporu v bezpečném prostředí, v němž může proběhnout rehabilitace. Jsou nuceny žít v naprosté společenské izolaci, nemají hmatatelný důkaz o násilnických činech a bojí se, že jim nikdo neuvěří. Rehabilitace spočívá v zásadě v tom, že jim poskytovatelé péče budou věřit.

4.12 Domácí násilí má jednak dopad na přímou oběť a jednak postihuje ty, kdo oběti pomáhají či jsou s ní v kontaktu. Zejména postihuje děti, které jsou obzvláště zranitelné vzhledem ke své emoční nestabilitě, přičemž důsledky mohou nést po celý zbytek života.

4.13 Ačkoliv trestné činy páchané v domácím prostředí se neomezují na útoky na ženy, je důležité zjistit, proč jsou ostatní zločiny páchané v domácím prostředí, jako je například pedofilie (90 % této kategorie trestných činů je spácháno rodinnými příslušníky), považovány za odpuzující, zatímco v případě domácího násilí se stále pátrá po důvodech, jež agresora vedly k jeho spáchání.

5. Konkrétní připomínky a návrhy opatření

5.1 Je nutné nalézt odpověď na zásadní otázku, proč jsou tyto zločiny v mnoha případech společností omlouvány nebo se přičiňují pro jejich spáchání hledá u napadených žen. Často uváděné důvody kulturního či společenského rázu jsou chybné a navíc vedou k pokračování statu quo.

5.2 Myšlenka, že domácí násilí má kořeny ve starodávné kultuře a tradicích, vychází z mylného předpokladu, že kultura je neměnným souborem názorů a postupů. Kultura se však naopak neustále přetváří a mění. A právě proto, že je kultura různorodá a zahrnuje hodnoty, které si konkurují, je její součástí také schopnost vyvíjet se.

5.3 Kultura úzce souvisí také s výkonem moci – normy a hodnoty si získají respekt, pokud jejich zastánci mají moc nebo vlivné postavení.

5.4 Ženy jsou rovněž subjekty ovlivňujícími kulturu, v níž žijí. Jejich zapojení do společnosti a kultury má zásadní význam pro změnu mentalit, zvyklostí a obyčejů, které škodí jejich obrazu a situaci.

5.5 Proto je důležité se zamyslet nad nedostatečným zastoupením žen v různých vrstvách moci. Dokud nebude v dostatečné míře vyřešena tato otázka a ženy nebudou mít ekonomické, sociální a politické zastoupení, jež jim vzhledem k jejich počtu a schopnostem přísluší, problém násilí na ženách se bude řešit jen nesnadno nebo příliš pomalu. Ačkoliv plní veřejné politiky proti genderovému násilí významnou roli, tradiční náhled na úlohy žen ve společnosti dokáže změnit pouze rovný přístup žen k výkonu moci.

5.6 Modely pohlavní identity, jež po staletí definovaly jako ženské ctnosti pasivitu, odevzdání a podřízenost a jako mužské ctnosti agresivitu, sílu a akčnost, vykonstruovaly pojetí milostného vztahu, kvůli kterému byla žena po staletí odsouzena k méněcennému a závislému postavení.

5.7 Vztahy založené na modelech identity, jež předpokládají podřízenost jednoho ze subjektů druhému, již nelze dále tolerovat, a ženy i muži se musí zamyslet nad tím, jaký postoj k těmto modelům zaujímají. Tento postoj musí vycházet z takových hodnot, jako je svoboda, autonomie a osobní realizace.

5.8 V mnoha případech femicidií⁽¹⁾ vysoké procento obětí již dříve ohlásilo násilnické akty či výhrůžky. To dokládá důležitost prevence. V příliš mnoha případech došlo k tomu, že nebyla přijata preventivní opatření na ochranu oběti před agresorem.

5.9 Preventivní činnost může a musí zahrnovat, mimo jiné:

- terapii agresorů či potenciálních agresorů. Nejde o to, najít omluvu či polehčující okolnost násilnického aktu či vystavit oběť situacím, jež nebudou pod kontrolou, ale o snahu řešit příčiny a „vyléčit“ agresora, což má pozitivní výsledky pro všechny;

- provádění meziresortních akčních plánů pro včasné odhalování a prevenci domácího násilí prostřednictvím systému doporučení a informací, jež by fungoval v rámci vzdělávacích, sociálních a zdravotních služeb;

⁽¹⁾ Podle definice OSN je „femicidium“ vražda ženy motivovaná pouze skutečností, že jde o ženu. Femicidium spočívá v neustálém páchání násilí na ženě v rámci rodiny i mimo ni, jež vrcholí její vraždou. Výzkumy v této oblasti prováděné v různých zemích ukazují, že k těmto trestným činům dochází nejčastěji v soukromí, v rámci intimních vztahů.

— zapojení mužů a chlapců do boje proti násilí páchanému na ženách a dívkách;

— zapojení mládeže prostřednictvím vzdělávací kampaně zaměřené na komplexní přístup prevence a včasného zásahu, a vedle toho i větší nabídku školení pro odborníky, kteří pracují s mladými lidmi;

— sledování případů párů odloučených z důvodu domácího násilí, s cílem chránit ženy, jimž hrozí obtěžování a nebezpečné pronásledování, které často končí smrtí.

5.10 Útvary specializované na ochranu obětí domácího násilí musí mít kvalifikované pracovníky a dostatek prostředků, jež zaručí plnění přijatých rozhodnutí, která budou v opačném případě neúčinná.

5.11 Je velmi důležité, aby byly vytvořeny multidisciplinární mechanismy podpory, v jejichž rámci budou ženy vyslyšeny a bude jim vyjádřeno pochopení a důvěra. Při domácím násilí působí souhra faktorů psychologického, kulturního a náboženského charakteru a zvyklostí, které mají staleté kořeny. Neexistuje jeden jediný důvod a nelze je řešit výhradně opatřeními policejního či trestného rázu. Zásadním aspektem boje proti němu je koordinovaná, multidisciplinární podpora, díky níž se bude předcházet tomu, aby byla žena násilí vystavena opakovaně. Speciální pozornost je třeba věnovat ženám se zdravotním postižením a imigrantkám, jež jsou obzvláště ohrožené. Tyto mechanismy podpory se musí systematicky zaměřit také na nepřímé oběti násilí, zejména děti.

5.12 Je třeba změnit model bezpečnosti, jenž je příliš orientován na organizovaný zločin, terorismus, přepadávání osob či majetků či obchod s drogami, avšak téměř nikdy na nebezpečí, jemuž může být řada žen vystavena ve svých domácnostech nebo na pracovišti. Kdybychom do tohoto pojetí začlenili humanistická kritéria, jejichž prioritou je prevence, byly by ušetřeny mnohé životy. Nové technologie mohou nabídnout zvýšenou ochranu, například elektronické náramky, které agresorům na svobodě znemožní přiblížit se ke svým obětem v případě, že jim byl uložen soudní zákaz přiblížování.

5.13 Statistiky týkající se domácího násilí jev nepopisují přesně, a není tak možné stanovit skutečný rozsah problému. Proto je nutné sjednotit kritéria zaznamenávání genderového násilí, aby byly sbírané údaje srovnatelné na evropské úrovni.

5.14 Vlády musí (i finančně) ohodnotit a podpořit činnost organizací občanské společnosti (organizací žen, odborů atd.) a nesmí při tom podlehnout pokušení je kontrolovat či omezovat jejich autonomii.

5.15 Obzvláště důležitá je oblast vzdělávání. Může při něm docházet k reprodukci diskriminačních modelů a praktik, ale může také naopak přispívat ke změně individuálních i kolektivních mentalit a přístupů. Škola musí podporovat smíšené vzdělávání bez sexistických projevů založené na rovnosti práv a příležitostí a snažit se o ucelený osobní rozvoj, odmítat stereotypy a role podmíněné pohlavím, jakož i jakýkoliv druh diskriminace, jež by postihovala ženy. Škola může být nástrojem k vymýcení stereotypního pohledu na role žen a mužů obecně prezentovaného v médiích. Škola může být skvělým místem pro monitorování genderového násilí.

5.16 Aby mohla škola plnit tuto pozitivní úlohu, je zásadní, aby vstupní i celoživotní příprava pedagogů zahrnovala problematiku genderového násilí, včetně násilí domácího. Musí se provádět pravidelná revize osnov a učebnic, aby byly plně odstraněny jakékoliv sexistické projevy.

5.17 Další oblastí zásadního významu je zdravotnictví. Pokud se zdravotnické strategie budou soustředit na ženy a adolescenty, může to posílit přesvědčení, že násilí na ženách v domácím prostředí je rizikovým faktorem, a nikoliv izolovaným problémem.

5.18 Je třeba pravidelně a systematicky revidovat postupy zaznamenávání a ohlašování a vyvarovat se požadavků, které by pro pracovníky v oboru byly byrokratickou zátěží a nebyly svižné a udržitelné. Tyto postupy musí poskytnout příležitost k zaznamenání zdravotního problému jako rizikového faktoru (například během konzultací o plánování rodiny nebo těhotenství) a rovněž jasně rozlišovat potřeby měst a potřeby venkova.

5.19 Ve všech oblastech, jež se zabývají genderovým násilím, je nutné zajistit, aby byla osvěta a vzdělávání efektivní, uzpůsobené realitě a měly k dispozici nezbytné prostředky a aby se pravidelně provádělo mapování s cílem zaručit soulad informací s realitou.

5.20 Co se týče osvěty a vzdělávání, je důležité rozlišovat mezi osvětou (určenou všem pracovníkům instituce), vzděláváním (určeným všem, kdo jsou v kontaktu s oběťmi a mohou se podílet na detekci problému) a zvláštními školeními (jež musí absolvovat všichni, kdo asistují obětem). Zvláštní pozornost je třeba věnovat přípravě policistů a soudců, vzhledem k jejich úloze při přijímání žalob a stíhání agresorů. Jejich činnost může pomoci překonat traumatickou zkušenost a zažehnout novou naději. Rovněž je třeba, aby vězeňská

zařízení vytvořila interní programy pro ženy, které zažily násilí na základě příslušnosti k pohlaví, a muže, kteří tento druh násilí páchali. Současně je třeba ve všech členských státech EU zvyšovat povědomí vězeňského personálu o této problematice.

5.21 Pokud se na problematiku domácího násilí na ženách nahlíží jako na téma dotýkající se lidských práv, je kladem větší důraz na odpovědnost států za prevenci, odstranění a trestání tohoto druhu násilí a za plnění této povinnosti.

5.22 Vztah mezi genderovým násilím a lidskými právy umožňuje přístup k řadě mechanismů, jež státy zavazují na

mezinárodní i regionální úrovni; ty zahrnují orgány smluv o lidských právech, mezinárodní soudní tribunály a rovněž evropský regionální systém ochrany lidských práv (Evropský soud pro lidská práva – mechanismus rady Evropy).

5.23 Náhled na násilí na ženách jako na otázku lidských práv vede k ucelenému a meziodvětvovému řešení, jež činnost vyvíjenou ve všech sektorech doplňuje o rozměr lidských práv. Je tak nutné posílit a zrychlit iniciativy prováděné ve všech oblastech s cílem předcházet násilí na ženách a odstranit jej, a to včetně oblasti soudů, zdravotnictví, politik regionálního či místního rozvoje, humanitární pomoci atd.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha občanské společnosti v boji proti korupci v zemích jižního Středomoří (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 351/06)

Zpravodaj: **Juan MORENO PRECIADO**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Úloha občanské společnosti v boji proti korupci v zemích jižního Středomoří.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 5. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání ze dne 19. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 149 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Problém korupce je rozšířen po celém světě a způsobuje občanům vážné škody. V zemích jižního Středomoří byla korupce jedním z prvků, které spustily nedávné vzpoury známé jako arabské jaro. Občanská společnost, která byla jeho skutečným motorem, korupci důrazně odsoudila.

1.2 V mnohých zemích představuje boj proti korupci jednu z největších výzev a zároveň barometr na měření úrovně transparentnosti a kvality nové správy v zákonodárných a vládních orgánech, jakož i ve veřejných službách.

1.3 Právní předpisy a orgány, které byly v některých zemích na boj proti korupci zavedeny, je třeba rozšířit a upevnit. Pro to, aby občané mohli kontrolovat systémy správy, musí existovat občanské a sociální organizace, které je budou zastupovat a budou nezávislé.

1.4 Demokratické politické změny spouštějí příznivé reformy, které musí být prohlubovány. Kromě institucionálních reforem je nutné zahájit boj s korupcí ve veřejných službách, jako jsou doprava a veřejné zakázky na stavební práce, vzdělávání, zdravotnictví, vězeňství apod. Je třeba zamezit tomu, aby byly prostředky věnovány pouze na bezpečnost na úkor boje proti korupci.

1.5 Evropská politika sousedství zavazuje EU k tomu, aby dohlížela na to, zda jsou skutečně dodržovány demokratické hodnoty, aby EU mohla rozšiřovat úroveň vztahů se sousedními zeměmi. EHSV žádá EU, aby akční plány byly v souladu s těmito směrnicemi. EU a země, které ji tvoří, by se měly dávat etický příklad v boji proti korupci ve svém nitru i ve vztazích s partnerskými zeměmi.

1.6 EHSV žádá EU, aby se zavázala zejména k tomu, že bude od svých partnerů požadovat dodržování názorové a nábo-

ženské plurality, svobody tisku, nezávislosti soudů, rovnosti příležitostí žen a mužů a svobody shromažďování.

1.7 EHSV se domnívá, že by měly být naplněny také priority evropské politiky sousedství v oblasti spolupráce v otázkách migrace, azylu, vízové politiky, opatření proti terorismu, organizovaného zločinu, obchodu s drogami a zbraněmi, praní peněz a finančních a hospodářských trestných činů. Akční plány by měly podporovat reformy soudnictví a vězeňství a policii a soudní spolupráci.

1.8 Pro EHSV je též prioritní, aby země evropsko-středomořského regionu účinně plnily základní úmluvy Mezinárodní organizace práce definující důstojnou práci.

1.9 EHSV se zavazuje, že bude i nadále podporovat organizace občanské společnosti v oblasti jižního Středomoří, a považuje za nutné, aby vlády partnerských zemí s podporou EU pořádaly vzdělávací programy mající za cíl vytvoření a upevnění občanských a sociálních organizací. Především je třeba podporovat posilování sociálního dialogu podnikatelů a zaměstnanců a rovněž úlohu žen v hospodářském a obchodním životě.

2. Korupce – překážka pro rozvoj a spravedlnost

2.1 Tento dokument se zaměřuje na země jižního Středomoří, je však nutné zmínit, že korupce na politické a správní úrovni je, jak potvrzují nejrůznější prestižní agentury a organizace a jak se o tom lze denně přesvědčit ve sdělovacích prostředcích, rozšířena na všech kontinentech (včetně zemí EU).

2.2 ESHV může a musí pomoci organizacím občanské společnosti v jižním Středomoří podporou a solidaritou v současné době, kdy dochází k jejich posilování. Rovněž Evropská unie musí prostřednictvím dvoustranného partnerství

a nástrojů evropské politiky sousedství a Unie pro Středomoří účinně přispívat k uskutečňování demokratických zásad, k nimž se v roce 1995 zavázali signatáři Barcelonského prohlášení.

2.3 Sociální partneři a organizace občanské společnosti středomořského regionu se mohou zasadit o to, aby se nové období demokratizace vyznačovalo transparentností a řádnou správou věcí veřejných.

2.4 K rozvoji korupce, chápané jako nelegitimní, nedostatečná či neoprávněná správa věcí veřejných na místní, regionální i celostátní úrovni došlo v nejrůznějších zemích, zejména tam, kde je větší výskyt chudoby, ale nejpalčivěji v zemích s diktátorským režimem.

2.4.1 Mezi příklady zneužití moci, kterými se léta vyznačovalo politické vedení nedávno svržených diktátorů a jiných vládců, již jsou dosud u moci, patří akumulace hospodářských privilegií vládnoucími elitami, nepotismus, úplatky, přímé přivlastnění si státního majetku a převod jeho velké části na soukromé účty a investice.

Kromě systémové korupce, která je hlavním zájmem tohoto dokumentu, se v zemích jižního Středomoří rozmohly korupční praktiky v určitých soukromých odvětvích či korupce skupin jednotlivců. Některé z těchto praktik patří do kategorie běžné trestné činnosti, jako jsou například sítě mafií, které za pomoci korupce a násilí vytvářejí paralelní společnost vedle společnosti institucionální.

2.4.2 Korupce je ve světě velmi rozšířená, což dokazuje výroční studie Transparency International (TI) ⁽¹⁾, která hodnotí 183 zemí stupnicí od 0 (velice zkorumpovaná) do 10 (velmi transparentní); více než dvě třetiny hodnocených zemí obdržely známku nižší než 5 bodů. Země severní Afriky se pohybují ve středním či spodním pásmu uvedeného seznamu.

2.5 Účinnost stávajících protikorupčních zákonů byla v některých zemích paralyzována právě úplatkářstvím a politickou kontrolou. Zatím je brzo na hodnocení vlivu nedávných politických změn, v některých případech je však již zřetelný.

2.6 Problém veřejné korupce je rozšířen v různých sférách veřejného i soukromého života daných zemí a ovlivňuje kvalitu života lidí, má za následek ztrátu práv, diskriminaci skupin a omezování prostředků úplatky či bráněním v přístupu k zaměstnání, informacím či zastoupení.

2.7 Ve veřejném sektoru je patrná nedostatečná transparentnost ze strany veřejné správy a politických stran, neprůhlednost

podnikových financí, bránění sdělovacím prostředkům v plnění funkce dohledu, uplácení veřejných činitelů v soudnictví či veřejné správě.

2.7.1 Úřad OSN pro drogy a kriminalitu poukazuje na nedostatek prostředků soudní správy (a jejich špatné využívání či zpronevěru) jakožto na negativní prvek, jež brání dosažení minimálních důstojných podmínek ve věznicích a který podporuje nárůst trestné činnosti.

3. Korupce – rozšířený problém v zemích jižního Středomoří

3.1 V zemích jižního Středomoří se korupce stala běžným chováním a určité praktiky jsou provozovány klidně, téměř otevřeně. Korupce postihuje celou společnost, včetně hospodářského a společenského života a stala se součástí zvyků a návyků.

3.2 Obyvatelé zemí jižního Středomoří vnímají korupci podle studií vypracovaných především různými nevládními organizacemi jako velmi častou.

3.2.1 Podle stupně společenské nepřijatelnosti jsou pozorovány tři typy korupce:

- a) korupce představující chování odsuzované všemi,
- b) korupce představující chování odsuzované pouze částí obyvatel,
- c) korupce představující praktiky obyvatelstvem tolerované.

3.2.2 Mezi nejzkorumpovanější vrstvy patří státní úředníci a političtí představitelé.

3.2.3 Zdravotnictví představuje jedno z odvětví, kde se obyvatelstvo nejčastěji uchyluje ke korupci, neboť má často na výběr mezi zaplacením, nebo nemožností využít potřebné péče, přestože se jedná o veřejnou službu.

3.2.4 V oblasti justice, která je pro společnost a hospodářství životně důležitá, korupce postihuje domácí i zahraniční investory. V mnoha zemích představuje korupce soudnictví brzdu přímých zahraničních investic.

3.2.5 Velký zdroj korupce představuje veřejná služba. Existují systémy, které umožňují přístup do veřejné služby prostřednictvím výběrových řízení osobám, jež nesplňují požadavky, aby ji zvládly.

⁽¹⁾ Míra vnímání korupce v roce 2011, zveřejněno v roce 2011.

3.3 Jiné formy korupce

3.3.1 Příležitostná korupce či korupce dle žádané služby – jedná se o korupci uživatele, ať již fyzické či právnické osoby, který je nucen zaplatit, aby získal přístup k určité službě. „Drobná korupce“, mnohdy tolerovaná, je pro společnost rovněž velmi škodlivá.

3.3.2 Masivní korupce – jedná se o korupci, která není formálně vyžadována. Ti, kteří se jí dopouštějí, vědí, že pozornosti a určité laskavosti mohou zprostředkovat kontakt a přístup k určité službě.

3.3.3 Institucionalizovaná korupce – jedná se o trvalou, zavedenou korupci, kterou zná téměř každý. Uživatel je informován a předem ví, jakou částku by měl za přístup k určité službě zaplatit.

3.3.4 Vyjednaná korupce – dochází k ní v určitých soudních a hospodářských záležitostech, např. při správě veřejných trhů či smírném vyřizování daňových záležitostí.

3.3.5 Korupce jako hotová věc – častými oběťmi tohoto typu korupce jsou realizátoři hospodářských projektů. V určité fázi realizace svého projektu jsou nuceni zaplatit, aby mohli projekt dále rozvíjet. S tímto typem korupce se potýkají i zahraniční investoři, kteří musejí zaplatit nebo, v jistých případech, jsou nuceni udělat určitého hodnostáře svým společníkem, aby mohli v podniku pokračovat.

3.3.6 Podnikatelé se domnívají, že korupce je jednou z hlavních překážek rozvoje podnikání v jižním Středomoří. Přestože veřejná poptávka je i nadále velmi významná, v mnohých zemích se konkurzů na zadávání veřejných zakázek účastní jen málo podniků. Podniky jsou toho názoru, že většinou je zakázka přidělena předem.

3.3.7 Korupce služeb za služby – nejedná se o korupci „v hotovosti“, neboť do ní nezasahují hotové peníze, nýbrž o korupci, při níž se platí službou či privilegiem.

3.3.8 Korupce pyramidového typu – u některých služeb se lze setkat s pyramidovou organizací korupce. Na každé úrovni hierarchie počínaje tou nejnižší je třeba dát určitý úplatek, který se postupně zvyšuje až dosáhneme vrcholu pyramidy. U tohoto typu služeb je obvykle jmenování na určité místo na prodej v závislosti na odhadované hodnotě sazby úplatku.

3.3.9 Střednědobě a dlouhodobě plánovaná korupce – jedná se o jakési korupční inženýrství. V dané zemi lze určitou osobu jmenovat na vysoké nebo velmi vysoké místo, a připravit tak plán osobního obohacení založeného na korupci. K obohacení dojde zneužitím veřejné moci ve prospěch zájmů jedné osoby či skupiny osob.

3.3.10 Korupce stranické politiky – v období voleb se v mnohých zemích hlasy kupují. Pro mnohé lidi, zejména v chudších čtvrtích, je volební kampaň obdobím příjmů.

3.3.11 Korupce existuje i v soukromém sektoru – když se hovoří o korupci, je obvykle jmenován pouze sektor veřejný. Tato korupce existuje i v sektoru soukromém. Například na klinikách jsou jisté formy vstřícného chování ze strany zaměstnanců finančně kompenzovány podle úrovně zodpovědnosti. S korupcí se lze setkat i při zaměstnávání v soukromých společnostech.

3.4 Společnosti na jihu Středomoří nejsou v boji proti korupci nečinné:

— lidé jsou si vědomi toho, že korupce není nutným zlem a že ve světě existují země a systémy, které fungují bez ní;

— začínají vznikat sdružení, která nejen odsuzují korupci, ale zároveň vysvětlují občanům její hospodářskou a společenskou závažnost;

— řada zemí se rozhodla přijmout nové právní předpisy zohledňující boj proti korupci;

— obyvatelé jsou si vědomi, že je potřeba rozvíjet právní stát, a to i v boji proti korupci a privilegiím;

— někteří volení představitelé, a to i menšinoví, zařazují boj proti korupci na politický pořad dne;

— došlo k případům symbolických odsouzení určitých jedinců, kteří se korupce dopustili;

— v několika zemích byly vytvořeny nástroje na boj proti terorismu.

4. Korupce – rozbuška občanské vzpoury a výzva pro arabský proces demokratizace

4.1 Konference smluvních stran Úmluvy OSN proti korupci (Marrákeš, 24. až 28. října 2011) označila tzv. arabské jaro za „jasnou ukázkou odmítnutí korupce a výzvu k integritě a demokracii“.

4.2 Demokratizační hnutí se zatím nerozšířilo do všech arabských zemí, ani nedošlo k jeho upevnění v zemích, kde ke svržení autoritativní vlády došlo. Avšak rychlé zavedení politického pluralismu vyvrátilo klíšé Západu, že arabské národy demokracii nechtějí či na ni nejsou připraveny. Občanská společnost se mobilizuje téměř ve všech zemích a účastní se procesů transformace, případně požaduje nastartování uvede-
ných změn.

4.3 I přes velkou rozlohu a rozmanitost arabského světa přispěl význam společných jazykových, politických a kulturních prvků k tomu, že se demokratizační hnutí, které vzniklo koncem roku 2010 v Tunisku a okamžitě pokračovalo v Egyptě, rozšířilo po celém regionu.

4.4 Tento proces změn neměl stejný průběh, ani stejné následky. V různých zemích se poprvé konaly volby za účasti více politických stran a z vůle veřejnosti vznikly vlády představující hlubokou politickou změnu. V jiných zemích vyústily pokojné protesty v důležité politické reformy, aniž by se změnil režim. V Sýrii pokračuje diktátorský režim v násilném potlačení opozice, které má za následek nesčetné oběti z řad obyvatel.

4.5 Stejně tak se organizace občanské společnosti, které byly hlavními představiteli mobilizace, snaží reorganizovat a využít nové možnosti či přísliby změn.

4.5.1 Například v Lybii, kde došlo k úplné změně politického systému, vznikly organizace jako Jednota pracovníků svobodné Lybie, což je nezávislá odborová federace, která nahrazuje oficiální odborovou strukturu Kádáfího režimu. Rovněž v Egyptě došlo vznikem nových konfederací, jako je Egyptská federace nezávislých odborových svazů (EFITU) a Demokratický kongres egyptských pracovníků (EDLC), k zániku monopolu ústřední Egyptské federace odborových svazů (ETUF).

4.6 EHSV ještě před rozmachem demokratizačních hnutí upozorňoval, že v zemích jižního Středomoří není zajištěna svoboda sdružování a že rozvoji občanské společnosti se kladou politické a administrativní překážky.

4.6.1 Je třeba zajistit eliminaci rozporů mezi ratifikováním mezinárodních úmluv, k nimž se vlády zavázaly, a vnitrostátními právními předpisy, které v praxi tyto úmluvy omezovaly či jim bránily.

5. Úloha sociálních partnerů a občanské společnosti jako celku v demokratizačních procesech a systémech boje proti korupci

5.1 V závěrečném prohlášení vrcholné evropsko-středomořské schůzky hospodářských a sociálních rad a obdobných institucí (Istanbul, 16. až 18. listopadu 2011) se uvádí nutnost „posílit a upevnit proces demokratické transformace v zemích jižního

Středomoří zavedením vládních institucí, vytvořením nezávislých soudních orgánů a podporou svobody sdělovacích prostředků, jakož i vytrvalým úsilím v boji proti korupci“.

5.2 Je třeba konstatovat, že skončily překážky vytváření sdružení a především korupční praxe, kdy se funkce ve vedení sdružení přidělovaly osobám blízkým moci, aby tak byla narušena jejich zastupitelská funkce.

5.3 V rámci sociálního dialogu podnikatelů a zaměstnanců je nezbytně nutné podporovat kolektivní vyjednávání.

Zatím nedošlo nad rámec pouhé ratifikace (která je nesporně důležitá) ke konsolidaci skutečného uplatňování úmluv Mezinárodní organizace práce o důstojné práci, které by měly tvořit součást vládních závazků a dohod vlád s organizacemi zastupujícími zaměstnance a podnikatele.

5.4 Pro zprostředkování společných návrhů nezávislého a reprezentativního sdružování jsou velmi potřebné instituce takového typu, které již v několika zemích existují.

5.5 V různých zemích byly vytvořeny institucionální kanály boje proti korupci, jako je marocký Ústřední orgán boje proti korupci zřízený v roce 2007 s účastí občanské společnosti. Organizace spotřebitelů, uživatelů, zemědělců, podnikatelů, žen, odborů a jiných dotčených sektorů a kolektivů by se stejně tak měly podílet na organizacích na kontrolu zdraví, cen, vodo-hospodářských organizacích, organizacích zabývajících se přístěhovalectvím, sociálními službami atd.

5.6 Obecně lze říci, že sociální a občanskí činitelé (odbory, podnikatelé, sdružení, nevládní organizace) hrají zásadní úlohu zejména v nezávislých organizacích, které jsou často teprve v počátcích.

5.7 V boji proti korupci se úloha sociálních partnerů⁽²⁾ rovněž liší podle jednotlivých zemí. Jejich zapojení má v jižních zemích evropsko-středomořského partnerství různou formu.

5.8 V určitých státech byly rozvinuty vzdělávací a osvětové programy. Proto je v současnosti nezbytné propagovat a podporovat rozsáhlé programy, které by boj proti korupci posílily.

V Bruselu dne 19. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁾ V rámci fóra sociálního dialogu v zásadě existuje dohoda o kampani s názvem Sociální partneři proti korupci a pro řádnou správu.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zodpovědnému používání sociálních sítí a předcházení souvisejícím problémům (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 351/07)

Zpravodaj: **pan Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

zodpovědné používání sociálních sítí a předcházení souvisejícím problémům.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 6. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 19. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 173 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Vzhledem k dopadu sociálních sítí na jednotlivce a společnost, jakož i k jejich budoucímu vývoji a důsledkům se instituce Unie prioritně zabývají přijímáním nadnárodních závazných i nezávazných opatření, jež by vedly k samoregulaci nebo nejlépe ke společné regulaci, v souladu s Digitální agendou pro Evropu, jejichž cílem je na jednotném dynamickém digitálním trhu podporovat zodpovědné a inteligentní používání sociálních sítí a předcházet problémům souvisejícím s riziky, jež přináší. EHSV se domnívá, že by bylo ideální mít k dispozici vzorové právní předpisy, jež by poskytovaly globální regulaci, ale než toto bude možné, je třeba přijmout řešení na úrovni Unie.

1.2 Pokud by měly být přijaty předpisy vedoucí k samoregulaci nebo společné regulaci, musejí mít vždy dočasný charakter a jejich uplatňování musí být pravidelně přezkoumáváno. Pokud nebudou uplatňovány, musejí být přijaty závazné právní předpisy.

1.3 Konkrétně EHSV vybízí Komisi, aby v rámci osvěty v digitální oblasti uskutečnila kampaně na zvyšování povědomí a vzdělávání primárně zaměřené na nejohroženější skupiny obyvatel za účelem prevence a omezení nežádoucích vlivů nevhodného používání sociálních sítí. Dále by měly být vytvořeny konkrétní vzdělávací projekty pro dohled a zprostředkování rodičů, což by posílilo místa oznamování nezákonného obsahu na internetu (horké linky), aby se zabývaly i nevhodným používáním sociálních sítí.

1.4 Pro zhodnocení těchto iniciativ je též nutné rozšíření osvědčených postupů plnění povinností ze strany poskytovatelů, kontrola reklamy či dohled nad raným přístupem velmi mladých uživatelů, což může celkově přispět k vymýcení zvráceného zaměření sociálních sítí a zároveň upozornit na možné příležitosti a součinnosti sociálních sítí. Vyskytují se rovněž závislosti na sociálních sítích, o nichž je třeba informovat uživatele. Zejména je třeba na ně upozornit rodiče dospívajících dětí, u nichž jsou rizika nejvyšší.

1.5 S ohledem na zásahy do soukromého života v rámci pracovněprávních vztahů a prostřednictvím využívání nových technologií, zejména sociálních sítí, by mělo být posíleno právo na ochranu soukromí tím, že tuto otázku vyřeší sociální partneři v rámci odpovídajících dohod.

1.6 EHSV opakuje ⁽¹⁾, že očekává, že bude vydán kodex EU upravující on-line práva, který by jasně a srozumitelně shrnoval současná práva digitálních uživatelů v EU a zabýval se podporou zodpovědného využívání sítí, prevencí souvisejících problémů a vymýcením potenciálně nezákonných či škodlivých praktik, zejména v případech velmi silně kontextualizované reklamy.

2. Úvod

2.1 Toto stanovisko z vlastní iniciativy má trojí účel:

a) pokročit na základě předchozích studií, sdělení (*Sdělení o společenských sítích a internetu budoucnosti* (SEC(2008) 2507) (SEC(2008) 2516) a stanovisek ⁽²⁾;

b) zhodnotit dohodu o samoregulaci Zásady EU pro bezpečnější sociální sítě (10. února 2009);

c) navrhnout opatření, jež mají být přijata v rámci Digitální agendy pro Evropu (COM(2010) 245 final/2).

⁽¹⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 9–18.

⁽²⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 69 až 73.

2.2 Rozvoj digitální společnosti obecně, k němuž došlo v posledních letech, a rostoucí expanze virtuálních komunit konkrétně ukázaly, že je nutné přijmout politiky na podporu zodpovědného používání sociálních sítí a na prevenci rizik a problémů s ním souvisejících.

2.3 Vývoj pokračuje a prostorová dimenze, kterou sociální sítě od začátku mají, vyžaduje neustálou revizi vymezení tohoto pojmu a, v důsledku toho, i revizi přístupu k nim. Je však možné shodnout se na některých jejich základních rysech, aby bylo možno stanovit vhodné oblasti působení.

2.4 V tomto ohledu lze říci, že sociální sítě jsou jakožto způsoby dobrovolné společenské interakce v komplexním kontextu poháněny dynamickými výměnami v otevřeném systému pozitivní zpětné vazby.

2.5 Důsledkem je proměnlivost typů a využívání sociálních sítí, jakož i uživatelských profilů a obsahu – rozvíjející se postupný proces, který zahrnuje přesné stanovení obecných pravidel jejich fungování, proto by bylo vhodné pravidelně zkoumat terén za tímto účelem a rovněž kvůli zjištění, jak se uživatelé stávají členy jedné či více konkrétních sítí. Tato zkoumání by kromě toho sloužila k řízení technicky neutrálních standardů, které by byly přesné v rámci pružného procesu přizpůsobení, jenž je této oblasti vlastní.

2.6 Kroky navrhované v tomto stanovisku dále přispívají k unijnímu cíli inteligentního udržitelného růstu podporujícího začlenění zakotvenému ve strategii Evropa 2020 (COM(2010) 2020). Domníváme se tedy, že fenomén sociálních sítí spojuje znalostní společnost a *crowdsourcing*, podporu aktivnějších a zodpovědnějších uživatelů a účinný virtuální trh či elán spolupracovat a společenské začlenění.

2.7 K zajištění rychlého, bezpečného, nediskriminačního a nevylučujícího přístupu podporujícího zodpovědné digitální občanství je třeba nejen zlepšit infrastrukturu, nýbrž i zajistit občanům skutečný výkon jejich práv souvisejících s digitálním prostředím (svoboda vyjadřování a informací, ochrana osobních údajů a soukromí, požadavek transparentnosti a fungujících univerzálních internetových a telefonních služeb, jakož i minimální kvalita služeb) (COM(2010) 245 final/2).

2.8 Zásadním prvkem používání sociálních sítí je soukromí. EHSV již přijal stanovisko k návrhu nařízení o ochraně údajů a rozhodně podporuje „právo na zapomnění“ a ochranu soukromí a aby soukromí bylo chráněno automaticky, souhlas by tedy nebylo možné dát implicitně, musel by být vždy výslovný.

2.9 Internetové vyhledávače by měly automaticky nastavit standardy bezpečnosti a soukromí, aby se zamezilo indexaci jejich profilu a zajistila ochrana zvláště citlivých údajů.

2.10 Dále bude třeba lépe spravovat trh v tomto odvětví, a to pokud jde o začlenění poskytovatelů i o dodržování konkrétních závazných opatření souvisejících s jejich praktikami, mimo jiné opatření vztahující se ke kontrole reklamy, využívání dostupných informací či vytváření souvisejících mezer na trhu (např. pojištění pokrývající rizika související s právy uživatelů sociálních sítí).

2.11 V rámci spoluzodpovědnosti však budou muset uživatelé dodržovat tyto pokyny a doporučení prosazovaná příslušnými orgány za účelem inteligentního a zodpovědného používání sociálních sítí (společenská zodpovědnost uživatelů) tak, aby se optimalizovaly dostupné zdroje a posílily výhody šíření informací a transparentnosti v kontextu spolupráce při učení a multikulturním obohacování, a to nad rámec vlastního účelu každé sítě. Přestože zákonnost někdy stojí na klamném tvrzení, že uživatel má být informovaný a uvědomělý, zatímco ve skutečnosti podle statistik nechte podmínky ani jeden z tisíce.

3. Současná dynamika sociálních sítí

3.1 Sociální sítě prošly v uplynulých dvou letech zrychleným rozvojem, což znamenalo enormní nárůst počtu uživatelů. V roce 2010 se hovořilo o tom, že celkový počet uživatelů, většinou mladých, na světě se blíží jedné miliardě, což představuje 23 % nárůst oproti roku 2009. Údaje o koeficientech sociálních sítí podle zemí lze najít v mapách sociálních sítí vypracovaných za tímto účelem.

3.2 Percentuální podíl mladých uživatelů sociálních sítí je daleko vyšší než u jiných věkových kategorií. Podle údajů Eurostatu použily v roce 2010 internet za tímto účelem čtyři pětiny uživatelů ve věku 16 až 24 let, ve srovnání se dvěma pětinami uživatelů ve věku 25 až 54 let a jednou pětinou ve věku 55 až 74 let (viz anketa Komise „Risk and Safety“). EHSV odkazuje na stanovisko o reklamě zaměřené na děti, které v této souvislosti vypracovává.

3.3 Sociální sítě nabízejí uživatelům nejrozumnější možnosti. V rámci jedné sociální sítě je možné komunikovat s přáteli a rodinou, kteří jsou daleko, získávat nové přátele, vyměňovat si multimediální informace, posilovat pracovní vztahy, předkládat projekty, dát o sobě vědět společensky i profesionálně, vyjadřovat či hájit určité názory a postoje atd. Tyto možnosti se značně zvýšily v oblastech, jako je např. přenos obrázků, infografiky a videozáznamů v nejnovějších sociálních sítích (Instagram, Pinterest a Tumblr), které již počtem uživatelů předstihly YouTube, LinkedIn a Google+.

3.4 Většina uživatelů však přikládá význam tomu, že mohou okamžitě sdílet obsah s velkým množstvím kontaktů, zejména těch, s nimiž se seznámili mimo společenskou síť (rodina, přátelé, známí), i když společenská síť sekundárně využívají též k poznávání nových lidí.

3.5 V kontextu nového modelu vztahů lze ocenit pozitivní stránky rozvoje sociálních sítí, zejména jejich přispění k⁽³⁾:

- záruce a výkonu svobody slova v některých společenských a politických kontextech;
- vytváření a propojování internetových společenství;
- setkávání přátel a příbuzných či shledání po delší době a možnost vzájemné komunikace;
- předcházení rizikovým situacím pro nezletilé a možnosti, že mohou prostřednictvím sociálních sítí požádat o pomoc;
- podpoře produktů a služeb a nárůstu elektronického obchodu;
- stejně tak je záhodno mít na paměti nové zaměření sociálních sítí jakožto prvku usnadňujícího mobilitu.

3.6 Využití sociálních sítí se rozšiřuje a zároveň se stále více rozšiřuje oblast působení v reakci na nejrůznější motivace uživatelů se do sociálních sítí zapojit, jako jsou například rodinné a společenské styky, výměna informací, obchod či hry, zábava a volný čas, osobní a citové vztahy, přístup ke znalostem a učení se, pracovní a profesionální styky, zapojení do občanské společnosti a dobrovolnictví či diskuse o názorech a postojích atd.

3.7 Je třeba mít na paměti, že „internetová fóra se prezentují a jsou vnímána jako odpovídající fórum v reálném světě, v nichž pravidla hry okolí neurčuje uživatel. Při přihlašování je uživatel podroben smluvním pravidlům, o nichž rozhoduje poskytovatel služby, přestože mu jsou prezentována jako zdánlivě náhodná. Dochází však k určité transakci – poskytujeme své osobní údaje. Při registraci do sociální sítě obvykle neověřujeme právní informace, nevíme, jak může být s našimi údaji nakládáno, jak je prostředí nastaveno, kdo může do našich údajů nahlížet a za jakým účelem“ (*El Derecho Fundamental a la Protección de Datos: Guía del Ciudadano (Základní právo na ochranu údajů: příručka občana)*). Agencia Española de Protección de Datos (Španělská agentura na ochranu údajů), leden 2011 (<https://www.agpd.es/portalwebAGPD/index-ides-idphp.php>)).

3.8 Uživatelé sociálních sítí však mají pocit, že jim tyto virtuální prostory patří, že obsah a související informace vytvářejí a kontrolují oni. Pociťují hlavní úlohy a svobody, které tyto sociální sítě uživatelům dodávají, jim může v hojném počtu případů zabránit v pochopení, že pravidla hry určují a kontrolují

jiní, jež skutečně ovládají médium a veškerý jeho obsah, a zároveň tím pádem navrhuji omezení, která se jim hodí (mimo jiné omezení věku uživatele, které mu však nebrání v reálném přístupu).

3.9 Současně se prosazuje závazek přijímat etické kodexy, které by zachovaly hodnoty vhodného používání sociálních sítí podle zamýšlených cílů, ať již prostřednictvím dobrovolné regulace či spoluregulace v této oblasti za účelem kontroly prováděné činnosti.

3.10 To však nebrání tomu, aby uživatelé sítí byly vystaveni nejrůznějším rizikům spojením s jejich používáním. Některá z těchto rizik jsou stejná jako rizika internetu a jsou podobná i u jiných aplikací; nicméně specifické problémy související se sociálními sítěmi, přestože jsou přítomny u každého používání internetu, jsou u sociálních sítí daleko závažnější v důsledku typických aspektů, jako je nashromáždění údajů o milionech občanů, většinová účast mladých lidí, kteří nebyli předem nijak vyškoleni ohledně inteligentního a zodpovědného používání sociálních sítí ani se jim nedostalo varování o jejich nebezpečí (jak rodiče, tak pracovníci ve vzdělání obecně nemohou se základě vlastních znalostí a zkušeností předat normy týkající se vhodné praxe); dalším aspektem jsou problémy a výzvy doprovázející tak neotřelý a výrazný rozmach sociálních sítí, díky němuž jsou uživatelé internetu téměř pokusnými králíky.

3.11 V této souvislosti je reakcí společenská úzkost způsobená kombinací rychle se měnících technologií a nových prostor pro společenské vyžití nezletilých, které jejich rodiče nezažili. Zároveň se objevuje touha po senzaci, vytváření mýtů a uplatňování chybných reakcí veřejnosti (Zpráva UNICEF „Child Safety Online“ (Bezpečnost dětí online)).

3.12 Z nejrůznějších souvisejících rizik lze jmenovat tyto: psychologická traumata z urážek přenášených těmito službami; sexuální obtěžování dětí a mládeže (internetové obtěžování, internetová šikana a *grooming* – podvodné získávání důvěry dětí); opakované psychické obtěžování, k němuž dochází v organizačním rámci ze strany nadřízených, kolegů nebo podřízených (*mobbing*); pracovní obtěžování v důsledku vměšování firem do soukromého života zaměstnanců či přehnaného využívání inteligentních telefonických služeb; ukazování fotografií a videí nahých či polonahých adolescentů, které na internetu zveřejnili oni sami nebo třetí osoby (*sexting*); explicitní inzeráty prostitutek či služeb doprovodu (*escort*); předčasná sexualizace dětí na sociálních sítích, opakované narušování soukromí, cti a osobní důstojnosti; útoky na fyzické a duševní zdraví uživatelů; vyzývání k násilí, rasismu a xenofobii; šíření totalitních ideologií fašistického charakteru či ideologií schvalujících nacismus; sebevraždy mladých údajně v důsledku šíření určitých intimních situací prostřednictvím těchto sítí.

3.13 Právníci varují, že ve všeobecných podmínkách používání velké části těchto sítí je zakotveno postoupení práv k využívání obsahu vytvořeného uživatelem, což je pro většinu uživatelů internetu neznámé.

⁽³⁾ Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 69 až 73.

3.14 K těmto rizikům souvisejícím s využíváním sociálních sítí za nezákonnými či poškozujícími účely zejména ve vztahu k nezletilým se přidávají další rizika vyplývající ze způsobu používání každého uživatele, který může ovlivnit normální vývoj jeho života jak na osobní, tak na rodinné, pracovní či společenské úrovni. Patří sem rovněž riziko spojené s platbou online, jež může děti vybízet k nákupu produktů.

3.15 Kromě toho existuje riziko vytvoření smyšlené totožnosti, podporované faktorem klamu, sebeklamu či fantazie. Dochází však ke snazšímu záměňování intimního, soukromého a veřejného a podporuje to teatrální a narcisistické vystupování, jež v některých případech až deformuje realitu (Enrique Echeburúa y Paz de Corral). Kromě toho, jak bylo upozorněno, může přílišná virtuální komunikace přispět ke zhoršení kvality mezilidských vztahů nahrazením silných a přímých vztahů vztahy slabšími a často nejistými. V důsledku toho mohou uživatelé pociťovat samotu či dokonce nahrazovat skutečný život životem virtuálním.

3.16 Dochází k určitému uvolnění, takže uživatelé sociálních sítí snadno přijímají žádosti o přátelství od neznámých osob, s nimiž navíc ani ne po několikahodinovém rozhovoru rychle sdílejí citlivé, intimní a soukromé informace, jako je bydliště, telefonní číslo, jména rodičů atd., což jsou informace, které se obvykle používají v otázkách pro znovuzískání zapomenutých hesel. Pak lze též odhalit další důvěrné údaje týkající se pracoviště, budoucích plánů, používaného softwaru apod.

3.17 Zkrátka, jak již bylo zmíněno ve studiích na toto téma, uživatelé sociálních sítí přijímají mezi své přátele neznámé osoby pouze na základě pěkné fotografie v profilu a po krátkém rozhovoru na internetu jsou ochotni odhalit veškeré osobní údaje. Vezmeme-li v úvahu, že základem většiny těchto sítí je, že tito „přátelé“ mají neomezený přístup k informacím a údajům o každém členovi, můžeme konstatovat, že jedním z praktických důsledků všeobecného a neomezeného přijímání jakýchkoliv známých či neznámých za přátele je, že vše, co je sdíleno na sociální síti se de facto stává volně přístupnou informací.

3.18 Proto je třeba klást důraz na preventivní informační kampaně v rámci programu Safer Internet (bezpečnější internet) zahrnující rady týkající se interpretace politik používání a soukromí jednotlivých služeb před jejich užitím, vhodnosti zamyslet se před zveřejněním čehokoliv, používání hesel, zhodnocení toho, jaké informace si přejeme zveřejnit a kontroly toho, kdo k nim může mít přístup, seznamu kontaktů, rizika nákazy počítačovými viry. A zejména pokud jde o dostupné prostředky pomoci v případech, kdy by někdo mohl být obětí nějakého nezákonného chování v rámci sociálních sítí. Stejně tak by se měly realizovat iniciativy vzdělávání akademických pracovníků a vydávání vzdělávacích materiálů pro včasné občanské a digitální vzdělávání.

3.19 V této souvislosti je zásadní podpora Komise prostřednictvím programů pro uživatelská sdružení a nevládní organizace, jež jsou skutečně nezávislou třetí stranou vůči veřejným a hospodářským orgánům a fungují na demokratickém základě.

4. Problémy související s nevhodným používáním sociálních sítí

4.1 Světová zdravotnická organizace odhaduje, že problémy související s nadměrným používáním nových technologií trpí čtvrtina osob. Skupinou nejvíce ohroženou tímto druhem závislosti jsou děti a adolescenti, kteří přestože jsou nejzkušenejšími uživateli jsou zároveň nejvíce nezralí.

4.2 Tyto závislosti jsou též označovány jako netoxické, závislosti bez návykové látky či nechemické. Přestože se někteří odborníci domnívají, že by se nemělo hovořit o závislosti v úzkém smyslu slova (označují se různými názvy jako nové závislosti, společenské závislosti, závislosti bez návykové látky či nechemické závislosti), nýbrž o problémech se zneužíváním, špatným používáním či návyku, jiní se domnívají, že tento termín vhodný je, stejně jako se používá například u závislosti na práci, nákupech či sexu.

4.3 Nadměrné používání virtuálních sociálních sítí může vést k izolaci, nízké výkonnosti, nezájmu o jiné oblasti, poruchám chování a ztrátě příjmů, jakož i k sedavosti a obezitě. Zkrátka návyk a jeho potlačení životního stylu v zájmu udržení zvyku tvoří ústřední část závislosti. Závislost na sociálních sítích není charakteristická typem chování, které implikuje, nýbrž formou vztahu, který s ní jedinec naváže (Alonso-Fernández, 1996; Echeburúa y Corral, 2009).

4.4 Důsledky těchto závislostí se soustředí na oblast duševního zdraví, jde o záchvaty úzkosti, deprese, posedlosti, poruchy spánku a osobnosti, které často vedou k týrání, hádkám, dopravním nehodám, potížím v práci či sebepoškozování.

4.5 K tomu všemu je třeba přidat problémy úzce spjaté s fyzickým zdravím uživatelů, fyziologické poruchy jako jsou bolesti za krkem, zánět šlach, syndrom karpálních tunelů a poruchy zraku. Je zanedbáván osobní vzhled, obětují se hodiny spánku a mění se stravovací návyky.

4.6 Používání a nadměrné používání internetu souvisí s psychosociálními proměnnými, jako je psychologická zranitelnost, stresující faktory a rodinná a společenská podpora. U mladých lidí existují specifické rizikové faktory související s nadměrným používáním sociálních sítí.

4.7 Než se ze záliby stane závislost, projevují se některé varovné signály (zanedbávání spánku a jiných důležitých činností, stížnosti blízkých související s používáním sítí, neustálé myšlení na síť, opakovaně neúspěšné pokusy o omezení doby připojení, ztráta pojmu o čase apod.), proto může včasná reakce na tyto signály spolu s rozvojem hodnotících a diagnostických nástrojů umožnit včasné odhalení závislosti a její následné léčení.

4.8 Za tímto účelem je zapotřebí též použít veřejné prostředky a preventivní opatření (informační a osvětové kampaně, vzdělávací programy, digitální alfabizace, asistenční prostředky, sledovatelnost a oznamování rizik atd.) s přednostním zaměřením na zvláštní potřeby nejohroženějších skupin.

4.9 V případě, že jsou dotyční nuceni ukončit připojení, nejsou schopni se připojit nebo je připojení pomalé, dochází k fyzickým a psychickým abstinčním příznakům – výkyvy nálad, podrážděnost, netrpělivost, neklid, smutek, úzkost (Estévez, Bayón, De la Cruz y Fernández-Liria, 2009; García del Castillo, Terol, Nieto, Lledó, Sánchez, Martín-Aragón, et al., 2008; Yang, Choe, Balty y Lee, 2005).

4.10 V některých případech existují osobnostní rysy či duševní stavy, které snižují psychologickou odolnost vůči závislostem: výbušnost, dysfórie (nenormální duševní stav, který je subjektivně prožíván jako nepříjemný a vyznačuje se častými výkyvy nálad), nespávanost nepříjemných podnětů, ať již fyzických (bolesti, nespávanost či únava) či psychických (starosti, obavy či úkoly) a přehnané vyhledávání silných emocí (Estévez, Bayón, De la Cruz y Fernández-Liria, 2009; García del Castillo, Terol, Nieto, Lledó, Sánchez, Martín-Aragón, et al., 2008; Yang, Choe, Balty y Lee, 2005).

4.11 V některých případech je však příčinou závislosti problém osobnosti – např. přehnaná plachost, nízké sebevědomí či odmítnutí vlastní postavy –, případně způsob, jakým

se jedinec vypořádává s každodenními starostmi. Riziko závislosti na internetu zvyšují také předchozí poruchy (deprese, ADHD, společenská fobie či nepřátelskost) (Estévez, Bayón, De la Cruz y Fernández-Liria, 2009; García del Castillo, Terol, Nieto, Lledó, Sánchez, Martín-Aragón, et al., 2008; Yang, Choe, Balty y Lee, 2005).

4.12 V prevenčních strategiích hraje klíčovou úlohu podpora ze strany rodičů i vzdělávacího systému pro zavedení zdravých návyků při používání sociálních sítí. Vhodná je též spolupráce skupin vrstevníků (zkušenějších kamarádů, kteří jsou si vědomi rizik a mohou svým vrstevníkům či mladším pomoci tato rizika rozpoznat a vyhnout se jim), kteří jsou vnímáni jako jejich ochránci na internetu.

4.13 Jedná se tedy o to, posílit prostřednictvím vhodného používání rozličné možnosti sociálních sítí, které zasahují též oblasti velkého společenského dopadu, jako jsou možnosti související se zaměstnáním, spotřebou (Salcedo Aznal Alejandro, „Sociedad de consumo o redes de consumidores? Esbozo para un análisis social del consumidor actual“ (Spotřební společnost, nebo sítě spotřebitelů? Nástin sociální analýzy současného spotřebitele), 2008), jejichž analýza není předmětem tohoto stanoviska. V tomto případě by měly být provedeny reformy, které by zabránily, aby při výkonu pracovního práva na základě využívání nových technologií (mobilních telefonů, emailu, sociálních sítí) docházelo k zásahům do soukromého života. Sociální partneři by měli dosáhnout dohody spočívající na zásadách příslušného doporučení Rady Evropy.

V Bruselu dne 19. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Aktualizovaná analýza nákladů v případě neexistence evropské úrovně (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 351/08)

Zpravodaj: **pan Georgios DASSIS**

Spoluzpravodaj: **pan Luca JAHIER**

Dne 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat návrh stanoviska z vlastní iniciativy k tématu

Aktualizovaná analýza nákladů v případě neexistence evropské úrovně

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Podvýbor „Náklady v případě neexistence evropské úrovně“, který Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijal stanovisko dne 19. června 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 154 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Shrnutí

1.1 Téměř čtvrt století po zveřejnění Cechiniho zprávy z roku 1988 je znovu nastolena otázka „nákladů v případě neexistence evropské úrovně“, která se zdá být vhodným a zajímavým způsobem, jak pokročit v diskusi o vývoji evropské integrace. Avšak zatímco Cechiniho zpráva se touto otázkou zabývala výhradně z hlediska jednotného trhu, dnes je nezbytné zabývat se i dalšími hledisky a diskutovat o nákladech souvisejících s nedokončením hospodářské a politické integrace v Evropě. Tyto náklady jsou již nyní velmi vysoké a mohly by se dále zvýšit v případě, že nebudou přijata žádná opatření.

1.2 Tento problém je tím závažnější, že – pod nátlakem finančních trhů, ale rovněž nových závazných institucionálních pravidel – jednotlivé státy budou muset zvýšit své úsilí o snižování zadluženosti. Jak to provést bez obětování růstu, jež kromě toho finanční trhy vyžadují? Dobrým opatřením, jež by zabránilo zabřednutí do nekonečné spirály deprese a uvrhnutí značné části populace v Evropě do chudoby a bídy, by bylo sdílení řady výdajů na evropské úrovni, jakož i uplatňování ambicióznějších evropských politik. To by Unii umožnilo uvést do chodu pozitivní spirálu růstu, vytvořit si silnou hospodářskou, průmyslovou a technologickou identitu v globalizovaném světě a hájit náš sociální model, který z velké části přispěl k dnešní podobě Evropy.

1.3 Představení otázky týkající se nákladů v případě neexistence evropské úrovně způsobem, jaký byl použit v tomto stanovisku, má nepochybně určité metodické a technické nevýhody, avšak hlavní přínos tohoto přístupu spočívá v přednesení logických, těžko zpochybnitelných argumentů ve prospěch řešení současné krize a zavádění a dokončení skutečné hospodářské a politické unie v Evropě. V zásadě jde o to, přesvědčit

za pomoci nezvratných argumentů veřejnost o nezbytnosti řešení problémů prostřednictvím odklonu od subsidiarity k silnější a lepší Evropě, v době, kdy se některé politické síly snaží učinit z Unie obětího beránka.

1.4 Strategie EU 2020 v tomto ohledu obsahuje velmi zajímavé prvky. Je třeba ocenit její ambici podpořit skutečné sbližování, zejména prostřednictvím společných politik a cílů, jakož i za pomoci posílené koordinace mezi členskými státy na všech úrovních a v oblastech, v nichž přístup na evropské úrovni buď neexistuje, nebo je v zárodcích. Nicméně je třeba si položit otázku, zda má tato strategie předpoklady vytvořit skutečnou hospodářskou a politickou unii schopnou posílit postavení Evropy v globalizovaném světě a zda bude – v případě své realizace – úspěšnější než Lisabonská strategie.

1.5 Domníváme se, že je nutné jít ještě dále a zabývat se touto problematikou v rámci programových jednání, která se každých 6 měsíců uskutečňují mezi vedoucími představiteli zemí eurozóny ve složení 27 a 17 zemí, a přesvědčit naše vedoucí představitele a veřejnost o nezbytnosti převratné revoluce ve vztazích členské státy-Evropa-svět. Argumentace týkající se „nákladů v případě neexistence evropské úrovně“, se kterou se setkáváme dnes a s níž se můžeme setkat v budoucnosti, je velmi dobrým způsobem, jak postupovat. Je třeba za pomoci důkazů o hospodářských, politických a strategických přínosech čelit euroskeptikům a zaštitit se názory veřejnosti: Evropa není problémem, nýbrž řešením.

1.6 Výhodou takového přístupu je snížení nákladů, optimalizace výdajů a maximalizace příležitostí k nalezení vhodného řešení současných výzev a výsledku prospěšného pro všechny.

1.7 S ohledem na všechny tyto skutečnosti je třeba analyzovat náklady v případě neexistence evropské úrovně mnohem podrobnějším způsobem, než je způsob navrhovaný v rámci studie s názvem „Náklady v případě neexistence evropské úrovně: nevyužitý potenciál jednotného evropského trhu“, zadané Evropskou komisí. Nepotřebujeme další studii v řadě (jinak nepochybně velmi dobré kvality), která bude nečinně dlít v našich knihovnách a čas od času ji využije pár zasvěcených odborníků.

1.8 EHSV proto žádá Komisi, aby za prvé provedla co nejpřesnější odhad všech nákladů v případě neexistence Evropy, o nichž se hovoří v tomto stanovisku, a jejich dopadu na zaměstnanost a růst. Za druhé navrhujeme zařadit do strategie Evropa 2020 kvantitativní cíle snížení těchto nákladů s jasným akčním plánem a systematickým hodnocením jeho plnění.

2. Obecné připomínky

2.1 EHSV se otázkou nákladů v případě neexistence evropské úrovně zabývala z různých hledisek v několika stanoviscích vydaných v posledních letech⁽¹⁾. Na konci roku 2010 byla diskuse o neexistenci evropské úrovně obnovena Evropským parlamentem a Evropskou komisí. Evropská komise kromě toho zadala ambiciózní studii s cílem provést aktualizaci podkladů uvedených v Cecchiniho zprávě⁽²⁾,⁽³⁾.

2.2 Volba Komise a Evropského parlamentu týkající se metody a předmětu byla z velké části motivována přípravou Aktu o jednotném trhu II (Single Market Act II), ačkoli jejich sdělení rovněž zdůrazňovala nutnost zaměřit se na dané téma a opírat se o „vědecké poznatky“⁽⁴⁾, které by takový krok přinesl. Připomeňme si, že podle poměrně komplexních modelových výpočtů provedených v minulosti v Cecchiniho zprávě měl být generován zisk ve výši 4,5 % – 7 % HDP Společenství (pro 12 členských zemí) a mělo být vytvořeno 2 až 5 milionů

dalších pracovních míst ve sjednoceném prostoru. Nicméně tyto odhady se opírají o metodický přístup a základní hypotézy, které mohou být případně předmětem kritik a zpochybnění. Kromě toho podle našich informací tyto odhady přes svou úspěšnost z hlediska komunikace nikdy nebyly předmětem podrobného přezkumu, který by umožnil posoudit jejich přesnost *ex post*⁽⁵⁾.

2.3 EHSV vítá návrat tohoto tématu do popředí zájmu, i když je s podivem, že k němu dochází až téměř po čtvrtstoletí od zveřejnění Cecchiniho zprávy. Nicméně způsob, jakým je k tomuto tématu přistupováno, tj. převzetí stejné metodiky a opětovný výpočet potenciálního hospodářského dopadu odstranění překážek obchodu v rámci jednotného trhu, se zdá být v lepším případě restriktivní a v horším případě jednoduše nevhodný, a to alespoň ze dvou vzájemně se doplňujících důvodů.

2.4 Prvním důvodem je riziko redukce debaty ohledně nákladů v případě neexistence evropské úrovně na čistě technickou (ne-li technokratickou) záležitost, zatímco – navzdory velmi složitým nástrojům, které by bylo možné použít – technická stránka je v rámci sociálních věd často pouze vnějším aspektem.

2.5 Druhým, ještě důležitějším důvodem je skutečnost, že panuje zcela jiná doba. V roce 1988 se diskuse převážně soustředily na stav společného trhu, který byl přejmenován na „jednotný trh“. V tomto smyslu byla Cecchiniho zpráva velmi užitečná, neboť poukázala na překážky a zpoždění v této oblasti a vyúčtovala je. Tímto způsobem přispěla k prosazení programu obnovy a nastartování pozitivní dynamiky, která vyústila zejména v přijetí Delorsova programu a jeho cíle pro rok 1992.

2.6 V roce 2012 již však stav jednotného trhu nepředstavuje hlavní problém. Nejen, že budování jednotného trhu za poslední čtvrtstoletí značně pokročilo, ale došlo především ke změně celkového kontextu, který v současné době na rozdíl od konce 80. let charakterizuje minimálně pět nových aspektů: 1) výrazně pokročilejší stadium globalizace, v němž na mezinárodní trh vstupují země s rozvíjejícími se ekonomikami, jako je Brazílie, Indie a především Čína, zatímco v 80. letech byly konkurenty Evropy hlavně rozvinuté země; 2) Evropa tvořená 27 státy, jejichž úroveň rozvoje, hospodářské struktury a sociální systémy jsou mnohem heterogennější než v 80. letech; 3) výrazně pokročilejší fáze evropské integrace a vznik některých klíčových institucí, jako je euro a ECB; 4) největší hospodářská krize, k níž došlo od 30. let a která nyní páchá škody v nové podobě „krize veřejného dluhu“; 5) a konečně naléhavá potřeba snižovat v následujících letech dluh evropských států.

⁽¹⁾ Viz například stanovisko EHSV k tématu „Obnovení metody Společenství (hlavní směry)“ ze dne 21. října 2010 nebo stanovisko k tématu „Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a vnitrostátním parlamentům: Přezkum rozpočtu EU“ ze dne 16. června 2011.

⁽²⁾ Připomeňme, že cílem této zprávy bylo vyčíslit potenciální ekonomický dopad zrušení překážek obchodu uvnitř Společenství mezi členskými státy v této době. V rámci nové studie by měla být použita stejná metodika, přičemž je třeba ji upravit s ohledem na současné otázky a výzvy.

⁽³⁾ 15. prosince 2010 Evropský parlament (EP) rozhodl o objednaní vyčerpávající zprávy o nákladech v případě neexistence evropské úrovně. Na základě výběrového řízení Evropská komise rozhodla o zadání studie konsorciu řízenému institucí London School of Economics. Tato studie by měla být oporou při diskusích v rámci přípravy Aktu o jednotném trhu II (Single Market Act II).

⁽⁴⁾ Jak zdůrazňuje metodická poznámka generálního ředitelství pro vnitřní politiky Unie Evropského parlamentu ze dne 21.2.2011: „Motivace odůvodňující odhad těchto nákladů/přínosů v zásadě odráží vůli přijímat rozhodnutí na základě vědeckých poznatků, pokud jde o různé pojmy nebo zásady (týkající se řádného finančního řízení, účinnosti, efektivnosti nebo udržitelnosti), s cílem zaručit transparentnost a odpovědnost za politická opatření ve vztahu k občanům“ (v textu vyznačeno kurzivou).

⁽⁵⁾ S výjimkou záhadné analytické poznámky, jejíž autoři jsou neznámí a která byla vypracována o 20 let později a zveřejněna na internetové stránce www.oboulo.com. Tato poznámka uvádí, že očekávání se sice nesplnila, ale že kvalita odhadů je celkově uspokojivá (viz Cecchiniho zpráva – o 20 let později, 16. ledna 2009).

2.7 Tyto skutečnosti nás vedou k návržení velmi odlišného způsobu debaty o nákladech v případě neexistence evropské úrovně. Obtíže, se kterými se Evropa v tomto stadiu setkává, spočívají spíše než ve zpoždění při vytváření jednotného trhu (z něhož mají mimochodem prospěch naši konkurenti stejně jako Evropané sami). Vyplývají pak především z neexistence silné hospodářské, průmyslové a technologické identity v globalizovaném světě, která nabyla multipolární podoby, což znamená stále silnější konkurenci především ze strany rozvíjejících se mocností, k níž dochází v kontextu nebývalé systémové krize.

2.8 Je tedy třeba se zabývat celkovými náklady v případě neexistence evropské úrovně, které vyplývají z nedokončené evropské integrace. Tyto náklady se nedají srovnat s těmi, které by s sebou mohly přinést případné překážky obchodu uvnitř Společenství přetrvávající k dnešnímu dni. EHSV si uvědomuje obtíže, které vyvstávají v souvislosti s takto komplexním a výrazně politickým přístupem k této otázce, nicméně tento přístup je jediný, který nám dává v současné situaci smysl ⁽⁶⁾.

3. Evropa a její výdobytky

3.1 Před 60 lety se splnily naděje Evropanů na život v míru díky vytvoření prvního evropského společenství – ESUO. Cesta k integraci byla pomalá, ale nepřetržitá až do roku 1992. Během posledních dvaceti let došlo k rozšíření Unie na 27 členských států, což je pokrok nesporného významu, avšak také jediný skutečně dokončený krok vpřed. Prohloubení Unie oznámené již na začátku 80. let upadlo v zapomnění. Jednotná měna, vnitřní trh, politiky soudržnosti nebo SZP jsou nepochybně významnými výdobytky, jež nicméně nejsou završeny a hlavně nepostačují k vytvoření skutečné Unie.

3.2 Kromě předmětu diskuse existuje samozřejmě diskuse ohledně pojmů. Co znamená pojem „náklady“? „Co se rozumí „neexistencí evropské úrovně“? Nebo dokonce, co znamená „neexistence“? Vše se dá totiž případně považovat za evropskou či neevropskou úroveň. Je objektivně obtížné vybrat dotčené nástroje/politiky/veřejné statky, izolovat jejich dopad, určit, na jaké úrovni by bylo jejich použití nejúčinnější (evropské/vnitrostátní/místní), rozhodnout, jakým způsobem vyjádřit náklady/přínosy nebo v jakém časovém horizontu je třeba je analyzovat (přičemž seznam těchto obtíží není vyčerpávající) ... Vzhledem ke všem těmto faktorům není snadné shodnout se na přísném metodickém přístupu a překročit rámec záležitostí, které jsou

předmětem všeobecné shody. Sdělení Evropského parlamentu o metodických aspektech přináší cenná objasnění ohledně této záležitosti a jasně ukazuje její mimořádnou složitost.

3.3 Nicméně bez ohledu na zvolený přístup definice konceptu – včetně těch nejširších – neumožňují zohlednit v rámci diskuse část klíčových veřejných statků (například mír nebo volný pohyb občanů), které přinesla evropská integrace za něco přes pouhé půlstoletí své existence.

3.4 Aniž bychom se pokoušeli vyčíslit jejich přínos k blahobytu evropských občanů nebo si pokládali otázku ohledně alternativní historie (co by se stalo, kdyby evropská integrace proběhla způsobem odlišným od současné reality?), není od věci si připomenout – v době, kdy se úvahy o „nákladech na Evropu“ dostávají čím dál více do módy –, že historie našeho kontinentu nebyla vždy taková jako od roku 1945 do současnosti. Mír, blahobyt, základní práva (v podobě, v jaké jsou zakotvena v listině základních práv EU ⁽⁷⁾), volný pohyb osob a zboží, možnost používat stejnou měnu i za hranicemi, stabilita cen a další výdobytky, které jsou součástí našeho každodenního života, jsou v současné době řadou lidí (zejména mladou generací) považovány za naprostou samozřejmost, za jakýsi přirozený stav: kontroly na francouzsko-německých hranicích by byly považovány za podivné a nesmyslné opatření, zatímco příznak války mezi evropskými státy se rovná nemístnému vtipu. Je samozřejmě obtížné – ne-li nemožné – s jistotou říci, v jaké situaci bychom dnes byli, kdyby politika států zůstala na čistě národní úrovni, není však vůbec přehnané tvrdit, že evropská integrace přinejmenším přispěla k vytvoření těchto veřejných statků a učinila je samozřejmé a přirozené pro všechny obyvatele.

3.5 Znamená to však, že jsou nyní trvalé? To není jisté. Hypotéza bratrovražedné války by se Jugoslávci v 80. letech také zdála absurdní a nepravděpodobná, což však nezabránilo vypuknutí krvavých válek po rozpadu země. Další výdobytky, jejichž zavádění trvalo desítky let, mohou zaniknout: zavedení kontrol na hranicích nebo zpochybnění eurozóny jsou perspektivy, které jsou v současnosti bez zábrany zmiňovány euroskeptickými pozorovateli nebo euroskeptickými či populistickými politickými stranami, avšak – čím dál častěji – i tradičními politickými hnutími.

3.6 Aniž bychom se uchýlovali k nejkrajnějším scénářům, budeme se muset rovněž zabývat otázkou nákladů neexistence evropské úrovně v případě úplného nebo částečného zániku některých klíčových institucí, jako je například společná

⁽⁶⁾ Komise a Evropský parlament jsou si vědomy důležitosti těchto otázek. Sdělení Evropského parlamentu uznává možnou významnou výši nákladů spojených s externími aspekty jejich společných politik, a zároveň dochází k závěru, že „existuje riziko, že taková studie ... bude velmi složitá a získané výsledky příliš nejisté z důvodu závislosti rozhodnutí na mezinárodních institucích ... a z důvodu stávajících nedostatků víceúrovňové správy ...“ (s. 15, op.cit.). Pokud jde o interní výzvy, sdělení obsahuje návrh na řešení této problematiky prostřednictvím strategie Evropa 2020, přičemž uvádí 12 oblastí, v nichž by politiky na úrovni Společenství mohly být přínosem (s. 15–17, op. cit.).

⁽⁷⁾ Listina základních práv zahrnuje základní práva občanů Evropské unie a ekonomická a sociální práva, tak jak jsou zakotvena v Evropské sociální chartě Rady Evropy a v chartě základních sociálních práv pracovníků.

měna. Nedávná studie banky UBS⁽⁸⁾ – navzdory veškerým nedostatkům, které jí lze vytknout, pokud jde o metodiku – odhaduje náklady na vystoupení z eurozóny na 40–50 % HDP pro „slabou“ zemi jen během prvního roku. Dokonce i v případě „silné“ země (například Německo) by tyto náklady jen za první rok činily 20–25 % HDP, tj. 6 000–8 000 eur na obyvatele. K tomu musíme připočíst destabilizující dopad na politickou situaci, možné měnové války s řetězovou devalvací, nástup národních protekcionistických politik a možný katastrofický dopad na očekávání hospodářských subjektů. Tyto jevy by mohly Evropu uvrhnout do dlouhotrvající deprese trvající několik let. Nikdo není schopen předpovědět důsledky takových událostí, lze však očekávat významné změny v rozložení geopolitických sil, které s sebou přinesou nová spojení, jež mohou mít destabilizující vliv na Evropu jako politicky a hospodářsky sjednocený blok.

4. Evropské unie nebude bez skutečné hospodářské unie

4.1 Navzdory demagogickým tvrzením některých politických kruhů v řadě zemí EU, zejména od vypuknutí krize v letech 2008–2009 a jejích četných podob poté, není pravda, že stávající ekonomické problémy souvisejí s „nadměrnou mocí bruselských úředníků“; tyto problémy jsou právě důsledkem nedokončené evropské integrace. Stanoveného cíle vytvořit měnovou a hospodářskou unii nebylo ve skutečnosti nikdy dosaženo. Politováníhodný nezájem států a evropských orgánů, které neustále oddalují přijetí opatření nezbytných k realizaci skutečné hospodářské integrace, ale také procesy nezbytné k přijetí legitimních a demokratických rozhodnutí v členských státech (z nichž některým se dostalo silné pozornosti médií), vedl – v kombinaci s vnějším asymetrickým šokem nebývalé intenzity – k začarovanému kruhu nedůvěry trhů. Tento stav má stále větší dopad na Unii z hlediska konkurenceschopnosti, růstu a zaměstnanosti, sociální soudržnosti, ba i demokratické legitimacy na úrovni kontinentu.

4.2 Vytvoření měnové unie bez skutečné hospodářské unie ukázalo veškeré své limity a vedlo v konečném důsledku k rozporům namísto ke sbližování. Evropa si dnes již nemůže dovolit čekat, až se „záležitosti samy přirozeným způsobem vyřeší ve vzdálené budoucnosti“. Máme buď možnost rychle pokročit směrem k dokončení skutečné evropské hospodářské unie obsahující účinný mechanismus, který umožní odolávat asymetrickým šokům, nebo se smířit s možnými vysokými náklady souvisejícími s budoucí neexistencí evropské integrace.

4.3 Současné potíže eura, měny ve své podstatě „nedokončené“, jsou odrazem této situace. Úroveň veřejného dluhu eurozóny jako celku, a dokonce i většiny evropských zemí považovaných za „ohrožené“, jsou nižší než veřejné dluhy zemí označovaných jako „rozvinuté“, například Spojené státy, Spojené

království nebo Japonsko. Ale zatímco dolar, britská libra nebo jen jsou považovány za měnu skutečných „rozvinutých“ mocností, euro trpí svou pověstí měny, u níž není zcela zřejmé, na jakém prostoru působí⁽⁹⁾, omezenou pravomocí svěřenou Evropské centrální bance a neexistencí skutečné ekonomické správy na evropské úrovni. Ze všech těchto důvodů je třeba dosáhnout skutečné Evropské hospodářské unie, s především vynutitelnými pravidly a jasnými úkoly na všech úrovních, což mimo jiné nelze provést bez zásadních politických reforem, jež by této unii dodaly potřebnou legitimitu.

4.4 Je obtížné měřit celkové náklady související s touto nedůvěrou trhů, která je ostatně z velké části odpovědná za současnou recesi. Nicméně náklady v případě neexistence evropské úrovně pro veřejné rozpočty, i kdyby se jednalo pouze o rizikové prémie požadované v současné době od některých států, lze odhadovat na 0,4–1,5 % HDP v roce 2012 (tj. mezi 9 a 36 mil. EUR) a až na 1,8 % a 2,4 % v letech 2013 a 2014 (tj. mezi 42 mld. EUR a 56 mld. EUR) pro eurozónu jako celek, přičemž mezi jednotlivými zeměmi samozřejmě existují velmi výrazné rozdíly⁽¹⁰⁾.

4.5 Dokončená hospodářská integrace zahrnující především užší rozpočtovou a daňovou integraci podléhající přísným podmínkám a kontrolám mohla odstranit tyto rizikové prémie prostřednictvím zavedení mechanismů mutualizace na evropské úrovni (například euro-obligace a jiné mechanismy) namísto urgentních opatření *ad hoc*, improvizovaných i ve chvíli, kdy se již situace stala neudržitelnou. Evropské státy musí najít odvahu nejednat reaktivně a přijmout akční plán a plán soudržných institucionálních reforem s cílem nalézt globální řešení současné krize, které načrtne skutečně věrohodnou perspektivu.

4.6 V nedávné době byly v tomto směru podniknuty určité kroky, zdá se však bohužel, že tyto kroky neodpovídají výzvám, které je třeba řešit.

5. Přínosy očekávané Evropskou unií

5.1 Předmětem posledních závazků přijatých na bruselském summitu 9. prosince 2011, které navazovaly na maastrichtskou disciplínu zakotvenou v paktu stability, je výrazné snížení veřejných schodků států, přičemž od nynějška budou automaticky ukládány sankce v případě porušení tzv. „zlatého pravidla“. Státy tedy budou muset, nejen pod tlakem finančních trhů, ale rovněž pod tlakem nových závazných pravidel, zintenzivnit své úsilí za účelem snižování zadluženosti.

⁽⁸⁾ UBS Investment Research „Euro Break-up the consequences“, www.ubs.com/economics, září 2011.

⁽⁹⁾ Slavná věta Henryho Kissingera, již pronesl v sedmdesátých letech: „Koho mám volat, když chci mluvit s Evropou?“, bohužel neztrácí nic ze své platnosti ani dnes.

⁽¹⁰⁾ Vause N., von Peter G. (2011), „Euro Area Sovereign Crisis Drives Global Markets“, *BIS Quarterly Review*, prosinec 2011, http://www.bis.org/publ/qrtrpdf/r_qt1112a.pdf#page=4.

5.2 Zásadní otázku, s níž se musí vypořádat vedoucí politici představitelé několika členských států v souvislosti s jejich veřejným dluhem, lze přirovnat ke „kvadratuře kruhu“. Jak se vypořádat s nedůvěrou trhů, které požadují nemožné, totiž drastické snížení schodků státních rozpočtů a – téměř současně – oživení hospodářského růstu? Jedním ze způsobů, jak vyřešit tuto neřešitelnou rovnici, by mohlo být vyloučení zbytečného dvojího úsilí členských států společným dosahováním úspor z rozsahu a současně vytvoření základů budoucích fiskálních stimulačních opatření na evropské úrovni. Tímto způsobem by se zejména podařilo odstranit – nebo alespoň zadržet – depresivní účinky rozpočtové disciplíny uplatňované každým státem zvlášť, aniž by se snížila kvalita veřejných služeb poskytovaných občanům, a současně vyřešit problém plýtvání zdroji vyplývající z existence 27 různých politik – často neharmonizovaných – ve stejných oblastech. Tato myšlenka je samozřejmě nerealizovatelná při rozpočtu Unie omezeném na 1 % HDP a je v naprostém rozporu s návrhem na snižování výdajů z rozpočtu ve všech oblastech, včetně evropské úrovně.

5.3 Například celková výše rozpočtů evropských států na obranu činila v roce 2010 téměř 200 mld. eur, avšak – podle názoru řady expertů – vnitrostátní politiky v této oblasti zůstávají roztržštěné a zpravidla málo účinné⁽¹¹⁾. Navzdory četným iniciativám na evropské i vnitrostátní úrovni představují finanční prostředky na zařízení a programy v oblasti výzkumu a vývoje na obranu (téměř 20 % celkového rozpočtu) prakticky jedinou oblast, u níž lze hovořit o skutečné mutualizaci výdajů, a i zde se podle EDA jednalo v roce 2010 pouze o 22 %⁽¹²⁾. Studie na toto téma ukázaly, že v případě mutualizace výdajů existuje – jen pokud jde o tyto oblasti – potenciál úspor ve výši 32 %, tj. 13 mld. eur⁽¹³⁾.

5.4 Stejně úvahy lze uplatnit v případě dalších svrchovaných práv států, jako je diplomatická služba, cla, pohraniční stráž, civilní ochrana, boj proti podvodům atd. Snižování nákladů v těchto oblastech je navzdory možným neshodám ohledně jejich přesné výše čistě otázkou politické vůle.

5.5 Logickým následkem je vznik daňových nákladů při neexistenci evropské úrovně, které zatěžují rozpočtové náklady. Daňová soutěž mezi členskými státy nebyla upravena v souladu se společnými evropskými zájmy. Výsledkem tohoto přístupu je příliš nízké zdanění mobilních vyměřovacích základů, které lze přemístit, a příliš vysoké zdanění ostatních služeb, což vede ke ztrátě daňových příjmů (a tedy i vzniku nákladů) pro Evropu a členské státy. Tato situace kromě toho vede k nerovnováze,

nespravedlnostem, a zejména velmi vysokým nákladům v sociální oblasti, což je velmi negativně vnímáno veřejností.

5.6 Pokud jde o sociální oblast, diskuse o „nákladech v případě neexistence evropské úrovně“ není nová. Evropská integrace nemůže mít jako jediný základ zásadu volného obchodu, kdy politika hospodářské soutěže a spokojenost spotřebitele převažují nad všemi ostatními oblastmi a mají za následek snižování ochrany v sociální oblasti. Je třeba připomenout, že navzdory častým obviněním z údajného „evropského diktátu“ lze – i zde – zaznamenat nedostatečnou úroveň evropské integrace, nikoli její přemíru. Kromě pociťovaných nerovností a velmi vysokých sociálních nákladů, zejména za současných okolností, závěry několika studií ukazují, že neexistence evropské úrovně v této oblasti má rovněž za následek vysoké ekonomické náklady⁽¹⁴⁾. Empirické údaje napovídají, že spravedlivá a účinná sociální politika přispívá k makroekonomické stabilizaci, zejména tím, že omezuje rozsah cyklických jevů a umožňuje lepší alokaci zdrojů, ale také obecněji blahobyt občanů⁽¹⁵⁾. Kromě toho kvalitní sociální politiky přispívají k omezení jevů „adverzní selekce“, k internalizaci některých externalit a zvýšení kvality pracovní síly a „sociálního kapitálu“ v širokém slova smyslu. Cílem Evropské sociální charty bylo zavést některá základní pravidla v této oblasti pro všechny členské státy. V současné době se zdá, že je třeba pokročit dále a zvážit zavedení strukturovaného rámce konvergence sociálních politik, jež by vedla ke snížení přílišných odlišností a zabránila prohlubování sociální nerovnováhy a hrozbě, že obecný nárůst chudoby závažně naruší výrazný, vyrovnaný a udržitelný hospodářský růst.

5.7 Velmi slabě regulovaná daňová a sociální soutěž v hospodářském prostoru s malým množstvím překážek pohybu zboží, služeb a kapitálu vede navíc ke vzniku dalších, mimořádně škodlivých jevů v globalizovaném ekonomickém prostředí. Postupné mizení průmyslové struktury v různých evropských zemích je nezpochybnitelnou realitou, která kromě toho, že se setkává se silným odporem občanů, rovněž způsobuje strategické problémy v našich zemích, neboť se jedná o velmi rozsáhlé změny, jež je těžké v krátkodobém či střednědobém horizontu zvrátit, a které proto mají dalekosáhlé důsledky⁽¹⁶⁾. Vzrůstající nesoudržnost, která je výsledkem nadřazenosti národních hlavních směrů v oblasti průmyslové politiky, vede k jednostrannému přijímání neuspokojivých – a v některých případech i kontraproduktivních⁽¹⁷⁾ – řešení v době, kdy země s nově se rozvíjející ekonomikou uplatňují „smělé“ průmyslové politiky, které se opírají o slabou měnu a aktivní

⁽¹¹⁾ Heuninckx B. (2008), „A Primer to Collaborative Defence Procurement in Europe: Troubles, Achievements and Prospects“, *Public Procurement Law Review*, svazek 17, vydání 3.

⁽¹²⁾ Tento podíl se oproti roku 2009 snižuje. Defence Data: EDA participating Member States in 2010, 18. ledna 2012.

⁽¹³⁾ Viz například Dufour N. a kol. (2005), *Intra-Community Transfers of Defence Products*, Unisys.

⁽¹⁴⁾ Fouarge, D., *The Cost of non-Social Policy: Towards an Economic Framework of Quality Social Policies - and the Cost of not Having Them*, Report for the Employment and Social Affairs DG, 2003, Brussels.

⁽¹⁵⁾ K tématu nerovnosti a blahobytu viz také dílo Wilkinsona a Picketta (2009), *The Spirit Level. Why Equal Societies Almost Always Do Better*, Allen Lane, London.

⁽¹⁶⁾ Lze uvést příklad ESUO, jehož zánik urychlil zhroucení evropského odvětví ocelářství, nebo výrazné zpoždění projektu Galileo, který se potýkal s problémy v oblasti řízení a financování, které byly důsledkem nedostatečného veřejného řízení na evropské úrovni.

⁽¹⁷⁾ Např. pokud jde o pravidla a programy financování energetické politiky na vnitrostátní úrovni.

podporu veřejnosti⁽¹⁸⁾. Několik velkých evropských zemí je vzhledem k neexistenci Evropského energetického společenství⁽¹⁹⁾ rostoucí měrou nuceno namísto spojení svých prostředků nebo alespoň koordinace jejich používání s cílem reagovat na tyto výzvy uzavírat dvoustranné dohody se třetími zeměmi, a to i v tak významných oblastech, jako je energetika nebo výzkum a vývoj⁽²⁰⁾. Je zřejmé, že politika na evropské úrovni by nepochybně představovala mnohem účinnější řešení.

5.8 Rozpočet Unie v oblasti výzkumu a vývoje na období 2014–2020 činí 0,08 % jejího HDP, což je 20–30krát méně než v případě státních rozpočtů. Z jedné studie však vyplývá, že každé další euro z veřejného rozpočtu investované do výzkumu a vývoje evropského rozměru s sebou přináší 0,93 eura pocházejícího ze soukromého sektoru⁽²¹⁾. Sedmý rámcový program pro výzkum Evropské unie (7. RP, 2007–2013), na nějž je vyhrazen rozpočet ve výši 50,5 mld. eur, je dokladem toho, že se nejedná pouze o zbožné přání a že společná politika v této oblasti je možná. Tento program má významný dopad: odhaduje se, že každé euro investované do rámcového programu má za následek zvýšení průmyslové přidané hodnoty o 7 až 14 eur. Z dlouhodobého hlediska z makroekonomických analýz provedených GŘ pro výzkum vyplývá, že sedmý rámcový program umožní vytvoření 900 000 pracovních míst do roku 2030, z nichž 300 000 bude vyhrazeno pro vědecké pracovníky. Díky posílení konkurenceschopnosti tento program rovněž ve stejné časové lhůtě umožní zvýšení vývozu z EU o zhruba 1,6 % a snížení dovozu do EU o přibližně 0,9 %.

5.9 Společná průmyslová politika dále musí zohledňovat výzvy v oblasti životního prostředí a musí být úzce koordinována s energetickou politikou Unie. Řešení záležitostí v oblasti energetiky na vnitrostátní úrovni se může zdát jednodušší v krátkodobém či střednědobém horizontu, ale rovněž se může

projevit jako velmi nákladné z dlouhodobého hlediska, kdy se vytvoří silná závislost na zemích, které jsou producenty uhlovodíků, a náklady na energii se výrazně zvýší. Vhodným řešením této situace by mohl být rozvoj energetických infrastruktur, jakož i šíření nových zdrojů energie díky výzkumu a vývoji s evropským rozměrem⁽²²⁾. Podle jedné ze studií vypracované společností Accenture pro GŘ pro energetiku by využívání obnovitelných zdrojů energie, jako je větrná energie ve Spojeném království nebo solární energie ve Španělsku, při propojení vnitrostátních sítí umožnilo snížit částku fakturovanou evropským spotřebitelům o zhruba 110 mld. eur do roku 2020.

5.10 Za současné krize roste riziko dlouhodobé nezaměstnanosti, z níž by se mohla stát nezaměstnanost trvalá. Mohla by znemožnit kariérní rozvoj těchto občanů a evropské hospodářství by mohlo přijít o jejich potenciál. Tato situace je v rozporu s úsilím o růst podporující začlenění a vyžaduje intenzivní úsilí o nalezení dlouhodobých řešení, jež mají mj. spočívat v podpoře inkluzivních prací z veřejných zdrojů s cílem udržet pracovní návyky a rekvalifikačních opatření s cílem přizpůsobit je budoucím potřebám trhu práce.

Doslov

„Již nejsou zapotřebí planá slova, nýbrž odvážný a konstruktivní čin“

Tato myšlenka, vyslovená Robertem SCHUMANNEM 9. května 1950, je nyní aktuálnější než kdykoli dříve. Politici činitelé, jednejte! Občané si přejí mír a důstojné životní podmínky. Využijte ten mimořádný potenciál, který představuje 500 milionů Evropanů. Nemáte právo je zklamat.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Ačkoli Lisabonská strategie stanovila minimální výši výdajů na výzkum a vývoj na 3 % HDP, současná výše výdajů EU v této oblasti je 1,84 %, přičemž výdaje Spojených států činí 3 % a výdaje Číny 8 %.

⁽¹⁹⁾ Společné prohlášení organizace „Notre Europe“ a Evropského hospodářského a sociálního výboru k cíli Evropského energetického společenství – 21. února 2012.

⁽²⁰⁾ Jedním z nejnovějších příkladů je řada dohod uzavřených mezi Německem a Čínou 27. července 2011, které se týkají výzkumu a investic do zelených technologií, zejména elektromobilů a systémů zachycování a skladování uhlíku (Peel Q., Anderlini J., „China and Germany launch green initiative“, *The Financial Times*, 28. července 2011).

⁽²¹⁾ Sdělení Komise Budování evropského výzkumného prostoru (ERA) znalostí pro růst, COM(2005) 118 final ze dne 6. dubna 2005.

⁽²²⁾ Syndex, Nízkouhlíková průmyslová politika jako způsob zažehnání krize, zpráva vypracovaná pro EHSV, březen 2012, Brusel.

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

482. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 11. A 12. ČERVENCE 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Řešení problémů se zdaněním dědictví ze zahraničí v rámci EU

COM(2011) 864 final

(2012/C 351/09)

Zpravodaj: **pan FARRUGIA**

Dne 15. prosince 2011 se Komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Řešení problémů se zdaněním dědictví ze zahraničí v rámci EU

COM(2011) 864 final.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 4. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Občané EU, kteří zdědí majetek z jiného členského státu, musejí často zaplatit daň ve dvou či více členských státech (tj. dvojí nebo vícenásobné zdanění) a jsou vystaveni daňové diskriminaci. Tyto problémy je nezdědka přivádějí do zbytečných nesnází a brzdí uskutečňování cílů strategie Evropa 2020. Ve snaze vyřešit tyto problémy Komise v roce 2011 předložila sdělení a průvodní doporučení.

1.2 EHSV se vyslovuje pro odstranění dvojího či vícenásobného zdanění a diskriminačního zdanění a vítá přístup, který Komise zaujala a v jehož rámci je respektována daňová suverenity jednotlivých členských států a současně je požadována lepší vzájemná interakce mezi vnitrostátními daňovými systémy.

1.3 EHSV je ovšem toho názoru, že Komise může konečných cílů tohoto postupu dosáhnout účinněji, a to tak, že:

- navrhne a zavede praktické mechanismy, které by v přiměřené lhůtě zajistily účinnou interakci vnitrostátních daňových systémů v oblasti dědických daní, a současně bude členské státy podněcovat k vytvoření a efektivnějšímu a flexibilnějšímu používání mechanismů daňových úlev při dvojím či vícenásobném zdanění;
- bude využívat legislativních mechanismů s cílem skutečně odstranit dvojí či vícenásobné zdanění občanů EU v případě dědictví;
- překročí rámec problematiky přeshraničního zdanění a bude se zabývat případnými narušeními, k nimž může dojít v důsledku rozdílů při výpočtu základu dědické daně v jednotlivých vnitrostátních daňových jurisdikcích, přičemž stanoví společné zásady platné pro celou EU, které budou založeny na spravedlivém stanovení čisté hodnoty majetku a zajistí kontinuitu činnosti podniku;

— bude aktivně podporovat takové daňové systémy, jež budou efektivnější, účinnější a příznivější pro občany a budou daňovým poplatníkům přinášet co nejmenší zátěž;

— prozkoumá problémy, s nimiž se občané EU potýkají v souvislosti se zdaněním dědictví ze zahraničí na globální úrovni;

— prozkoumá možnost zjednodušení zdanění dědictví v přeshraničních případech zavedením systému, v jehož rámci by byla daň vybírána pouze jednou v jediném místě daném tím, kde se příslušný majetek nachází.

1.4 Nástrojem k realizaci výše uvedených doporučení by se mohlo stát unijní monitorovací středisko pro zdanění, jehož zřízení pod záštitou Komise EHSV navrhl ve svých stanoviscích týkajících se vícenásobného a diskriminačního zdanění ⁽¹⁾.

2. Obsah a východiska návrhu

2.1 Občané EU, kteří zdědí majetek ze zahraničí, musejí často zaplatit daň ve více než jednom členském státě (vícenásobné zdanění). Kromě toho některé členské státy ukládají u dědictví ze zahraničí vyšší daň než u dědictví v rámci daného státu (daňová diskriminace). V takových případech může dědictví občany přivést do zbytečných nesnází. Obzvláště malé podniky mohou mít problémy při převodu po úmrtí vlastníků.

2.2 Před daňovou diskriminací občany chrání opravné prostředky. Ty jsou však často neúčinné z důvodu příliš vysokých nákladů. Na ochranu občanů před vícenásobným zdaněním nejsou k dispozici žádné opravné prostředky, jelikož některé členské státy mají právo požadovat zaplacení daně ⁽²⁾.

2.3 To vše se děje za situace, kdy počet občanů EU, kteří se stěhují z jedné země do jiné v rámci Evropské unie, stoupl v letech 2005–2010 o 3 miliony na 12,3 miliony a kdy vlastnictví nemovitostí v zahraničí v EU vzrostlo mezi lety 2002 a 2010 až o 50 % ⁽³⁾. Existuje zde rovněž výrazně rostoucí trend přeshraničních portfoliových investic. Zatímco na občany může mít vícenásobné či diskriminační zdanění dědictví vážný dopad, příjmy členských států EU z dědických daní činí méně než 0,5 % celkových daňových příjmů, přičemž samotné přeshraniční případy tvoří ještě mnohem menší podíl.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k tématu Společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob, Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 63, stanovisko EHSV k tématu Odstranění přeshraničních daňových překážek ve prospěch občanů EU, Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 95, stanovisko EHSV k tématu Dvojí zdanění na jednotném trhu, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 40 (ECO/304).

⁽²⁾ Věc Block (C-67/08).

⁽³⁾ Studie společnosti Copenhagen Economics o dědických daních v členských státech EU a možných mechanismech řešení problémů dvojího zdanění dědictví v EU (*Copenhagen Economics Study on Inheritance Taxes in EU Member States and Possible Mechanisms to Resolve problems of Double Inheritance Taxation in the EU*), srpen 2010.

2.4 Tyto okolnosti představují závažnou překážku bránící volnému pohybu osob a kapitálu na jednotném trhu, a brzdí tudíž uskutečňování cílů strategie Evropa 2020. Jsou také v přímém rozporu s právy vyplývajícími z občanství v EU.

2.5 Ve snaze vyřešit tyto problémy se ve sdělení a příloženém doporučení, která zveřejnila Komise, navrhuje toto:

— problémy v oblasti zdanění dědictví ze zahraničí lze vyřešit, aniž by bylo zapotřebí harmonizovat pravidla členských států pro dědickou daň;

— vícenásobnému zdanění by se zabránilo účinnější vzájemnou interakcí mezi vnitrostátními daňovými rámci díky systému, v němž by jednotlivé členské státy, které by si mohly nárokovat právo na zdanění, poskytovaly daňové úlevy v souvislosti s daní zaplacenou v jiných zemích;

— pokud jde o nemovitý majetek, měl by přednostní právo na uplatnění daně členský stát, na jehož území se daný majetek nachází, a ostatní dotčené členské státy by měly poskytnout daňovou úlevu;

— u movitého majetku souvisejícího se stálou provozovnou v určitém členském státě by tento členský stát měl přednostní právo na uplatnění daně a ostatní členské státy by poskytl daňovou úlevu s přihlédnutím k výši daně uložené v prvním členském státě;

— země zůstavitele, by měla přednostní právo na uplatnění daně před zemí dědice, která by měla započíst výši daně zaplacené v zemi zůstavitele;

— v případech, kdy mají zůstavitel nebo dědic vazby k více než jedné zemi, by o tom, ke které zemi jsou tyto vazby užší, rozhodovala pravidla pro řešení nerozhodných situací, a to na základě domicilu, místa obvyklého pobytu a státní příslušnosti;

— případy daňové diskriminace se zabývá pracovní dokument útvarů Komise ⁽⁴⁾, jehož cílem je prostřednictvím příkladů z judikatury informovat občany a členské státy o prvcích, jimiž se má vyznačovat nediskriminační zdanění dědictví, díky čemuž budou moci lépe využívat opravných prostředků.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV se v zájmu prosazování občanských práv a podpory jednotného trhu vyslovuje pro řešení otázky vícenásobného a diskriminačního zdanění. EHSV to zdůraznil v řadě svých stanovisek a doporučuje obzvláště, aby bylo odstraněno vícenásobné a diskriminační zdanění občanů a aby došlo k výraznějšímu administrativnímu zjednodušení v přeshraničních případech ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ SEC(2011) 1488.

⁽⁵⁾ Viz poznámka pod čarou č. 1.

3.2 V souvislosti s tím EHSV vítá sdělení Komise o problémech se zdaněním dědictví ze zahraničí, neboť toto sdělení:

- uznává problémy, které dopadají především na občany a malé podniky, ale mají velmi malý vliv na vnitrostátní daňové příjmy;
- navrhuje způsoby, jakými by členské státy poskytovaly daňové úlevy v případech vícenásobného zdanění;
- obsahuje informace, jež by mohly být užitečné pro odstranění daňové diskriminace.

3.3 EHSV kromě toho vítá přístup, který byl v tomto sdělení přijat a v jehož rámci je respektována daňová suverenity jednotlivých členských států a doporučuje se jim, aby usilovaly o lepší interakci mezi vnitrostátními daňovými systémy a současně aby odstranily diskriminační zdanění ve vnitrostátních daňových rámcích.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV je ovšem toho názoru, že Komise může konečných cílů tohoto postupu dosáhnout účinněji, a to tak, že:

- navrhne legislativní mechanismy s cílem účinně odstranit diskriminaci občanů EU v oblasti dědických daní a bude je prosazovat. Nesmí se na to však nahlížet jako na porušení suverenity jednotlivých států v daňových otázkách, nýbrž pouze jako na základní zásadu, že občané EU mají právo vlastnit majetek v zahraničí;
- navrhne a zavede praktické mechanismy, které by v přiměřené lhůtě zajistily interakci mezi vnitrostátními daňovými systémy. Pouhé vydání doporučení, jimiž se mají jednotlivé členské státy řídit, se v praxi může ukázat jako málo účinné. Má se za to, že je rovněž žádoucí – jak navrhuje Komise – pobízet jednotlivé členské státy k tomu, aby neprodleně začaly efektivněji a flexibilněji používat mechanismy daňových úlev při vícenásobném zdanění. Komise by mezitím po dobu příštích tří let sledovala vývoj v této oblasti, aby mohla popřípadě zaujmout rozhodnější postoj vypracováním směrnice;

— v dlouhodobém horizontu a z širší perspektivy, která přesahuje otázky přeshraničního zdanění, rozšíří svou intervenci v oblasti zdanění dědictví na případná narušení, k nimž může dojít v důsledku odlišného postupu při výpočtu základu dědické daně v jednotlivých vnitrostátních daňových jurisdikcích, a to způsobem, který respektuje daňovou suverenitu jednotlivých států, zejména ve vztahu k určování daňových sazeb, avšak současně zohledňuje společné zásady pro způsob výpočtu základu dědické daně ve všech členských státech EU, které by měly být pokud možno založeny na spravedlivých zásadách stanovení čisté hodnoty majetku a zajistily by kontinuitu činnosti podniku;

— prozkoumá rozsah výskytu a důsledky případů vícenásobného nezdanění pomocí důmyslných finančních nástrojů, k nimž EHSV očekává další konzultace a iniciativy ze strany Komise;

— bude aktivně podporovat takové daňové systémy, jež budou efektivnější, účinnější a příznivější pro občany, které umožní včasnou a odpovídající reakci, obzvláště v často zdoluhavých a složitých procesech spojených se zdaněním dědictví, a budou daňovým poplatníkům přinášet co nejmenší zátěž;

— prozkoumá, do jaké míry mají otázky zdanění dědictví ze zahraničí na globální úrovni nepříznivý dopad na občany EU, jaké z toho plynou důsledky a jaká jsou možná řešení;

— prozkoumá možnost zavedení jednoduššího způsobu zdanění dědictví, podle něhož by byla daň vybírána pouze jednou v jediném místě daném tím, kde se příslušný majetek nachází.

4.2 Komise by kromě toho mohla zvážit zahrnutí těchto úkolů do oblasti působnosti unijního monitorovacího střediska pro zdanění, jehož zřízení pod záštitou Komise EHSV navrhl ve svých stanoviscích týkajících se vícenásobného a diskriminačního zdanění⁽⁶⁾. Toto středisko by napomáhalo k účinnějšímu odstraňování překážek v oblasti dědických daní pravidelným prováděním průzkumů a šetření a vytvářelo by fóra pro konzultaci, spolupráci a sladování jednotlivých vnitrostátních daňových jurisdikcí.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁶⁾ Viz poznámka pod čarou č. 1.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Výboru regionů a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Akční plán ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování

COM(2011) 870 final

(2012/C 351/10)

Zpravodajka: **paní DARMANIN**

Spoluzpravodaj: **pan LANNOO**

Dne 7. prosince 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Výboru regionů a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Akční plán ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování

COM(2011) 870 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. srpna 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 19. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 174 hlasy pro, 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá akční plán EU ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování za situace, kdy mnoho evropských zemí stojí před nejistým ekonomickým výhledem. EHSV má za to, že hospodářské obnovy Evropy lze dosáhnout pouze tehdy, bude-li politika malých a středních podniků na předních místech programu evropských tvůrců politik. Proto jasně podporuje úsilí evropských institucí o zvýšení odolnosti finančního systému, aby se stal nástrojem, který bude reálně ekonomice k dispozici.

1.2 EHSV konstatuje, že specializované akce nemohou být úspěšné bez jasného zapojení členských států. EHSV je tedy vyzývá, aby prováděly akční plán a zaměřily se na priority strategie Evropa 2020, a tak odblokovaly všechny možné podpůrné mechanismy k financování malých a středních podniků. Členské státy by například měly vytvořit záruční fondy a lépe využívat strukturální fondy pro finanční nástroje.

1.3 EHSV uznává, že úvěry jsou a nadále budou jedním z nejvíce využívaných nástrojů k rozvoji malých a středních podniků. Výbor v této souvislosti plně podporuje opatření v oblasti regulace a finanční opatření zaměřená na opětovné posílení dluhového financování a záručních nástrojů pro růst malých a středních podniků.

1.4 Výbor trvá na tom, že návrhy dohody Basel III musí být v Evropě řádně provedeny prostřednictvím chystané směrnice CRD IV, aby se zamezilo nepříznivým dopadům na financování reálné ekonomiky.

1.5 EHSV vítá návrh Komise posílit v Evropě rizikový kapitál. Pro evropský trh rizikového kapitálu je zásadní, aby získal nový podnět s cílem překonat tržní nedostatky a právní překážky, čímž se segment rizikového kapitálu zatraktivní pro soukromé investory.

1.6 Evropské malé a střední podniky jsou různorodé a heterogenní. Iniciativy ke zlepšení přístupu k financím musí být složeny z úplného portfolia různých a inovativních opatření schopných účinně zachytit tuto různorodou skupinu subjektů při zohlednění jejich zvláštních rysů. Například sociální podniky a svobodná povolání mají právní formy a modely fungování odlišné od „tradičních“ podniků, což ještě více znesnadňuje jejich přístup k financím, protože finanční subjekty tyto formy či modely ne vždy uznávají nebo jim rozumí.

1.7 Také hybridní kapitál, jenž představuje alternativu k půjčce od banky, musí být posílen. Je nutné podporovat vznik nových finančních subjektů, jakož i nových zprostředkovatelů poskytujících jak inovativní finanční řešení, tak poradenství v oblasti podnikání. Příkladem vhodným ke zmínění je hromadné financování, další možností hodnou zvážení by mohlo být participativní bankovníctví.

1.8 EHSV zdůrazňuje, že je třeba, aby skupina EIB v úzké spolupráci s Evropskou komisí hrála prostřednictvím kompletní škály obecných a cílených nástrojů klíčovou roli při investování do malých a středních podniků. Pokud jde o úvěry EIB pro malé a střední podniky, zprostředkovatelé EIB se vyzývají, aby ve spolupráci s organizacemi malých a středních podniků zvýšily své komunikační úsilí zaměřené na propagaci tohoto finančního systému mezi malými a středními podniky.

1.9 EHSV bere na vědomí návrh na zjednodušení a větší transparentnost další generace finančních nástrojů (dluhový finanční nástroj EU a kapitálový finanční nástroj EU) v rámci chystaného víceletého finančního rámce. EHSV tyto návrhy podporuje, protože oba nástroje se vyznačují výrazným pákovým účinkem.

1.10 EHSV vítá rozhodnutí Komise posílit dialog mezi různými zúčastněnými stranami v zájmu sledování vývoje na trhu a vytváření doporučení, jak pro malé a střední podniky zlepšit přístup k financování. EHSV doufá, že bude pravidelně pozván k účasti na finančním fóru malých a středních podniků, aby zde předkládal konkrétní návrhy na zmírnění finančních problémů malých a středních podniků a diskutoval o nich.

1.11 Výbor se domnívá, že by se mělo podporovat zvláštní školení pro podnikatele, jako jsou programy investiční připravenosti.

1.12 EHSV zdůrazňuje, že evropské programy na podporu financování malých a středních podniků, které jsou prováděny prostřednictvím evropských, národních nebo regionálních zprostředkovatelů, musí být pro malé a střední podniky snadněji dostupné. Klíčem k jejich úspěchu jsou transparentní, srozumitelné a stále dostupné na všech úrovních.

2. Návrh Komise

2.1 Akční plán podává přehled hlavních překážek povzbuzení financování pro malé a střední podniky, například:

- přístup k úvěrům,
- přístup k rizikovému kapitálu,
- přístup na kapitálové trhy.

2.2 Dokumenty kromě toho popisují opatření přijatá od roku 2007 do roku 2012 k zajištění toho, aby se financování dostalo k malým a středním podnikům. Jde o:

- program pro konkurenceschopnost a inovace (CIP),
- přidělení prostředků EIB na úvěry pro malé a střední podniky,
- fondy politiky soudržnosti,
- nástroj na sdílení rizik sedmého rámcového programu.

2.3 Komise určila řadu opatření usnadňujících financování malých a středních podniků. Patří mezi ně:

- opatření v oblasti regulace,

- finanční opatření ke zlepšení úvěrování a rizikového kapitálu v rámci celé EU,
- opatření pro vytvoření příznivějšího prostředí pro malé a střední podniky.

3. Obecné poznámky a připomínky

3.1 Evropská centrální banka (ECB) v úzké spolupráci s Evropskou komisí pravidelně zveřejňuje výsledky „Zjišťování ohledně přístupu malých a středních podniků k financování v eurozóně“⁽¹⁾. Podle výsledků posledního zjišťování se mezi říjnem 2011 a březnem 2012 zvýšily potřeby financování malých a středních podniků z vnějších zdrojů. Zároveň výsledky zjišťování ukazují, že se přístup k bankovním úvěrům i nadále zhoršoval, avšak rozdílně v jednotlivých členských státech⁽²⁾. Podniky oznamovaly zhoršování dostupnosti bankovních úvěrů. Výsledky zjišťování navíc ukazují poněkud vyšší míru zamítnutí žádostí o úvěr. Procentní podíl respondentů uvádějících přístup k financím jako svůj hlavní problém se nicméně zásadně nezměnil. Vzhledem k této situaci vyzývá EHSV Komisi, aby zajistila, že bude možné plně využít alternativní způsoby přístupu k financování.

3.2 EHSV zdůrazňuje, že je třeba pečlivě sledovat každé zjišťování, aby bylo možné rychle reagovat navržením konkrétních opatření v oblasti politik. Toto sledování mohou doplňovat informace dostupné na finančním fóru malých a středních podniků, v členských státech a od organizací malých a středních podniků. Sledování by měla provádět Komise se zapojením EHSV a občanské společnosti.

3.3 EHSV podporuje studii, kterou Komise provádí za účelem posouzení definice malých a středních podniků, a zvláště žádá, aby byla konkrétní pozornost věnována mikropodnikům a malým podnikům. Vzhledem k rozmanitosti a velikosti malých a středních podniků⁽³⁾ (namátkou rodinné podniky, svobodná povolání a sociální podniky) připomíná EHSV Komisi, že prioritou musí být těmto podnikům na míru připravená opatření v oblasti finanční podpory. Výbor proto Komisi žádá, aby při přípravě finančních programů na podporu rozvoje těchto podniků vzala v úvahu jejich rozdílné rysy a věnovala zvláštní pozornost mikropodnikům. Je třeba, aby Komise předešla jakékoli diskriminaci, protože neexistuje jeden univerzální přístup k jejich potřebám.

4. Konkrétní poznámky a připomínky k opatřením v oblasti regulace

4.1 Právní předpisy týkající se rizikového kapitálu

4.1.1 EHSV podporuje zavedení harmonizovaného režimu pro přeshraniční operace fondů rizikového kapitálu. Jde o chvalyhodný návrh, protože pravděpodobně zmírní tržní nedostatky

⁽¹⁾ Tato série zjišťování proběhla od 29. února do 29. března 2012 a byl do ní zahrnut vzorek 7 511 podniků v eurozóně.

⁽²⁾ Tamtéž, viz konkrétní údaje na stranách 14–15.

⁽³⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 22, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51.

díky vytvoření „evropského pasu“, jenž unijním fondům rizikového kapitálu umožňuje uvádět výrobky na trh a získávat kapitál v celé Evropě. EHSV ve svém předchozím stanovisku k tématu rizikového kapitálu ⁽⁴⁾ uvedl několik připomínek a žádá Komisi, aby je vzala v úvahu.

4.1.2 EHSV silně podporuje studii o vztahu mezi obezřetnostní regulací a investováním rizikového kapitálu realizovanými bankami a pojišťovacími společnostmi, kterou Komise vypracuje v roce 2012. Studie by měla posoudit, zda tyto nástroje nevytvářejí oligopol velkých mezinárodních bank nebo zda nebude třeba je ve střednědobém či dlouhodobém horizontu změnit.

4.1.3 Vzhledem k tomu, že většina malých a středních podniků jsou malé firmy (méně než 10 zaměstnanců), vyzývá EHSV Komisi, aby věnovala zvláštní pozornost fondům rizikového mikrokapitálu. Tyto fondy investují do podniků, jejichž projekty nejsou dostatečně atraktivní, aby se jimi zabývali tradiční držitelé rizikového kapitálu, ale jsou příliš velké nebo rizikové, aby přitáhly kapitál z tradičních zdrojů úvěrování. Tyto fondy posilují kapitálovou základnu podniku a rozvíjejí obchodní dovednosti podnikatelů pomocí využití instruktážních metod během investičního období ⁽⁵⁾. Výbor vyzývá členské státy, aby navrhly nástroje, jako například konkrétní daňová opatření, jež by mohla podnítit rozvoj těchto fondů, aby se zaplnila finanční mezera.

4.2 Daňové reformy

4.2.1 Vítáme návrhy Komise týkající se daňových reforem pro přeshraniční investice rizikového kapitálu. Výbor vyzývá Komisi a současně i členské státy, aby navrhly jasná opatření, jak zamezit vyhýbání se daňovým povinnostem a daňovým únikům.

4.2.2 Komise by kromě toho, že se věnuje daňovým překážkám přeshraničních transakcí, měla zajistit, že členské státy budou podporovat vlastní daňové reformy pro systémy financování malých a středních podniků.

4.2.3 Měly by se také prozkoumat osvědčené postupy existující v některých členských státech a měly by být rozvinuty po celé EU a šířeny mezi malými a středními podniky ⁽⁶⁾. V řadě zemí již existují balíčky daňových pobídek. Jako příklad by mohla posloužit vlámská část Belgie, kde byla před několika lety zavedena oboustranně výhodná půjčka (win-win loan), s jejíž pomocí mohou jednotlivci půjčit peníze malým a středním podnikům a na oplátku získat snížení daně. Dalším dobrým příkladem je systém, který existuje v Nizozemsku a jmenuje se „půjčka tety Agáty“ (Tante Agaath lening) ⁽⁷⁾.

4.2.4 Skutečným přínosem pro rychlý růst malých a středních podniků mohou být také osvobození od daně, jako je francouzský zákon ISF PME ⁽⁸⁾. EHSV je zastáncem takovýchto programů, pokud je osvobození od daně rozumné a nedotkne se příspěvků do dalších stejně důležitých odvětví.

4.3 Pravidla státní podpory

4.3.1 EHSV podporuje plánovaný návrh na modernizaci státní podpory, aby se zjednodušila stávající pravidla státní podpory pro malé a střední podniky. Bere na vědomí, že Komise přezkoumá obecné nařízení o blokových výjimkách a řadu pokynů ke státní podpoře, včetně rizikového kapitálu, s cílem naplnit záměry strategie Evropa 2020. EHSV vybízí ke zlepšení, zjednodušení a ujasnění těchto pravidel. Výbor vyzývá Komisi, aby zajistila, že státní podpora bude využívána pouze v případě selhání trhu.

4.4 Zviditelnění trhů malých a středních podniků a kotované malé a střední podniky

4.4.1 EHSV vítá, že směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID) navrhuje vytvoření homogenního trhu pro růst malých a středních podniků a jeho zatraktivnění pro investory pomocí označení „trh pro růst malých a středních podniků“. EHSV nicméně navrhuje ⁽⁹⁾, aby byla určena konkrétní ustanovení a opatření, jež umožní účinnější a efektivnější zavedení tohoto prvku.

4.5 Zatížení spojené s výkaznictvím pro kotované malé a střední podniky

4.5.1 Výbor vyzývá Komisi a členské státy, aby zjednodušily účetní pravidla a zatížení spojené s výkaznictvím pro kotované malé a střední podniky v Evropě. Výbor bere na vědomí, že Komise předložila návrh směrnice zjednodušující a měnící směrnice o účetnictví a současně i návrh přezkumu směrnice o průhlednosti. EHSV připomíná Komisi, aby přijala jeho dvě stanoviska zveřejněná na začátku roku 2012 ⁽¹⁰⁾, a domnívá se, že je třeba, aby malé a střední podniky uvolnily v zájmu dalšího růstu prostředky k investování do svého podnikání.

4.6 Budoucí provádění dohody Basel III a dopady tohoto provádění na financování malých a středních podniků

4.6.1 Je třeba, aby EU byla i nadále v popředí provádění mezinárodně dohodnutých reforem finančních právních předpisů. EHSV nicméně poznamenává, že různé kapitálové požadavky provádějící dohodu Basel III v EU, jež vstupují v platnost a jsou v současnosti projednávány (CRD IV / nařízení o kapitálových požadavcích), mohou malým a středním podnikům způsobit různé problémy ⁽¹¹⁾.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 72.

⁽⁵⁾ Viz například Financités: <http://www.financites.fr/>.

⁽⁶⁾ Viz zprávu EBAN Tax Outlook 2010 Executive Summary – <http://www.eban.org/resource-center/publications/eban-publications>.

⁽⁷⁾ Tante Agaath regeling (http://www.tanteagaath.nl/agaath_regeling.htm).

⁽⁸⁾ <http://pme.service-public.fr/actualites/breves/reduction-isf-pour-investissements-pme.html>.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 80.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 78, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 84.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 39.

4.6.2 EHSV podporuje úsilí evropských institucí o zvýšení odolnosti finančního systému, aby se předešlo budoucím krizím. Avšak větší regulaci finančních trhů proto nelze provést na úkor financování malých a středních podniků. EHSV plně podporuje tzv. Karasovu zprávu, kterou Evropský parlament přijal v květnu 2012 a která je dalším krokem správným směrem k uvážlivému a proveditelnému uskutečňování v EU pravidel o kapitálových požadavcích dohody Basel III.

4.6.3 EHSV bere na vědomí, že Komise bude konzultovat Evropský orgán pro bankovníctví (EBA) do 24 měsíců poté, co nová směrnice (CRD IV) vstoupí v platnost, a že EBA vypracuje zprávu o poskytování úvěrů malým a středním podnikům a fyzickým osobám. Výbor naléhá na Komisi, aby se plně zapojila do přehodnocení váhy rizika tím, že vyjádří svůj postoj ke zprávě, která má být zaslána Radě a Evropskému parlamentu.

4.7 Směrnice o opožděných platbách

4.7.1 Komise předpokládá, že tato směrnice bude provedena do 16. března 2013. EHSV naléhá na členské státy, aby učinily kroky, které zajistí, že malé a střední podniky budou moci z tohoto systému profitovat rychleji. Je také velmi důležité, aby Komise monitorovala včasné provádění této směrnice ve všech členských státech. Komise kromě toho musí velmi pečlivě sledovat způsob, jak členské státy provádějí čl. 4 odst. 5, jenž jim umožňuje prodloužit postup ověřování nad 30 dní, pokud to nebude vůči věřiteli výrazně nespravedlivé. Komise by měla členské státy pečlivě sledovat, aby jim zabránila využívat tento článek k umělému zdržování plateb, zejména proto, že zpoždění plateb veřejnými orgány má významný dopad na peněžní toky a řízení likvidity malých a středních podniků.

4.7.2 EHSV vyzývá evropské instituce, aby šly příkladem a platily svým dodavatelům včas a vyvarovaly se uvalování zbytečné administrativní a finanční zátěže.

4.8 Evropské fondy sociálního podnikání

4.8.1 EHSV vítá návrh Evropské komise na nařízení o evropských fondech sociálního podnikání a připomíná jí, že je třeba, aby zlepšení přístupu k vhodnému kapitálu pro sociální podniky bylo na předních místech programu. EHSV se k této otázce vyjádřil ve stanovisku ⁽¹²⁾, jež bylo zveřejněno začátkem roku 2012. Jednou z výzev je potřeba měřit, jaké sociální účinky a dopady na společnost má podnikání v oblasti portfolií, a podávat o nich zprávy. EHSV doporučuje provést společnou studii na úrovni EU za účelem vytvoření kritérií a ukazatelů k vypořádání se s těmito otázkami. Výbor Komisi připomíná, že tyto fondy mohou být pouze jedním z mnoha velmi potřebných finančních nástrojů, jež je stále třeba vytvořit.

4.8.2 EHSV také vyzývá členské státy, aby zlepšily uznávání různých forem sociálních podniků. Pokud by se jim dostalo většího uznání, snížila by se těmto podnikům riziková váha pro úvěry, které jim jsou poskytovány, což by znamenalo, že by nebyly nadále znevýhodněny ve srovnání s tradičními podniky.

5. Konkrétní poznámky a připomínky k finančním opatřením EU pro malé a střední podniky

5.1 Výbor si je plně vědom, že velmi mnoho malých a středních podniků, zejména těch menších, bude i nadále závislých především na úvěrech, pokud jde o financování z vnějších zdrojů.

5.2 EHSV vítá trvalou úvěrovou činnost EIB zaměřenou na malé a střední podniky jako jeden z hlavních úvěrových nástrojů na úrovni EU a uznává finanční výhody přesouvané na malé a střední podniky za účelem snížení výpůjčních nákladů pomocí těchto zprostředkovaných úvěrů. EHSV vyzývá EIB, aby pokračovala v jejich účinném provádění a pravidelně podávala zprávy o dosažených výsledcích. K dosažení očekávaných výsledků se po zprostředkujících bankách požaduje, aby v úzké spolupráci s organizacemi malých a středních podniků zvýšily své komunikační úsilí o lepší propagaci těchto úvěrů mezi malými a středními podniky.

5.3 Je stejně tak důležité podpořit vznik nových forem zprostředkovatelů, jež v mnoha případech lépe vyhovují různorodosti malých a středních podniků. Cenné jsou zkušenosti z družstevního a bankovního sektoru, protože nabízejí na míru připravenou finanční podporu často spojenou s dalšími podpůrnými službami.

5.4 EHSV vyzývá Komisi, aby v úzké spolupráci se skupinou EIB rozšířila nástroje pro sdílení rizika na investování do vlastního nebo kvazivlastního kapitálu a podporovala emise sdružených podnikových dluhopisů. Pokud jde o trh kvazivlastního kapitálu, EHSV Komisi a skupinu EIB obzvláště vyzývá, aby zkoumaly způsoby, jak zlepšit mezaninové financování, a zabývaly se novými mezaninovými produkty, jako je například záruka za mezaninové půjčky.

5.5 EHSV doporučuje, aby Evropská komise pokračovala spolu s organizacemi malých a středních podniků v podpoře finančních programů EU, aby zajistila větší viditelnost a rychlejší přebírání těchto nástrojů zvláště pro členské státy, jež stále zaostávají. Vzhledem k tomu, že efektivní financování malých a středních podniků lze považovat za jeden z nejdůležitějších nástrojů v Paktu o stabilitě a růstu, měly by se touto otázkou náležitě zabývat národní programy reforem.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 55.

5.6 Výbor se domnívá, že by se měla věnovat zvláštní pozornost podpoře malých a středních podniků pomocí kapitálových a dluhových nástrojů, jež jsou stanoveny v programu pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (COSME) a v programu Horizont 2020. EHSV velmi podporuje zvýšení maximálního limitu, jak určuje nástroj pro úvěrové záruky v programu COSME (150 000 EUR), jak jsme již specifikovali v našem předchozím stanovisku k Programu pro konkurenceschopnost ⁽¹³⁾.

5.7 EHSV zdůrazňuje, že je třeba mít takové právní předpisy v oblasti politiky soudržnosti, které budou zajišťovat plynulé a účinné provádění programů pro malé a střední podniky, protože stávající rámec tomu příliš nenapomáhá. EHSV lituje, že finanční právní předpisy EU jsou v současnosti příliš těžkopádné nebo příliš komplikované, a tak vytvářejí problémy pro národní zprostředkovatele zodpovědné za jejich provádění. Je opravdu zjevné, že je potřeba lépe sledovat využívání finančních nástrojů v rámci politiky soudržnosti ⁽¹⁴⁾.

5.8 Je také důležité přesunout se od financování projektů k udržitelnějším finančním nástrojům, aby se předešlo závislosti na veřejném financování. Komise by měla ve všech fázích životního cyklu malých a středních podniků dodávat pokyny k osvědčeným postupům při spojování a posilování finančních nástrojů z různých zdrojů.

5.9 EHSV bere na vědomí návrh na dlouhodobé usnadnění přístupu malých a středních podniků k financování pomocí nových finančních nástrojů (dluhový finanční nástroj EU a kapitálový finanční nástroj EU) v podobě specializovaných platforem v rámci víceletého finančního rámce. EHSV odhaduje, že finanční nástroje mohou být díky shromáždění prostředků z různých zdrojů katalyzátorem pro investice do zjištěných mezer na trhu, dosáhnout úspor z rozsahu a/nebo minimalizovat riziko neúspěchu v oblasti, v níž by bylo pro jednotlivé členské státy obtížné dosáhnout požadovaného kritického množství. EHSV proto vyzývá Komisi, aby zavedla novou generaci finančních nástrojů na základě zkušeností získaných ze stávajících nástrojů (finanční nástroje programu pro konkurenceschopnost a inovace, finanční nástroj pro sdílení rizik). Je důležité, aby byla v souladu s požadavky trhu a osvědčenými postupy nastolena vhodná pravidla, pokyny a normalizace, a tak se zamezilo překrývání a zjednodušily se postupy provádění v zájmu podpory účinnosti a finanční kázně. EHSV zdůrazňuje, že je nanejvýš důležité provádět dostatečné sledování, výkaznictví, audit a řádnou správu, aby se zajistilo, že prostředky EU jsou využívány k zamýšleným účelům.

6. Konkrétní poznámky a připomínky k opatřením pro vytvoření příznivějšího prostředí pro malé a střední podniky

6.1 Lepší informování malých a středních podniků a komunikace s nimi

6.1.1 EHSV vítá návrh na zlepšení informací pro finanční zprostředkovatele a výzvu bankám a finančním institucím, aby

poskytovaly klientům veškeré nezbytné nástroje, které jim pomohou najít financování. EHSV dále považuje za důležité posílit finanční vzdělávání pro malé a střední podniky. Členské státy jsou důrazně vyzývány, aby se do tohoto úsilí zapojily vytvořením konkrétních programů „investiční připravenosti“ pro malé a střední podniky v úzké spolupráci s jejich organizacemi.

6.1.2 Jedním z hlavních problémů pro velkou část malých a středních podniků je přístup ke zvlášť uzpůsobenému poradenství. EHSV podporuje zásadu a úlohu evropské sítě podniků (Enterprise Europe Network), domnívá se však, že její potenciál by měl být plně využit ⁽¹⁵⁾. EHSV proto doporučuje posílit kapacitu evropské sítě podniků v oblasti finančního poradenství. Zdůrazňuje však, že do této akce musí být úzce zapojeny i organizace malých a středních podniků a že by měla být uzpůsobena tak, aby podtrhla různorodost malých a středních podniků.

6.2 Lepší sledování a shromažďování údajů na trhu s financováním pro malé a střední podniky

6.2.1 Výbor konstatuje, že Komise již na této otázce pracovala (průzkumy přístupu malých a středních podniků k financím a finanční rejstřík pro malé a střední podniky). Vítá návrh Komise těsněji spolupracovat s federacemi bank a shromažďovat doporučení od ostatních institucí (Evropské centrální banky, Evropského orgánu pro bankovníctví). EHSV doporučuje zapojit i organizace a instituce malých a středních podniků na úrovni členských států. EHSV lituje, že akční plán se nezmiňuje o posílení spolupráce s mezinárodními organizacemi, jako je OECD, za účelem vytváření údajů a statistik o přístupu k financování ⁽¹⁶⁾.

6.3 Kvalitativní hodnocení

6.3.1 Pouze kvantitativní ratingové modely se často nehodí k hodnocení malých a středních podniků, protože jsou příliš nepružné. Velice vítáno je využití kvalitativních faktorů spolu s běžnou kvantitativní analýzou. Banky by proto mohly zvážit, že své hodnotící metody pro posuzování úvěrové způsobilosti malých a středních podniků vyváží ponecháním dostatečného prostoru pro tzv. „vztahové bankovníctví“. Také touto otázkou je nutné se zabývat prostřednictvím výměny osvědčených postupů. EHSV lituje, že některé banky od této myšlenky zřejmě ustupují, místo aby ji podporovaly.

6.4 Neformální investoři (tzv. „business angels“) a další finanční subjekty v počáteční fázi

6.4.1 EHSV se například domnívá, že je důležité propojit neformální investory a fondy rizikového kapitálu pro počáteční fázi s fondy rizikového kapitálu pro pozdější fázi, aby se zajistil správně fungující řetězec financí pro inovace. Výbor kromě toho silně povzbuzuje iniciativy na podporu většího dialogu na regionální úrovni mezi neformálními investory, fondy rizikového kapitálu a místními podnikateli.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁴⁾ Zvláštní zpráva č. 2/2012, Finanční nástroje pro malé a střední podniky spolufinancované Evropským fondem pro regionální rozvoj, zpráva Evropského účetního dvora (<http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/13766742.PDF>).

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁶⁾ Viz například „Financing SMEs and Entrepreneurs 2012: an OECD scoreboard“ (http://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/financing-smes-and-entrepreneurship_9789264166769-en).

6.4.2 Měly by se prozkoumat a zavést inovativní přístupy k financování rizikovým kapitálem. Jedním z těchto přístupů je hromadné financování, při němž do malých a středních podniků investují prostřednictvím internetových platforem občané, nikoli banky nebo specialisté prostřednictvím burzovního trhu.

6.4.3 Měly by být posíleny zvláště uzpůsobené formy hybridního kapitálu⁽¹⁷⁾, který obsahuje prvky dotací, vlastního kapitálu a dluhového kapitálu (například úvěry za podíl na zisku), protože jsou pro malé a střední podniky výhodnější během počátečních fází i během jejich životního cyklu.

7. Další doporučení, jak malým a středním podnikům zajistit financování

7.1 Osvědčené postupy v oblasti bankovníctví

7.1.1 Je vhodné zamyslet se nad vytvořením rámce, který by podporoval udělování úvěrů věřitelskými institucemi, které fungují na základě metody sdílení rizik a podílu na zisku, neboť to pro malé a střední podniky může být jistě přínosem. Fenomény, jako je participativní bankovníctví, by měla Komise brát vážně v úvahu. EHSV by uvítal, kdyby Komise připravila zelenou knihu jako základ pro zahájení diskuse o participativním bankovníctví na evropské úrovni. Jednotlivé iniciativy, které přijaly země jako Spojené království, Francie, Německo, Itálie, Lucembursko a Malta, jsou pozitivní, mohou však bránit další integraci odvětví finančních služeb v rámci EU. Jednotlivé nekoordinované iniciativy navíc nemusí přinášet nejúčinnější výsledky, jakých by tento druh finanční podpory mohl dosáhnout. Jedná se například o sdílení rizik, podíl na zisku a sociální přístup k financování. Podpora mikrofinancování s konkrétními investičními politikami odkazujícími na islámské financování by mohla vést rovněž ke vzniku nových podnikatelských činností a zároveň napomoci k boji proti chudobě v některých regionech. V souvislosti s tímto tématem by mělo být vypracováno sdělení Komise, které určí alternativní metody financování, bude se jimi zabývat a podporovat je a zajistí, aby byly tyto metody postaveny na stejnou úroveň s ostatními metodami financování jako běžné způsoby financování.

7.1.2 EHSV bere na vědomí, že Komise analyzovala činnost a výsledky dosažené zprostředkovateli úvěrů i problémy, jimž čelí malé a střední podniky při hledání úvěrů⁽¹⁸⁾. EHSV vyzývá členské státy, aby vytvořily podobný záměr za účelem zlepšení průhlednosti úvěrového procesu. Výbor konstatuje, že čl. 145 odst. 4 směrnice o kapitálových požadavcích (CRD III) a čl. 418 odst. 4 návrhu nařízení o kapitálových požadavcích (CRD IV) obsahují ustanovení, jež umožňují malým a středním podnikům požadovat od bank informace o jejich úvěrovém hodnocení a skóre. Bylo by důležité v plném rozsahu zavést tato ustanovení do praxe.

⁽¹⁷⁾ Viz <http://www.schwabfound.org/pdf/schwabfound/SocialInvestmentManual.pdf>.

⁽¹⁸⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1186&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.

7.1.3 Pokud jde o hospodářskou soutěž v bankovním sektoru, EHSV žádá Komisi, aby prozkoumala situaci a dohlédla na to, aby byla dostatečná uvnitř jednotlivých členských států a mezi nimi v oblasti finančních produktů pro malé a střední podniky. Existuje například problém ztráty financování (viz dále). Sazby přečerpání pro malé podniky jsou stále velmi vysoké, přestože úrokové míry ECB na refinancování bank jsou na historicky nejnižší úrovni. Velké podniky mohou využít alternativy (například přímé úvěry), ale malé podniky tyto produkty využít nemohou.

7.1.4 Ztráta financování: V mnoha členských státech banky vybírají od podniků poplatky za splacení půjčky před termínem. Vždy, když je půjčka splacena dříve, než je stanoveno ve smlouvě, si banka účtuje tzv. poplatek „za ztrátu financování“ jako kompenzaci za to, že bude možná muset splacenou částku reinvestovat za nižší úrokovou sazbu, než jakou by získala, kdyby půjčka nebyla splacena předčasně.

7.1.5 Problém ovšem tkví v tom, že tyto poplatky za ztrátu financování jsou často dost vysoké. Tyto poplatky navíc ve smlouvě, která se zmiňuje i o budoucích, zatím neznámých úrokových sazbách, často nejsou velmi jasně vysvětleny. Podniky tak velmi těžko odhadují, jaký bude případný poplatek za ztrátu financování v případě předčasného splacení. V každém případě si není mnoho podniků ani vědomo povinnosti zaplatit poplatek za ztrátu financování.

7.1.6 Je proto zásadní, aby banky o těchto poplatcích poskytovaly jasnější informace ještě před podpisem úvěrové smlouvy. Dále by suma tohoto poplatku měla být omezená a přiměřená.

7.2 Zviditelnění a správa evropských programů pro financování malých a středních podniků

7.2.1 EHSV je pro vytvoření jednotné mnohojazyčné internetové databáze různých finančních zdrojů sjednocující evropských, vnitrostátní a regionální opatření k usnadnění přístupu malých a středních podniků k financování. Výbor vyzývá Komisi, aby rozsáhle šířila praktickou příručku⁽¹⁹⁾, již vypracovala a v níž poskytuje informace o tom, jak získat přístup k 50 miliardám eur veřejných financí ve 27 členských státech.

⁽¹⁹⁾ Final Report, Evaluation of Member State Policies to facilitate Access to Finance for SMEs (Závěrečná zpráva, Hodnocení politik členských států k usnadnění přístupu malých a středních podniků k financím), červen 2012 – http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/guide-to-funding/indirect-funding/files/evaluation-of-national-financing-programmes-2012_en.pdf.

7.2.2 EHSV má za to, že pokud jde o program Horizont 2020, je klíčem k co největšímu využití inovačního potenciálu malých a středních podniků specializovaný rozpočet ve výši 15 % z celého programu a jednotná řídicí struktura. Co se týče postupu, je nutné zlepšit finanční a administrativní otázky. Například mnoho malých a středních podniků podílejících se na výzkumných projektech financovaných EU stále čelí ve svých zemích obrovským problémům souvisejícím s DPH. Velmi často to je jedna z hlavních překážek pro podniky, které se zapojily hned od začátku. Ve všech členských státech by měly být zavedeny jasné právní předpisy zbavující malé a střední podniky této zátěže. DPH by měla být v projektech financovaných EU za všech okolností návratná.

V Bruselu dne 19. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu

COM(2011) 941 final

(2012/C 351/11)

Zpravodaj: **pan KROPAS**

Dne 11. ledna 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zelené knihy Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu

COM(2011) 941 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. srpna 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 19. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 157 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá iniciativu Komise, jejímž účelem je podpořit bezpečné, transparentní a inovativní prostředí pro platby v EU. Účinnější, modernější a bezpečnější platební nástroje jsou výchozím předpokladem pro rozvoj dalších výhod jednotného trhu a posílení celkové konkurenceschopnosti evropské ekonomiky.

1.2 EHSV oceňuje širší dialogu, již navrhuje Komise. Dialog totiž zahrnuje hlavní záležitosti týkající se současného i očekávaného stavu v oblasti plateb v EU. Pro úplnou představu o situaci je však třeba věnovat i nadále pozornost platbám v hotovosti. I přes svůj postupný pokles je hotovost na některých trzích stále hlavním platebním prostředkem. Existuje stále více vnitrostátních důkazů pro to, že hotovost je v zásadě méně efektivní a že by se mohlo ušetřit značné množství zdrojů, pokud by spotřebitelé přešli na elektronické platby. Některé členské státy učinily v přechodu na bezhotovostní společnost skutečný pokrok. EHSV se nicméně domnívá, že široká veřejnost stále nezná opravdovou cenu hotovosti. Navíc je hotovost považována za podpůrný nástroj šedé ekonomiky. Všechny zúčastněné strany by tedy měly prosazovat platební metody, které se podílejí na omezování šedé ekonomiky, jsou méně nákladné a bezpečnější. V tomto kontextu je třeba zohlednit mnohé výhody pro všechny zúčastněné strany, ale na druhé straně také potřebu, aby měly malé a střední podniky, které nabízejí tyto platební metody svým zákazníkům, přijatelné náklady na tuto službu. Je zapotřebí provádět v členských státech dodatečné iniciativy, které Komise jasně podpoří.

1.3 Platby kartou jsou nejrozšířenějším nástrojem pro bezhotovostní platby v EU i na celém světě. Ekonomická literatura se rostoucí měrou shoduje v tom, že bezhotovostní platby jsou transparentnější z hlediska daňového i ekonomického a také levnější pro společnost jako celek, pohodlnější, bezpečnější a inovativnější. EHSV proto Komisi podporuje v jejím záměru využít pomocí nich výhod větší integrace

trhů. Nicméně možnosti jednotného trhu nejsou ještě plně prozkoumány, a to z důvodu historických překážek a malé úrovně normalizace a interoperability, jakož i odlišností a nedostatků v používání veřejných informací, které je možno vyřešit větším využíváním plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu. Potenciál hospodářské soutěže, inovací a účinnosti proto není plně rozvinut. EHSV žádá, aby se v iniciativách v oblasti trhů co nejdříve navrhla vykonatelná řešení, zejména taková, která by současně podporovala finanční a digitální začleňování.

1.4 Současná právní nejistota ohledně obchodních modelů založených na mezibankovních poplatcích brzdí nárůst plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu a nahrazování hotovosti. Pro investice a inovace v oblasti platebních systémů má prvořadý význam jasnost. EHSV nabádá Komisi, aby stabilizovala podnikatelské prostředí pro všechny operátory. V souladu s cíli SEPA by neměly existovat rozdíly v poplatcích a jiných požadavcích mezi domácími a přeshraničními transakcemi.

1.5 Co se týče přístupu k informacím týkajícím se dostupnosti finančních prostředků na bankovních účtech je třeba zvážit mnoho aspektů včetně bezpečnosti, ochrany údajů, práv spotřebitelů, hospodářské soutěže a náhrady pro zřizovatele účtů. EHSV poukazuje na to, že subjekty žádající o tento přístup by měly být regulovány a měl by se nad nimi provádět dohled odpovídající jejich rizikovému profilu. Povinnosti a odpovědnosti dotčených subjektů by měly být jasně uvedeny v evropském právním rámci.

1.6 Na mnoha trzích nemusí být spotřebitelé připraveni akceptovat přírážky, a mohli tedy přejít na platby v hotovosti, protože budou mít dojem, že hotovost je bez poplatků. Spotřebitelé by sice počínaje 13. červnem 2014 měli být před

nezákonnými přírážkami chránění prostřednictvím směrnice o právech spotřebitelů, není však jasné, jak bude tato ochrana zaručena v on-line prostředí, v němž probíhá vysoká aktivita.

1.7 Spotřebitelé oceňují e-platby na domácích trzích. Celo-evropská řešení vycházející z internetového bankovníctví však vážnou, což komplikuje růst objemu elektronického obchodu. EHSV žádá operátory těchto systémů, aby se zabývali otázkami interoperability otevřeným a transparentním způsobem a co nejdříve řešili otázky související s elektronickým obchodem, které se dosud neřešily.

1.8 EHSV žádá Komisi, aby zaručila, že m-platby z rané fáze vývoje těchto plateb budou respektovat zásady otevřeného přístupu k platformám, přenositelnosti aplikací, bezpečnosti a vyloučení zdvojení nákladů pro operátory, kteří je hodlají přijmout.

1.9 EHSV oceňuje pokrok v omezování podvodů u fyzických platebních terminálů, jehož dosáhli účastníci trhu. Největší hrozbu představují v současnosti podvody na internetu. Měla by se zavést dodatečná bezpečnostní opatření, která však nesmí být na úkor pohodlí zákazníků. Bezpečnostní opatření navržená veřejnými orgány by měla být v co nejvyšší míře technologicky neutrální.

1.10 EHSV vítá probíhající úsilí o posílení stávajícího řízení jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA) a podporuje záměr centralizovat „vlastnictví“ SEPA, například pod záštitou Rady SEPA. EHSV však nabádá Komisi a Evropskou centrální banku, aby se co nejdříve zabývaly podrobnostmi, neboť stávající de facto prázdnota brání jeho provedení.

2. Souvislosti stanoviska

2.1 Dokončení SEPA je jednou z priorit Komise pro dosažení jednotného trhu. Výdobytky normalizace a interoperability podpořené harmonizovaným právním rámcem již operátoři mohou využívat ve formě příkazů k úhradě a inkas systému SEPA, který k 1. únoru 2014 nahradí původní systémy euro-zóny.

2.2 Rozsah SEPA je však širší a zahrnuje další pilíře. Jeden z nich je věnován platbám prováděným kartou, které jsou nejdůležitějším platebním nástrojem v Evropské unii i na celém světě. Dalším takovým pilířem jsou e-platby, tedy platby při nákupu přes internet. Tyto platby sice v současnosti představují pouze zlomek všech bezhotovostních plateb, očekává se však jejich nárůst v řádu desítek. Evropská rada pro platební styk (EPC), tj. orgán, který v evropském bankovníctví zajišťuje koordinaci a přijímá rozhodnutí ohledně plateb, rozšířila svoje

aktivitu v oblasti spolupráce i na e-platby a vyvinula rámec e-plateb SEPA. Radu nedávno požádalo o informace GŘ Komise pro hospodářskou soutěž.

2.3 Nejnovějším pilířem jsou m-platby. EPC přijala ve spolupráci s dalšími operátory koordinované kroky v oblasti m-plateb – připravila technickou dokumentaci pro pokyny k interoperabilitě a několik bílých knih. M-platby jsou stále ještě v raném stádiu vývoje, s jejich budoucím postavením jsou však spojena velká očekávání. Platby kartou, e-platby a m-platby se sice liší ve splatnosti, rozsahu a obchodních modelech, evropské instituce a operátoři na trhu se však shodují v tom, že je zapotřebí dále pokročit v integraci, transparentnosti a konkurenceschopnosti. Existuje riziko, že škody zaznamenané ve stávajících obchodních modelech by se mohly přenést na vznikající prostředí m-plateb.

2.4 Každý občan, podnik nebo úřad veřejné správy se účastní platebního styku, k němuž dochází buď prostřednictvím tradičních prostředků platby (např. hotovosti) nebo moderních platebních služeb (např. e-plateb). Podle statistik Evropské centrální banky⁽¹⁾ bylo v roce 2010 provedeno v Evropské unii 86,4 mld. bezhotovostních platebních transakcí, což představovalo 4,4 % nárůst oproti předchozímu roku. Největší podíl měly platby kartou (33,9 mld., tj. 39 %). Hodnota plateb kartou se vyšplhala na 1,8 bilionu EUR, což představovalo meziroční nárůst o 6,7 %, tedy více než trojnásobně vyšší nárůst než nárůst HDP v eurozóně (1,8 %). Přestože mezi jednotlivými zeměmi existují rozdíly, co se týče používání karet, jsou platby kartou obecně jedním z nejdynamičtějších nástrojů bezhotovostních plateb.

2.5 Průzkum provedený Evropským systémem centrálních bank⁽²⁾ ukázal, že mezibankovní poplatky nejsou v Evropské unii stanoveny a používány harmonizovaným způsobem. Volba struktura a úroveň mezibankovních poplatků se mnoha způsoby liší a závisí na řadě možností a aspektů. Mezibankovní poplatky je hlavní složkou transakčních poplatků, které musejí platit obchodníci. Komise i vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž posoudily aspekty mezibankovních poplatků ovlivňující hospodářskou soutěž a přijaly řadu rozhodnutí, z nichž se některá týkala přeshraničních transakcí, jiná byla omezena na vnitrostátní úroveň.

2.6 Co se týče transparentnosti, neproběhly bohužel žádné oficiální průzkumy ani nebyly zveřejněny kompletní vnitrostátní statistiky nebo srovnávací statistiky mezi zeměmi týkající se nákladů spotřebitelů, jako jsou různé poplatky přímo související s různými platebními prostředky, přestože vnitrostátní orgány dohledu mají tyto informace k dispozici, ale většinou je ani částečně nezveřejňují.

⁽¹⁾ <http://www.ecb.int/press/pr/date/2011/html/pr110912.en.html>.

⁽²⁾ <http://www.ecb.int/pub/pdf/scpops/ecbocp131.pdf?4cce20956bed7b7e5f454a4ea77f7c9b>.

2.7 Navzdory probíhajícímu soukromým iniciativám v oblasti normalizace přetrvává v určitých oblastech transakcí fragmentace: mezi PPS, který vydává kartu, a zúčtovacím PPS karty, mezi kartou a terminálem a také mezi terminálem a zúčtovacím PPS karty. Tyto soukromé iniciativy jsou však často řízeny rozdílnými obchodními zájmy nebo nemají v této fázi jasné harmonogramy provádění, a přinesly tedy jen omezené konkrétní výsledky.

2.8 Výrazné investice a úsilí všech operátorů za účelem přechodu z magnetického proužku na karty chráněné čipem (v souladu s EMV) měly příznivý vliv na snížení podvodů při platbě kartou v přímém styku. Nedávný trend však ukazuje, že největší riziko podvodu se již vyskytuje u karetních transakcí na dálku, přestože mají jen malý podíl na všech transakcích prováděných kartou. Tento problém vzbudil pozornost orgánů dohledu a dozoru, které v roce 2011 pod záštitou Evropské centrální banky spojily své síly v evropském fóru o bezpečnosti malých plateb (SecuRe Pay Forum), aby zvýšily úroveň bezpečnosti a důvěry veřejnosti v elektronické platební služby a nástroje. V roce 2012 fórum dokončí soubor technologicky neutrálních doporučení k bezpečnosti internetových plateb.

2.9 Zelená kniha Komise se zabývá celou řadou problémů souvisejících s platbami. Pokud se tyto problémy budou úspěšně řešit, položí se základ integrovanějších a bezpečnějších platebních služeb poskytovaných jak v tradičních kamenných obchodech, tak v rychle se rozvíjejícím elektronickém prostředí. Při větší hospodářské soutěži, širším výběru a transparentnosti pro spotřebitele, více inovacích, větší bezpečnosti plateb a vyšší důvěře zákazníků bude mít Evropa příležitost dostat se na špičku toho, co by „provádění platby“ mohlo znamenat v 21. století.

2.10 Komise popisuje vizi integrovaného trhu a označuje rozdíly mezi současnou situací a touto vizí a rovněž překážky způsobující tyto rozdíly. Komise definuje pět širších opatření, jejichž cílem je urychlit integraci trhu, a přemítá o tom, jak by mělo řídit jejich provádění. První soubor je nejširší, co se týče otázek, a pokrývá fragmentaci trhu, přístup na trh a přeshraniční záležitosti. Zbývající soubory pokrývají transparentní a nákladově efektivní stanovování cen, normalizaci, interoperabilitu a otázky zabezpečení. Na stávající systémy SEPA (SCT, SDD) i na karty, e-platby a m-platby mají být uplatněny pokyny pro řízení.

3. Poznámky a připomínky

3.1 Stále se čeká na celounijní přístup k dlouholetým a do budoucnosti orientovaným otázkám plateb (kromě příkazů k úhradě a inkas systému SEPA), který je zastřešující pro všechny operátory na jednotném trhu. EHSV vítá zelenou knihu Komise a očekává, že budou provedeny přiměřené navazující činnosti, aby se napravily současné nedostatky. EHSV

žádá, aby byly do středu každé platební transakce postaveny zájmy spotřebitelů na dostupnosti bezpečných, účinných, vhodných a rychlých plateb.

3.2 Zelená kniha se zaměřuje na elektronické platby, vynechává však stále dominantní úlohu hotovosti, která představuje 80 % platebních transakcí v Evropě. Vyšší transparentnost nákladů je relevantní stejně tak pro hotovost jako pro elektronické platby a měla by sloužit jako primární odkaz při analýze prostředků bezhotovostních plateb. U veřejnosti stále převládá dojem, že hotovost je zdarma. Pokud by plátcí změnili své návyky a používali moderní, méně nákladné platby, mohla by se výrazně zvýšit efektivnost. Existují navíc důkazy toho, že převaha plateb v hotovosti vykazuje pozitivní korelaci s úrovní šedé ekonomiky, jelikož je tyto platby obtížné vysledovat. EHSV proto vyzývá, aby se v souvislosti s přehodnocením pozice hotovosti v moderních ekonomikách prováděly v členských státech dodatečné iniciativy, které Komise jasně podporuje.

3.3 EHSV se domnívá, že dodatečná opatření na zvyšování transparentnosti, zejména ta závazná, by se měla pečlivě zvážit, aby spotřebitelé nebyli zahlceni nadměrným množstvím informací, které by v případě, že budou poskytnuty v nesprávnou dobu (např. ve špičce) a komplikovanou formou, mohly vnést do nákupu zmatek a narušit obchodníkům příjem plateb.

3.4 Mezinárodní a některé vnitrostátní karetní systémy zakládají své obchodní modely na mezibankovních poplatcích, které jsou v různé míře napadány vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž i Komisí. Tribunál nedávno potvrdil rozhodnutí Komise z roku 2007, jímž bylo společnostem MasterCard zakázáno vybírat přeshraniční mezibankovní poplatky. EHSV poznamenává, že obchodním modelům založeným na mezibankovních poplatcích se dosud nepodařilo naplnit vizi SEPA, tj. žádný rozdíl v poplatcích mezi přeshraničními a vnitrostátními transakcemi. Chyběl navíc samoregulační mechanismus zajišťující pokles úrovně mezibankovních poplatků s rostoucím objemem transakcí a alternativní řešení pro tvorbu cen vztahující se na platby malých částek. EHSV nabádá Komisi, aby stabilizovala dlouhodobé podnikatelské prostředí pro všechny operátory a zvažila přitom zkušenosti jiných regionů (např. Austrálie), které za tímto účelem zavedly regulaci, a zaručila rovné podmínky pro různé obchodní modely systémů platebních karet.

3.5 Co-badging různých značek platebních systémů na stejné plastové kartě nebo na nadcházejících mobilních platformách by neměl poškodit právo spotřebitelů na volbu mezi značkami ani omezit případné pobídky obchodníkům. Co-badging je důležitý pro nové systémy, které vstupují na trh, a následně usnadňuje jak volbu tak hospodářskou soutěž. V některých případech klade jedna značka dodatečné závazné požadavky na transakce prostřednictvím její sítě, i když jsou iniciovány jinou značkou. Podle EHSV je třeba zajistit, aby jedna značka nemohla klást takovéto procesní požadavky.

3.6 EHSV sdílí názor, že klíčovým prvkem vytvoření konkurenčního trhu platebních karet je oddělení funkcí správy systémů od zpracovávání, jelikož vertikální struktura může v konkurenci s nezávislými zpracovateli využívat křížové dotování. Současné uspořádání je navíc méně příznivé pro plánované iniciativy podporující interoperabilitu mezi zpracovateli. Oddělení, v ideálním případě na úrovni podniků, by tedy zvýšilo integraci jednotného trhu a konkurenční procesy na něm.

3.7 Podle stávajícího právního rámce nemají platební instituce a instituce elektronických peněz povolen přístup k platebním systémům stanoveným směrnicí o neodvolatelnosti zúčtování. Tyto systémy jsou v zásadě zaměřeny na platby velkých částek a maloobchodní platby. EHSV nabádá Komisi, aby v případě, že by plánovala nějaké změny stávajícího rámce, zvažila prvek rizika, jež mohou noví účastníci (tj. platební instituce a instituce elektronických peněz) vnést do stávajících platebních systémů (infrastruktur), např. vzhledem k tomu, že nemají přístup k financování centrální banky.

3.8 Rámec SEPA pro platební karty (SCF) původně vyvinutý EPC by neměl omezit obchodní modely vyvinuté jinými operátory. V ideálním případě bude třeba SCF řádně přezkoumat v rámci struktury řízení SEPA a zohlednit přitom příspěvek všech zúčastněných stran.

3.9 EHSV vyjadřuje obavy v souvislosti s úsilím subjektů, které nejsou regulovány ani se nad nimi neprovádí dohled, o přístup k důvěrným informacím o účtech. Navíc nejsou povinnosti a odpovědnosti dotčených subjektů řádně vyjádřeny v evropském právním rámci a v případě zneužití či podvodu mohou mít pro spotřebitele neočekávané důsledky. Je třeba důkladně analyzovat přístup k informacím o dostupnosti finančních prostředků na bankovních účtech a zvážit přitom aspekty, jako je bezpečnost, ochrana údajů, práva spotřebitelů, hospodářská soutěž a náhrada pro zřizovatele účtů.

3.10 V případě použití karty mají obchodníci možnost použít přírážku ve formě poplatku připočítaného k hodnotě transakce. Tato možnost se v EU uznává od přijetí směrnice o platebních službách, pokud ji členský stát výslovně nezakázal. Předchozí zkušenost s příplatky používanými v určitých případech není přesvědčivá, přinejmenším z krátkodobého hlediska. Např. na počátku roku 2005 reagovali Dánové důrazně na zavedení poplatku z transakcí v domácím systému debetních karet tím, že tyto transakce výrazně omezili. Zároveň vzrostl počet výběrů z bankomatů. Průzkumy provedené na jiných trzích tento trend potvrdily. Spotřebitelé by sice počínaje 13. červnem 2014 měli být před nezákonnými přírážkami chráněni prostřednictvím směrnice o právech spotřebitelů, není však jasné, jak bude tato ochrana zaručena v on-line prostředí, v němž probíhá vysoká aktivita. EHSV je toho názoru, že přírážky jako celoevropský přístup by se neměly podporovat.

3.11 Ekosystém karet charakterizuje malá normalizace a interoperabilita. Poskytovatel terminálu musí např. projít až sedmi certifikačními procesy, aby mohl provozovat činnost na úrovni EU. EHSV vyzývá soukromý sektor, aby spojil síly a dosáhl konkrétních výsledků, a to rovněž v oblasti rámce provádění a ambiciózních lhůt. Pokud však budou tržní řešení přicházet pomalu, měla by Komise přikročit k legislativním návrhům.

3.12 Dostupnost e-plateb je převážně omezena uvnitř státních hranic. EHSV žádá operátory těchto systémů, aby se zabývali otázkami interoperability otevřeným a transparentním způsobem a co nejdříve řešili otázky související s elektronickým obchodem, které se dosud neřešily. Pokud však trh nedosáhne očekávaných výsledků, měla by Komise navrhnout regulační požadavky pro realizovatelnost celoevropských systémů e-plateb.

3.13 EHSV žádá Komisi, aby zaručila, že m-platby z rané fáze vývoje těchto plateb budou respektovat zásady otevřeného přístupu k platformám, přenositelnosti aplikací, bezpečnosti a vyloučení zdvojování nákladů pro operátory, kteří je hodlají přijmout. Úřady pro ochranu údajů by kromě toho měly podporovat operátory při rozvoji uživatelsky příznivých řešení.

3.14 Klíčem k důvěře veřejnosti v platební nástroje je bezpečnost, která by se měla řešit již ve fázi navrhování. Co se týče bezpečnosti, je velmi důležité, aby byli všichni poskytovatelé zapojení do hodnotového řetězce náležitě regulováni a byl nad nimi prováděn dohled. EHSV oceňuje pokrok v omezování podvodů u fyzických platebních terminálů, jehož dosáhli účastníci trhu, poznamenává však, že operátoři jsou vystaveni podvodům v internetovém obchodu. Bezpečnostní opatření by neměla být na úkor pohodlí zákazníků, a pokud jsou navržena veřejnými orgány, měla by být v co nejvyšší míře technologicky neutrální. EHSV v této souvislosti vítá doporučení k bezpečnosti internetových plateb, která vydaly instituce zapojené do fóra SecuRe Pay, a také úsilí těchto institucí o zvýšení úrovně bezpečnosti a důvěry veřejnosti v elektronické platební služby. Příslušné orgány by měly dále monitorovat řádné provádění těchto doporučení.

3.15 K omezování podvodů je však zapotřebí, aby příslušné orgány členských států přijaly dodatečná opatření. EHSV v této souvislosti vítá zřízení nového evropského centra pro boj proti kyberkriminalitě v rámci Europolu, které zahájí činnost 1. ledna 2013, a doufá, že se stane kompetentním střediskem pro boj EU proti podvodníkům. EHSV tuto iniciativu podpořil ve stanovisku z vlastní iniciativy k tématu Boj proti podvodům a padělání bezhotovostních platebních prostředků, které bylo přijato 23. října 2008 ⁽³⁾. EHSV poukazuje na to, že by měla být taktéž zvažena další velmi důležitá opatření uvedená v tomto stanovisku.

⁽³⁾ Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 22.

3.16 Do plateb je zapojeno mnoho zúčastněných stran a jejich zájmy, i když se někdy mohou lišit, by měly být zohledněny při utváření budoucí situace v oblasti plateb. Nové řízení SEPA by mělo zajistit otevřenost, transparentnost a rovné podmínky v tomto vyvíjejícím se ambiciózním projektu. EHSV vítá probíhající úsilí Komise a Evropské centrální banky o centralizaci „vlastnictví“ SEPA, například pod záštitou Rady SEPA. EHSV však nabádá k urychlení tohoto procesu, jelikož stávající de facto prázdnota brání jeho provedení.

V Bruselu dne 19. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady o statutu evropské nadace (FE)

COM(2012) 35 final – 2012/0022 (APP)

(2012/C 351/12)

Zpravodajka: **paní HELLAM**

Dne 10. května 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady o statutu evropské nadace (FE)

COM(2012) 35 final – 2012/0022 (APP).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. srpna 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 132 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) podporuje návrh Evropské komise (EK) týkající se nařízení Rady o statutu evropské nadace (EFS), jenž umožní zřízení evropské nadace (Fundatio Europaea). EHSV tento statut⁽¹⁾ již požadoval s cílem usnadnit přeshraniční činnosti a spolupráci veřejně prospěšných nadací v Evropské unii, a podpořit tak hospodářskou a sociální soudržnost v EU.

1.2 EHSV nyní doporučuje Evropskému parlamentu a Radě, aby návrh bez prodlení přijaly. Nadace se více než kdykoli předtím zabývají tématy, která přesahují hranice jednotlivých států a která vyžadují účinnou formu organizace. Nadace na evropské úrovni, jež jsou činné v oblasti vědy, výzkumu a společenských témat, potřebují právní formu, která je uznaná ve všech členských státech EU.

1.3 Nadační sektor a jeho zastupující organizace a sítě na vnitrostátní a unijní úrovni opakovaně volají po vytvoření statutu evropské nadace jako nejefektivnějšího nástroje pro odstranění přeshraničních překážek, a tím i stimulace nadační činnosti v Evropě.

1.4 Fundatio Europaea (FE) bude nepovinná a nebude nahrazovat místní a vnitrostátní právní předpisy. Nadacím to však poskytne možnost zvolit si tento statut pro práci ve všech státech EU, aniž by musely zakládat místní struktury, za předpokladu, že nadace bude uznána v zemi původu či zřízení.

1.5 EHSV se domnívá, že navržené opatření plně dodržuje zásadu subsidiarity. Opatření EU je zapotřebí, aby se odstranily

současné vnitrostátní překážky a omezení, na něž nadace při výkonu svých činností v některých členských státech EU narážejí. Stávající situace ukazuje, že vnitrostátní opatření problém dostatečně neřeší a nadnárodní charakter tématu vyžaduje evropský rámec, který by zajistil rozvoj nadací, jež chtějí působit na evropské úrovni. Při dosahování tohoto cíle by opatření ze strany samotných členských států nezaručilo optimální výsledky s ohledem na zásadu jednotného trhu.

1.6 Účelem návrhu je vytvořit inovační legislativní rámec, který bude doplňovat stávající vnitrostátní právní předpisy, jejichž forma a oblast působnosti zůstanou beze změny. Členské státy si ponechají možnost volby, aby prosazovaly a rozvíjely své vnitrostátní formy nadací.

1.7 EHSV souhlasí s tím, že pro tento návrh byla zvolena forma nařízení. Je to nejvhodnější právní nástroj pro zajištění jednotnosti statutu ve všech členských státech a pro zvýšení důvěryhodnosti prostřednictvím přímého a jednotného uplatňování předpisů. Tento přístup je dále posílen prostřednictvím článků 47 a 48 týkajících se spolupráce mezi dozorovými orgány a jejich spolupráce s daňovými orgány.

1.8 EHSV souhlasí s klíčovými prvky návrhu Evropské komise o statutu evropské nadace, jehož cílem je vytvořit rovnováhu mezi snadnějším zakládáním nadací na jedné straně a důvěryhodností prostřednictvím transparentnosti a odpovědnosti na druhé straně.

1.9 Návrh zahrnuje daňové aspekty, které nevytváří nový režim, ale staví FE na roveň s vnitrostátními veřejně

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV, Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 30.

prospěšnými subjekty. Tuto část návrhu je nutné pečlivě přezkoumat, neboť to nesmí ohrozit tolik potřebné schválení navrhovaného nařízení.

2. Obsah návrhu

2.1 Na úrovni Unie není možné harmonizovat právní rámce, ve kterých veřejně prospěšné subjekty vykonávají své činnosti v EU. Odhaduje se, že v EU existuje více než 50 zákonů, jež řídí zakládání a činnost nadací v EU. V důsledku rozmanitosti vnitrostátních občanskoprávních a daňových pravidel jsou přeshraniční operace veřejně prospěšných subjektů nákladné a neprůběžné. Kromě toho omezují přeshraniční práci nadací právní, daňové a správní překážky. To má za následek, že se přeshraniční směřování finančních prostředků a podpora pro veřejně prospěšné účely převážně nevyužívá.

2.2 Za účelem řešení těchto problémů Komise předložila návrh nařízení, jenž vytváří novou evropskou právní formu, která má usnadnit zakládání nadací a jejich činnost na jednotném trhu. Tato právní forma tak umožní nadacím na přeshraničním základě v rámci EU účinněji směřovat soukromé finanční prostředky pro veřejně prospěšné účely. To by mělo následně vést k většímu objemu finančních prostředků, jež budou dostupné pro veřejně prospěšné činnosti, a tudíž mít pozitivní dopad na veřejný zájem evropských občanů a hospodářství EU jako celek.

2.3 Návrh stanovuje hlavní rysy evropské nadace (FE), způsoby založení a pravidla týkající se organizace FE. Dále za určitých podmínek stanoví možnost přeměny FE zpět na veřejně prospěšný subjekt nebo její zrušení.

2.4 Nařízení stanoví minimální pravomoci příslušným vnitrostátním dozorovým orgánům, aby mohly účinně dohlížet na činnosti veřejně prospěšných subjektů registrovaných v příslušném členském státě. Stanovuje rovněž automatické použití stejných daňových výhod pro FE a její dárce, jaké jsou poskytovány tuzemským veřejně prospěšným subjektům.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV ve svém předchozím stanovisku uznal významný přínos nadací v mnoha oblastech, jako je respektování lidských práv, ochrana menšin, zaměstnanost a sociální pokrok, ochrana životního prostředí a evropského dědictví či podpora vědeckého a technického pokroku. Mají rovněž klíčovou úlohu při podpoře dosažení cílů inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění vtyčených strategií Evropa 2020.

3.2 V rámci EU existuje obecně volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu napříč hranicemi, což nelze obecně říci

o činnostech a zdrojích souvisejících s veřejně prospěšnými účely. To je cílem vytvoření FE, nové nepovinné právnické osoby, jež bude fungovat vedle právních forem, které již v členských státech EU existují.

3.3 EHSV se domnívá, že statut evropské nadace přinese nadacím jednotnější podmínky napříč EU tím, že využijí jediný právní nástroj a vytvoří řídicí strukturu, která bude srovnatelná ve všech členských státech a která poskytne větší právní jistotu a nižší náklady na uvedení do souladu.

3.4 Statut jim usnadní sdílení a zvyšování jejich poznatků a zdrojů. Jasně rozeznatelná evropská forma pro nadace rovněž podpoří přeshraniční iniciativy a sponzorské dary. Ekonomiky členských států zřejmě poskytnou více prostředků pro důležité oblasti, jako jsou výzkum a vzdělávání, sociální a zdravotní služby, kultura nebo ochrana životního prostředí.

3.5 EHSV vítá, že návrh Evropské komise se zaměřuje pouze na veřejně prospěšné nadace. Bere na vědomí, že definice veřejně prospěšných účelů stanovená v článku 5 sestává z kompletního seznamu nejběžnějších účelů, jež lze nalézt ve většině členských států. Tím se s ohledem na pojem veřejně prospěšný zvyšuje právní jistota, aktualizace však může být velmi složitá, neboť k ní může dojít pouze při prvním přezkumu nařízení sedm let po vstupu v platnost za jednomyslného rozhodnutí Rady a souhlasu Evropského parlamentu.

3.6 EHSV konstatuje, že koncepce „sloužit obecně veřejnému zájmu“ by v nařízení mohla být podrobněji definována, a uvádí dále, že FE musí mít identifikovatelný veřejně prospěšný účel a musí sloužit obecně veřejnému zájmu a/nebo části veřejnosti. EHSV rovněž doporučuje, aby při posuzování, zda subjekt slouží či hodlá sloužit veřejnému prospěchu, byly zohledněny následující aspekty:

a) v jakém poměru je

(i) skutečný či případný prospěch vznikající osobě zapojené do činnosti subjektu nebo jiné osobě (ne však veřejnosti), a

(ii) skutečná či případná škoda, jež veřejnosti na základě činnosti subjektu vznikne – ke skutečnému či případnému prospěchu vyplývající z této činnosti pro veřejnost; a

b) zda při dosahování skutečného či případného prospěchu nejsou podmínky s tímto související (včetně poplatků a dávek) pro část veřejnosti neoprávněně omezující.

3.7 EHSV vítá další klíčové prvky statutu evropské nadace uvedené v předkládaném nařízení, které již doporučil v předchozím stanovisku:

- a) evropský rozměr FE zahrnující činnosti nejméně ve dvou členských státech. Tento přeshraniční prvek by měl být vyžadován v okamžiku registrace a během existence FE;
- b) způsoby založení FE ex nihilo, přeměnou vnitrostátní nadace na evropskou nadaci nebo sloučením vnitrostátních nadací. Zřízení FE má být umožněno pouze právnícké či fyzické osobě, jež vyvíjí či hodlá vyvíjet činnost na evropské úrovni, což jednotlivým členským státům zajistí, že specifika vnitrostátního rámce pro nadace zůstanou zachována;
- c) minimální výši kapitálu FE (25 000 EUR) s cílem zvýšit ochranu věřitelů, aniž by bylo menším iniciativám znemožněno zahájení činnosti;
- d) rozsáhlou právní způsobilost zahrnující právo na vlastnictví movitého a nemovitého majetku, přijímání a držení darů či dotací všeho druhu včetně akcií a dalších cenných papírů jakéhokoli zákonného původu;
- e) v rámci veřejně prospěšného cíle evropské nadace umožnit FE výkon hospodářské činnosti buď přímo nebo prostřednictvím jiné právnícké osoby za předpokladu, že veškeré příjmy či přebytky budou využity na deklarované veřejně prospěšné účely.

3.8 EHSV konstatuje, že cílem nařízení je usnadnit provádění nedávných rozsudků Soudního dvora⁽²⁾ umožňujícím evropským nadacím přijímat přeshraniční dary a zdanění FE jako veřejně prospěšné nadace za uplatnění místního daňového práva. ESHV se domnívá, že pro daňové účely by FE měl být zaručen standardní neziskový statut a měly by být plně respektovány pravomoci a praxe orgánů členského státu, v němž má nadace daňovou povinnost, rozhodnout o daňovém režimu pro nadace v souladu s platnými daňovými předpisy na vnitrostátní úrovni. Členské státy nesmějí s evropskými nadacemi zacházet jinak než s vnitrostátními veřejně prospěšnými nadacemi, neboť by to bylo v rozporu se Smlouvou o EU a judikaturou Soudního dvora, mohou si naopak zvolit, jaký daňový režim budou využívat. Členské státy by měly rovněž specifikovat, jaký daňový režim bude pro FE uplatňován, pokud v jejich zákonodárství existuje více režimů pro neziskové organizace.

⁽²⁾ „Persche“ (věc C-318/07), „Stauffer“ (věc C-386/04), „Missionswerk“ (věc C-25/10).

3.9 Navrhované nařízení by také mělo plně zohlednit doporučení nadací, aby bylo zajištěno, že se nástroj v jeho závěrečné podobě bude na jedné straně vyznačovat skutečným evropským rozměrem a nebude se v neoprávněné míře vztahovat na vnitrostátní ustanovení, a na druhé straně bude komplexní a jasný, což znásobí jeho využití v budoucnu.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Jak již bylo objasněno ve výše uvedeném stanovisku EHSV, statut evropské nadace by pozitivně působil na efektivitu a zjednodušení, odpovědnost, ekonomické přínosy a politické a občanské přínosy. EHSV se domnívá, že navrhované nařízení vytváří rovnováhu mezi těmito aspekty, avšak některé návrhy by mohly být dále rozvedeny, jak uvádíme níže.

4.2 EHSV chce poukázat na překlad specifických pojmů obsažených v návrhu, zejména na pojem „veřejně prospěšný“ (*public benefit*), který může být do některých jazyků překládán jako „veřejně užitečný“ (*public utility*), nebo „obecný zájem“ (*general interest*), a odkazuje na velmi specifickou vnitrostátní právní formu s odpovídajícími právy a požadavky. Bez jednoznačného vyjasnění ze strany členských států by to mohlo vést ke zmatkům, jaké vnitrostátní veřejně prospěšné subjekty se vlastně mohou přeměnit na FE.

4.3 EHSV se domnívá, že je úkolem členských států stanovit, jaké veřejně prospěšné subjekty a nadace se mohou přeměnit na FE nebo se sloučit do FE. To by již z definice vyloučilo nezapsané subjekty, např. fondy, avšak zahrnovalo by to nadace s veřejně prospěšnými cíli, jež v některých členských státech obsahují právně nesamostatné fondy, jakož i veřejně prospěšné nadační fondy.

4.4 EHSV se domnívá, že FE zřízené na dobu neurčitou by vzhledem k jejich veřejně prospěšnému charakteru a daňovému statutu měly vydat svůj roční příjem v přiměřeném časovém období (např. během čtyř let), a současně se postarat o to, aby část jejich majetku (např. třetina) byla využita za účelem zachování či zvýšení hodnoty jejich nadace. Posledně zmiňované by se netýkalo FE zřízených na dobu určitou a spotřebních nadací.

4.5 ESHV chce poukázat na to, že požadavky obsažené v návrhu Evropské komise týkající se transparentnosti, a zejména s ohledem na externí audit, jsou pro FE přísnější co do rozsahu požadovaného kapitálu než požadavky platné pro vnitrostátní nadace v EU. To by v budoucnu mohlo být překážkou pro FE. Požadavky na audit by měly být účinné pouze při překročení určité prahové hodnoty (např. 150 000 EUR) a/nebo průměrného počtu zaměstnanců (nejméně 50 zaměstnanců). Pro FE s kapitálem nižším než navrhovaných 150 000 EUR by mohl být místo auditora využit nezávislý odborník. Ze stávající praxe je zřejmé, že osm členských států nevyžaduje externí audit, a ve státech, které je vyžadují, se prahová hodnota pohybuje od 15 000 EUR (Estonsko) do více než 2,5 milionů eur

(Polsko) a počet zaměstnanců přesahuje 50 osob⁽³⁾. Tento přiměřený přístup k auditu nezbavuje FE povinnosti splňovat další předpisy týkající se transparentnosti a zodpovědnosti, jak jsou stanoveny v nařízení zejména s ohledem na pravidelné (roční) povinnosti předkládat zprávy veřejnosti.

4.6 Zatímco FE by měly být schopny provádět „souvisějící“ ekonomické činnosti, tedy činnosti, které souvisejí s jejich veřejně prospěšným posláním, definovat pojem „nesouvisející ekonomická činnost“ je obtížnější. Zřejmě by bylo jasnější, kdyby FE směly provádět „nesouvisející ekonomickou činnost“ pouze prostřednictvím jiné právnické osoby.

4.7 EHSV se domnívá, že nařízení musí obsahovat ustanovení, která by v situacích, kdy FE má významný počet zaměstnanců v různých členských státech, zaručila právo zaměstnanců FE být informován a konzultován na odpovídající mezinárodní úrovni:

- a) co se sociálních aspektů týče, by nařízení mělo zohledňovat právní zásady místa, v němž zaměstnanci vykonávají práci;
- b) co se praktických aspektů pro přeshraniční informování a projednávání se zaměstnanci týče, je třeba je stanovit především prostřednictvím dohody mezi stranami v evropské nadaci;
- c) pokud taková dohoda neexistuje, měly by být uplatněny požadavky stanovené v článku 38 nařízení týkající se informování a projednávání se zaměstnanci;
- d) konečným cílem by mělo být zachovat práva, jež v současné době užívají zaměstnanci pracující v nadacích na vnitrostátní úrovni, a vyhnout se nadměrně složitému systému.

4.8 EHSV se domnívá, že nařízení ve své stávající formě de facto vytváří zcela nová ustanovení pro dobrovolníky, zatímco však pro ně neexistuje evropský statut či právní definice dobrovolníka či definice jeho práv a povinností. Dle názoru EHSV by z důvodu neexistence těchto klíčových prvků mělo proběhnout informování a slyšení dobrovolníků FE v souladu s platnými vnitrostátními zákony. Co se praktických aspektů pro přeshraniční informování a konzultací s dobrovolníky týče, měly by být stanoveny především prostřednictvím dohody mezi stranami v evropské nadaci. Nemají však být obcházeny stávající právní předpisy o dobrovolnících a jejich statusu, a využití FE nemá být příliš komplikované a ztížené dodatečnými požadavky, které v reálných situacích neexistují. EHSV se rovněž domnívá, že práva dobrovolníků na informace a konzultace nelze srovnávat s právy zaměstnanců, neboť by tak vznikaly bezprecedentní práva a právní obtíže.

4.9 EHSV vítá, že navrhované nařízení následuje původní doporučení Výboru delegovat dohled nad evropskými nadacemi na určené odpovědné orgány v členských státech na základně společně dohodnutých standardů statutu evropské nadace, pokud jde o požadavky na registraci, vykazování a dohled stanovené v nařízení o statutu evropské nadace. Pokud takové orgány ještě neexistují, mohly by tuto úlohu dle názoru Výboru vykonávat orgány pro zápis podniků do obchodního rejstříku. EHSV se domnívá, že členské státy by měly mít možnost samy určit jeden nebo více orgánů v souladu s potřebami a praxí.

4.10 Pokud by zákonodárci EU chtěli zachovat v konečném nařízení daňové aspekty, pak by měl dle názoru EHSV být řádně zohledněn přístup, který doporučí odborníci na nadace. To by mohlo obsahovat např. kombinaci nástrojů občanského práva (nařízení ES) a daňových požadavků, které by členské státy považovaly za zásadní (např. výdaj ročních příjmů v přiměřeném časovém období).

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Viz Foundations Legal and Fiscal Country Profiles, European Foundation Centre 2011.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o prosazování směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb

COM(2012) 131 final

(2012/C 351/13)

Zpravodaj: **pan JANSON**

Dne 18. dubna 2012 se Evropský parlament a dne 25. dubna 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o prosazování směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb

COM(2012) 131 final – 2012/0061 (COD).

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 27. června 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 19. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 219 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Návrh směrnice Komise o prosazování směrnice o vysílání pracovníků je jedním z návrhů, který má jednak zpřísnit předpisy o vysílání pracovníků a jednak kodifikovat stávající legislativu upravující právo na kolektivní akci v přeshraničních situacích. Návrh Komise je odpovědí na debatu, kterou vyvolaly čtyři rozsudky Soudního dvora (Viking-Line, Laval, Rüffert a Luxemburg) o rovnováze mezi sociálními právy a hospodářskými svobodami.

1.2 EHSV ve dvou stanoviscích vyzval k posílení předpisů o vysílání pracovníků, a to zejména prostřednictvím vyjasnění a zlepšení ustanovení směrnice o vysílání pracovníků a účinnější koordinace mezi orgány členských států. Výbor vítá cíle návrhu směrnice o prosazování předloženého Komisí, přičemž zdůrazňuje význam zaručení ochrany vyslaných pracovníků, za zohlednění rozdílných modelů trhu práce v členských státech a účinného působení proti sociálnímu dumpingu a nekalé soutěži. EHSV se proto domnívá, že by EU měla klást větší důraz na sociální aspekty.

1.3 EHSV vítá zamýšlené prosazování stávající směrnice se zaměřením na lepší provádění a efektivní správní spolupráci členských států. Původní směrnice hraje klíčovou úlohu při podpoře prostředí pro spravedlivou hospodářskou soutěž mezi všemi poskytovateli služeb (včetně poskytovatelů služeb z jiných členských států) tím, že zajišťuje rovné podmínky a právní jistotu pro poskytovatele služeb, příjemce služeb a pracovníky vysílané za účelem poskytování služeb.

1.4 Výbor se domnívá, že je důležité, aby návrh zaručil ochranu vyslaných pracovníků, zohlednil rozdílné modely trhu

práce v členských státech, ale zároveň zvýšil možnosti přeshraničního obchodu zejména vyhnutím se zbytečným administrativním nákladům.

1.5 K podpoře nadnárodního poskytování služeb v prostředí spravedlivé soutěže jsou nezbytné rovné minimální podmínky zaměstnávání podle vnitrostátního práva a kolektivních smluv.

1.6 Skutečnosti uvedené v čl. 3 odst. 1 směrnice by neměly být považovány za úplný výčet, ale měly by být součástí celkového posouzení, při němž budou zohledněny všechny relevantní faktory.

1.7 Směrnice by měla zajistit rozsáhlejší dodržování samostatnosti sociálních partnerů a jejich úlohy v rámci jednotlivých modelů trhu práce. EHSV připomíná členským státům jejich odpovědnost za zajištění účinných kontrol a považuje za velmi důležité, aby se po třech letech přezkoumal seznam opatření.

1.8 Za účelem ochrany práv pracovníků by členské státy měly mít pravomoc uložit zahraničnímu poskytovateli služeb povinnost určit kontaktní osobu, která by měla pravomoci vyjednávat jménem podniku, a čl. 11 odst. 3 by měl zaručit, aby odborové a jiné organizace hostitelského státu mohly hájit práva vyslaných pracovníků v souladu s vnitrostátními postupy.

1.9 EHSV se domnívá, že návrh týkající se společné a solidární odpovědnosti při zadávání subdodávek je v navrhované směrnici stěžejní. Poskytuje ochranu pracovníkům sektoru, v němž je zadávání subdodávek nejrozšířenější, a současně respektuje potřebu zaměstnavatelů mít jistotu ohledně vlastní odpovědnosti. EHSV však zdůrazňuje, že návrh musí respektovat stávající systémy společné a solidární odpovědnosti členských států. EHSV důrazně doporučuje členským státům, které takové systémy nemají, aby je po konzultaci se sociálními partnery zavedly. EHSV vyzývá Komisi, aby společně se sociálními partnery vytvořila přesnější definici „náležité péče“, jak již bylo učiněno v některých členských státech. EHSV chápe pojem „náležité péče“ tak, že nebudou činit odpovědnými podniky, které provádějí příslušné inspekce a kontroly subdodavatelů. Přitom nesmí být dotčen sociální dialog na vnitrostátní úrovni.

2. Shrnutí dokumentu Komise

2.1 Návrh směrnice Komise o prosazování směrnice o vysílání pracovníků je součástí balíčku návrhů. Společně se směrnici o prosazování předložila Komise návrh nařízení týkající se kodifikace stávající legislativy upravující právo na kolektivní akci v přeshraničních situacích⁽¹⁾. Komise konstatuje, že cílem obou návrhů je vytvářet více lepších pracovních míst a zvyšovat konkurenceschopnost EU modernizací a zlepšováním jednotného trhu, aniž by docházelo k omezování práv pracovníků.

2.2 Návrh směrnice Komise o prosazování směrnice o vysílání pracovníků obsahuje následující:

- Kapitola I stanovuje rámec pro zamezení zneužití a obcházení pravidel. Návrh obsahuje ustanovení, jež určují, zda daný podnik skutečně vykonává podstatné činnosti jiné než čistě interní řízení a/nebo administrativní činnosti. Uvádí orientační popis základních prvků pojmu vysílání pracovníků za účelem poskytování služeb, jakož i kritéria vztahující se k tomu, co představuje skutečné usazení poskytovatele služeb v členském státě. To má umožnit předcházet falešnému vysílání pracovníků či podnikům s fiktivními sídly na bázi P.O. Boxu.
- Kapitola II stanovuje předpisy týkající se přístupu k informacím, tedy o potřebě informací pracovníků a podniků ve vztahu k jejich právům a povinnostem. Článek 5 obsahuje podrobnější opatření, jež pomohou zajistit všeobecně dostupné informace o pravidlech trhu práce, včetně případů, kdy jsou stanoveny v kolektivních smlouvách.
- Kapitola III obsahuje ustanovení o spolupráci mezi vnitrostátními orgány odpovědnými za vysílání pracovníků. Obecné zásady, pravidla a postupy, které jsou nezbytné pro účinnou správní spolupráci a pomoc, jsou stanoveny

v článku 6, přičemž na úlohu členského státu, z něž se vysílání uskutečňuje, se vztahují ustanovení článku 7.

- Kapitola IV se týká sledování vysílání pracovníků a vnitrostátních kontrolních opatření, přičemž členské státy mohou uložit pouze určité správní požadavky a kontrolní opatření.
- Kapitola V upravuje mechanismy pro prosazování a zajištění uplatňování v praxi, podávání stížností a právo zahájit soudní nebo správní řízení. Ustanovení článku 12 se týká ochrany práv pracovníků na základě (1) společné a solidární odpovědnosti při odměňování vyslaných pracovníků v odvětví stavebnictví a (2) řešení stížností. Ustanovení jsou omezena na odvětví stavebnictví, jak je definováno v seznamu činností uvedeném v příloze směrnice 96/71. Vysílání prostřednictvím agentur na zprostředkování dočasné práce je zahrnuto za předpokladu, že činnost je v odvětví stavebnictví. Členské státy však mohou, pokud si to přejí, tato ustanovení rozšířit na jiná odvětví.
- Kapitola VI stanovuje přeshraniční prosazování správních pokut a sankcí. V kapitole VII se stanovují sankce v souvislosti s používáním systému pro výměnu informací o vnitřním trhu.

3. Kontext návrhu Komise

3.1 Komise zastává názor, že ačkoli je podíl vyslaných pracovníků na trhu práce v celé EU malý, vykazují některé členské státy značný počet vyslaných pracovníků a tento jev má rostoucí tendenci. Spolehlivé informace chybí, ale odhaduje se, že každý rok je vyslán přibližně jeden milion pracovníků. Je to sice jen velmi malý podíl všech pracovních sil, (méně než 1 % ve stávajících členských státech), přesto představuje zhruba 20 % přeshraniční pracovní mobility. K zemím, jichž se to týká nejvíce, patří Německo, Francie, Lucembursko, Belgie a Polsko.

3.2 Návrh Komise navazuje na čtyři rozsudky Soudního dvora (Viking-Line, Laval, Rüffert a Luxembourg), které vyvolaly intenzivní debatu o rovnováze mezi sociálními právy a hospodářskými svobodami. V říjnu 2008 přijal Evropský parlament usnesení reagující na rozsudky Soudního dvora. Evropští sociální partneři provedli na žádost Komise a francouzského předsednictví v druhé polovině roku 2008 společnou analýzu rozsudků Soudního dvora.

3.3 Těmito tématy se rovněž zabývala zpráva profesora Maria Montiho z roku 2010 týkající se znovuoživení jednotného trhu. Ve zprávě se doporučuje zajistit a vyjasnit právo na stávku a zavést mechanismy pro neformální řešení pracovních sporů týkajících se uplatňování směrnice.

⁽¹⁾ K tomuto tématu vypracovává Výbor vlastní stanovisko.

3.4 EHSV se rozsudky Soudního dvora souvisejícími se směrnicí o vysílání pracovníků zabýval ve dvou stanoviscích: *Sociální rozměr jednotného trhu* ⁽²⁾ a *Akt o jednotném trhu – dvanáct nástrojů* ⁽³⁾.

Ve svých stanoviscích EHSV zdůraznil následující aspekty:

- vyjasnění a zlepšení ustanovení směrnice o vysílání pracovníků,
- účinnější koordinace mezi orgány členských států,
- provádění zásady nediskriminace, pokud jde o pracovní podmínky a odměňování,
- konzultace se sociálními partnery,
- nediskriminace podniků na vnitřním trhu.

4. Přípomínky EHSV

4.1 EHSV bere na vědomí návrh směrnice předložený Komisí, jenž má zlepšit provádění směrnice o vysílání pracovníků tím, že vyjasní podmínky pro vysílání pracovníků a usnadní spolupráci a výměnu informací mezi příslušnými vnitrostátními orgány na jedné straně a podniky a pracovníky na straně druhé. Výbor se domnívá, že je důležité, aby návrh zaručil ochranu vyslaných pracovníků, zohlednil rozdílné modely trhu práce v členských státech, účinně působil proti sociálnímu dumpingu a nekalé soutěži a zvýšil možnosti přeshraničního obchodu zejména vyhnutím se zbytečným administrativním nákladům. K podpoře nadnárodního poskytování služeb v prostředí spravedlivé soutěže jsou nezbytné rovné minimální podmínky zaměstnávání podle vnitrostátního práva a kolektivních smluv.

4.2 EHSV přikládá maximální význam právní jistotě a poukazuje na právní nejistotu v souvislosti se zahraničními pracovníky vyslanými dočasně přes agenturu. Na tyto pracovníky se vztahuje jak směrnice o vysílání pracovníků, tak směrnice o agenturním zaměstnávání. V zájmu vyřešení této nejistoty EHSV navrhuje, aby směrnice o prosazování stanovila, že dočasní pracovníci spadají do působnosti směrnice o vysílání pracovníků, pokud nebudou dojednány příznivější podmínky podle čl. 5 odst. 3 směrnice o agenturním zaměstnávání.

4.3 Výbor zastává názor, že přeshraniční poskytování služeb je velmi důležité pro rozvoj vnitřního trhu. V zájmu zaručení

politického přijetí EU a posílení solidarity v rámci Unie by EU ve svých politikách měla klást větší důraz na sociální aspekty. Pro plné využití potenciálu vnitřního trhu musí EU posílit sociální rozměr. Návrh směrnice je krokem správným směrem, avšak není dostatečný, aby uspokojil přání Výboru. K tomu by bylo zapotřebí dalšího vyjasnění a posílení návrhu.

4.4 EHSV podporuje záměr vyjádřený v čl. 3 odst. 1 směrnice řešit problém podniků s fiktivním sídlem na bázi P.O. Boxu, tedy podniků, které neprovádějí skutečné činnosti ve státě usazení, nýbrž existují pouze za účelem obejití povinností v hostitelské zemi. Posouzení toho, zda podnik skutečně vykonává podstatné činnosti ve státě usazení, by mělo být provedeno na základě celkového posouzení, při němž budou zohledněny **všechny** relevantní faktory, aby byla zajištěna jasnost, právní jistota a soulad s čl. 3 odst. 2. To rovněž znamená, že by výčet neměl být považován za úplný.

4.5 Čl. 3 odst. 2 návrhu směrnice má vyjasnit, kdy by se na vyslaného pracovníka mělo pohlížet tak, že dočasně vykonává svou práci v jiném členském státě. Rozlišit mezi dočasně a trvale vykonávanou prací v hostitelském státě je velmi důležité, neboť je to rozhodující pro to, jaké pracovní právo kterého státu má být uplatněno a zda se vůbec jedná o vyslání. EHSV vítá vyjasnění obsažené v návrhu, zejména odkaz na to, že je třeba provést celkové objektivní posouzení.

4.6 EHSV vítá pravidla o informacích, domnívá se však, že čl. 5 odst. 4 by měl rovněž vyjadřovat naprostou úctu k samostatnosti sociálních partnerů a jejich úloze v rámci jednotlivých modelů trhu práce. Je rovněž nutné zajistit, aby administrativní zátěž financování, např. překladů, nespadla na sociální partnery. Měly by být podporovány iniciativy odvětvových sociálních partnerů v oblasti šíření informací.

4.7 Co se kontrol týče (článek 7), je důležité, aby orgány hostitelského členského státu měly celkovou odpovědnost za sledování zneužití, pokud vyslaný pracovník dočasně vykonává činnost v jiném státě, a aby orgány domovského státu spolupracovaly s orgány hostitelského státu. Tyto kontroly by mělo být rovněž možné provést na základě iniciativy orgánů hostitelského státu, a ne pouze na základě iniciativy orgánů členského státu usazení.

4.8 Čl. 9 odst. 1 písm. d) umožňuje členským státům uložit zahraničnímu poskytovateli služeb povinnost určit kontaktní osobu, která bude v případě potřeby jednat jménem zaměstnavatele s příslušnými sociálními partnery v členském státě, do kterého se pracovníci vysílají, v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi. V některých zemích může být určení kontaktní osoby dostačující, protože lze prostřednictvím veřejných orgánů zaručit, že budou dodržovány zákony a smlouvy. V jiných zemích s jinými modely trhu práce musí

⁽²⁾ Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 90.

⁽³⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 99.

mít kontaktní osoba pravomoc zastupovat podnik při jednáních s veřejnými orgány a odborovými organizacemi. Směrnice by proto měla zohledňovat různé modely trhu práce. Čl. 11 odst. 5 písm. b) by měl obsahovat rovněž požadavek poskytovat informace o příspěvcích na sociální zabezpečení/daně a o tom, kde byly zaplacený.

4.9 V čl. 11 odst. 3 se uvádí, že členské státy zajistí, aby odbory a další organizace, které mají oprávněný zájem na zajištění dodržování ustanovení této směrnice, mohly jménem vyslaných pracovníků nebo jejich zaměstnavatele jednat v soudním nebo správním řízení. Článek by měl zaručit, aby odborové a další organizace hostitelského státu mohly hájit práva vyslaných pracovníků v souladu s vnitrostátními postupy.

4.10 EHSV se domnívá, že návrh týkající se společné a solidární odpovědnosti při zadávání subdodávek je v navrhované směrnici stěžejní. Poskytuje ochranu pracovníkům sektoru, v němž je zadávání subdodávek nejrozšířenější, a současně respektuje potřebu zaměstnavatelů mít jistotou ohledně vlastní odpovědnosti. EHSV však zdůrazňuje, že návrh musí respektovat stávající systémy společné a solidární odpovědnosti členských států. EHSV důrazně doporučuje členským státům, které takové systémy nemají, aby je po konzultaci se sociálními partnery zavedly. EHSV vyzývá Komisi, aby společně se sociálními partnery vytvořila přesnější definici „náležité péče“, jak již bylo učiněno v některých členských státech. EHSV chápe pojem „náležité péče“ tak, že nebudou činěny odpovědnými podniky, které provádějí příslušné inspekce a kontroly subdodavatelů. Přitom nesmí být dotčen sociální dialog na vnitrostátní úrovni.

V Bruselu dne 19. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Inovace pro udržitelnou budoucnost – Akční plán pro ekologické inovace

COM(2011) 899 final

(2012/C 351/14)

Zpravodaj: **pan RIBBE**

Dne 15. prosince 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Inovace pro udržitelnou budoucnost – Akční plán pro ekologické inovace

COM(2011) 899 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. srpna 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září (jednání dne 18. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 141 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá předložení Akčního plánu pro ekologické inovace. Výbor vyzdvihuje zejména přístup, jenž je součástí akčního plánu a který se zaměřuje na zjištění a odstranění existujících překážek a posílení hnacích mechanismů příznivého vývoje.

1.2 Není možné stanovit obecně platnou definici pojmu „ekologické inovace“, neboť ve společnosti (a v rámci různých kultur) existují velmi rozdílné názory na to, co je „inovativní“, případně „pokrokové“. Komise by proto měla stanovit co nejjasnější kvalitativní či – pokud možno – dokonce kvantitativní kritéria pro přidělování prostředků pro každou z oblastí, v nichž se hodlá angažovat.

1.3 Podniky, které budou budoucí akční plán využívat, by měly být povinny vypracovat krátkou doplňující studii, v níž by stručně popsaly, v čem vidí největší překážky pro realizaci či uvedení svých technologií na trh.

1.4 Ekologické inovace podporované EU musí být během celého svého životního cyklu šetrné z hlediska zdrojů, spravedlivé a udržitelné. Podpora ekologických inovací musí být svázána s kritérii strategie EU pro udržitelný rozvoj.

1.5 Zvláštní pozornost by měla být věnována tzv. malým, uzpůsobeným ekologickým technologiím. Už ve svém stanovisku o stavu a vyhlídkách uzpůsobených ekologických technologií v přístupujících zemích⁽¹⁾ poukázal Výbor na to, že existuje řada alternativ velkých, centrálních řešení, resp. že by tyto alternativy měly být vytvořeny. Uzpůsobená, decentralizovaná a malá technická řešení se často nacházejí mimo oblast zájmu výzkumných institucí či investorů, jelikož z nich neplynou velké

a případně žádné zisky, jsou totiž levná, a přesto účinná. EHSV doporučuje Komisi, aby do nového akčního plánu zapracovala doporučení obsažená ve výše uvedeném stanovisku.

1.6 Stávající směrnice a nařízení, ale rovněž kritéria způsobilosti k podpoře ze strukturálních fondů a v rámci zemědělské politiky musí být v pravidelných intervalech přezkoumávány z hlediska toho, zda je nutné je upravit tak, aby odpovídaly posledním inovacím na poli environmentálních technologií.

1.7 Komise musí také konečně vypracovat seznam dotací s negativními účinky na životní prostředí a postupně je zrušit. Vynakládat značné prostředky a úsilí na podporu ekologických inovací a současně přispívat k narušování životního prostředí nevhodnou dotační politikou je dnes již nepřijatelné.

2. Shrnutí dokumentu Komise

2.1 Za účelem provádění a realizace strategie Evropa 2020, která je současným nástrojem Komise pro plánování a utváření politiky, bylo – jak známo – zahájeno sedm stěžejních iniciativ:

— Unie inovací,

— Mládež v pohybu,

— Digitální agenda pro Evropu,

— Evropa účinněji využívající zdroje,

— Průmyslová politika pro éru globalizace,

⁽¹⁾ Úř. věst. C 112, 30.4.2004, s. 83–91 (není k dispozici v českém jazyce).

— *Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa a*

— *Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.*

2.2 Stěžejní iniciativa *Unie inovací* nabude formy mimo jiné díky Akčnímu plánu pro ekologické inovace, ovšem tento akční plán se dotýká i dalších stěžejních iniciativ, jako je například *Evropa účinněji využívající zdroje a Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa*.

2.3 V akčním plánu se upozorňuje na to, že technologie na ochranu životního prostředí jednak umožňují přístup k rychle rostoucím trhům a jednak díky nim vzniká řada nových pracovních míst.

2.4 Akční plán vychází ze staršího Akčního plánu pro environmentální technologie (ETAP) z roku 2004. Nezaměřuje se však už výhradně na klasický výzkum, resp. vývoj nových, „zelených“ technik a technologií. Na nový akční plán je třeba nahlížet spíše jako na balíček opatření v rámci komplexního pojetí ekologických inovací, který rovněž zkoumá, v čem spočívají překážky a hnací mechanismy pro zavádění nových technologií a jakým způsobem je lze odstranit, či podpořit.

2.5 Za tímto účelem uvádí dokument Komise zajímavé výsledky průzkumu, které tyto překážky a hnací mechanismy popisují a do jisté míry kvantifikují.

2.6 Za dvě hlavní překážky byly označeny nejistá poptávka na trhu a nejistá návratnost investic, zatímco mezi hlavní příznivé hnací mechanismy patří vysoké ceny energie a materiálů, nové právní předpisy a normy a přístup ke znalostem.

2.7 Uvádí se zde, že „až dosud pronikaly ekologické inovace na trhy relativně pomalu, s výjimkou obnovitelné energie v důsledku politik v oblasti energie a klimatu. K problémům v oblasti ekologických inovací patří neschopnost tržních cen přesně odrážet environmentální náklady a přínosy, nepružné hospodářské struktury, patové situace v infrastruktuře a chování a škodlivé pobídky a dotace“. Z toho se vyvozuje, že je třeba zrušit dotace, které mají negativní účinky na životní prostředí, a posílit tak ekologické inovace.

2.8 Díky akčnímu plánu se mají urychlit ekologické inovace obecně – tedy ve všech hospodářských odvětvích – prostřednictvím cílených opatření. Za účelem posílení a stabilizace tržní poptávky po ekologických inovacích bude v budoucnu třeba navrhnout opatření v oblasti regulačních pobídek, soukromých a veřejných zakázek a norem. Pro zlepšení investiční připravenosti a možností vytváření sítí mají být podporovány malé a střední podniky.

2.9 Plán pro ekologické inovace se proto zaměřuje jak na nabídku a poptávku, výzkum a průmysl, tak na politické a finanční nástroje. Potvrzuje zásadní význam práva v oblasti životního prostředí jakožto hnacího mechanismu ekologických inovací a stanoví přezkum příslušných právních předpisů a norem, pokud se ukáže, že jsou překážkami.

2.10 Upozorňuje se zde rovněž na mezinárodní rozměr ekologických inovací a účinnou politickou koordinaci s mezinárodními partnery.

2.11 Akční plán jmenuje celkem 7 oblastí, v nichž budou prováděna opatření, a ke každé z nich také uvádí tzv. „milníky“:

1. uplatňování environmentální politiky a právních předpisů jako hnacího mechanismu pro podporu ekologických inovací;
2. podpora demonstračních projektů a partnerství, aby na trh přinesly slibné, inteligentní a ambiciózní provozní technologie;
3. vývoj nových norem, které budou posilovat ekologické inovace;
4. mobilizace finančních nástrojů a služeb podpory pro malé a střední podniky;
5. prosazování mezinárodní spolupráce;
6. podpora rozvoje nových dovedností a pracovních míst a souvisejících programů odborné přípravy, aby se pokryly potřeby trhu práce;
7. prosazování ekologických inovací prostřednictvím stěžejní iniciativy *Unie inovací*.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV podporuje akční plán, který se jeví jako logicky strukturovaný a dobře promyšlený.

3.2 Ekologické inovace jsou jedním z hlavních úkolů, ne-li hlavním úkolem, který je třeba splnit, abychom zůstali trvale konkurenceschopnými a mohli uskutečňovat cíle v oblasti udržitelnosti, ale také proto, abychom dosud méně rozvinutým regionům ukázali, jak může vypadat hospodářský rozvoj a prosperita bez dopadu na životní prostředí.

3.3 Nikoliv bezvýznamnou není otázka, co vlastně rozumíme „ekologickými inovacemi“. To, co někdo nebo nějaká kultura považuje za inovativní a pokrokové, může u jiných lidí či kultur vyvolávat spíše odpor. Velmi jasným příkladem toho je genetické inženýrství nebo používání jaderné energie. Z toho jednoznačně vyplývá, že žádná obecně platná definice ekologických inovací neexistuje.

3.4 Komise se však ve svém akčním plánu právem snaží nějakou definici najít. Domnívá se, že „ekologická inovace je každá forma inovace mající za následek nebo usilující o podstatný a prokazatelný pokrok směrem k cíli udržitelného rozvoje snížením dopadů na životní prostředí, posílením odolnosti vůči ekologickým tlakům nebo dosažením účinnějšího a zodpovědnějšího využívání přírodních zdrojů.“ Zde však není jasné, co se rozumí „podstatným a prokazatelným“ pokrokem v rámci omezování dopadů na životní prostředí. EHSV proto Komisi doporučuje, aby v prováděcím plánu, který předloží

později, podrobněji popsala jednotlivé prioritní oblasti a zajistila, aby byly finanční prostředky EU určené na podporu ekologických inovací směřovány na projekty, které nejúčinněji přispívají k dosahování environmentálních cílů každého odvětví.

3.5 Kromě toho EHSV Komisi doporučuje, aby zvažila, zda by v rámci akčního plánu neměly být definovány prioritní oblasti, které budou přednostně podporovány. Těmi by mohla být odvětví environmentální politiky, a) v nichž Evropa už mnoho let dosahuje extrémně malých pokroků, b) u nichž se dá předpokládat, že určité environmentální cíle budou splněny jen stěží nebo c) v nichž jsou technologie stále ještě drahé.

3.6 EHSV považuje za důležité upozornit na to, že je třeba věnovat zvláštní pozornost také a obzvláště tzv. malým, uzpůsobeným ekologickým technologiím. Už ve svém stanovisku o stavu a vyhlídkách uzpůsobených ekologických technologií v přístupujících zemích (NAT/203 ze dne 31. března 2004) poukázal Výbor na to, že existuje řada alternativ velkých, centrálních řešení, resp. že by tyto alternativy měly být vytvořeny. Uzpůsobená, decentralizovaná a malá technická řešení se často nacházejí mimo oblast zájmu výzkumných institucí či investorů, jelikož z nich neplynou velké a případně žádné zisky, jsou totiž levné, a přesto účinné. EHSV doporučuje Komisi, aby do nového akčního plánu zapracovala doporučení obsažená ve výše uvedeném stanovisku.

3.7 Ekologické inovace tak vedle nových technologií, které se prosazují na trzích, zahrnují také nápady a koncepce, jež mohou být prováděny bez nutnosti větších investic, ale do jejichž vývoje se právě z toho důvodu pouští méně podniků, které si musí hájit svou pozici na trhu nebo chtějí dobývat nové trhy.

3.8 Vývoj těchto uzpůsobených řešení, mj. pro venkovské oblasti nebo méně rozvinuté regiony či země, by proto měl být podporován alespoň stejně intenzivně jako výzkumné a vývojové projekty podniků.

3.9 Výbor akční plán obecně podporuje a vítá zejména záměr podrobně prozkoumat existující překážky.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Nadále ovšem panují nejasnosti kolem způsobu, jakým by měly být zmíněné překážky odstraněny. Nejdříve je totiž

třeba identifikovat překážky týkající se inovací (technického i netechnického rázu). Jedná se o důležitý úkol.

4.2 Uvedme jeden konkrétní příklad: v rámci 7. programu pro výzkum podpořila EU projekt „2nd Generation Vegetable Oil“. V tomto projektu šlo o to zjistit, zda mohou být zemědělské traktory poháněny místně vyráběným nerafinovaným rostlinným olejem a zároveň splňovat evropské normy pro ochranu životního prostředí a klimatu. Výsledkem bylo zjištění, že současné motory, jež mají vysokou technologickou úroveň, toto umožňují a že by se tím zároveň snížily emise skleníkových plynů až o 60 %, což je daleko za minimální hodnotou stanovenou ve směrnici o obnovitelných zdrojích!

4.3 Tato technologie, jež může být jednoznačně označena za ekologickou inovaci, však nemá šanci se v EU prosadit, dokud bude daňově zvýhodňována fosilní motorová nafta, složka CO₂ bude v rámci plánovaného zdanění energií tak nepatrná, jak je zamýšleno, či bude jednoduše zákonem zakazováno využívání rostlinných olejů.

4.4 Komise by proto měla zvážit, zda pro všechny podporované projekty nestanovit povinnost vypracovat krátkou doplňující studii, která by odpovídajícím způsobem upozornila na možné či reálné překážky. Nemělo by se jednat o pojednání vysoce vědeckého charakteru, ale pouze o informaci pro politické činitele ohledně toho, kde je zapotřebí dalšího úsilí v oblasti provádění.

4.5 Zároveň je nutné, aby Komise v pravidelných intervalech přezkoumávala veškeré své existující směrnice a nařízení, ale rovněž kritéria způsobilosti k podpoře ze strukturálních fondů a v rámci společné zemědělské politiky z hlediska toho, zda je třeba je upravit tak, aby odpovídaly posledním inovacím na poli ekologických technologií.

4.6 Závěrem by chtěl EHSV upozornit na to, že i v tomto akčním plánu – stejně jako v mnoha dalších dokumentech – se právem poukazuje na to, že je třeba zrušit dotace, které mají negativní účinky na životní prostředí. O to nemilejší je pro EHSV skutečnost, že Komise navzdory jeho četným výzvám dosud nepředložila odpovídající seznam dotací s negativními účinky na životní prostředí, ačkoliv to slibuje již více než pět let. Když mezi slovy a činy zeje taková propast, nezbyvá než pochybovat o tom, zda je vůle Komise upřímná.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem

COM(2012) 196 final

(2012/C 351/15)

Zpravodaj: **pan LONGO**

Dne 2. května 2012 se Komise, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská strategie pro internet lépe uzpůsobený dětem

COM(2012) 196 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 6. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 134 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) bere na vědomí toto sdělení, jehož účelem je realizovat jeden ze závazků Agendy EU v oblasti práv dítěte (opatření 9), a to posílení prevence, vedení dětí k vlastní zodpovědnosti a posílení jejich účasti při využívání internetu. Internet je ve sdělení vnímán pozitivně jako „příležitost získávat poznatky, komunikovat, rozvíjet své dovednosti a zlepšovat své vyhlídky na získání zaměstnání a možnost svého pracovního uplatnění“⁽¹⁾.

1.2 **Důležitým aspektem sdělení je závazek vytvářet nové dovednosti na vysoké úrovni**, pokud jde o bezpečnost, kvalitu obsahu a nové aplikace. Tento prvek je důležitý, neboť evropský trh není dostatečně velký, aby stimuloval přiměřené investice.

1.3 Sdělení **nastiňuje** komplexní **strategii**, v jejímž rámci jsou všichni vyzváni, aby se zapojili do tzv. „**nového ekosystému**“, jenž bude v nadcházejících desetiletích klíčový, a proto si zasluhuje pozornost.

1.4 Výbor však upozorňuje i na problematické aspekty a nedostatky a v souvislosti s nimi vyzývá Komisi, aby upravila přehodnotila řešení a zahrnula do strategie nové návrhy.

Výbor obecně vyjadřuje obavy zejména v souvislosti s celkovou povahou sdělení, které, jak se zdá, věnuje **více pozornosti**

růstu obchodu než vytvoření internetu lépe uzpůsobeného dětem a zaručujícího jim co nejvyšší ochranu.

1.5 EHSV je přesvědčen, že je **především** potřeba stanovit **soudržný rámec ochrany a záruk pro děti**, tj. pokyny, které budou předloženy všem zúčastněným stranám. Sdělení v tomto směru není dost konkrétní a podrobné.

1.6 Dalším bodem vzbuzujícím znepokojení je **účinnost samoregulace**. Výbor je pevně přesvědčen, že k **nejdůležitějším otázkám**, jako je ochrana osobních údajů a soukromí a boj proti dětské pornografii, je třeba vydat přesné a přísné předpisy zahrnující přiměřené sankce sahající až k okamžitému zrušení stránek a odnětí oprávnění.

1.7 Zvláštní pozornost je třeba věnovat **reklamě on-line**⁽²⁾. Komise uznává zranitelnost dětí, přijímá však jen obecné závazky. Výbor tuto strategii hodnotí jako vágní a nedostatečnou a žádá o stanovení konkrétnějších a závaznějších povinností pro všechny podniky v tomto sektoru.

1.8 Výbor rovněž zdůrazňuje, že chybí jakákoliv zmínka o **reklamě na potraviny**, jež je důvodem k silným obavám v souvislosti s problémem obezity a poruch příjmu potravy. Výbor si přeje, aby Komise byla důsledná a v souladu se svým prohlášením zajistila, aby „standards pro reklamu na internetových stránkách pro děti nabízely úroveň ochrany srovnatelnou s reklamou v audiovizuálních sdělovacích prostředcích“.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV *Ochrana dětí využívajících internet* – Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 61–66; stanovisko EHSV *Vliv komunikačních sociálních sítí* – Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 69–73.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV *Reklama pro děti a mládež*, dosud nezveřejněno v (Viz strana 6 v tomto čísle Úředního věstníku).

1.9 Výbor není proti vytvoření partnerství veřejného a soukromého sektoru za účelem tvorby kvalitního obsahu, avšak za předpokladu, že bude chráněna svoboda a nezávislost nevládních organizací a že se tato partnerství nestanou nástrojem reklamy podniků.

1.10 Co se týče **zapojení nezletilých do tvorby nových kvalitních obsahů**, Výbor hodnotí kladně každé opatření, které zhodnotí kreativitu mladých lidí, má však vážné výhrady k převážně komerční vizi opatření, jež mají být podpořena, která odsunuje ochranu na druhou kolej.

1.11 Výbor sdílí **obavy, co se týče počítačové kriminality**, jakou je např. dětská pornografie a grooming, a souhlasí se záměrem Komise posílit tísňové linky a pokračovat v úspěšných programech Unie, jakým je např. Bezpečnější internet.

1.12 Je třeba posílit také **preventivní opatření týkající se některých důležitých aspektů podvodné činnosti na internetu** – co se týče stahovatelných obsahů pro mobilní telefony a tablety (např. vyzváněcí tóny a aplikace), je třeba zpřísnit právní předpisy Unie a vyzvat regulační orgány k přijetí odpovědnosti.

1.13 Co se týče **ochrany osobních údajů**, Výbor již vyjádřil svoje obavy a požadavky týkající se tohoto ožehavého problému⁽³⁾ v několika stanoviscích. Žádá větší přísnost pro podniky v EU, ale také pro všechny ostatní subjekty na evropském trhu.

1.14 Výbor dále zdůrazňuje, že ve sdělení chybí jakákoliv zmínka a jakékoliv opatření související s **riziky v oblasti tělesného a duševního zdraví dětí, zejména závislostmi**. Výbor doufá, že tento důležitý bod bude začleněn do strategie nebo do nového dokumentu.

1.15 Závěrem vyzývá EHSV Komisi, aby neustále rozsáhle a důkladně monitorovala vztah mezi dětmi a internetem, jelikož tyto údaje jsou základním předpokladem jakékoliv volby opatření⁽⁴⁾.

2. Obsah sdělení

2.1 Jak bylo uvedeno v závěrech Rady EU ze dne 28. listopadu 2011 o ochraně dětí v digitálním světě, pro vytvoření internetu lépe uzpůsobeného dětem je zapotřebí **kombinovat politiky** na evropské, vnitrostátní i odvětvové úrovni a opatření, která musí být zahrnuta do komplexní strategie, jež rozvine základní požadavky a zabrání roztržičnosti.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV *Obecné nařízení o ochraně údajů* – Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 90.

⁽⁴⁾ Statistiky Eurostatu pocházejí z roku 2009, v různých státech jsou však k dispozici novější průzkumy na celostátní úrovni. Důležitý je průzkum EU Kids Online, který se od roku 2006 provádí v rámci programu Bezpečnější internet a jeho výsledkem byla již 3. zpráva pro období 2010–2014 zahrnující 33 zemí.

2.2 Komise je přesvědčena, že regulace zůstává otevřenou možností, měla by se však upřednostnit samoregulace podniků, vzdělávání uživatelů a posilování jejich postavení, co se týče používání internetu.

2.3 Komise nejprve důkladně analyzuje „současné nedostatky a problémy“, které spatřuje v roztržičnosti trhu a jeho neschopnosti zajistit v EU ochranu a kvalitu, potíží řídit rizika v zájmu budování důvěry a v nedostatku dovedností mladých lidí, který lze označit za skutečný „digitální deficit“.

2.4 Ve sdělení je navržen soubor pokynů, jimiž by se měla řídit Komise, členské státy a celý hodnotový řetězec tohoto odvětví v rámci strategie, která je postavena na **čtyřech hlavních pilířích, jež se vzájemně posilují**:

— **podpora kvalitního on-line obsahu pro mladé;**

— **zvyšování informovanosti a posilování postavení;**

— **vytvoření bezpečného prostředí pro děti on-line;**

— **boj proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí.**

2.5 Komise vyzývá Evropu, členské státy a provozovatele služeb a obsahu k „novému ekosystému“ – konečnému scénáři, jenž je důležitým a působivým závazkem a jehož bude možné dosáhnout provedením deseti opatření:

— tvorba tvůrčího a vzdělávacího obsahu;

— podpora pozitivních zkušeností;

— zvyšování digitální a mediální gramotnosti a vyučování on-line bezpečnosti ve školách;

— osvětová činnost a účast mládeže;

— jednoduché a robustní ohlašovací nástroje pro uživatele;

— věkově přiměřené nastavení ochrany soukromí;

— širší dostupnost a spolehlivost rodičovské kontroly;

— používání klasifikace obsahu (systém PEGI);

— reklama on-line a kontrola výdajů na nákup (vyzváněcí tóny atp.), hazardní hry on-line;

— boj proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí (materiál on-line, mezinárodní spolupráce atp.).

3. Obecné připomínky

a) Kladné prvky

3.1 Výbor bere s velkým zájmem na vědomí toto sdělení, které v zásadě vychází z čl. 3 odst. 3 Lisabonské smlouvy, který výslovně stanoví, že Unie podporuje ochranu práv dítěte. Tato práva jsou ostatně stanovena Listinou základních práv EU (článek 24).

3.2 Navíc představuje jeden ze závazků Agendy EU v oblasti práv dítěte⁽⁵⁾, v níž je uvedeno devět opatření, která mají členským státům a dalším zúčastněným stranám pomoci posílit prevenci, vést děti k vlastní zodpovědnosti a posilovat jejich účast s cílem co nejvíce využít možností online technologií a bojovat prostřednictvím proti internetové šikaně, vystavení škodlivému obsahu a dalším hrozbám na internetu.

3.3 Obecně pozitivní vize internetu jakožto „příležitosti získávat poznatky, komunikovat, rozvíjet své dovednosti a zlepšovat své vyhlídky na získání zaměstnání a možnost svého pracovního uplatnění“⁽⁶⁾ je chválná.

3.4 Internet je tedy velkou příležitostí, k jeho používání je však třeba mít vhodné schopnosti, znalosti a informace, aby se předešlo potížím a nebezpečí. „Surfovat na síti“ je sugestivní metafora plná významů: internet je považován za přirozené a fyziologické, nikoliv patologické prostředí, za „moře“, na němž je třeba se naučit pohybovat, aby bylo možné plně využít všechny jeho příležitosti a jeho bohatství, na němž platí určitá pravidla chování a kde je třeba mít se na pozoru před nebezpečím.

3.5 Výbor souhlasí s návrhem, že Komise bude koordinovat národní politiky v této oblasti, jejíž rozměry se v měnící se společnosti neustále zvětšují.

3.6 Dalším důležitým aspektem je možnost vytvářet nové dovednosti na vysoké úrovni, pokud jde o bezpečnost, kvalitu obsahu a nové aplikace.

3.7 Tento prvek je důležitý, neboť na trhu v Evropě stále existují potíže se získáním finančních zdrojů pro poskytnutí kvalitního obsahu. Evropský trh není dostatečně velký, aby stimuloval přiměřené investice.

3.8 Zároveň je třeba řešit nedostatek dovedností evropských dětí, které, i přestože jsou označovány za „digitální domorodce“, uvádějí, že nemají potřebné počítačové znalosti ke kvalifikovanému vstupu na trh práce.

3.9 Sdělení si rovněž zaslouží náležitou pozornost, protože **nastihuje strategii**, v jejímž rámci jsou všichni zapojeni do tzv. „nového ekosystému“, jenž bude v nadcházejících desetiletích klíčový.

b) Kritické připomínky a nedostatky

3.10 EHSV ovšem celkově vyjadřuje znepokojení ohledně celkové povahy sdělení a upozorňuje na nedostatky u určitých konkrétních aspektech.

Již od úvodních výroků sdělení se zdá, že **růst obchodu je převládajícím cílem** nebo přinejmenším rovnocenným cílím vytvořit internet lépe uzpůsobený dětem zaručující jim co nejvyšší ochranu.

3.11 Komise to konec konců otevřeně prohlašuje v kapitole 1.1, kde uvádí: „Zohledněním požadavků dětí se otevírá široká škála obchodních příležitostí.“, a dále rovněž v kapitole 1.2 nazvané Současné nedostatky a problémy, v níž mají prioritu obavy o roztržistost a neschopnost trhu. Pouze poté se hovoří o řízení rizik v zájmu budování důvěry a o nedostatečných dovednostech dětí.

3.12 Výbor souhlasí s Komisí v tom, že v posledních letech chyběl soudržný rámec a byly přijaty kroky za specifickým účelem, od mediálních kanálů po technologické platformy. Bylo tedy jisté zapotřebí zásadního obratu, aby se podpořil vznik jednotného digitálního trhu nemalých rozměrů, který by mohl konkurovat v mezinárodním měřítku.

Výbor se konkrétně k tomuto poslednímu bodu vyjádřil v několika stanoviscích a podpořil činnost Komise.

3.13 Ještě důležitější a potřebnější však je stanovit **soudržný rámec ochrany a záruk pro děti**, tj. pokyny, které budou předloženy všem zúčastněným stranám, od členských států po orgány a úřady dohledu, podniky, školy a rodiny. Sdělení je v tomto směru promarněnou příležitostí.

3.14 Dalším bodem vzbuzujícím znepokojení je **účinnost samoregulace**. Volba mezi zákony, předpisy, kontrolami a samoregulací, jejichž účelem je prevence a omezování internetového obsahu, který je potenciálně škodlivý pro duševní vývoj dětí nebo dokonce společensky škodlivý či trestný, musí záviset na věku dětí, souvislostech a efektivitě každého prostředku – každý může být užitečný a účinný⁽⁷⁾.

3.15 Internet je k dispozici na celém světě a je snadné otevřít stránky v zemích, které nepodléhají evropské legislativě, či je do těchto zemí přemístit. Samoregulace by mohla být nejužitečnejším a nejrychlejším řešením, dokud nebude uzavřena mezinárodní dohoda, a přechodným řešením, než bude zavedena

⁽⁵⁾ COM(2011) 60 final ze dne 15.2.2011.

⁽⁶⁾ Jedna z klíčových priorit strategie EU s názvem Elektronické dovednosti pro 21. století, COM(2007) 496.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Proaktivní právní přístup: krok kupředu ke zlepšení právní úpravy na úrovni EU* – Úř. věst. C 175, 28.7.2009.

právní úprava. Samoregulace je často nepochybně pouhou iluzí. Samy podniky, které ji přijaly, ji porušují, a bylo by tedy vhodné posílit ji pomocí pravidelného monitorování a sankcí, které mohou být v pravomoci vnitrostátních regulačních orgánů.

3.16 Výbor je nicméně pevně přesvědčen, že k **nejdůležitějším otázkám**, jako je ochrana osobních údajů a soukromí a boj proti nelegálnímu obsahu s dětskou pornografií, je třeba vydat **přesné a přísné předpisy** zahrnující přiměřené sankce sahající až k okamžitému zrušení stránek a odnětí oprávnění.

3.17 Zvláštní pozornost je třeba věnovat **reklamě on-line**. Sama Komise uznává (kapitola 2.3.4), že „děti ještě nemají vyvinutou schopnost vnímat reklamu kriticky“ a uvádí nákupy on-line, hazardní hry či vyzváněcí tóny, jejichž „důsledkem mohou být vysoké poplatky“. Přijímá však jen obecné závazky: zvýšení kontroly dodržování předpisů EU, hodnocení účinnosti samoregulačních opatření, rozšíření programu pro spotřebitele atp.

Výbor tuto strategii hodnotí jako vágní a nedostatečnou a žádá o stanovení konkrétnějších a závaznějších požadavků pro všechny subjekty v tomto sektoru.

3.18 Výbor v této souvislosti rovněž zdůrazňuje, že chybí jakákoliv zmínka o reklamě na potraviny, jež je důvodem k silným obavám v souvislosti s problémem obezity a poruch příjmu potravy.

4. Konkrétní připomínky

a) Kvalitní obsah, dovednosti a škola

4.1 Výbor souhlasí s tvrzením, že ve školách chybějí vhodné on-line výukové zdroje, a *není* proti vytvoření partnerství veřejného a soukromého sektoru, do nichž by byli zapojeni rodiče, učitelé a nevládní organizace zabývající se ochranou nezletilých a podporou jejich práv, a to za předpokladu, že bude chráněna svoboda a nezávislost těchto nevládních organizací a že se tato partnerství nestanou nástrojem reklamy podniků.

4.1.1 Je důležité, aby se v co nejvyšší míře šířila řada pokusů probíhajících v mnoha zemích, jako je např. tvorba interaktivních učebnic pomocí „metody Wiki“⁽⁸⁾, vytváření virtuálních školních komunit, které si vyměňují zkušenosti, či zpřístupnění modulů pro samostudium na internetu.

4.1.2 Co se týče zapojení nezletilých do nových kvalitních obsahů, Výbor hodnotí kladně každé opatření, které zhodnotí kreativitu mladých lidí, a je si vědom toho, že autory některých důležitých inovací posledních let – od Googlu přes Facebook až po aplikace Apple – jsou právě oni. Výbor je však znepokojen sklonem Komise k převážně komerční vizi opatření, jež mají

být podpořena, který se víceméně explicitně projevuje v několika kapitolách strategie a ochranu téměř odsouvá na druhou kolej.

4.1.3 Pro vypracování didaktických obsahů a kvalitních interaktivních obsahů pro nezletilé by bylo vhodné vyzvat k účasti skupiny odborníků na vysoké úrovni (vývojových psychologů, pedagogických psychologů atp.) s cílem navrhnout co nejvhodnější materiál pro různé věkové skupiny a postupy rozvoje, jež lze podpořit, připravit stručné publikace určené učitelům i rodičům, podílet se na klasifikaci stránek a videoher podle věku a přispět k vytvoření specializovaných portálů a kvalitních stimulujících obsahů.

4.1.4 Úsilí o tvorbu těchto obsahů by mohlo být podpořeno unijním financováním a vnitrostátními daňovými úlevami. Žádoucí je taktéž vytvoření evropského programu pro kvalitní obsah a aplikace, jež by mohl usnadnit zejména zakládání podniků mladými lidmi, kteří, jak je známo, jsou hlavními aktéry, co se týče inovací v oblasti internetu.

4.1.5 EHSV by rád vyzval Komisi, aby zlepšila svoji komunikaci určenou dětem v rámci portálu Europa, zejména co se týče rizik internetu, a to pomocí obsahů vytvořených speciálně pro ně.

b) Zvyšování digitální gramotnosti dospělých

4.2 Za situace, již je možné definovat jako přechodovou, v níž vedle sebe žijí generace „digitálních domorodců“ a generace, které od pasivního používání sdělovacích prostředků (televize, tisk, kino) k aktivnímu přeshly pouze částečně, přestože mají odpovědnost za ochranu nezletilých před potenciálními újmami, je nejlepší cestou neustálé zvyšování digitální gramotnosti dospělých, zejména těch, kteří se zabývají výchovou a vzděláváním nezletilých, školou počínaje a rodinou a zájmovou činností konče. Je třeba předcházet riziku, že se z našich dětí stanou „digitální sirotci“, kteří nebudou mít žádného průvodce, jež by je dokázal nasměrovat a pomohl jim činit nezávislá rozhodnutí.

4.2.1 Program Komise by mohl být v tomto směru přesnější, stejně tak co se týče internetu jako nástroje rozvíjejícího tvořivost a usnadňujícího učení. Je třeba tyto dva aspekty propojit, a stimulovat tak kladný přístup rodičů⁽⁹⁾.

c) Nedovolený a podvodný obsah

4.3 Prevence rizik a propagace internetu jakožto nástroje rozvoje dítěte jsou neoddelitelnými aspekty jediného procesu umožňujícího nerušenou prevenci. Je důležité dosáhnout

⁽⁸⁾ Odkazuje se na způsob tvorby Wikipedie, digitální encyklopedie, která je výsledkem spolupráce tisíců dobrovolníků z řad odborníků a již lze zdarma využít na internetu.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Posílení digitální gramotnosti, elektronických dovedností a začlenění do informační společnosti* – Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 9–18.

rovnováhy mezi přirozenou zvědavostí dítěte a překážkami tvořenými zákazy, jež mohou zpomalit či narušit cestu ke zralosti a nezávislosti.

4.3.1 Prevence počítačové kriminality, jakou je např. dětská pornografie a grooming, a boj proti internetové šikaně vyžadují na straně dospělých schopnost posoudit signály potíží. Za tímto účelem se jeví jako nezbytné zapojit odborníky (vývojové psychology, dětské neuropsychiatry, pediatry, odborné poradce a všeobecné lékaře), aby bylo možné sestavit kurzy a materiály určené rodičům a vzdělávacím pracovníkům.

4.3.2 Kromě toho by se mohlo prozkoumat technické řešení, pomocí něhož se do každého prohlížeče umístil intuitivně pochopitelný grafický symbol, který by se odpovídajícím způsobem propagoval a jenž by měl funkci „tísňového volání“, tj. okamžitého zasílání podezřelého odkazu příslušnému donucovacímu orgánu.

4.3.3 Dále je třeba posílit také preventivní opatření týkající se některých důležitých aspektů podvodné činnosti na internetu jejichž prvními oběťmi jsou děti. Co se týče stahovatelných obsahů pro mobilní telefony a tablety (např. vyzváněcí tóny a aplikace), je třeba upevnit právní předpisy Unie a vyzvat vnitrostátní regulační orgány k přijetí odpovědnosti.

EHSV schvaluje závazek Komise (odst. 2.3.4) „zajistit, aby standardy pro reklamu na internetových stránkách pro děti nabízely úroveň ochrany srovnatelnou s reklamou v audiovizuálních službách“.

4.3.4 Zvláštní pozornost je třeba věnovat nákladům na software pro prevenci a ochranu kybernetické bezpečnosti (filtry, antivirové programy, rodičovská kontrola atp.). Je třeba předejít tomu, aby vznikla propast v míře ohrožení, tj. nebezpečí, že

v důsledku vysoké ceny softwaru budou méně zámožné děti, rodiny a školy více vystaveny kybernetickým nebezpečím.

4.4 Nezbytným ústředním bodem je však prevence prostřednictvím výchovy a vzdělávání v rodině a ve škole, kterou je třeba provádět ještě před opatřeními nápravnými. Je třeba posílit vzdělávání učitelů a do jejich studijních programů začlenit rovněž znalost internetu. Navíc může být vhodné definovat a šířit ve školách určitou „etiku“ v používání mobilních telefonů a sociálních sítí, s jejímiž pravidly by souhlasily děti, učitelé i rodiny.

d) Ochrana osobních údajů

4.5 Výbor v posledních letech vyjádřil svoje obavy a požadavky ohledně ochrany osobních údajů v několika stanoviscích. Výbor se domnívá, že by se měla vyžadovat větší přísnost pro podniky v EU, ale také pro všechny subjekty na evropském trhu. Co se týče sociálních sítí, je zejména třeba potírat zdánlivě „zjednodušující“ funkci Googlu a Facebooku, jež, jak se zdá, ve skutečnosti volně využívají osobní údaje získané z profilů svých uživatelů ke komerčním účelům. Pokud se jedná o nezletilé, je v tomto případě třeba mít se obzvláště na pozoru⁽¹⁰⁾.

e) Zdraví a závislosti

4.6 Ve sdělení chybí jakákoliv zmínka a jakékoliv opatření související s riziky v oblasti tělesného a duševního zdraví dětí, které věnují mnoho volného času surfování na internetu nebo hře s různými nosiči dat. Patří sem muskuloskeletální poškození, špatné držení těla, poškození zraku, obezita a psychická závislost⁽¹¹⁾, sklony k odloučení a útěku z reality.

Bylo by žádoucí zahrnout opatření týkající se tohoto důležitého aspektu do specifického dokumentu a tento aspekt trvale monitorovat. Aktuální evropské statistiky jsou zastaralé, zatímco tento jev se neustále a rychlým tempem vyvíjí.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV *Obecné nařízení o ochraně údajů* – Úř. věst. C 229, 31.7.2012, s. 90–96; stanovisko EHSV *Zodpovědné používání sociálních sítí*, dosud nezveřejněno v Úředním věstníku.

⁽¹¹⁾ Studium internetové závislosti se datuje od roku 1995, kdy Dr. Kimberley Young založila v USA první Středisko pro internetovou závislost (www.netaddiction.com). Důležité průzkumy byly v posledních letech provedeny v Německu, Itálii a České republice.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o elektronické identifikaci a důvěryhodných službách pro elektronické transakce na vnitřním trhu

COM(2012) 238 final

(2012/C 351/16)

Zpravodaj: **pan McDONOGH**

Dne 15. června 2012 se Rada Evropské unie a dne 25. června 2012 Evropský parlament, v souladu s články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o elektronické identifikaci a důvěryhodných službách pro elektronické transakce na vnitřním trhu

COM(2012) 238 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 6. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o elektronické identifikaci a důvěryhodných službách pro elektronické transakce na vnitřním trhu, jež předložila Komise a jehož účelem je posílit jednotný trh v EU zvýšením důvěry v bezpečné a bezproblémové elektronické transakce a pohodlí při jejich používání.

1.2 Výbor důrazně podporuje pokrok jednotného trhu a věří, že nařízení zvýší efektivnost veřejných a soukromých internetových služeb, elektronického podnikání a elektronického obchodu v EU, z čehož budou mít prospěch občané EU, kteří pracují nebo studují v jiném členském státě EU, a malé a střední podniky při rozvoji svého přeshraničního obchodování.

1.3 Výbor vítá technologicky neutrální přístup otevřený inovacím, který je navržen v tomto nařízení.

1.4 Výbor se však domnívá, že Komise měla v tomto nařízení zajít dále a navrhnout vytvoření *de facto a de iure* evropské elektronické identifikace pro blíže určený soubor služeb.

1.5 EHSV doporučuje Komisi, aby nyní zvážila, jak by bylo možné zavést normovaný elektronický průkaz totožnosti EU, o který by mohli dobrovolně požádat všichni občané. Přitom je však třeba zohlednit, že regulace identity je v pravomoci jednotlivých států, a respektovat zásady subsidiarity a proporcionality. Evropský systém elektronické identifikace, jenž by byl dostupný pro všechny občany, by napomohl vytvoření skutečně jednotného trhu se zbožím a službami, který by nabídl značné společenské výhody a výhody v oblasti služeb, včetně vyššího

stupně ochrany před podvodů, lepšího prostředí důvěry mezi hospodářskými subjekty, nižších nákladů na poskytování služeb a vyšší kvality služeb a ochrany poskytované občanům.

1.6 Výbor doporučuje Komisi, aby vypracovala normu pro elektronickou identifikaci EU obdobnou s normami, které vytváří Evropský výbor pro normalizaci (CEN). Tato norma by definovala parametry elektronické identifikace Evropské unie: stanovila by cíl harmonizace různých vnitrostátních systémů elektronické identifikace a definovala šablonu pro veškeré nové systémy elektronické identifikace zaváděné tam, kde v současnosti neexistují.

1.7 EHSV doporučuje Komisi, aby zvážila možnost zahájit zavádění elektronické identifikace EU vytvořením základního systému, který poskytne elektronickou identifikaci ověřenou EU pro omezený soubor elektronických transakcí, které na internetu provádějí spotřebitelé. Tato elektronická identifikace EU by byla na bázi dobrovolnosti dostupná pro všechny občany.

1.8 Jelikož v současnosti neexistují v žádném z 27 členských států dobře rozvinuté systémy elektronické identifikace pro podniky (právnícké osoby), doporučuje Výbor Komisi, aby – při respektování zásad subsidiarity a proporcionality – podpořila důvody pro včasné zavedení dobrovolného evropského systému elektronické identifikace pro právnícké osoby, který by zahrnoval blíže vymezený soubor parametrů pro všechny podniky v EU.

1.9 Výbor vítá ustanovení navrženého nařízení, která se týkají ověřování webových stránek. Výbor se domnívá, že

včasné provedení těchto ustanovení by usnadnilo rozvoj prostředí vysoké důvěry mezi spotřebiteli a podniky, které je tak životně důležité pro jednotný digitální trh.

1.10 Výbor znovu vyzývá Komisi, aby předložila návrhy na zavedení evropské značky důvěry pro podniky. Jak již bylo uvedeno v předchozích stanoviscích EHSV, evropská značka důvěry by značně zvýšila důvěru spotřebitelů v přeshraniční internetový obchod.

1.11 EHSV je potěšen, že se v navrženém nařízení zohledňuje řada jeho stanovisek žádajících o přeshraniční harmonizaci elektronické identifikace, elektronických podpisů a důvěryhodných služeb a také jeho obavy o dodržování občanských práv týkajících se soukromí a bezpečnosti při používání internetu⁽¹⁾. Výbor rovněž vítá, že návrh nařízení obsahuje ustanovení, podle něhož členské státy převzou právní odpovědnost za své připojené systémy.

1.12 Výbor zaznamenává, že se v nařízení zohledňuje technická normalizace a práce na rozvoji projektu STORK⁽²⁾, jejichž smyslem je založit evropskou platformu interoperabilních elektronických průkazů totožnosti a pomocí praktického systému vytvořit vnitřní trh pro elektronické podpisy a související důvěryhodné přeshraniční internetové služby. Výbor doporučuje Komisi, aby tyto významné snahy ulehčila a poskytla jakoukoli potřebnou podporu na urychlení činnosti.

1.13 EHSV doporučuje, aby provedení navrženého nařízení provázela informační kampaň, v níž bude občanům vysvětleno, jak budou opatření týkající se přeshraničního používání elektronických průkazů totožnosti a elektronických podpisů fungovat v praxi, a v níž budou ubezpečeni v případě obav o soukromí a bezpečnost.

1.14 Výbor zdůrazňuje, že vzhledem k neustálému vývoji digitální společnosti a stále rostoucímu poskytování zásadně důležitých veřejných služeb na internetu by Komise měla i nadále cíleně podporovat strategie zaměřené na urychlení digitálního začleňování v Unii.

1.15 EHSV žádá Komisi, aby znovu prošetřila případy, kdy se v nařízení zavádí použití aktů v přenesené pravomoci, a oznámila mu, proč je k provedení daných článků zapotřebí této pravomoci.

2. Souvislosti

2.1 Směrnice o elektronických podpisech je v platnosti již 12 let. Tato směrnice má určité nedostatky, které jsou

překážkou přeshraničních elektronických podpisů, jako např. to, že neukládá povinnost vnitrostátního dohledu nad poskytovateli služeb, a nepokrývá řadu nových technologií.

2.2 Ve všech členských státech EU existuje právní rámec pro elektronické podpisy. Tyto rámce se však liší, v důsledku čehož je prakticky nemožné provádět přeshraniční elektronické transakce. To stejné platí pro služby, jako jsou časová razítka, elektronické značky, elektronické doručování a ověřování webových stránek, v nichž chybí interoperabilita na evropské úrovni. Toto nařízení proto navrhuje společná pravidla a postupy pro tyto služby.

2.3 Návrh nařízení obsahuje tři hlavní prvky:

- i. Modernizuje právní rámec pro elektronické podpisy nahrazením stávající směrnice o elektronických podpisech. Umožňuje například „podpis“ pomocí mobilního telefonu, požaduje vyšší odpovědnost za bezpečnost a stanovuje jasná, přísnější pravidla pro dohled nad elektronickými podpisy a souvisejícími službami.
- ii. Požaduje vzájemné uznávání mezi různými vnitrostátními systémy elektronické identifikace (odlišné od harmonizace a centralizace), a tím rozšiřuje možnosti (příležitosti) stávajícího prostředku elektronické identifikace, jelikož umožňuje jeho fungování napříč hranicemi EU.
- iii. Jiné důvěryhodné služby jsou do nařízení zahrnuty poprvé, což znamená, že pro poskytovatele služeb souvisejících s elektronickými značkami, časovými razítky, elektronickými dokumenty, elektronickým doručováním a ověřováním webových stránek bude existovat jasný právní rámec a bude jim zajištěna větší ochrana prostřednictvím orgánů dohledu.

2.4 Navrženým nařízením se nebude:

- ukládat členským státům EU povinnost zavádět (či jednotlivcům opatřit si) vnitrostátní průkazy totožnosti, elektronické průkazy totožnosti nebo jiná řešení v oblasti elektronické identifikace;
- zavádět evropský elektronický průkaz totožnosti ani žádná evropská databáze;
- umožňovat sdílení osobních informací s jinými stranami ani toto sdílení požadovat.

2.5 Mezi služby, které budou mít z vyššího používání elektronické identifikace největší prospěch, patří výběr daní prostřednictvím internetu, vzdělávací kurzy a další sociální služby, elektronické zadávání zakázek a elektronické zdravotnictví.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 97, 28.4.2007, s. 27–32.

⁽²⁾ www.eid-stork.eu/.

2.6 Komise a členské státy EU dokázaly prostřednictvím projektů STORK, do nichž se zapojilo 17 členských států rozvíjejících systémy interoperability, že přeshraniční vzájemné uznávání elektronické identifikace funguje.

2.7 Návrh nařízení je posledním z 12 klíčových opatření navržených v Aktu o jednotném trhu ⁽³⁾ a také jedním z návrhů zdůrazněných v akčním plánu pro elektronickou veřejnou správu 2011–2015 ⁽⁴⁾, Plánu stability a růstu EU ⁽⁵⁾ a Digitální agendě pro Evropu ⁽⁶⁾.

3. Obecné připomínky

3.1 Vytvoření plně integrovaného jednotného digitálního trhu je zásadně důležité pro realizaci Digitální agendy pro Evropu, blahobyt evropských občanů a úspěch podniků v EU, zejména 21 milionů malých a středních podniků. 13 milionů občanů v současnosti pracuje v jiném členském státu EU a 150 milionů občanů nakupuje na internetu. Pouze 20 % lidí nakupujících na internetu v EU však nakupuje zboží a služby z jiného státu EU. Vytvoření harmonizované a interoperabilní celounijní elektronické identifikace, elektronického podpisu a důvěryhodných služeb (včetně ověřování webových stránek, časových razítek a elektronických značek) má kritický význam pro pokrok jednotného digitálního trhu.

3.2 Velmi důležité je podporovat rozvoj elektronického zadávání veřejných zakázek, aby se zvýšila účinnost, transparentnost a hospodářská soutěž. Zavádění elektronického zadávání veřejných zakázek je v současnosti pomalé – pouze v 5 % případů zadávání zakázek v EU je možné elektronické zpracování.

3.3 Je politováníhodné, že vzhledem k neexistenci evropského systému elektronických průkazů totožnosti vznikla řada odlišných vnitrostátních systémů. EHSV uznává, že účelem podpory vytvoření plně integrovaného jednotného digitálního trhu do roku 2015 ⁽⁷⁾, již Komise navrhla v tomto návrhu nařízení, je vzájemné právní uznávání různých oznámených vnitrostátních systémů elektronické identifikace a dosažení konkrétní technické interoperability všech oznámených systémů.

3.4 Výbor poukazuje na evoluční přístup, který Komise zaujala k tvorbě tohoto nařízení, které vychází ze směrnice o elektronických podpisech ⁽⁸⁾ a zaručí jednotlivcům a podnikům, aby mohli používat své vlastní vnitrostátní systémy elektronické identifikace pro přístup k veřejným službám v jiných členských státech EU, v nichž jsou systémy elektronické identifikace k dispozici.

3.5 Výbor se však domnívá, že EU potřebuje normovaný evropský systém elektronické identifikace pro všechny občany

a podniky, a lituje, že se nařízení nepokouší pokročit v rozvoji společné evropské elektronické identifikace. Všechny členské státy budou sice muset v souladu s tímto nařízením akceptovat všechny vnitrostátní systémy elektronické identifikace, které podle něho byly oznámené, budou se však moci rozhodnout, zda své vnitrostátní systémy oznámí. Nařízení rovněž respektuje preference členských států, v nichž vnitrostátní systémy elektronické identifikace neexistují.

3.6 Ačkoliv navržené nařízení respektuje státní suverenitu a neukládá všem občanům EU povinnost mít elektronický průkaz totožnosti, měly by se zvážet přínosy, které by měl všeobecný evropský systém elektronické identifikace. Občané bez elektronického průkazu totožnosti se časem budou cítit znevýhodnění. Aby měli všichni občané rovné příležitosti, bude třeba, aby měli elektronický průkaz totožnosti, který bude použitelný napříč všemi hranicemi v EU.

3.7 Zavádění systémů interoperability v EU je zásadně důležité pro úspěšné provádění bezproblémových elektronických transakcí podmíněných elektronickou identifikací a poskytováním důvěryhodných služeb. Zbývá ještě mnoho práce na vytvoření řádné evropské platformy pro interoperabilitu elektronické identifikace.

3.8 Měl by existovat celoevropský informační program, pomocí něhož by bylo lidem poskytnuto poradenství ohledně používání elektronické identifikace, elektronických podpisů a důvěryhodných služeb, aby byli schopni chránit na internetu svoje soukromí a bezpečnost. Měla by být uskutečněna osvětová a informační kampaň, jejíž prostřednictvím by se komunikovalo s občany s různou úrovní potřeby informací a chápání digitálních technologií.

3.9 Mnoho lidí se při provádění obchodních transakcí prostřednictvím digitálních služeb obává o své soukromí a bezpečnost. Jejich obavy se ještě násobí, když nerozumí technologiím, jež se používají k poskytování těchto služeb. Zbytečně se pak bojí a odmítají tyto služby využívat. Veřejné orgány a členské státy by měly vyvinout větší úsilí o vysvětlení toho, jak jsou soukromí a bezpečnost jednotlivců při používání oznámených technologií elektronické identifikace a elektronických podpisů chráněny. EHSV v této souvislosti poznamenává, že navržený systém důvěryhodných služeb byl vytvořen tak, aby zbytečně nedocházelo ke zveřejnění nebo výměně údajů a předešlo se centralizaci informací.

3.10 Výbor v předchozích stanoviscích vyzval Komisi, aby předložila návrhy na provedení systému uznávání EU – evropské značky důvěry pro podniky provozující činnost na internetu. Evropská značka důvěry by poskytla záruku, že podniky plně odpovídají evropským právním předpisům a že budou chráněna práva spotřebitelů. Takový systém by zvýšil důvěru spotřebitelů v internetový obchod.

3.11 Výbor poukazuje na to, že s rostoucím digitálním propojením Evropy, tj. používáním elektronické identifikace a důvěryhodných služeb, je podstatné, aby měli všichni občané přístup k technologiím a dovednostem, díky nimž budou moci

⁽³⁾ COM(2011) 206 final.

⁽⁴⁾ COM(2010) 743 final.

⁽⁵⁾ COM(2011) 669 final.

⁽⁶⁾ COM(2010) 245 final.

⁽⁷⁾ EUCO 2/1/11 a EUCO 52/1/11.

⁽⁸⁾ Směrnice 1999/93/ES.

stejným dílem pocítit výhody digitální revoluce. Digitální začlenění je pro EU stále velkým úkolem, jelikož čtvrtina jejího obyvatelstva nikdy nepoužila internet. Hlavními výzvami jsou i nadále věk, pohlaví a vzdělání.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV doporučuje Komisi, aby zvážila, jak by bylo možné zavést elektronický průkaz totožnosti EU pro všechny občany za současného respektování zásady subsidiarity. Bylo by to možná proveditelné pomocí standardního souboru parametrů, který by mohl být zahrnut do jakéhokoliv vnitrostátního systému elektronické identifikace, čímž by se přiznal status elektronické identifikace EU, a zavedením elektronické identifikace pro blíže určený soubor služeb, již by ověřila EU. Občané by tak mohli dobrovolně požádat o elektronický průkaz totožnosti EU, který by používali v případě, že neexistuje žádný vnitrostátní systém.

4.2 Výbor by uvítal, kdyby Komise zvážila zavedení elektronické identifikace EU vytvořením základního systému, který poskytne omezenou elektronickou identifikaci ověřenou EU pro elektronické transakce, které na internetu provádějí spotřebitelé. Ověřování této evropské elektronické identifikace by mohlo být řízeno centrálně orgánem, na který by dohlížela EU a který by spotřebitelům a obchodníkům zaručil vysoký stupeň důvěry a bezpečnosti, jaký požadují.

4.3 Jelikož v současnosti neexistují v žádném z 27 členských států dobře rozvinuté systémy elektronické identifikace pro podniky (právníké osoby), doporučuje Výbor Komisi, aby se nyní chopila příležitosti a podpořila včasné zavedení evropského systému elektronické identifikace pro právnické osoby. Podoba tohoto systému by měla samozřejmě respektovat zásady subsidiarity a proporcionality. Pokud bude EU jednat nyní, vyhnula by se problémům s harmonizací způsobeným velkým počtem odlišných vnitrostátních systémů elektronické identifikace občanů, které vznikly z důvodu neexistence univerzálního evropského elektronického průkazu totožnosti. Zavedení evropského systému elektronické identifikace pro právnické osoby by mělo navíc okamžitý komerční přínos pro rozšiřující se přeshraniční obchodování 21 milionů evropských malých a středních podniků.

4.4 Výbor konstatuje, že v 16 ze 42 článků návrhu nařízení je Komise zmocněna k přijímání aktů v přenesené pravomoci ⁽⁹⁾. EHSV sice chápe, že akty v přenesené pravomoci jsou zapotřebí pro usnadnění provádění některých technických aspektů nařízení a dávají Komisi v tomto směru flexibilitu, je však znepokojen tak rozsáhlým využíváním této pravomoci. EHSV se obává, že ochranná opatření týkající se využívání aktů v přenesené pravomoci ⁽¹⁰⁾ nemusí být postačující, aby Rada a Evropský parlament měly skutečnou kontrolu nad využíváním těchto pravomocí ze strany Komise. To ovlivní právní jistotu tohoto předpisu.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ Článek 290 Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁽¹⁰⁾ Ochranná opatření podle článku 290 Lisabonské smlouvy a podle společné dohody mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o fungování článku 290 SFEU.

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Obchod, růst a rozvoj
Uzpůsobení obchodní a investiční politiky potřebám zemí, které to nejvíce potřebují**

COM(2012) 22 final

(2012/C 351/17)

Zpravodajka: **paní PICHENOT**

Dne 27. ledna 2012 se Evropská komise v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Obchod, růst a rozvoj – Uzpůsobení obchodní a investiční politiky potřebám zemí, které to nejvíce potřebují

COM(2012) 22 final.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 5. září 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 127 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor připomíná

Evropská komise v návaznosti na desetiletí proaktivních politik, jež propojovaly obchod a rozvoj, vypracovala v roce 2012 sdělení s názvem *Uzpůsobení obchodní a investiční politiky potřebám zemí, které to nejvíce potřebují* ⁽¹⁾. V současné době plně změn hodnotí výsledky těchto politik poměrně opatrně. Obchod uskutečňovaný rozvojovými zeměmi dnes představuje více než 50 % celosvětového obchodu. Obchod mezi zeměmi Jihu představuje v nadcházejících letech největší potenciál růstu. Změnily se i samotné překážky obchodu. Častěji než dříve mají podobu necelních překážek, což pro rozvojové země představuje vážný problém.

EHSV v této souvislosti zdůrazňuje, že rozvojové země je třeba do regionálního a mezinárodního obchodu zapojit více. Podporuje závazek Evropské unie k mnohostrannému systému a rychlé uzavření dohody WTO ve prospěch nejméně rozvinutých zemí. EHSV však připomíná, že obchod je i nadále prostředkem a nikoli cílem. V dnešním měnícím se světě, pro který je charakteristický nebyvalý tlak na ochranu životního prostředí a stále větší nerovnosti, musíme začlenit obchodní politiky do nové podoby rozvoje, která bude více podporovat začlenění a bude udržitelnější.

1.2 Body, s nimiž Výbor souhlasí

Nové sdělení o obchodu, investicích a rozvoji je zapotřebí přivítat jako výsledek plodné spolupráce mezi generálními ředitelstvími Evropské komise. EHSV oceňuje kvalitní příspěvek občanské společnosti k veřejné konzultaci, relevanci analýzy

současného stavu i snahu o soulad a provádění „Agendy pro změnu“ ⁽²⁾, pokud jde o její aspekty týkající se obchodu. Vítá zejména pozornost, jaké se dostalo dopadu, monitorování a hodnocení obchodních politik, které představují nejlepší základ pro pragmatický přístup k souvislostem mezi obchodem a rozvojem. EHSV se se svými partnery účastní tohoto monitorování a přeje si zhodnocení překážek obchodu a investic, jimiž mohou některé rozvojové země trpět.

EHSV se stejně jako Komise zajímá o přístup k úvěrům a o podporu pro obchod soukromých subjektů a zejména mikro-podniků a malých a středních podniků, stejně jako o podporu místního a regionálního obchodu mezi malými zemědělci. EHSV připomíná představitelům rozvojových zemí, že je zásadní vytvořit bezpečné investiční klima na celém území a že rozhodující úlohu v rozvoji má nabídka.

EHSV schvaluje iniciativu generálního ředitelství pro rozvoj a spolupráci Evropské komise (GŘ DEVCO) *Policy Forum for Development*, která má za cíl nastolení strukturovaného dialogu o rozvoji (prozatímní fáze potrvá do roku 2013).

1.3 Body, k nimž je Výbor kritický

S ohledem na kompletně se proměňující svět, naléhavost řešení klimatických změn a zvětšující se propast mezi rozvíjejícími se zeměmi a zeměmi s pomalejším rozvojem se Komise ve svém

⁽¹⁾ Obchod, růst a rozvoj – Uzpůsobení obchodní a investiční politiky potřebám zemí, které to nejvíce potřebují (COM(2012) 22 final).

⁽²⁾ Zvýšení dopadu rozvojové politiky EU: Agenda pro změnu (COM(2011) 637 final).

sdělení omezuje na adaptaci svých politik, včetně zpětného odůvodnění reformy všeobecného systému preferencí (GSP). Prioritou EU i jejích partnerů by mělo být vypracování obnovené vize rozvoje. Jejich kapacity je třeba za účelem udržitelného rozvoje podporujícího začlenění rozšířit. Výbor žádá, aby proběhla rozsáhlá diskuse s občanskou společností, aby tak došlo k posunu v tomto směru.

Sdělení kromě toho k některým důležitým otázkám mlčí. Komise se zejména nedostatečně poučila ze svých analýz roztržitého obchodu. Ve sdělení potvrzuje, že v současné době lze v obchodu rozlišit tři skupiny zemí: nejméně rozvinuté země, jejichž podíl na světovém obchodu je i nadále okrajový; rychle rostoucí rozvíjející se země; a „země uprostřed“ mezi těmito dvěma skupinami. Poněvadž se Komise ve sdělení zaměřuje na země, „které to nejvíce potřebují“, obchodnímu zacházení se „zeměmi uprostřed“, jež však představují většinu rozvojových zemí, se věnuje pouze v náznacích. Omezenější systém všeobecných preferencí nemůže nahradit rozvojovou strategii.

EHSV dále upozorňuje na omezení vyplývající z rozlišování mezi zeměmi pouze na základě příjmů (HDP). Používání dalších kritérií, než je národní důchod (tak, jako je tomu u nejméně rozvinutých zemí), za účelem lepšího rozlišení mezi rozvojovými zeměmi, představuje slibnou cestu, kterou by EU měla na mezinárodních fórech nadále prosazovat. Je to téma, jež by EU již v současnosti mohla vnést do diskuse o rozvojových cílech tisíciletí po roce 2015 a o cílech udržitelného rozvoje.

1.4 Doporučení Výboru

EHSV připomíná, že v zájmu udržitelného růstu podporujícího začlenění je důležité vypracovat rozvojové strategie svého druhu, které by kombinovaly vnitřní a obchodní politiky. Rozhodujícími složkami rozvojových strategií jsou domácí opatření na posílení právního státu, nápravu selhání trhu a zabezpečení hospodářského a lidského prostředí. Bez těchto prvků může být příspěvek obchodu k rozvoji pouze okrajový a omezený, a to zejména v zemědělství.

EHSV opakuje svoje doporučení, aby byla posouzení dopadu na udržitelný rozvoj začleněna do širšího cyklu hodnocení dopadů obchodních politik, a to ex ante i ex post, se zohledněním evropských cílů strategie Evropa 2020.

EHSV vyzývá EU, aby do své obchodní strategie vůči rozvojovým zemím úžeji zapracovala závěry Mezinárodní organizace práce (MOP) z června 2012 týkající se minimální úrovně sociální ochrany.

EHSV doporučuje, aby byla do celkového hodnocení dohod o volném obchodu zařazena ustanovení o udržitelném rozvoji, a to prostřednictvím postupů pravidelného monitorování a analýzy ex post těchto dohod v EHSV. Dále by si přál, aby

ustanovení o udržitelném rozvoji v každé obchodní dohodě zahrnovala specifický závazek k monitorování a hodnocení dopadu celé dohody na udržitelný rozvoj.

EHSV nabádá EU, aby na mnohostranných fórech důrazněji prosazovala volný přístup bez cel a kvót pro produkty pocházející z nejméně rozvinutých zemí. Prioritou Unie by se také mohlo stát posilování vyjednávacích schopností nejméně rozvinutých zemí tak, aby mohly být podepsány obchodní dohody mezi zeměmi Jihu.

EHSV vyzývá EU, aby se vzhledem k přetrvávající zablokované situaci zamyslela nad budoucností dohod o hospodářském partnerství (EPA). EHSV si přeje být do těchto úvah úzce zapojen a považuje za vhodné, aby specifika „zemí uprostřed“ byla v těchto úvahách lépe zohledněna.

2. Poučení z roztržitého mezinárodního obchodu

2.1 Od roku 2006 se poprvé od průmyslové revoluce rozvojové země podílejí na více než 50 % mezinárodního obchodu. Před deseti lety začalo sbližování příjmů rozvojových a rozvinutých zemí (stále nazýváno jako tzv. dohánění). Tyto dva jevy souvisejí s poklesem celních překážek ve světě a s úlohou, jakou mají ve světovém obchodu rozvíjející se země a především Čína. Obchod s průmyslovým zbožím se geograficky posunuje směrem k Asii. Obchod se zemědělskými komoditami se přesunuje do Brazílie. Spolu s tím se proměňuje složení obchodu. K obchodu se zbožím se přidává tzv. obchod s úkoly – většinu produktů obchodovaných ve světě představují meziprodukty, nikoli hotové výrobky. Lze rozlišit tři skupiny zemí: nejméně rozvinuté země, jejichž podíl na světovém obchodu je i nadále okrajový; rychle rostoucí rozvíjející se země; a „země uprostřed“ mezi těmito dvěma skupinami. Sem spadá většina rozvojových zemí.

2.2 Ekonomické „dohánění“ z poslední doby nicméně zakrývá významné rozdíly v rychlosti, jakou se země sbližují. Zaostávají v něm rozvojové země, kde nedochází k rychlému růstu. Je to první hledisko, z něhož je obchod mezi nejchudšími zeměmi a ostatními zeměmi nevyrovnaný. Třebaže z obchodu mají prospěch všechny země, určité specializace mají vyšší přidanou hodnotu než jiné, a co je zásadní, (relativně) nejméně ziskové specializace dnes představují nejchudší země. Ty se ocitají v pasti, kdy využívají hrstku surovinových a tropických zemědělských zdrojů, z nichž jim v obchodě plyne absolutní výhoda, ale jejich příjmy mají tendenci se s postupem času snižovat, v porovnání s příjmy z průmyslové činnosti a služeb.

2.3 Trvalý růst cen nerostných a zemědělských surovin, především z důvodu stoupání poptávky rozvíjejících se zemí, může vypadat pro rozvojové země, které tyto produkty vyvážejí, jako požehnaní. Přitom naopak hrozí, že je uvězní ve specializaci na primární produkty, čímž budou vystaveny tzv.

surovinovému prokletí (nízká odolnost vůči otřesům, nestabilní příjmy z vývozu a veřejných rozpočtů, náchylnost k vytváření tzv. zlatých dolů a financování ozbrojených konfliktů), nadhodnocování směnných kurzů a zabírání půdy. K udržitelnému rozvoji ekonomiky je nutná diverzifikace vývozu. Zde však hrozí, že trhy potvrdí historickou závislost rozvojových ekonomik na těchto produktech.

2.4 Ekonomické „dohánění“ rovněž doprovází zvyšování nerovností uvnitř jednotlivých zemí. Za spravedlivé rozdělování zisku z liberalizace trhu v celé své ekonomice na celém svém území odpovídají státy. Zisk z obchodu a z růstu se sám od sebe nerozděluje mezi všechny subjekty dané ekonomiky, a už vůbec ne mezi její nejohroženější segmenty. Z toho vyplývá, že je důležité vypracovat rozvojové strategie svého druhu, které by kombinovaly domácí a obchodní politiky, a to v zájmu společného růstu. Rozvojové země zde narážejí na druhý hendikep, protože mají omezenou daňovou základnu a menší rozpočtové možnosti.

2.5 Stejně jako obchod, který se proměňuje geograficky i svým složením, vyvíjí se i samotné průmyslové a obchodní politiky. V posledních deseti letech došlo ke změně v zapojení rozvojových zemí do mezinárodního obchodu, a to v důsledku rozdrobování obchodních preferencí a nárůstu počtu regionálních a bilaterálních dohod. Komise ve svém pracovním dokumentu konstatuje, že nejméně rozvinuté země zůstávají trvale na okraji mezinárodního obchodu. Proaktivní přístup, který Komise zaujala ve sdělení z roku 2002 se záměrem uzavřít rozvojové kolo z Dohy, k výraznějšímu začlenění nejméně rozvinutých zemí do světového obchodu nestačil – téměř veškerý obchod probíhá bez nich.

2.6 Konkurence se již neodehrává na hranicích, ale v zemích samotných. Překážky obchodu mají kromě několika celních položek obecně řečeno čím dál častěji podobu necelních překážek, jako jsou normy, kodexy, dotace a právní předpisy. Čím dál větší význam zemí skupiny BRICS v mezinárodním obchodu v tomto ohledu nesvědčí ani tak o výhodách samotné liberalizace trhu, jako o přínosu jasných, dobře naplánovaných, vhodných a autonomních rozvojových strategií, jež kombinují proaktivní oficiální politiky a tržní pobídky. Chybějící rozvojová strategie a nedostatečná schopnost ovlivňovat globalizovaný svět na druhé straně představuje třetí nerovnost, které jsou nejméně rozvinuté země vystaveny.

2.7 Nejméně rozvinuté země jsou v moderním obchodu postiženy trojím znevýhodněním – jsou to nedostatky v *příjmech* vyplývající ze specializace v obchodu, nedostatečná schopnost *financovat* zelený růst podporující začlenění, a dále nedostatečné politické schopnosti *koncipovat, plánovat a řídit* rozvojové strategie. Tato znevýhodnění jsou vzájemně provázána a odsouzena k tomu, aby dále narůstala, pokud nedojde k náležité kolektivní

akci, která bude kombinací obchodních politik, investičních politik a politik spolupráce v oblasti rozvoje, tak jak se navrhuje v osmém rozvojovém cíli tisíciletí.

3. Potřeba evropské strategické vize v měnícím se světě v souladu se strategií Evropa 2020

3.1 Ačkoliv sdělení Komise „Obchod, růst a rozvoj“ potvrzuje hlavní zásady uvedené ve sdělení z roku 2002, zároveň zdůrazňuje, že je třeba mezi rozvojovými zeměmi rozlišovat s cílem soustředit se na ty, které to nejvíce potřebují. Komise na základě tohoto konstatování vytyčuje pro současné desetiletí šest priorit – patří sem lépe zacílené obchodní preference, účinnější pomoc v oblasti obchodu, prosazování a ochrana přímých zahraničních investic, flexibilní vyjednávání komplexních dohod o volném obchodu (podle příjmu daných zemí), propagování řádné správy věcí veřejných (včetně udržitelného rozvoje) a nakonec i zvyšování odolnosti nejzranitelnějších zemí vůči vnějším i vnitřním otřesům.

3.2 EHSV tyto priority, které navazují na dosavadní vývoj, podporuje, trvá však na tom, že na tři hlavní problémy, které v současnosti v oblasti rozvoje jsou, reagují pouze částečně. Nové sdělení o obchodu, investicích a rozvoji, které vychází z velmi přínosných materiálů sebraných v průběhu vynikající veřejné konzultace na toto téma v roce 2011, je zapotřebí přivítat jako výsledek plodné spolupráce mezi generálními ředitelstvími. Doplnuje sdělení o obchodu, růstu a celosvětových záležitostech, jež je i nadále páteří, jež spojuje obchod se strategií Evropa 2020. Ve sdělení o vztahu mezi obchodem a rozvojem chybí vedle specifických návrhů, jako je větší diferenciace mezi rozvojovými zeměmi a větší pozornost věnovaná soukromým subjektům, obnovená vize do budoucna.

3.3 Jak se zdůrazňuje ve sdělení a ve studii, jež mu předcházela, integrace na světovém trhu není ani cílem jako takovým, ani dostatečnou podmínkou rozvoje. Liberalizace trhu a přístup na trh nepředstavují rozvojovou strategii, jsou pouze jedním jejím prvkem. Nezbytnou součástí rozvojových strategií a nutnou podmínkou pro zisk z obchodu, zejména v zemědělství, jsou vnitrostátní opatření na posílení právního státu, nápravu selhání trhu a zajištění ekonomického a lidského prostředí.

3.4 Bez sdílené vize rozvoje nemohly politické iniciativy pro přednostní přístup na vnější trhy, jako všeobecný systém preferencí a dohody o hospodářském partnerství (EPA), přinést očekávaný vzestup růstu. Nejvíce znepokojující není malý rozsah hospodářského přínosu těchto iniciativ pro rozvojové země, ale chabá politická vůle, kterou rozvojové země, jichž se tyto iniciativy týkají, projevují. Unie by měla jasněji uvést očekávaný přínos z omezení celních i necelních překážek, a to jak pro sebe, tak pro své partnerské země. Unii ostatně náleží prokázat koherenci své vnější politiky určené zemím

AKT, která připisuje přednostní postavení regionálnímu rozměru obchodu (EPA) ⁽³⁾, třebaže politiky pro růst a rozvoj v dotyčných regionech zůstávají na státní úrovni.

3.5 Na mnohostranné úrovni lze konstatovat totéž. Na rozdíl od jednání o klimatických změnách, do nichž jsou rozvojové země a zejména země, kde nedochází k prudkému rozvoji, plně zapojeny, politická účast těchto zemí v rozvojovém kole z Dohá je i nadále slabá či nulová. Priority a potřeby zemí, které přijímají pomoc v oblasti obchodu, kromě toho zůstávají špatně vymezeny, a to kvůli tomu, že se v těchto zemích nedostává kapacity a politického prostoru k tomu, aby se vypracovaly udržitelné rozvojové strategie.

3.6 Na obhajobu Evropské unie lze uvést, že mezinárodní spolupráce pro rozvoj pokračuje v duchu dohod mezi suverénními národními státy. Tato diplomatická spolupráce však v praxi probíhá se zranitelnými státy s omezenými možnostmi. Důsledkem toho v současnosti je, že se obchod v rozvojových strategiích a při plánování pomoci přehlíží. Unie i její partneři, jejichž kapacity je nutné za tímto účelem rozšířit, si musí vytknout vypracování nové vize rozvoje jako prioritu. Provádění vnitrostátních politik je klíčem k tomu, aby se obchod stal jedním z faktorů rozvoje. Pragmatismus, pokusy a omyly a experimentování, to vše musí v blízké budoucnosti řídit činnost EU v oblasti obchodu, aby bylo dosaženo rozvoje, a přispět k vytvoření této vize v souladu se strategií Evropa 2020.

4. Pragmatický přístup k obchodu a investicím na podporu vize rozvoje

4.1 Rozvoj kapacit a nástrojů k monitorování a hodnocení dopadu obchodu

4.1.1 Vztah mezi obchodem a rozvojem má empirickou povahu, a ta si žádá, aby byl vyvíjen pragmatický přístup k obchodním politikám, a to v duchu experimentování a učení. Zda je obchodní dohoda pro rozvoj dobrá, nelze určit ani potvrdit předem. EHSV opakuje svoje doporučení, které vyjádřil v dřívějším stanovisku, a to, aby byla posouzení dopadu na udržitelný rozvoj začleněna do širšího cyklu hodnocení dopadů obchodních politik, a to před i po, za zohlednění evropských cílů strategie Evropa 2020.

4.1.2 Monitorování a hodnocení jsou obzvláště žádoucí v oblasti politik, jež doprovázejí obchodní dohody, aby se

zlepšily jejich výsledky prostřednictvím postupných revizí. Totéž platí i pro přezkum ustanovení pro „udržitelný rozvoj“. EHSV opakuje, že je nutné je začlenit do všech obchodních dohod Unie. EHSV doporučuje, aby byla ustanovení o udržitelném rozvoji zařazena do celkového hodnocení dohod o volném obchodu, a to prostřednictvím postupů pravidelného monitorování a analýzy ex post těchto dohod v EHSV. Dále by si přál, aby již současnosti vyjednávaná ustanovení o udržitelném rozvoji zahrnovala specifický závazek k monitorování a hodnocení dopadu celé dohody na udržitelný rozvoj.

4.1.3 Pravidelné posuzování účinnosti a dopadu pomoci v oblasti obchodu a různých způsobů přístupu na trh, které EU rozvojovým zemím nabízí (zvláště při diferencované zacházení, EPA, všeobecný systém preferencí atd.) musí stejně tak umožnit upevnit dnes zásadní prvky politik Unie. Nezávislé vědecké posouzení dopadu představuje jádro reformy politiky pro oficiální rozvojovou pomoc. Pokud by se vytvořily ukazatele, které by umožnily posoudit dopad pomoci v oblasti obchodu (jež v roce 2010 přesáhla 10 miliard eur), zvýšilo by to její účinnost i význam.

4.1.4 Kromě všeobecného systému preferencí se další možnosti, z nich by mohly mít rozvojové země prospěch, stále nevyužívají. EHSV v souladu se svým dřívějším stanoviskem podporuje všechny iniciativy EU, které se snaží povzbudit rozvojové země v tom, aby využívaly ustanovení týkající se zajišťování potravin. Je zvláště důležité, aby jim v mnohostranných, regionálních i bilaterálních jednáních bylo usnadněno využívat obchodní nástroje, které jsou k dispozici, jako např. ochranná opatření, jež jim umožní jednat v případě silného nárůstu dovozu, který by mohl ohrozit místní produkci potravin ⁽⁴⁾, a měřit jejich účinky.

4.1.5 EHSV opakuje své doporučení, jež uvedl ve svém dřívějším stanovisku ⁽⁵⁾, aby se poskytovaly prostředky a pravidelná podpora na zlepšování transparentnosti, monitorování a důvěryhodnosti spravedlivého obchodu. Kromě toho nabádá k systematickému posuzování dopadu spravedlivého obchodu nejen na předpokládané příjemce, ale i na subjekty v regionech, které vyrábějí tytéž zkoumané produkty, ale žádnou pomoc nedostávají.

⁽³⁾ Viz závěrečné prohlášení ze Santo Dominga, vyhlášená během 12. regionálního semináře hospodářských a sociálních zájmových skupin AKT-EU, 5. a 6. července 2012 (<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-acp-eu-twelfth-regional-seminar-fd.24031>).

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Obchod, růst a celosvětové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020 (COM(2010) 612 final, Úř. věst. C 43, 15.2.2012).

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru – Příspěvek k udržitelnému rozvoji: Role spravedlivého obchodu a nevládních koncepcí záruk udržitelnosti v souvislosti s obchodem (COM(2009) 215 final, Úř. věst. C 339, 14.12.2010).

4.1.6 V souladu s pracovním programem na období 2010–2013, který se věnuje soudržnosti politik ve prospěch rozvoje, je nezbytně nutné posoudit soudržnost obchodních nástrojů, do nichž je zapojena EU, zejména co se týče přístupu k lékům, práv duševního vlastnictví a důstojné práce. EHSV vyzývá Unii, aby do své obchodní strategie určené rozvojovým zemím úžeji zapracovala závěry MOP z června 2012 týkající se minimální úrovně sociální ochrany.

4.1.7 EHSV vyzývá k rozšíření monitorování a k posouzení překážek obchodu a investic, jimiž mohou některé rozvojové země také trpět.

4.1.8 K tomu, aby bylo učení a hodnocení účinné a vedlo k reformě obchodních politik, která by napomáhala rozvoji, je třeba do nich rozsáhle zapojit občanskou společnost, a to více než v současnosti, a zejména v rámci mechanismů monitorování obchodních dohod a dohod o hospodářském partnerství.

4.2 Podpora soukromých subjektů v rozvojových zemích

4.2.1 EHSV oceňuje, že Komise ve sdělení klade důraz na rozhodující úlohu soukromých subjektů, a to především malých zemědělských podniků a malých podnikatelů, které v řadě rozvojových zemí představují páteř hospodářství. Zdůrazňuje, že je třeba propagovat zodpovědné obchodní chování, povzbuzovat partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem a uznávat různé formy podnikání, jako jsou družstva, vzájemné společnosti a další formy podniků sociální ekonomiky⁽⁶⁾. Souhlasí, že je důležité vytvořit bezpečné investiční prostředí, stabilní obchodní právo, spravedlivý daňový systém a ustavit účinný a předvídatelný právní systém, který zaručuje právní jistotu domácích i zahraničních investic. EHSV vyzdvihuje význam obchodní infrastruktury a služeb na internetu jako součásti strategie na posílení a diverzifikaci vývozní nabídky.

4.2.2 EHSV podporuje opatření na usnadnění přístupu malých zemědělských podniků a malých podnikatelů k podporám pro obchod, aby mohli využívat výhod, které obchod nabízí, a dále opatření na podporu politik, které vedou k přesunu neformálního sektoru mezi registrované činnosti. V této souvislosti EHSV připomíná, že jsou stále aktuální závěry společné zprávy organizací MOP a WTO⁽⁷⁾, podle níž velký výskyt neformální práce v rozvojovém světě těmto zemím brání v tom, aby využívaly výhod otevření trhu, protože drží pracovníky v přechodném období v pasti chudoby. K přesunu neformálního sektoru mezi registrované činnosti napomohou i akce ve prospěch rovnosti žen a mužů a podpora aktivity žen. Musí se zachovat prioritní postavení, jaké se připisuje boji proti korupci a rozvoji infrastruktury. Inspirovat se lze

na příkladu spolupráce mezi sociálními partnery a ostatními organizacemi občanské společnosti v boji proti korupci v rámci evropsko-středomořského partnerství.

4.2.3 Komparativní výhodu EU oproti jiným institucím (vnitrostátním i mnohostranným) v podpoře soukromých subjektů, ať již podnikají v jakékoli podobě, je nutné posílit, aby se zvýšila účinnost opatření na podporu obchodu Unie, zejména v závislosti na nárůstu obchodu mezi zeměmi Jihu. Unie musí svým delegacím ve třetích zemích zajistit lidské zdroje, které odpovídají významu této problematiky, a také je více zapojit do zužitkování zkušeností z praxe.

4.2.4 K vymezení potřeb v oblasti spolupráce partnerských zemí mohou výrazně přispět profesní organizace, které jsou velmi aktivní v soukromém sektoru. Ke sladění nabídky spolupráce a poptávky po ní by měla přispět užší konzultace s těmito organizacemi prostřednictvím EHSV. Jednání o EPA a vypracování strategických plánů na snížení chudoby pod záštitou Světové banky představují východisko, které umožňuje posílit a strukturovat profesní organizace v rozvojových zemích.

4.2.5 Stejně jako to zdůrazňuje Komise, i Výbor vítá myšlenku, že sociální odpovědnost podniků napomáhá rozvoji podniků pro poctivou soutěž v oblasti obchodu i investic v celosvětovém měřítku. Je zjevné, že prostřednictvím mezinárodních rámcových dohod, které se vztahují i na subdodavatele, velké podniky evropského původu převratným způsobem přispěly k tomu, že byly v obchodu zavedeny sociální a environmentální normy i normy pro řádnou správu. Přistoupení k pravidlům OECD, která mají navíc tu výhodu, že obsahují mechanismus podávání stížností v případě sporu, představuje tudíž dobrý návrh. Tato pravidla zároveň odkazují na potřebu zveřejňovat každoročně relevantní, věrohodné a ověřitelné informace o společnostech. Tento požadavek by se měl všeobecně rozšířit.

4.3 Příprava reforem globální správy

4.3.1 Nabídka spolupráce v oblasti obchodu a rozvoje by se měla rozšířit tak, aby vedle zemí OECD, tedy historických poskytovatelů oficiální rozvojové pomoci a privilegovaného přístupu na trh, zahrnovala i rozvíjející se země. Nejpodstatnější manévrovací prostor dnes mají rozvíjející se země. EHSV obzvláště nabádá EU, aby na mnohostranných fórech (hlavně v rámci G20), ale i v bilaterálních vztazích s rozvíjejícími se zeměmi více prosazovala skutečný přístup pro produkty pocházející z nejméně rozvinutých zemí, a to volný přístup bez cel a kvót. Prioritou Unie by se také mohlo stát posilování schopnosti nejméně rozvinutých zemí vyjednávat obchodní dohody mezi zeměmi Jihu.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV k tématu Sociální ekonomika v Latinské Americe (Úř. věst. C 143, 22.5.2012).

⁽⁷⁾ Globalizace a neformální práce v rozvojových zemích. Společná zpráva organizací WTO a MOP, 2009.

4.3.2 EHSV žádá, aby bylo učiněno vše pro uzavření rozvojového kola z Dohy, minimálně ve formě předběžné dohody ve prospěch samotných nejméně rozvinutých zemí, která by zahrnovala rozsáhlý závazek dárců, ať již členů či nečlenů Výboru pro rozvojovou pomoc. EHSV znovu potvrzuje svoje přání, aby se rok 2015, který je cílovým datem rozvojových cílů tisíciletí, stal rokem věnovaným mezinárodní spolupráci. EHSV vypracuje k bilanci rozvojových cílů tisíciletí a k výhledům ze summitu Rio+20 věnovaného udržitelnému rozvoji vedle pořádání konzultací i stanovisko.

4.3.3 Obchodní a rozvojová strategie EU není současně omezena ani na větší vzájemnost s rozvíjejícími se zeměmi, ani na volný přístup produktů z nejméně rozvinutých zemí bez zdanění. Země uprostřed mezi těmito dvěma skupinami

zemí, tj. rozvojové země, které neprocházejí prudkým rozvojem, představují partnery, se kterými by EU mohla rozvíjet vzájemné zájmy. Mohly by být důležitými spojenci při prosazování lepší správy, která je klíčovým cílem EU. Poněvadž se Komise ve sdělení přednostně zaměřuje na země, které nejvíce potřebují pomoc, neuvádí v něm kromě omezenějšího systému všeobecných preferencí výslovně žádnou strategii.

4.3.4 Používání dalších kritérií, než je národní důchod (tak, jako je tomu u nejméně rozvinutých zemí), za účelem lepšího rozlišení mezi rozvojovými zeměmi, představuje slibnou cestu, jak zvýšit účinnost zvláštního a diferencovaného zacházení a pomoci v oblasti obchodu. Je to téma, jež by EU mohla vnést do diskuse o rozvojových cílech tisíciletí po roce 2015 a o cílech udržitelného rozvoje.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 850/98 o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření na ochranu nedospělých mořských živočichů a ruší nařízení Rady (ES) č. 1288/2009

COM(2012) 298 final

(2012/C 351/18)

Hlavní zpravodaj: **pan CURTIS**

Dne 5. července 2012 se Rada a dne 10. července 2012 Evropský parlament, v souladu s čl. 43 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 850/98 o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření na ochranu nedospělých mořských živočichů a ruší nařízení Rady (ES) č. 1288/2009

COM(2012) 298 final – 2012/0158 (COD).

Dne 10. července 2012 pověřilo předsednictvo Výboru specializovanou sekci Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), pana CURTISE hlavním zpravodajem a přijal následující stanovisko 122 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Vzhledem k tomu, že dne 31. prosince 2011 vyprší platnost dočasných technických opatření stanovených v nařízení Rady (ES) č. 1288/2009, souhlasí Evropský hospodářský a sociální výbor s návrhem Komise zajistit právní jistotu do doby, než bude v rámci reformy společné rybářské politiky vypracováno nové rámcové nařízení týkající se technických opatření.

1.2 Technická opatření jsou důležitá pro udržitelný rybolov a jejich kontinuita musí být zajištěna. Přerušení platnosti těchto opatření (i dočasných) by mělo negativní důsledky pro zachování populací, jakož i pro ohrožená hlubinná stanoviště, včetně několika lokalit soustavy Natura 2000. Toto přerušení by rovněž znamenalo, že by se přestala uplatňovat řada odůvodněných a akceptovaných odchylek od ustanovení nařízení (ES) č. 850/98.

1.3 Výbor navrhuje, aby byl zachován předchozí postup prodloužení platnosti přechodných technických opatření stanovených v nařízení (ES) č. 1288/2009 na dodatečné období 18 měsíců, namísto toho, aby tato opatření byla začleněna do nařízení (ES) č. 850/98.

2. Souvislosti

2.1 Dne 4. června 2008 předložila Komise návrh nařízení Rady o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření⁽¹⁾, které má nahradit nařízení (ES) č. 850/98

o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření na ochranu nedospělých mořských živočichů a zajistit trvalé provádění technických opatření stanovených přechodně v každoročních nařízeních o rybolovných právech.

2.2 Evropský hospodářský a sociální výbor vydal k tomuto návrhu příslušné stanovisko, jež bylo po splnění všech předepsaných náležitostí schváleno na 451. plenárním zasedání Výboru dne 25. února 2009⁽²⁾.

2.3 Zpracování nařízení odpovídajícího tomuto návrhu zkomplikovala Komise v roce 2009 jednání vedená za účelem přijetí Lisabonské smlouvy.

2.4 Mezitím bylo vzhledem k naléhavosti této otázky přijato nařízení Rady (ES) č. 43/2009, kterým se na rok 2009 stanovila rybolovná práva a související podmínky pro některé populace ryb a skupiny populací ryb⁽³⁾.

2.5 Zatímco v průběhu roku 2009 pokračovala příprava nařízení Rady o technických opatřeních, přestala platit opatření obsažená v příloze III výše uvedeného nařízení (ES) č. 43/2009, jelikož skončila doba jeho platnosti.

⁽¹⁾ COM(2008) 324 final.

⁽²⁾ Úř. věst. C 218, 11.9.2009.

⁽³⁾ Úř. věst. L 22, 26.1.2009, s. 1.

2.6 Proto a z důvodů právní jistoty a zachování a řádného řízení mořských zdrojů bylo přijato nařízení Rady (ES) č. 1288/2009, kterým se stanoví přechodná technická opatření od 1. ledna 2010 do 30. června 2011⁽⁴⁾, které zajistilo pokračování uplatňování dočasných technických opatření uvedených v příloze III nařízení (ES) č. 43/2009 na přechodné období 18 měsíců.

2.7 V důsledku nových požadavků Lisabonské smlouvy Komise v roce 2010 návrh z roku 2008 stáhla.

2.8 Přechodná opatření byla podle nařízení (EU) č. 579/2011 znovu prodloužena o dalších 18 měsíců, protože se do 30. června 2011 nepodařilo zahrnout je do stávajícího nařízení o technických opatřeních – nařízení (ES) č. 850/98 (nebo do nového nařízení, kterým se toto nařízení nahrazuje).

2.9 Po reformě společné rybářské politiky, o které se v současné době jedná, a v souladu s ní má Komise v úmyslu nařízení (ES) č. 850/98 revidovat. Nové nařízení o technických opatřeních tedy nemůže být připraveno vstoupit v platnost k 1. lednu 2013. Je proto zapotřebí řešení, které zajistí, že přechodná technická opatření budou platit i po 31. prosinci 2012 a že bude čas na vypracování nového rámce technických opatření.

2.10 Z výše uvedeného vyplynul návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 850/98

a začleňují se do něho technická opatření; tento návrh je předmětem tohoto návrhu stanoviska.

3. Připomínky

3.1 V článku 34b by bylo jasnější, kdyby odstavec 3 následoval po odstavci 1, tj. kdyby odchylky následovaly hned za obecným zákazem, jako je tomu v nařízení (ES) č. 43/2009, a teprve potom byl uveden požadavek na zvláštní povolení k rybolovu s pevnými sítěmi (odstavec 2 současného návrhu).

3.2 Výjimka v odstavci 9.12 přílohy III nařízení (ES) č. 43/2009, která platí do 31. prosince 2012, by měla být prodloužena. Výzkum v hloubkách větších než 600 metrů totiž během posledního čtvrtletí roku 2011 a prvního pololetí roku 2012 prokázal nízkou úroveň vedlejších úlovků žraloků, na jejímž základě by tato výjimka měla být po schválení zprávy Vědeckotechnickým a hospodářským výborem pro rybářství udělena pro lov ďasovitých do souboru tenatových sítí.

3.3 Návrh se nezabývá odstavci 1, 2, 4, 5a, 5b, 5c, 5d, 17 a 18 přílohy III nařízení (ES) č. 43/2009, které platí do 31. prosince 2012. Komise vysvětlila, že odstavce 5a, 5c a 5d jsou od 1. ledna 2010 nadbytečné, odstavce 1 a 2 byly na žádost Dánska vynechány a nebudou do návrhu znovu začleněny a odstavec 17 je do návrhu začleněn v odstavci 6 a odstavec 18 v odstavci 3.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 347, 24.12.2009, s. 6.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účetních pravidlech a akčních plánech týkajících se emisí skleníkových plynů a jejich pohlcení v důsledku činností souvisejících s využíváním půdy, změnami využívání půdy a lesnictvím

COM(2012) 93 final

a ke

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Účetní pravidla pro využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF) v závazcích Unie v oblasti změny klimatu

COM(2012) 94 final

(2012/C 351/19)

Zpravodaj: **pan JÍROVEC**

Dne 12. března se Evropská komise, dne 15. března Evropský parlament a dne 26. března 2012 Rada Evropské unie, v souladu s čl. 192 odst. 1 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účetních pravidlech a akčních plánech týkajících se emisí skleníkových plynů a jejich pohlcení v důsledku činností souvisejících s využíváním půdy, změnami využívání půdy a lesnictvím

COM(2012) 93 final – 2012/0042 (COD)

a

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Účetní pravidla pro využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF) v závazcích Unie v oblasti změny klimatu

COM(2012) 94 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 29. srpna 2012.

Na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 19. září), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 185 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá návrh Komise. Domnívá se, že se jedná o ambiciózní návrh, který reaguje na potřebu existence důslednějšího účetního systému zaměřeného na začlenění doporučení mezinárodních dohod do právních předpisů EU. Při přípravě a vypracování aktů by Komise měla zajistit souběžné, včasné a řádné předávání příslušných dokumentů Evropskému parlamentu, Radě a občanské společnosti. Aktualizace definic při změnách přijatých orgány Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC) nebo Kjótského protokolu nebo přijatých na základě jiných mnohostranných dohod by měly být Komisí náležitě konzultovány, včetně konzultací na odborné úrovni. Je velmi důležité zajistit soudržnost návrhu s rozhodnutími přijatými v kontextu UNFCCC.

1.2 Vzhledem k tomu, že jednání o všeobecné právní dohodě o změně klimatu mají probíhat do roku 2015 tak, aby tato dohoda podle dosavadních plánů vstoupila v platnost v roce 2020, EU by se nyní na podporu jednání o globální dohodě měla soustředit na vytvoření spravedlivých a klimaticky účinných modelů, které budou stimulovat zmírňování změny

klimatu. LULUCF zde má významnou úlohu, a proto je důležité disponovat společnými předpisy pro výpočet jak emisí, tak i jejich propadů.

1.3 Výbor se domnívá, že je třeba celkového posouzení zaměřeného na snížení emisí skleníkových plynů v zemědělství, vezmeme-li v úvahu veškeré toky skleníkových plynů (emise i pohlcení) z orné půdy a pastvin společně se zemědělskou činností a chovem dobytka. Naopak podávání zpráv a účtování o emisích skleníkových plynů ze zemědělské činnosti a chovu dobytka jsou již povinné v rámci Kjótského protokolu a jsou rovněž zahrnuty v emisních limitech stanovených rozhodnutím o „sdílení úsilí“⁽¹⁾.

1.4 Výbor dospěl k závěru, že tuto složitou otázku je třeba prozkoumat důkladněji a s ohledem na širší kontext politiky EU v oblasti změny klimatu a vztahu k energetickým potřebám EU. Výbor navrhuje zlepšit viditelnost opatření ke zmírnění změny

⁽¹⁾ Rozhodnutí č. 406/2009/ES.

klimatu prováděných v zemědělství, lesnictví a souvisejících průmyslových odvětvích, na vytvoření východiska pro přípravu odpovídajících koncepčních pobídek např. ve společné zemědělské politice a na vyrovnání výchozích podmínek jednotlivých členských států.

1.5 Je třeba, aby Komise věnovala pozornost veškerým politikám, nejen těm spojeným se životním prostředím a přírodou, a aby hledala synergický efekt v propojení těchto politik.

1.6 Lesnictví není posuzováno uceleně a není ani brána v úvahu jeho multifunkční úloha, například jakožto producenta biomasy pro obnovitelnou energii. EHSV vítá návrh EU zahrnout do účetních pravidel výroby z vytěženého dřeva. Započtení zásoby uhlíku v těchto výrobcích posílí úlohu dřeva a výrobků ze dřeva při posuzování a hodnocení klimatických dopadů.

1.7 EHSV vítá vypracování národních akčních plánů, neboť mohou velmi dobře vyjádřit „viditelnost“ požadovanou v odstavci 1.4. Při tom je však nutné zohlednit tři hlavní zásady:

1) Akční plány musejí být bezpodmínečně doprovázeny dalšími politickými opatřeními, příp. kombinovány se stávajícími, aby vznikly rámcové podmínky, které umožní vlastníkům a uživatelům pozemků provádět účinná opatření LULUCF tak, aby byla hospodářsky smysluplná, a ne aby je pouze zatěžovala. Neboť stejně jako mnoho opatření na ochranu přírody dnes stojí spoustu peněz a nemají žádný hospodářský přínos, a jsou tedy hospodářsky nezajímavá, jsou i opatření na ochranu klimatu (např. zachování mokřadů s vysokým obsahem organických látek) často hospodářsky nezajímavá. Rámec, který má EU vypracovat, musí obsahovat pobídky a motivovat výrobce z EU k dosahování stanovených cílů, podobně jako to má činit systém pro obchodování s emisemi, do něhož EU oblast LULUCF záměrně nechce integrovat.

2) Akční plány a postupy kontroly a podávání zpráv musejí být koncipovány tak, aby jejich provádění představovalo jak pro vlastníky a uživatele pozemků, tak i pro orgány správy minimální byrokratickou zátěž.

3) Všechna opatření a cíle vytyčené ze strany EU musejí být bezpodmínečně v souladu se zásadou subsidiarity.

1.8 Výbor se domnívá, že je důležité povzbudit potenciál odvětví LULUCF pro opatření na zmírnění změny klimatu a zvýšit viditelnost opatření usilujících o zmírnění změny klimatu prováděných zemědělci. Toto odvětví by nemělo být

posuzováno samostatně, nýbrž integrovaným způsobem a s využitím součinností se stávajícími politikami na úrovni EU i jednotlivých členských států. Výbor zdůrazňuje potřebu vyhnout se vytváření zbytečné administrativní zátěže nebo zdvojování činností a řádně zohlednit vnitrostátní podmínky a pravomoci na každé z úrovní. Východiskem politiky EU v oblasti klimatu by měly být jak nákladově efektivní nástroje zmírňování změny klimatu aktivní správa a využívání unijních lesů, tak i zvýšené používání obnovitelného a udržitelného surového dřeva.

1.9 Výbor vítá snahu EU předčít dohodu z Kodaně, Cancúnu a Durbanu a nabídku přijmout cíl 30 % snížení při splnění určitých podmínek, zároveň však apeluje na velice citlivé vnímání stávající hospodářské situace v EU. V neposlední řadě musí EU vytvářet tlak na ostatní strany úmluvy UNFCCC k přijetí obdobných kroků, aby nedošlo k přesunu emisí uhlíku do biologicky ještě citlivějších oblastí, než je EU.

1.10 Konečně, v souvislosti se současnými přípravami solidního rámce SZP na příští finanční období by se mělo uznat, že tento návrh musí pečlivě navazovat na zemědělskou a další politiky EU. Hodnocení uhlíku vázaného v půdě se postupně začalo lépe začleňovat do politického hodnocení, takže se ochrana klimatu resp. přizpůsobení se změně klimatu staly častějším tématem rovněž v zemědělství a lesnictví. Výbor výslovně vítá, že nejsou v návrhu vznášeny žádné povinnosti k redukci emisí v zemědělství a lesnictví, jež by jednostranně padaly na bedra zemědělců a lesníků. Pro zlepšení národních přehledů bude v členských státech zapotřebí jen mírných investic.

2. Politické souvislosti

2.1 V návrhu Komise jsou nové prvky týkající se Kjótského protokolu a výsledků konference v Durbanu ⁽²⁾.

2.1.1 Situace je dnes taková, že emise a snižování skleníkových plynů v sektoru LULUCF se nezapočítávají do cíle snížit emise skleníkových plynů (20 %) EU do roku 2020, avšak započítávají se zčásti do kvantifikovaného cíle Unie omezení a snížení emisí podle čl. 3 odst. 3 Kjótského protokolu. Proto je důležité vypracovat společné metody výpočtu, aby bylo možné vypočítat množství emisí a jejich snížení a zabudovat ho do povinností předkládat zprávy EU.

2.1.2 Jakýkoliv návrh právního předpisu obsahující povinné podávání zpráv o pastvinách a orné půdě je třeba dát do souladu s rozhodnutími COP17 UNFCCC z Durbanu.

⁽²⁾ Konference smluvních stran Kjótského protokolu, COP17, prosinec 2012, Rámcová úmluva OSN o změně klimatu.

2.1.3 Pokud jde o obhospodařování lesů, před konferencí smluvních stran COP17 nebylo účtování u členských států vyžadováno, neboť se předpokládá okamžitá oxidace získané biomasy. EHSV vítá návrh EU zahrnout do účetních pravidel výrobky z vytěženého dřeva, což znamená použití zásoby uhlíku v úložištích výrobků z vytěženého dřeva. To může posílit úlohu dřeva a dřevěných výrobků při zmírňování změny klimatu.

2.1.4 Za účelem dalšího rozvoje potenciálu lesnictví v oblasti zmírňování dopadu změny klimatu (jak je uznáno v návrhu) nelze v širokém měřítku uvažovat o opatřeních, jako je delší obmýtí, zamezení holosečí (jak je uvedeno ve vysvětlujícím memorandu) a přeměna nenarušených lesních porostů, neboť závisí na druzích a stárnutí stromů při udržitelném obhospodařování lesa. Je však třeba zdůraznit, že to není v současné době součástí legislativního návrhu.

2.1.5 Korek je velmi důležitým produktem ze skupiny výrobků z vytěženého dřeva, neboť má několik výhod: jedná se o přírodní produkt z obnovitelných zdrojů vyráběný postupem šetrným k přírodě, jenž nevyžaduje kácení stromů, prokázaný význam korkového průmyslu pro udržení ekologické stability křehkého a ohroženého středomořského ekosystému a význam korkového průmyslu, pokud jde o zaměstnanost a příjmy.

2.2 Návrh stanoví, že členské státy sestaví a povedou účty, které budou přesně odrážet veškeré emise a pohlcení v důsledku činností souvisejících s obhospodařováním orné půdy.

2.2.1 Do seznamu úložišť uhlíku patří podle pokynů Mezivládního panelu pro změnu klimatu IPCC pro LULUCF i nadzemní biomasa. Problém s účtováním nadzemní biomasy z orné půdy spočívá v rozlišení bylinné (účtuje se pouze uhlík v půdě) a dřevité (účtuje se biomasa). Návrh uznává vysokou hodnotu víceletých plodin, jako jsou olivovníky, ovocné stromy či vinice, nebere však v úvahu pohlcování CO₂ jednoletými plodinami, neboť referencí jsou změny zásoby uhlíku od roku 1990. Není zohledněna úloha zemědělských produktů, jako je řepka (potravina, krmivo a palivo), píce (krmivo a palivo) či zelenina (potravina), neboť ji mohou ohrozit změny zásob uhlíku. Je to dáno tím, že IPCC a Kjótský protokol považují jednoleté plodiny za uhlíkově neutrální.

2.2.2 Účtování o zemědělské půdě může být v některých případech problematické a mít nepříznivý dopad v těch oblastech zemědělství, kde není potenciální nárůst v pohlcování výrazný – například v užívání výrobků z vytěženého dřeva. Zde je třeba jasně vymezit započítání jak emisí, tak uložení uhlíku.

2.2.3 V určitých klimaticky znevýhodněných oblastech, kde zemědělství závislé na dešti zajišťuje zemědělcům živobytí a podporuje venkovské obyvatelstvo, nebo tam, kde jsou některé víceleté plodiny ohroženy z důvodu nízké ziskovosti (např. olivovníky v jižní Evropě), může riziko nulového potenciálního nárůstu rovněž přispět k opouštění půdy a nedostatku zájmu o udržení výroby z této půdy. V příloze IV návrhu Komise jsou uvedena opatření, která mohou být zahrnuta v Komisi navrhovaných akčních plánech. Je třeba zabránit překrývání s opatřeními prováděnými jako agroenvironmentální opatření v rámci druhého pilíře SZP tím, že tato opatření budou měřitelná.

2.2.4 EHSV vítá vypracování národních akčních plánů, neboť mohou velmi dobře vyjádřit „viditelnost“ požadovanou v odstavci 1.4. Při tom je však nutné zohlednit tři hlavní zásady:

- 1) Akční plány musejí být bezpodmínečně doprovázeny dalšími politickými opatřeními, příp. kombinovány se stávajícími, aby vznikly rámcové podmínky, které umožní vlastníkům a uživatelům pozemků provádět účinná opatření LULUCF tak, aby byla hospodářsky smysluplná, a ne aby je pouze zatěžovala. Neboť stejně jako mnoho opatření na ochranu přírody dnes stojí spousta peněz a nemají žádný hospodářský přínos, a jsou tedy hospodářsky nezajímavá, jsou i opatření na ochranu klimatu (např. zachování mokřadů s vysokým obsahem organických látek) často hospodářsky nezajímavá. Rámec, který má EU vypracovat, musí obsahovat pobídky a motivovat výrobce z EU k dosahování stanovených cílů, podobně jako to má činit systém pro obchodování s emisemi, do něhož EU oblast LULUCF záměrně nechce integrovat.
- 2) Akční plány a postupy kontroly a podávání zpráv musejí být koncipovány tak, aby jejich provádění představovalo jak pro vlastníky a uživatele pozemků, tak i pro orgány správy minimální byrokratickou zátěž
- 3) Všechna opatření a cíle vytyčené ze strany EU musejí být bezpodmínečně v souladu se zásadou subsidiarity.

3. Obecné připomínky

3.1 Cílem návrhu Evropské komise je zavést důslednější účetní systém, který začlení doporučení mezinárodních dohod do právních předpisů EU. Návrh zohledňuje klíčové prvky revidovaných účetních pravidel pro odvětví LULUCF, jež byla dohodnuta v prosinci roku 2011 v Durbanu a budou uplatňována počínaje druhým kontrolním obdobím podle Kjótského protokolu. Některá ustanovení se však od rozhodnutí přijatých v Durbanu liší, například navrhované povinné účetnictví pro obhospodařování orné půdy a pastvin či pravidla pro účtování emisí způsobených přírodními škodlivými činiteli.

3.2 Návrh, aby členské státy nově povinně zúčtovaly veškeré emise a pohlcování pocházející z obhospodařování orné půdy a pastvin, bude znamenat zvýšenou administrativu na národní úrovni a bude vyžadovat od Komise velké úsilí při monitorování v jednotlivých členských státech. Účetní pravidla přijímaná v tomto návrhu a referenční úrovně budou mít pro fungování tohoto rozhodnutí zásadní význam. Výbor se obává možného zdvojení povinností členských států stanovených v UNFCCC na straně jedné a v právních předpisech Evropské unie na straně druhé.

3.3 Lesy EU poskytují klíčové společensko-hospodářské výhody, jakož i zásadní ekosystémové služby a zvyšují kapacitu zvládání změny klimatu a přizpůsobování se jí, neboť ročně pohltní 10 % veškerých emisí CO₂ pocházejících z EU. Z lesů pochází řada udržitelných a inteligentních výrobků z biologického materiálu a dřevo představuje polovinu obnovitelné energie EU. Výbor zdůrazňuje multifunkční úlohu evropských lesů ve společnosti a žádá Komisi o komplexní přístup k jejich problematice jak z hlediska klimatu, tak i z pohledu praxe udržitelného lesního hospodářství v EU. Politiky v oblasti klimatu by měly uznat, že lesy jsou daleko více než jen zásoby uhlíku.

4. Poznámky

4.1 EHSV by rád zdůraznil potenciál zemědělství a lesnictví při zmírňování změny klimatu. Tento potenciál je však omezen přírodními podmínkami a škodlivými činiteli, rizikem saturace, komplexními toky, nedostatečnou kapacitou pro sledování emisí a značnou nejistotou, pokud jde o metody účtování.

4.2 Výbor uznává výsledky studie o dopadu provedené Společným výzkumným střediskem (Joint Research Centre – JRC) a respektuje jeho názor o proveditelnosti, přesto je třeba upřesnit vědecké poznatky a metodologii sledování, aby se zvýšila důvěra v inventarizaci emisí skleníkových plynů spojených s lesnictvím a zemědělskou půdou. Je třeba zlepšit jejich přesnost a konzistenci a je důležité prozkoumat z celostního pohledu možnosti zmírnění dopadu za použití integrovaného přístupu. V této souvislosti Výbor vyzdvihuje zkušenosti některých států, jako např. Dánska a Portugalska, které podávají zprávy o zemědělských aktivitách plně v souladu s UNFCCC. Výbor považuje za nutné upozornit na složitosti při měření emisí v rámci odvětví LULUCF a nesdílí jednoznačné přesvědčení o tom, že by tato oblast měla být zapojena do redukčních cílů Evropské unie.

4.3 Návrh Komise nestanovuje v této fázi začlenění odvětví LULUCF do závazků EU v oblasti klimatu, ale je prezentován jako první krok tímto směrem spočívající ve vytvoření vhodného strategického kontextu. Výbor lituje, že návrh nebyl rozšířen i o pohled na vliv lesnictví a zemědělství při nahrazování fosilních paliv a neobnovitelných surovin biopalivy a biomasou, což by mělo být v dalších krocích, které by se měly věnovat i bioekonomii a energetickým procesům spojeným s LULUCF. Toto odvětví by nemělo být posuzováno samostatně, nýbrž integrovaným způsobem a s využitím součinností se stávajícími politikami na úrovni EU i jednotlivých členských států. Členské státy mají samy nejlepší předpoklady pro rozhodování o vhodných opatřeních.

V Bruselu dne 19. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2371/2002 o zachování a udržitelném využívání rybolovných zdrojů v rámci společné rybářské politiky

COM(2012) 277 final

(2012/C 351/20)

Dne 14. června 2012 se Evropský parlament a dne 15. června 2012 Rada, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2371/2002 o zachování a udržitelném využívání rybolovných zdrojů v rámci společné rybářské politiky

COM(2012) 277 final – 2012/0143 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), 148 hlasy pro, 8 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1005/2008, kterým se zavádí systém Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu

COM(2012) 332 final

(2012/C 351/21)

Dne 2. července 2012 se Evropský parlament a dne 10. července 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1005/2008, kterým se zavádí systém Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu

COM(2012) 332 final – 2012/162 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), 141 hlasy pro a 7 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí Rady 2008/971/ES, pokud jde o zahrnutí reprodukčního materiálu lesních dřevin kategorie „kvalifikovaný“ do působnosti uvedeného rozhodnutí a aktualizaci názvů orgánů příslušných pro schvalování a kontrolu produkce

COM(2012) 355 final

(2012/C 351/22)

Dne 5. června 2012 se Evropský parlament a Rada, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí Rady 2008/971/ES, pokud jde o zahrnutí reprodukčního materiálu lesních dřevin kategorie „kvalifikovaný“ do působnosti uvedeného rozhodnutí a aktualizaci názvů orgánů příslušných pro schvalování a kontrolu produkce

COM(2012) 355 final – 2012/172 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), 145 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí Rady 2003/17/ES rozšířením jeho doby použitelnosti a aktualizací názvu jedné z třetích zemí a názvů orgánů odpovědných za schvalování a kontrolu produkce

COM(2012) 343 final

(2012/C 351/23)

Dne 5. června 2012 se Evropský parlament a dne 23. července 2012 Rada, v souladu s čl. 43 odst. 2 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí Rady 2003/17/ES rozšířením jeho doby použitelnosti a aktualizací názvu jedné z třetích zemí a názvů orgánů odpovědných za schvalování a kontrolu produkce

COM(2012) 343 final – 2012/0165 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 483. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 18. a 19. září 2012 (jednání dne 18. září 2012), 142 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 18. září 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Oznámení č.	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 351/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o elektronické identifikaci a důvěryhodných službách pro elektronické transakce na vnitřním trhu COM(2012) 238 <i>final</i>	73
2012/C 351/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru Obchod, růst a rozvoj Uzpůsobení obchodní a investiční politiky potřebám zemí, které to nejvíce potřebují COM(2012) 22 <i>final</i>	77
2012/C 351/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 850/98 o zachování rybolovných zdrojů pomocí technických opatření na ochranu nedospělých mořských živočichů a ruší nařízení Rady (ES) č. 1288/2009 COM(2012) 298 <i>final</i>	83
2012/C 351/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účetních pravidlech a akčních plánech týkajících se emisí skleníkových plynů a jejich pohlcení v důsledku činností souvisejících s využíváním půdy, změnami využívání půdy a lesnictvím COM(2012) 93 <i>final</i> a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Účetní pravidla pro využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF) v závazcích Unie v oblasti změny klimatu COM(2012) 94 <i>final</i>	85
2012/C 351/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2371/2002 o zachování a udržitelném využívání rybolovných zdrojů v rámci společné rybářské politiky COM(2012) 277 <i>final</i>	89
2012/C 351/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1005/2008, kterým se zavádí systém Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu COM(2012) 332 <i>final</i>	90
2012/C 351/22	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí Rady 2008/971/ES, pokud jde o zahrnutí reprodukčního materiálu lesních dřevin kategorie „kvalifikovaný“ do působnosti uvedeného rozhodnutí a aktualizaci názvů orgánů příslušných pro schvalování a kontrolu produkce COM(2012) 355 <i>final</i>	91
2012/C 351/23	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění rozhodnutí Rady 2003/17/ES rozšířením jeho doby použitelnosti a aktualizací názvu jedné z třetích zemí a názvů orgánů odpovědných za schvalování a kontrolu produkce COM(2012) 343 <i>final</i>	92

CENY PŘEDPLATNÉHO NA ROK 2012 (bez DPH, včetně poštovního za obvyklou zásilku)

Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	1 200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, tištěné vydání + roční DVD	22 úředních jazyků EU	1 310 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	840 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, měsíční DVD (souhrnný)	22 úředních jazyků EU	100 EUR ročně
Dodatek k Úřednímu věstníku (řada S), DVD, jedno vydání týdně	mnohojazyčné: 23 úředních jazyků EU	200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada C – Výběrová řízení	jazyky, kterých se týká výběrové řízení	50 EUR ročně

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, který vychází v úředních jazycích Evropské unie, je k dispozici ve 22 jazykových verzích. Zahrnuje řady L (Právní předpisy) a C (Informace a oznámení).

Každá jazyková verze má samostatné předplatné.

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 920/2005, zveřejněným v Úředním věstníku L 156 ze dne 18. června 2005, které stanoví, že orgány Evropské unie nejsou dočasně vázány povinností sepsávat všechny akty v irštině a zveřejňovat je v tomto jazyce, je Úřední věstník vydávaný v irském jazyce prodáván zvlášť.

Předplatné dodatku k Úřednímu věstníku (řada S – Dodatek k *Úřednímu věstníku Evropské unie*) zahrnuje znění ve všech 23 úředních jazycích na jednom mnohojazyčném DVD.

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie* opravňuje na požádání k obdržení různých příloh Úředního věstníku. Předplatitelé jsou na vydávání příloh upozorňováni prostřednictvím „oznámení čtenářům“ zveřejňovaného v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Prodej a předplatné

Předplatné různých placených periodik, jako například předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, lze získat u našich distributorů. Seznam distributorů se nachází na této internetové adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUCEMBURSKO

CS